

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต

ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ภายหลังการประกาศใช้

พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

THE ROLE OF PROVIDERS OF INTERNET SERVICES

IN INTERNET CONTENT REGULATION

AFTER THE ENFORCEMENT OF

THE COMPUTER-RELATED OFFENCES ACT B.E.2550

โดย

นางสาวมนฤทัย ลิขิตธรรมนิศย์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤษภาคม พ.ศ.2553

๗ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิสรภาพ

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

(ผลงานนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว)

ปีงบประมาณ 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 รวมทั้งความรู้ ความคิดเห็นและพฤติกรรมเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ดังกล่าว ซึ่งการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสำรวจความเห็นด้วยแบบสอบถาม การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีความรู้ในระดับปานกลาง และผลการศึกษายังพบว่า ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตทั้ง 3 กลุ่ม เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. และได้มีการจัดการให้พนักงานในหน่วยงานของตนแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน เช่น ศึกษาจากตัว พ.ร.บ. โดยตรง พุดคุยแลกเปลี่ยนกันในเว็บบอร์ดของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตด้วยกัน เป็นต้น

ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานให้สอดคล้องตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งการเก็บข้อมูลจรรยาทางคอมพิวเตอร์ดูเหมือนจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตมากที่สุดเพราะนำมาซึ่งผลที่ตามมา คือ ภาระที่มากขึ้นและต้นทุนที่สูงขึ้น ขณะที่ ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตบางส่วนจำเป็นต้องคิดตั้งระบบที่สามารถระบุตัวตนของผู้ใช้บริการและใช้ระบบในการตรวจสอบหรือกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ยอมรับว่า พ.ร.บ.ทำให้เกิดการโอนบทบาทในการเซ็นเซอร์ไปสู่ผู้ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้ให้บริการต้องร่วมรับผิดชอบการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต และผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตยังรู้ดีกว่า พ.ร.บ. มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตหลายประการ ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน นอกจากนั้น ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตจำนวนมากก็รู้ดีกว่าบทลงโทษจาก พ.ร.บ. ส่งผลให้ความพยายามในการกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตลดลง

Abstract

This research has the following objectives: to study the role in Internet regulation of three groups of Internet service operators – Internet Service Providers (ISPs), Internet café operators, and Webmasters – after the enactment of the Computer-related Offences Act B.E.2550 (2007) as well as their knowledge, opinions, and behavior about the new law. The study uses both quantitative and qualitative approaches – questionnaire-based survey, document research and key informant interview – in data collection.

The study finds that ISP operators have high level of knowledge about the new law while Internet Café operators and Webmasters have medium level of knowledge. The study also finds that all three groups of operators see the importance in seeking knowledge about the new law and have arranged for their staff to study the new law through different means – studying directly from the law, and by exchanging in the online forum amongst Internet operators.

Internet operators are also found to have adapted their behavior in accordance with provisions in the new law, insofar as content regulation is concerned. Keeping log file of Internet traffic seems to be the consequence most adversely felt by the operators since it entails significantly more burden and higher costs. Some operators also feel critical of having to install identification screening and authentication system to comply with the new law.

Most operators interviewed admitted that the new law has effectively transferred Internet censorship role to providers, by making them liable to offences associated with Internet content offences. They also feel that rights and liberties of Internet users are negatively affected by the new law in these areas -- freedom of expression, right to privacy, and freedom of information. Moreover, many feel that legal sanctions enabled by the new law have led to reduction in self-regulation efforts by the Internet industry.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1) ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2) คำถามนำวิจัย.....	6
3) นิยามศัพท์.....	7
4) ขอบเขตการวิจัย.....	7
5) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1) แนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต.....	8
พัฒนาการของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต.....	11
จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต.....	16
พัฒนาการของกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย.....	19
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550.....	21
2) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสาร.....	26
3) แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม.....	33
4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
5) กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	38

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3) การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
4) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
5) การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	48
6) สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	53
1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	53
2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	187
1) สรุปผลการวิจัย.....	187
2) อภิปรายผลการวิจัย.....	202
3) ข้อจำกัดในการวิจัย.....	217
4) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	217
5) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	219
บรรณานุกรม.....	220
ภาคผนวก.....	223
ภาคผนวก ก.....	224
ภาคผนวก ข.....	236
ภาคผนวก ค.....	245
ภาคผนวก ง.....	257

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามลักษณะของการได้รับ อนุญาตประกอบกิจการ	54
2	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระยะเวลาดำเนินกิจการ.....	55
3	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการ กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	55
4	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระดับทัศนคติ เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	57
5	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการ กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	58
6	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามพฤติกรรมใน ส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่า ด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	59
7	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการ กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	61
8	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามเพศ	61
9	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับ การศึกษา	62
10	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระยะเวลา ดำเนินกิจการ	62
11	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนก ตามความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	63

ตารางที่		หน้า
12	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	64
13	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	66
14	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	66
15	แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	68
16	แสดงจำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามเพศ	69
17	แสดงจำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับการศึกษา	69
18	แสดงจำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามประเภทการทำงาน	70
19	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	70
20	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	72
21	แสดงจำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	73
22	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	74

ตารางที่		หน้า
23	แสดงจำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการ กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	75
24	แสดงวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของผู้ให้บริการ ISP	78
25	แสดงความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ให้บริการ ISP	82
26	แสดงการประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของผู้ให้บริการ ISP	84
27	แสดงผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของ ผู้ให้บริการ ISP	92
28	แสดงข้อเสนอแนะที่ผู้ให้บริการ ISP มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง และวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้.....	98
29	แสดงวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต.....	101
30	แสดงความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	106
31	แสดงการประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของผู้ประกอบการร้าน อินเทอร์เน็ต	108
32	แสดงผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	118
33	แสดงข้อเสนอแนะที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีต่อรัฐในการนำกฎหมาย มาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้	124
34	แสดงวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของเว็บมาสเตอร์	127
35	แสดงความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของเว็บมาสเตอร์	136
36	แสดงการประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของเว็บมาสเตอร์.....	139
37	แสดงผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของ เว็บมาสเตอร์	165
38	แสดงข้อเสนอแนะที่เว็บมาสเตอร์มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง และวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้.....	174

ตารางที่		หน้า
39	แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์	188
40	แสดงระดับทัศนคติที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	188
41	แสดงพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์	189
42	แสดงความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550.....	190
43	แสดงความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน	191
44	แสดงความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ	192
45	แสดงข้อเสนอแนะที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	195
46	แสดงพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	198
47	แสดงการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ให้บริการ ISP	199
48	แสดงการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	199

ตารางที่		หน้า
49	แสดงการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ของเว็บมาสเตอร์ (1)	200
50	แสดงการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ของเว็บมาสเตอร์ (2)	200
51	แสดงปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและ เว็บมาสเตอร์ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	201

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แสดงวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ ISP วิธีที่ 1.....89
2	แสดงวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ ISP วิธีที่ 2..... 91

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสังคมสารสนเทศที่ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น และมีการไหลเวียนอย่างมหาศาลอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้น คอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบกิจการในด้านต่างๆ และการดำรงชีวิตของคนยุคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ อินเทอร์เน็ต ที่เป็นช่องทางใหม่ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถลบข้อจำกัดเดิมที่เคยมีในด้านเวลาและสถานที่ ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและทั่วโลก

อินเทอร์เน็ตถูกเปรียบเทียบกับเป็นปริมาณพลอันไร้ระเบียบเพราะเป็นพื้นที่การสื่อสารที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจของการบังคับใช้กฎหมายหรืออธิปไตยของชาติใดๆ แม้จะมีการใช้กฎเพื่อจัดระเบียบอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ เช่น กฎของการใช้ห้องสนทนาที่ออกโดยผู้ให้บริการ หรือการลงทะเบียนเป็นสมาชิกของเว็บไซต์ที่ให้บริการเนื้อหาที่เป็นคลิปวิดีโอ หรือกฎหมายควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์ระดับประเทศ แต่ในช่วงทศวรรษแรกของการพัฒนาอินเทอร์เน็ตกลับไม่มีระบบกลางที่สอดคล้องสัมพันธ์กันในระดับสากลสำหรับการออกและบังคับใช้กฎเพื่อปกครองและสร้างระเบียบในการใช้อินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด

จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่โลกยุคต้นคริสต์ทศวรรษที่ 21 การกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตเป็นประเด็นทางนโยบายที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วโลกให้ความสนใจ เช่นเดียวกับภาคประชาสังคมและภาคอุตสาหกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาที่อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเฉพาะทางเทคโนโลยีหลายประการ ทำให้อำนาจในการควบคุมเนื้อหาอยู่ในมือผู้ใช้ ส่งผลให้รูปแบบการกำกับดูแลเนื้อหาแบบที่เคยใช้ปฏิบัติกันมาในสื่อประเภทอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ไม่สามารถนำมาใช้ได้เลยในหลายๆ กรณีตัวอย่างเช่น การตรวจสอบและตัดตอนเนื้อหา ก่อนตีพิมพ์หรือออกอากาศ นับเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปฏิบัติได้เลยสำหรับเนื้อหาทั่วไปบนอินเทอร์เน็ต เพราะผู้จัดทำเนื้อหาจะเป็นใครก็ได้ และสามารถนำเนื้อหาขึ้นบนอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง (พิรธรอง งามสุต วัฒนันทน์และนิธิตา คณานิธินันท์, 2547) ซึ่งตามเกณฑ์สากลในการ

กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปจะแบ่งเนื้อหาที่เป็นปัญหาออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย (illegal content) และเนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่สามารถจะเป็นภัยได้ (harmful content) ทั้งนี้กลไกที่ใช้ในการจัดการกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย แต่อาจเป็นภัยได้นั้นก็จะแตกต่างกัน โดยการจัดการกับเนื้อหาประเภทแรกจะต้องใช้กฎหมาย ขณะที่ประเภทหลังจะเน้นการกลั่นกรองโดยผู้ใช้ การติบปายประเภทเนื้อหา การสร้างความรู้เท่าทันและวิธีอื่นๆ ตามความเหมาะสม

ดังนั้น แม้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีคุณอนันต์ต่อมวลชน แต่ด้วยความเปิดกว้างในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเป็นสื่อที่มีเสรีภาพในการใช้สูง ทุกคนจึงมีสิทธิเข้าไปแสดงความคิดเห็น โดยจะเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงหรือไม่ก็ได้ ทำให้ผู้ใช้ทุกคนต่างก็มีอำนาจในการแสวงหา นำเสนอ และถ่ายโอนข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตได้โดยง่าย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการใช้งานในทางที่ไม่เหมาะสม และเป็นภัยแก่สังคมส่วนรวมได้ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งหมายถึง การกระทำความผิดทุกอย่างที่มีคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบ ตัวอย่างเช่น การเจาะเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต การเผยแพร่สิ่งผิดกฎหมาย เช่น เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาหรือภาพเกี่ยวกับความรุนแรง ลามกอนาจาร การพนัน การค้ายาเสพติด ฯลฯ โดยพบว่าการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นครั้งแรกประมาณปลายศตวรรษที่ 18- ต้นศตวรรษที่ 19 (U.S. Department of Justice, 1998 : อ้างถึงใน วัลลิกา อุ่นศรี, 2544)

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะมิฉะนั้นได้เรียนรู้ว่าทรัพย์สินของบุคคลในปัจจุบันนั้นปรากฏเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการเงิน ตลาดหุ้น ความรู้หรือความลับต่างๆ ที่เรียกว่า ทรัพย์สินทางปัญญา มิฉะนั้นจึงพยายามที่จะเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์แล้วใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวเพื่อทำการลักทรัพย์ น้อโกง ยักยอก ปลอมแปลง หรือวิธีการอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน ซึ่งปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์นี้ เป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังเผชิญ แต่ละประเทศจึงจัดทำกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ขึ้นมาโดยเฉพาะ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อิตาลี ฮังการี สิงคโปร์ สวีเดน อังกฤษ อเมริกา ฯลฯ แม้แต่สภาแห่งยุโรปก็ได้ออกอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศภาคีอนุสัญญาดำเนินการตามกฎหมายขึ้นบังคับใช้ในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของประเทศไทยได้มีการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตขึ้นแล้ว เช่น กรณีดัดต่อภาพดารานางแบบ การค้าประเวณีทางอินเทอร์เน็ต การข่มขู่บนอินเทอร์เน็ต การหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ การเจาะโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การจารกรรมข้อมูล การลบและทำลายข้อมูล การตั้งชื่อตัวละครเปิดทาง

อินเทอร์เน็ต รวมถึงวัตถุประสงค์กฎหมายอื่นๆเพื่อนำมาใช้ประกอบการกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาไปสู่การประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ (รัชฎาวรรณ ชัชวาล, 2544)

ในประเทศไทย กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการร่างขึ้นมาทั้งสิ้น 6 ฉบับ¹ ที่ผ่านออกมาประกาศใช้เป็นลำดับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2545 ส่วนลำดับที่สอง คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2550 และยังมีเหลืออีก 4 ฉบับที่ยังไม่ผ่านออกมาบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม ล่าสุด พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) ในวันที่ 1 สิงหาคม 2549 ขณะนี้อยู่ในลำดับของกฎหมายที่จะเข้าพิจารณา

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ประสบปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์อย่างมาก โดยศูนย์ประสานงานการรักษาความปลอดภัยคอมพิวเตอร์ประเทศไทย หรือไทยเซิร์ต สังกัดศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) รายงานว่า เดือนมกราคม 2547 ถึงวันที่ 22 กันยายน 2547 พบการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ 340 คดี มากกว่าปี 2546 ทั้งปีซึ่งมีเพียง 260 คดี คดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่พบ แบ่งออกเป็นไวรัสและหนอนคอมพิวเตอร์ 161 คดี ไวรัสส่วนใหญ่จะติดมาพร้อมอีเมลมากกว่า 50% ต่างจากปี 2546 ซึ่งมีคดีจากไวรัสและหนอนคอมพิวเตอร์เพียง 31 คดี ถัดมาก็คือ สแกนพอร์ต² 129 คดี สแปมเมล³ 43 คดี การแฮกเกอร์ หรือการเจาะระบบ 7 คดี

¹ ร่างกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ 6 ฉบับ ในปี พ.ศ.2541 ได้แก่

1. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
2. ร่างพระราชบัญญัติลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ร่างพระราชบัญญัติการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
4. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์
5. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
6. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ

² หมายถึง การที่มีโปรแกรมคอยเกาะก้าแพ่ง สอดส่องว่าเครื่องคอมพิวเตอร์มีช่องโหว่ตรงไหนบ้าง ถ้ามีก็ใช้ช่องว่างตรงนั้นเข้ามาป่วนระบบ

³ หมายถึง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ที่ผู้ส่งได้ส่งไปยังผู้รับที่ไม่ได้มีการแจ้งขอรับข่าวสารไว้ โดยส่งจำนวนครั้งละมาก ๆ และไม่ได้รับความยินยอมจากผู้รับ ทำให้เกิดความรำคาญและเสียเวลา ซึ่งการส่งสแปมเมลนั้นอาจมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์หรือไม่ก็ได้

ปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติที่สำคัญ คือ กฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้ครอบคลุมทุกกรณี เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ทำได้โดยการปรับตัวบทกฎหมายให้เข้ากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่านั้น และกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ เพราะอยู่ในกระบวนการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งธรรมชาติของผู้กระทำผิดนั้น หากประเทศใดไม่มีมาตรการที่สามารถลงโทษกับผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้กระทำผิดจะมุ่งก่ออาชญากรรมในประเทศนั้น

จากปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้มีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2550 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ซึ่งสาระสำคัญของบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ได้ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งในกลุ่มผู้ให้บริการ ISP⁴ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เว็บมาสเตอร์ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งโดยหลักการทั่วไปแล้ว กฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ หมายถึง การกระทำความผิดต่อคอมพิวเตอร์ ทั้งระบบและข้อมูลโดยมีคอมพิวเตอร์เป็นเป้าหมายในการกระทำความผิดใน 6 รูปแบบที่สำคัญ คือ

1. การเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยปราศจากอำนาจ (unauthorized access to computer and information system)
2. การดักข้อมูลคอมพิวเตอร์ (interception)
3. การจารกรรมข้อมูลคอมพิวเตอร์ (computer espionage)
4. การทำให้เกิดความเสียหายต่อคอมพิวเตอร์ (computer sabotage)
5. การปลอมข้อมูลคอมพิวเตอร์ (computer forgery)
6. การฉ้อโกงคอมพิวเตอร์ (computer fraud)

ทั้งนี้ พบว่า ความผิดที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะ โดยปัจจุบันมีการแบ่งการกระทำความผิดที่มีคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

⁴ ผู้ให้บริการ ISP (Internet Service Provider) หรือผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น True Internet (ทรูอินเทอร์เน็ต) CS LoxInfo (ซีเอส ล็อกซอินโฟ) เป็นต้น

1. กลุ่มที่คอมพิวเตอร์และข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เป็นเป้าหมายแห่งการกระทำความผิดโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการก่อวินาศกรรมคอมพิวเตอร์ การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ การจารกรรมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือการดักข้อมูลคอมพิวเตอร์

2. กลุ่มที่ผู้กระทำความผิดอาศัยคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ที่มีเนื้อหาที่เป็นความผิดตามกฎหมาย การหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต การเผยแพร่งานอันละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือการฟอกเงินทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. กลุ่มคอมพิวเตอร์มีส่วนเข้ามาเกี่ยวพัน แต่อาจไม่ถึงขั้นจำเป็นต้องใช้ ได้แก่ ความผิดดั้งเดิมทั้งหลาย อาทิ การใช้คอมพิวเตอร์ติดต่อสื่อสารระหว่างกันของอาชญากรข้ามชาติ ใช้คอมพิวเตอร์เป็นที่เก็บข้อมูลที่เป็นความผิด เช่น เก็บภาพลามกอนาจารเด็ก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กลุ่มการกระทำความผิดที่หลายประเทศให้ความสำคัญ และพยายามออกกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปราม ได้แก่ กลุ่มที่ 1. และ 2. เนื่องจากกฎหมายเก่าที่มีอยู่ไม่อาจนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของกฎหมายสารบัญญัติที่อาจติดปัญหาในเรื่องขององค์ประกอบความผิด และในแง่ของกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ไม่เอื้อต่อการสืบสวนสอบสวนหรือแสวงหาพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่าผู้ประกอบการทางอินเทอร์เน็ตมีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดเห็นและมีพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร เพราะผู้ประกอบการภาคเอกชนเหล่านี้ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์นั้น ได้รับผลกระทบอันเป็นผลจากบทบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้มากที่สุด โดยต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานของตน อีกทั้งยังมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่มีเนื้อหาผิดกฎหมายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น มาตรา 15 ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้ให้บริการหากสนใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ส่วนใน

มาตรา 26 ผู้ให้บริการ ISP ต้องเก็บข้อมูลการจราจรทางคอมพิวเตอร์⁵ ไว้ 90 วันเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหากมีการร้องขอข้อมูลเหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งในส่วนของข้อบังคับหลายมาตราที่ออกมา นั้น ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากถึงการนำมาใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น ประเด็นการ บังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างมาก และพบว่า หลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมานั้น ยังคงมีปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำกฎหมายมาใช้บังคับในทางปฏิบัติให้ได้ผลอย่างแท้จริง

คำถามนำวิจัย

1. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต หรือไม่ อย่างไร
2. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต อย่างไร
3. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีพฤติกรรมในส่วนของ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 อย่างไร

⁵ หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

นิยามศัพท์

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต และเว็บมาสเตอร์

ผู้ให้บริการ ISP (Internet Service Provider: ISP) หมายถึง หน่วยงานที่บริการให้เชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของบริษัท เข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วโลก

เว็บมาสเตอร์ หมายถึง ผู้จัดทำ ดูแลเนื้อหาและรูปแบบของเว็บไซต์

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต หมายถึง การควบคุม ตรวจสอบดูแลเนื้อหาของข้อมูลที่น่าสนใจทางอินเทอร์เน็ต โดยหน่วยงานต่างๆที่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต และเว็บมาสเตอร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สะท้อนให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
2. สามารถนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ใช้พิจารณาสำหรับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ภายใต้อาณัติของผู้ประกอบการเอกชน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสาระของกฎหมาย หากมีการยกร่างใหม่ในอนาคต หรือเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต
 - 1.1 พัฒนาการของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 1.3 จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต
 - 1.4 พัฒนาการของกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย
 - 1.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
2. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เริ่มเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่กลางปี 2530 โดยเกิดจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(ม.อ.) นับว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยที่มีการแลกเปลี่ยนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กับอินเทอร์เน็ตระดับโลก โดยมี IP Address ว่า srirang.psu.th หลังจากนั้นสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology) หรือ เอไอที ได้ต่ออินเทอร์เน็ตในช่วงปลายปีเดียวกัน โดยมี IP Address ว่า ait.ac.th แต่อินเทอร์เน็ตของเอไอทีนั้นมีผู้ให้บริการมากกว่าเพราะตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและอาจารย์จากหลายสถาบันได้ใช้ประโยชน์จากบริการนี้มากกว่า ทำให้บริการอินเทอร์เน็ตของเอไอทีเป็นที่นิยมมาก อย่างไรก็ตาม การเชื่อมต่อในระยะแรกนี้ เป็นการเชื่อมต่อด้วยสายโทรศัพท์ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องความเร็ว

ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเริ่มขึ้นในปี 2534 เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นเกตเวย์อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยผ่านอินเทอร์เน็ตโหนดที่มีชื่อว่า chulkn.chula.ac.th หลังจากได้ทดสอบใช้งานมาระยะหนึ่ง ก็เริ่มให้บริการ

อินเทอร์เน็ตเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่ทางศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) สามารถให้บริการออนไลน์แบบสมบูรณ์ได้ โดยใช้ชื่อเครือข่ายว่า ไทยสาร (Thaisarn : Thai Social / Scientific Academic and Research Network) ในช่วงปลายปี 2535

เมื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระดับมหาวิทยาลัย (Campus Network) โดยใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและวิจัยเป็นหลัก แต่จากการปรับปรุงให้มีการส่งข้อมูลความเร็วสูงขึ้น และการกระจายไปสู่ผู้ใช้ได้อย่างแพร่หลาย ทำให้มีผู้เล็งเห็นผลประโยชน์ และเกิดการผลักดันแนวคิดใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเมื่อแนวคิดนี้แพร่กระจายออกไป องค์กรธุรกิจต่างๆ ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ มีการพัฒนาเครือข่าย รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ จึงเกิดเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์จำนวนมากขึ้นในเวลาไม่นาน

จากนั้นในปี 2537 คณะกรรมการบริหารการสื่อสารแห่งประเทศไทย เห็นชอบให้ทางการสื่อสารแห่งประเทศไทยอนุมัติหลักการร่วมลงทุนของทางภาครัฐและเอกชน โดยเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ 2 บริษัท คือ บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด จากการร่วมลงทุนของการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) และเนคเทค โดยเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์แห่งแรกของไทย ซึ่งศูนย์อินเทอร์เน็ตประเทศไทย เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนธันวาคม 2537 และได้เปิดบริการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2538 โดยเรียกบริการต่างๆ ของศูนย์ฯ โดยรวมว่า บริการอินเทอร์เน็ตประเทศไทย (Internet Thailand Service: ITS) ส่วนบริษัทที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตแห่งที่ 2 ได้แก่ บริษัท เคเอสซี คอมเมอร์เชียล อินเทอร์เน็ต จำกัด

ต่อมาในปี พ.ศ.2538 เป็นปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เริ่มจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย อนุญาตให้เปิดบริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ก่อตั้งบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (การร่วมทุนระหว่างเนคเทค/สวทช. กับ กสท. และ ทศท.) เป็นผู้ให้บริการรายแรก ซึ่งได้มีการเริ่มบริการอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 มีนาคม 2538 และตั้งแต่นั้น มินานายกก็เริ่มมีผู้ให้บริการอื่นเริ่มได้รับอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ถูกกฎหมาย ในเดือนมีนาคมปีนั้น ก็เป็นการเริ่มโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย หรือ SchoolNet โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการรุ่นแรก 30 โรงเรียน ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตหลังจากปี พ.ศ. 2538 เป็นต้น

มา เริ่มเป็นที่แพร่หลายและเป็นข่าวออกสู่หน้าหนังสือพิมพ์เป็นประจำ และค่อนข้างจะหาเอกสารอ้างอิงต่างๆ ได้ง่าย และมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

เดือนมีนาคม 2538 องค์กรเอกชนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตอย่างถาวรด้วยความเร็ว 64kbps รายแรก คือ ธนาคารไทยพาณิชย์

เดือนมิถุนายน 2538 มีการขยายวงจรต่างประเทศที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น คือ 512 kbps โดยศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตประเทศไทย และในเดือนเดียวกัน ได้มีการรายงานผลการเลือกตั้งทางอินเทอร์เน็ต โดย นสพ.บางกอกโพสต์ร่วมกับเนคเทค

เดือนกันยายน 2538 ประเทศไทยเปิดใช้วงจรอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงระหว่างประเทศ 2 ล้านบิตต่อวินาทีเป็นวงจรแรกของวงจรมี โดยเชื่อมเนคเทคกับ NACSIS (National Center for Science Information Systems) ในประเทศญี่ปุ่น เป็นความร่วมมือเพื่อการศึกษาวิจัย โดยสถาบันที่เป็นสมาชิกเครือข่ายไทยสารทุกแห่งสามารถเข้าถึงสถาบันต่างๆ ในญี่ปุ่นได้จากวงจรมีได้

ขณะที่ ในปี 2539 ประเทศไทยเริ่มเปิดใช้วงจรความเร็วสูงเพื่ออินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก โดยศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนเชื่อมระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาโดยผ่านเคเบิลใยแก้วนำแสง ทั้งนี้เป็นการลงทุนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมสุดยอดเอเชีย-ยุโรป พร้อมกับบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้แก่ผู้สื่อข่าวจากทั่วโลก และบุคคลสำคัญ

วันที่ 5 ธันวาคม 2539 เวลา 9.09 น. ได้มีการเปิดบริการข้อมูลเครือข่ายกาญจนาภิเษก ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ <http://kanchanapisek.or.th/> เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และผลงานของหน่วยงานต่างๆ กว่าสิบหน่วยงาน ที่ทำงานสนองพระราชดำริ รวมถึงกิจกรรมด้านเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาสังคมต่างๆ และในโอกาสต่อมา ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2540 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดเครือข่ายกระจายความรู้แก่ประชาชน ให้บุคคลทั่วไป เข้าถึงข้อมูลเครือข่ายกาญจนาภิเษกได้ผ่านเลขหมายออนไลน์ 1509 ได้จากทุกแห่งในประเทศไทยโดยไม่ต้องเสียค่าสมาชิกและค่าโทรศัพท์ทางไกล เครือข่ายนี้ต่อมาได้รับพระราชานุญาตให้นำมาใช้เป็น access network สำหรับโรงเรียนทั่วประเทศในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยทรงเปิดเครือข่ายใหม่ ที่เชื่อมเครือข่ายกระจาย

ความรู้ๆ กับเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทยเข้าด้วยกัน เรียกว่า SchoolNet@1509 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2541 ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่จัดระบบอินเทอร์เน็ตฟรีให้แก่โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อลดความด้อยโอกาสของโรงเรียนที่อยู่ในชนบท

ส่วนใน พ.ศ. 2542 แม้ว่าเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัว และในวงการคอมพิวเตอร์ต่างก็กังวลเรื่องการแก้ปัญหา Y2K แต่จัดได้ว่าเป็นปีแห่งการเพิ่มความเร็วของวงจรอินเทอร์เน็ตต่างประเทศ ในเดือนมกราคม มีวงจรต่างประเทศระดับ 8 ล้านบิตต่อวินาทีถึงสองวงจร คือของอินเทอร์เน็ตประเทศไทย และของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ทั้งสองวงจรเป็นวงจรใยแก้วคุณภาพสูง ในเดือนเมษายน มีเพิ่มอีกหนึ่งวงจร คือของ KSC (เป็นวงจรดาวเทียม 8 Mbps) และในเดือนตุลาคม KSC เป็นรายแรกที่เปิดใช้วงจรต่างประเทศขนาด 34 Mbps (เป็นวงจรดาวเทียม แบบ Simplex คือ ส่งข้อมูลเข้าประเทศไทยทิศทางเดียว) เมื่อถึงสิ้นปี ประเทศไทยมีวงจรต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 118.25 Mbps

อย่างไรก็ดี ใน พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นปีที่เงินบาทเริ่มคงตัว และหนี้ที่ไม่ก่อรายได้ (NPL) เริ่มลดลง การเพิ่มความเร็วของอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและระหว่างประเทศได้เพิ่มความเข้มข้นยิ่งขึ้น เห็นได้ชัดว่าความเร็วของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้เพิ่มขึ้นถึง 209% (เพิ่มเป็นสามเท่า) จากปี 2542 ส่วนในเดือนมกราคม 2544 เพิ่มขึ้นสองเท่าจากในปี 2542

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

พิรงรอง รามสูต รัตนันทน และนิธิตา คณานิธินันท์ (2547) ได้รวบรวมและนำเสนอกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไว้ดังนี้

1. กฎหมาย มาตรการ บทลงโทษ (legal sanction)

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตอาจจะอาศัยกฎหมายที่มีอยู่แล้ว และมีความเกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กันได้ เช่น กฎหมายสื่อสารมวลชน กฎหมายว่าด้วยการเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นอันตราย (ภาพลามกอนาจาร) กฎหมายพิทักษ์คุ้มครองเด็ก เป็นต้น หรืออาจอาศัยการร่างและออกกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นโดยตรง เช่น การออกกฎหมาย Communication Decency Act หรือกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารที่เหมาะสมในสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1996 เพื่อ

ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมต่างๆ⁶ หรือการพยายามร่างกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับ เนื้อหา ลามกอนาจาร ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ด้วย

2. การปิดกั้นและกลั่นกรองเนื้อหา (blocking and filtering system)

2.1 การปิดกั้นโดยภาครัฐ

การปิดกั้นเนื้อหาในลักษณะนี้เป็นวิธีที่ใช้กันมากในประเทศที่มีลักษณะการปกครองแบบอำนาจนิยม และมีการควบคุมสื่อสารมวลชนอย่างเข้มข้น การปิดกั้นมักจะทำในระดับเครือข่ายใหญ่ เช่น ระดับ gateway หรือ node ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศ ซึ่งในลักษณะดังกล่าวมักจะเป็นผลจากนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐ เช่น ในประเทศจีน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะถูกออกแบบให้มีลักษณะรวมศูนย์โดยจะวางเครือข่ายโยงใยผ่าน gateway ในเมืองใหญ่ๆ เพียงไม่กี่แห่ง ทำให้สะดวกต่อการปิดกั้นเนื้อหาจากภายนอก ทั้งนี้รัฐบาลจีนจะใช้เกณฑ์กว้างๆ ในการเลือกปิดกั้นเนื้อหาโดยพิจารณาจากเนื้อหาที่เข้าข่าย "ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี" ในทำนองเดียวกัน ประเทศสิงคโปร์ควบคุมเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตโดยใช้เกณฑ์และหน่วยงานในการกำกับดูแลเดียวกับหน่วยงานที่ดูแลเนื้อหาในวิทยุและโทรทัศน์คือ Singapore Broadcasting Authority (SBA)

2.2 การปิดกั้นแบบ Notice and take-down

นอกจากลักษณะการปิดกั้นที่เป็นมาตรการของภาครัฐโดยตรงแล้ว การปิดกั้นอาจจะเกิดขึ้นโดยการแจ้งเหตุ(notice) จากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ประสบพบเห็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยแจ้งเข้าไปที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) หรือที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ เช่น ตำรวจหรือกระทรวงการสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อทาง ISP ได้รับการแจ้งเหตุแล้วก็ควรที่จะตรวจสอบดูว่าเนื้อหานั้นไม่เหมาะสมจริงหรือไม่ ในระดับใด หากเข้าข่ายที่ผิดกฎหมาย ทาง ISP ก็ควรที่จะทำการปิดกั้น (take-down) เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ที่เป็นสมาชิกของ ISP โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามในกรณีที่เนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมายแต่อาจมีอันตรายจากความไม่เหมาะสมต่างๆ ISP อาจไม่ทำการปิดกั้นด้วยตนเอง แต่มอบให้อยู่ในวิจรรณญาณของสมาชิกผู้ใช้

⁶ กฎหมายดังกล่าว ปัจจุบันล้มเลิกไปแล้วเนื่องจากทางสหภาพเสรีภาพพลเมืองแห่งอเมริกา (American Civil Liberty Union) ได้ประท้วงไปยังศาลฎีกาสหรัฐฯ ว่าเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวขัดแย้งกับบทแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐครั้งที่ 1 (The First Amendment)

อินเทอร์เน็ตที่จะพิจารณาเองว่าควรกลั่นกรองหรือไม่ โดยทั่วไปการปิดกั้นแบบ notice and take-down จะทำร่วมกับการกลั่นกรองโดยผู้ให้บริการและกลไกอื่นๆ เช่น จรรยาบรรณ กฎ กติกา มารยาท และ สายด่วน

2.3 การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ (user-oriented filter system)

การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งประเภทเนื้อหา (content classification) หรือการจัดอันดับหรือเรตติ้ง (rating) ประสิทธิภาพการกลั่นกรองจะสูงเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของระบบการแบ่งประเภทเนื้อหาซึ่งลักษณะทางเทคนิคที่มีความสำคัญมากก็คือ ศัพท์ที่ใช้และความเที่ยงตรงรัดกุมทางภาษาในการอธิบายเนื้อหา เกณฑ์และระดับชั้นทางเทคนิคในการกลั่นกรอง ระบบการกลั่นกรองที่ดีควรคำนึงถึงประโยชน์และควรมีส่วนร่วมจากสามฝ่ายคือ ผู้ใช้ ISPs และผู้ให้บริการเนื้อหาเว็บไซต์ โดย ISPs และผู้ให้บริการเนื้อหาควรมีแรงจูงใจในการ “เรต” (จัดอันดับและอธิบายเนื้อหา) ของตน ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทใดและผู้ใช้ก็ควรจะสามารเข้าถึงและมีความเชื่อถือเชื่อมั่นในระบบการกลั่นกรองนั้นๆ ด้วย

ทั้งนี้เนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อระดับโลก ผู้เกี่ยวข้องจึงควรที่จะพยายามหาศัพท์ในการกลั่นกรอง (ทั้งที่ใช้ในระบบเรตติ้งและโปรแกรมกลั่นกรอง) ที่เป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้ในระดับสากล เพื่อที่ว่าระบบการกลั่นกรองที่ต่างกัน จะสามารถทำงานร่วมกันและสื่อสารกันได้ต่อไปในอนาคต

3. กฎ กติกา มารยาท (codes of conduct)

ไซเบอร์สเปซหรือพื้นที่ที่ผู้คนเข้ามาแลกเปลี่ยน สื่อสารและทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ตนั้น ประกอบขึ้นด้วยพื้นที่หรือชุมชนย่อย ๆ อีกมากมายซึ่งจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ร่วมของการสื่อสารและกิจกรรมนั้น ๆ เช่น เพื่อการพาณิชย์หรือเพื่อสนองความพึงพอใจและความสนใจของผู้ใช้ตามหัวข้อการสื่อสารต่าง ๆ ในพื้นที่หรือชุมชนเหล่านี้ทั้งในระดับย่อยและระดับเครือข่ายใหญ่จะมีค่านิยมร่วมกันที่จะเป็นตัวกำหนดลักษณะการประพฤติปฏิบัติต่อกันในพื้นที่นั้น ๆ ว่าสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร “กฎ กติกา มารยาท” (codes of conduct) ซึ่งจะเป็นกลไกการกำกับดูแลพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนี้จะมีทั้งที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันทั่วไป (customary) หรือที่เป็นกฎอย่างเป็นทางการ (formal) กฎ กติกา มารยาทซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีสำหรับชาวผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปจะรู้จักกันในนามของ “Netiquette” หรือจรรยาบรรณ

สำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จุดมุ่งหมายของ Netiquette คือเพื่อปลูกฝังวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตและเพื่อตอกย้ำให้มีการทำตามกฎระเบียบอื่นๆ ที่ได้มีการบัญญัติไว้ในพื้นที่ต่างๆ ทางสังคม

ในแง่เนื้อหาสาระแล้ว Netiquette จะกล่าวถึง กฎ กติกา มารยาท หรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ได้ทำกันมาจนเป็นลักษณะสำคัญของชุมชนนั้นๆ ตัวอย่างเช่นในกรณีของ spamming หรือการส่งประกาศโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการใดๆ ทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนที่ละมากๆ ทางชุมชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะตอบโต้ด้วยการณรงค์ให้มีการร้องเรียนทางออนไลน์เกี่ยวกับกรณี spamming ดังกล่าวในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการริเริ่มให้มีการตอบโต้อย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะในกลุ่มข่าว (newsgroup) และเวทีการสนทนาต่างๆ

ในบริบทของชุมชนหรือกลุ่มทางสังคมที่แยกย่อยออกไป Netiquette จะถูกปรับให้มีบรรทัดฐานอยู่บนแนวทางที่พัฒนาร่วมกันของชุมชนหรือกลุ่มทางสังคมนั้นๆ ตัวอย่างเช่น Netiquette ในโรงเรียนจะเป็นการวางกฎ กติกา มารยาทเกี่ยวกับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ลักษณะเนื้อหาที่สามารถเข้าถึงได้โดยกลุ่มนักเรียนที่จะแตกต่างกันไปตามวัย การผนวกผู้ปกครองเข้ามาเป็นผู้ช่วยกำกับดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก ตลอดจนการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล การป้องกัน การละเมิดลิขสิทธิ์ การดาวน์โหลดเนื้อหาต่างๆ อย่างมีความรับผิดชอบเพื่อไม่ให้เกิดการ overload เครือข่ายของโรงเรียน ตลอดจนวิธีการป้องกันตัวเอง (เด็ก) จากภัยและความเสี่ยงต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต

4. สายด่วน หรือ hot line

คือ กลไกในการสื่อสารระหว่างผู้ใช้กับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (เช่น ISP หน่วยงานของรัฐ ที่สอดคล้องดูแลเรื่องเนื้อหาอินเทอร์เน็ตและตำรวจเป็นต้น) ซึ่งสามารถเป็นทั้งกลไกทางเทคโนโลยี (โทรศัพท์ โทรสาร e-mail เว็บไซต์) หรือเป็นกลไกทางองค์กร (ในรูปของหน่วยงานที่มีกำลังพลเฉพาะและมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน) ก็ได้ จุดประสงค์หลักของการมี hot line ก็คือ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า (ในกรณีที่สามารถทำได้) จะมีการพยายามเยียวยาแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้บทบาทหลักของ hot line ที่เป็นมาในอดีตคือช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายจากผู้ใช้ต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต แต่จากประสบการณ์ที่แวดล้อมการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก hot line ได้ขยายบทบาทครอบคลุมไปถึงการเป็นตัวกลางทางข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ใช้ ผู้

ให้บริการเนื้อหา กลุ่มที่กำลังดูแลตนเอง องค์กรที่ให้บริการด้านการจัดอันดับและกลั่นกรองเนื้อหา และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

ทั้งนี้ hot line สามารถจะดำเนินการโดยภาคอุตสาหกรรมเอกชน ภาครัฐ หรือ ภาคประชาสังคมก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม hot line จะต้องมียู่ (available) และประชาชนควรจะทราบถึงการมีอยู่ของ hot line ผ่านช่องทางการสื่อสารทั้งอินเทอร์เน็ตเองและสื่อสารมวลชนดั้งเดิมที่สำคัญ hotline จะต้องเปิดให้เข้าถึงได้ตลอด 24 ชั่วโมง

5. การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy)

ในการส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) ทางด้านเนื้อหาของอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในหมู่ผู้ใช้ มีความจำเป็นต้องสร้างความสามารถหรืออำนาจในการเลือกและตัดสินใจให้แก่ผู้ใช้ (user empowerment) ซึ่งความสามารถดังกล่าวส่วนหนึ่งก็จะขึ้นอยู่กับความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของผู้ใช้แต่ละคนด้วย ทั้งนี้การรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต (Internet literacy) จะมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.) ความสามารถเชิงวิเคราะห์ (Analytical competence) หมายถึง ความเข้าใจในคุณลักษณะต่างๆ ของอินเทอร์เน็ต (เช่น การสร้างเว็บไซต์ การทำงานของลิงค์ (link) ต่างๆ ในเทคโนโลยีไฮเปอร์เท็กซ์ (hypertext) ภาษา สัญลักษณ์ที่เป็นรหัสต่างๆ ในเว็บ เป็นต้น) ซึ่งจะนำไปสู่การใช้สื่อใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

2.) ความรู้เกี่ยวกับบริบทแวดล้อมต่างๆ (Contextual knowledge) หมายถึง ความเข้าใจในบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองที่แวดล้อมการผลิตและบริโภคสารสนเทศ และเนื้อหาต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจดังกล่าวจะทำให้ผู้ใช้สามารถประเมินอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทันข้อดีข้อเสียต่างๆ

3.) กรอบความรู้ความเข้าใจร่วมในหมู่ผู้ใช้เกี่ยวกับเว็บไซต์ที่ถือเป็น “คลาสสิก” ในบรรดาเว็บไซต์ทั้งหลาย (Canonical knowledge) โดยเฉพาะความเข้าใจว่าทำไมเว็บไซต์ดังกล่าวจึงถือว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีความสำคัญ น่าเชื่อถือและมีประโยชน์ ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ www.google.com เป็นเสิร์ชเอนจินที่มีชื่อเสียง หรือเว็บไซต์ www.cnn.com ที่เป็นเว็บไซต์ข่าวสารที่เป็นที่นิยม

4.) ความสามารถในการผลิตเนื้อหา (Production competence) หมายถึง ความสามารถในการผลิตเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนความสามารถในการตีความ บริโภคและผลิตเพื่อกับอินเทอร์เน็ต (รวมถึงการสร้างเว็บเพจ การหาผลิตภัณฑ์ การเข้าร่วมใน mailing list กลุ่มสนทนา

และกลุ่มข่าว) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของผู้ใช้แต่ละคนผ่านทางการผลิตและการสื่อสารเนื้อหา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้แนวนโยบายที่เปิดกว้างและให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการกำกับดูแลกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตโดยจะมาร่วมตัวกันเพื่อวางกฎหรือกติกากลางในการกำกับดูแลเนื้อหาและพฤติกรรมทางอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น Internet Content Rating Association (ICRA) ซึ่งเป็นองค์กรที่พยายามจัดระเบียบเนื้อหาเว็บไซต์ด้วยการแบ่งประเภท ติดป้าย และการจัดทำเทคโนโลยีกลั่นกรองสำหรับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย ปัจจุบันระบบการแบ่งประเภทและให้เรตติ้งเนื้อหาของ ICRA เป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวางทั่วโลกและ Online Privacy Alliance ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรมและสมาคมต่างๆของสหรัฐอเมริกาด้วยจุดมุ่งหมายร่วมกันในการคุ้มครองดูแลความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต มีการกำหนดนโยบายด้านข้อมูลส่วนบุคคลของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สมาชิกแต่ละรายนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ทั้งสององค์กรโดยเริ่มต้นเป็นรวมตัวกันขององค์กรภาคเอกชนในสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้ขยายเครือข่ายสู่ระดับสากล

ในส่วนของประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการกำกับดูแลสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ที่นับวันจะเข้ามามีบทบาทในโครงสร้างของสังคมทุกระดับ

จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต

จริยธรรมแห่งวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไซต์นี้ เจ้าของ ผู้ประกอบการและผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บทั้งหลายได้พร้อมใจกันสถาปนาสภาวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไซต์ให้เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมกันเองเพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบการและกิจการเว็บไซต์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้เว็บไซต์ เพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เว็บไซต์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ ประชาชนรวม ทั้งยึดถือความยุติธรรมและความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพพวกข้าพเจ้า ซึ่งเป็นบุคคลที่ลงนามทำจริยธรรมฉบับนี้ เห็นชอบร่วมให้ตราจริยธรรมแห่งวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไซต์ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1

หมวดทั่วไป

ข้อ 1 จริยธรรมนี้เรียกว่า จริยธรรมแห่งวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทย

ข้อ 2 จริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ได้มีการลงนามตกลงร่วมกันเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

"เว็บไซต์" หมายถึง แหล่งข้อมูลในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

"ผู้ประกอบการวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ" หมายถึง เจ้าของเว็บไซต์หรือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายและ รูปแบบเพื่อการจัดทำเว็บไซต์ ซึ่งได้จดทะเบียนโดเมนเนมกับผู้ให้บริการจดทะเบียนโดเมนเนม ทั้งนี้ให้ หมายรวมถึง ผู้แทนเว็บไซต์และนักพัฒนาเว็บไซต์ที่เจ้าของเว็บไซต์ได้ลงนามรับรองแล้ว

"กระดานข่าว" หมายถึง พื้นที่บนเว็บไซต์ที่ผู้ดูแลเว็บเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นใช้ในการแสดงข้อมูลหรือความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของตนเอง บุคคลอื่น หรือเจ้าของเว็บไซต์และให้ถือว่ากระดานข่าวเป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ที่ผู้ดูแลเว็บจะต้อง ระมัดระวังมิให้มีการกระทำใดๆ ที่เป็นการละเมิดข้อบังคับจริยธรรมฉบับนี้

หมวด 2

จริยธรรมของเว็บไซต์

ข้อ 4 เว็บไซต์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 5 เมื่อมีการคัดลอกข้อความ รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายใดๆ จากเว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น เว็บไซต์ต้องบอกที่มาของข้อความ รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายนั้น ทั้งนี้ การคัดลอกดังกล่าว จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยอันมิใช่การกระทำเพื่อแสวงหากำไร เว้นแต่จะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นกับแหล่งข้อมูลนั้นๆ

ข้อ 6 การเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 7 ในกรณีที่มีการเสนอข้อมูลข่าวสารผิดพลาดเว็บไซต์ต้องแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ 8 เว็บไซต์ต้องไม่เสนอข้อมูลข่าวสารโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาพึงระบุนชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเปิดเผยวันแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของ ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 9 ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือภาพใด ๆ เว็บไซต์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็กสตรีและผู้ด้อยโอกาส

ข้อ 10 เว็บไซต์ต้องไม่เสนอภาพที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึง ถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยวันแต่ภาพที่น่าเสนอในเว็บไซต์นั้น จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ และได้มีการแจ้งเตือนต่อผู้เยี่ยมชมโดยชัดเจนแล้ว

ข้อ 11 เว็บไซต์ต้องไม่เป็นแหล่งเผยแพร่ไวรัสคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอื่นใดที่เป็นการทำลายหรือสร้างความเสียหายแก่เครื่องคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เรียกดู

ข้อ 12 เว็บไซต์ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่น่าเสนอวิธีการสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่น

ข้อ 13 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์เว็บไซต์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ 14 หากเว็บไซต์ใดมีความประสงค์ในการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียกดูไปใช้เพื่อการใดการหนึ่ง เว็บไซต์นั้น ต้องแสดงประกาศไว้โดยชัดเจนถึงนโยบายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล

หมวด 3

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ

ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 16 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 17 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องทำงานสอดคล้องกับความสงบสุขความเป็นอยู่ที่ดี และความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณะ

ข้อ 18 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องหลีกเลี่ยงการใส่ร้ายป้ายสีเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ข้อ 19 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องใช้วิจารณญาณในการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ ความต้องการของผู้ว่าจ้าง ความเป็นวิชาชีพและตนเอง อย่างสม่ำเสมอ

หมวด 4

แนวปฏิบัติของเว็บไซต์และผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ

ข้อ 20 การเสนอข้อมูลข่าวสารของเว็บไซต์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนและไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 21 การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเว็บไซต์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 22 ในการแสดงความคิดเห็น เว็บไซต์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจและไม่มีพันธกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชนโดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 23 เว็บไซต์ พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 24 เว็บไซต์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรมเว็บไซต์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 25 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ควรแสดงให้เห็นว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นมิได้

ข้อ 26 เว็บไซต์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มโน

ข้อ 27 เว็บไซต์พึงระบุแหล่งที่อยู่ของผู้จัดทำหรือผู้ดูแลเว็บเสมอ

ข้อ 28 ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพหรือมีความหมายเหยียดหยาม

พัฒนาการของกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

การเริ่มต้นโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2539 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตอนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที 2000) ตามที่เสนอโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศในการเข้าสู่สังคมสารสนเทศ ซึ่งเป็นยุคเศรษฐกิจใหม่ในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในมาตรการสำคัญคือ การปฏิรูปกฎหมาย

เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Law) หรือเรียกกันว่า กฎหมายไอที (IT Law) ในเบื้องต้นที่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาใช้บังคับนั้น คณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติเป็นผู้ร่าง โดยมีการกำหนดกฎหมายที่จะร่างทั้งสิ้น 6 ฉบับ ได้แก่

1. กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (เดิมเรียกว่า “กฎหมายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์”) มีขึ้นเพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีการวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทางการค้าทั้งภายในและระหว่างประเทศ

2. กฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ต่อมาได้มีการรวมหลักการเข้ากับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเรียกรวมเป็นชื่อเดียวว่า “กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์”) มีขึ้นเพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อระบุหรือยืนยันตัวตนโดยคำนึงถึงความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือของเทคโนโลยี

3. กฎหมายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (เดิมเรียกว่า กฎหมายลำดับรองของรัฐธรรมนูญ มาตรา 78) มีขึ้นเพื่อรองรับแนวนโยบายพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนและการกระจายสารสนเทศให้เท่าเทียมกันและทั่วถึงทั้งประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

4. กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีขึ้นเพื่อวางหลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุล อายุ เพศ กำหนดสิทธิให้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจถูกนำไปประมวลผลเผยแพร่ในทางมิชอบซึ่งจะถือว่าการละเมิดสิทธิ

5. กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ มีขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในยุคคอมพิวเตอร์ เป็นการกำหนดมาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อระบบงานคอมพิวเตอร์ ระบบข้อมูล ระบบเครือข่าย

6.กฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ มีขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างบุคคลฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี กฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่อมา มีการนำร่าง 2 ฉบับเข้าสู่สภานิติบัญญัติ ที่ผ่านออกมาประกาศใช้เป็นลำดับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2545 และที่ผ่านออกมาประกาศใช้ลำดับถัดมา คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2550 และยังมีเหลืออีก 4 ฉบับที่ยังไม่ผ่านออกมาบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม ล่าสุด พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) ในวันที่ 1 สิงหาคม 2549 ขณะนี้อยู่ในลำดับของกฎหมายที่จะเข้าพิจารณา

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

อนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime Convention) ของสหประชาชาติ เป็นต้นแบบของกฎหมายที่ใช้ในระดับพหุภาคีในยุโรป โดยมีสาระเหมือนกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของไทย ซึ่งอนุสัญญาฯ ได้ตีความการกระทำความผิดต่อคอมพิวเตอร์เป็น 2 ส่วน คือ การกระทำความผิดต่อข้อมูลในคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ และการกระทำความผิดโดยมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการทำความผิด โดยมีการวิเคราะห์ในวงวิชาการว่า สาระของอนุสัญญานี้ เน้นไปที่ความผิดจากการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือมากกว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นต่อข้อมูล หรือระบบในคอมพิวเตอร์ จากการวิเคราะห์เนื้อหาในอนุสัญญา พบว่า มีการเพิ่มอำนาจให้รัฐสามารถสอดแนมและเฝ้าระวังทางข้อมูล พร้อมเพิ่มอำนาจในกระบวนการสอบสวนสืบสวนของอาชญากรรมอื่นที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ ซึ่งรัฐสามารถใช้ประโยชน์จากกฎหมายนี้เพื่อสืบสวนสอบสวนจับผิดกลุ่มผู้ที่เป็นเป้าหมาย จึงอาจทำให้มีการใช้กฎหมายในทางไม่ชอบ เพราะมีช่องเปิดไว้เยอะมาก

สุกัญญา กลางณรงค์ ผู้ประสานงานเครือข่ายพลเมืองเน็ต กล่าวว่า⁷ จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา มองว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ส่อไปในทางคุกคามมากกว่าปกป้อง โดยเฉพาะสิ่งที่เรียกว่า ความมั่นคงแห่งชาติที่ พ.ร.บ. ฉบับนี้พยายามปกป้อง อาจกลายเป็นการคุกคามความมั่นคงแห่งชาติด้วยตัวมันเอง จากการบังคับใช้ที่มีปัญหา

นอกจากนั้น พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฉบับนี้ทำให้ธรรมชาติของสื่อใหม่เช่นอินเทอร์เน็ตในเมืองไทยหายไป พลวัตถูกทำให้ชะงักงันด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ต่างจากสื่ออื่น คือ ความเป็นนิรนาม (anonymous) ของผู้ใช้ ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของสื่อใหม่ เทคโนโลยีและวัฒนธรรมเสรี ในอินเทอร์เน็ตทุกๆ ไปในโลก เราแทบจะไม่ว่าใครเป็นใคร ไม่สามารถทราบตัวตนของแต่ละคนได้ แต่ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์กลับทำให้รัฐขอข้อมูลง่ายอย่างมหาศาล จนทำให้ความเป็นนิรนามหายไป อาทิ ต้องเก็บข้อมูลการใช้งานย้อนหลัง 90 วัน แสดงบัตรประชาชนเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ บังคับให้เว็บมาสเตอร์ให้ไอพีแอดเดรสกับเจ้าหน้าที่เพื่อสืบสาวต้นตอ และทุกวันนี้ ทราบมาว่า ตำรวจไทยใช้เวลาเพียงสามวันก็หาแหล่งโพสต์ได้แล้ว มันคัดตอนการเติบโตตามธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งควรมีพลวัต ที่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ หรือประชาธิปไตย ไม่เกิดในสังคมนี้ อย่างไรก็ตาม การปะทะกันระหว่างมาตรฐานกฎหมายไทยกับกระแสโลกนั้น คงต้องช่วยกันหาว่า จุดลงตัวจะอยู่ตรงไหน

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ที่ออกมานั้น เป็นที่กล่าวถึงและวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะจากองค์กรส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและจากจดหมายเปิดผนึกของคณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) ร่วมกับเครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย (FACT) ที่ได้แสดงความเป็นห่วงว่าร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายโดย สนช. หรือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งเข้ามาทำงานรักษาการช่วงสั้นๆ และแต่งตั้งมาจากรัฐบาลแต่งตั้งในช่วงภายหลังการปฏิวัติ จึงไม่ได้มาจากเสียงประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้มีการควบคุมจากรัฐค่อนข้างสูงและอาจมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รวมถึงยังมีความคลุมเครือของนิยามศัพท์ในหลายมาตราด้วยกัน ดังนี้

⁷ การสัมภาษณ์เรื่อง "พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ปกป้องหรือคุกคาม" โดยสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยร่วมกับสถาบันอิศรา จัดราชดำเนินเสวนาครั้งที่ 17 /2551 เมื่อวันที่ศุกร์ที่ 27 มีนาคม 2552 เวลา 10.00-12.00 น. ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

มาตรานี้เป็นมาตราที่เกี่ยวกับการนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นเท็จหรือมีเนื้อหาไม่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นความคลุมเครือของถ้อยคำ

มาตรา 14 วรรค 1 คำว่า ความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

มาตรา 14 วรรค 2 คำว่า ความตื่นตระหนก

มาตรา 14 วรรค 3 คำว่า ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

มาตรา 14 วรรค 3 คำว่า ลักษณะอันลามก

เป็นคำที่กว้างและตีความได้หลายอย่าง ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ชี้นำได้ เป็นเรื่องดุลพินิจและการตีความของเจ้าพนักงานรัฐ จึงเกรงว่าจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบจากฝ่ายรัฐ

มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14

มาตรานี้เป็นมาตราที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ ประเด็นสำคัญ คือ เป็นภาระหนักต่อผู้ให้บริการ เพราะโทษของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ไม่น่าจะเท่ากับผู้กระทำความผิดที่แท้จริง

มาตรา 18 ภายใต้บังคับมาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(2) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๖ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(4) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมีได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(5) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(6) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(7) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสดังกล่าว

(8) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรานี้เป็นมาตราที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ประเด็นสำคัญคือ ถ้ามองในมุมของผู้เสียหายที่ต้องการความรวดเร็วในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานก็จะมีประโยชน์เพราะ

หากรอศาลจะไม่ทันการ แต่ถ้าให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการก่อน แล้วขอให้ออกหมายศาลย้อนหลัง ก็น่าจะทำได้เช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่จะต้องให้เหตุผลต่อศาลได้ว่าทำไมถึงต้องดำเนินการแบบนั้น ส่วนถ้ามองในมุมของผู้ให้บริการจะเห็นว่ากระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ซึ่งควรนำมาพิจารณาว่า ควรมีขั้นตอนการรองอำนาจของเจ้าหน้าที่ก่อนหรือไม่

อีกประเด็นหนึ่ง คือ ความคลุมเครือของถ้อยคำ

มาตรา 18 วรรค 1 คำว่า เหตุอันควรเชื่อ

เป็นคำที่กว้างและตีความได้หลายอย่าง ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ชี้วัดได้ เป็นเรื่องดุลพินิจและการตีความของเจ้าพนักงานรัฐ จึงเกรงว่าจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบจากฝ่ายรัฐ

มาตรา 20 ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาคสอง ลักษณะ 1 หรือลักษณะ 1/1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีการสั่งระงับ การทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการระงับการทำให้แพร่หลายนั้นเอง หรือสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นก็ได้

มาตรานี้เป็นมาตราที่เกี่ยวกับการให้อำนาจในการระงับการเผยแพร่เว็บไซต์ ประเด็นสำคัญคือ ประเด็นความคลุมเครือของถ้อยคำ

มาตรา 20 วรรค 1 คำว่า ความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นคำที่กว้างและตีความได้หลายอย่าง ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ชี้วัดได้ เป็นเรื่องดุลพินิจและการตีความของเจ้าพนักงานรัฐ จึงเกรงว่าจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบจากฝ่ายรัฐ

มาตรา 26 ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้

บริการผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งปีเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะรายและเฉพาะคราวก็ได้

ผู้ให้บริการจะต้องเก็บรักษาข้อมูลของผู้ใช้บริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัว ผู้ใช้บริการนับตั้งแต่เริ่มใช้บริการและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับตั้งแต่การ ใช้บริการสิ้นสุดลง

ความในวรรคหนึ่งจะใช้กับผู้ให้บริการประเภทใด อย่างไร และเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ให้บริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรานี้เป็นมาตราที่เกี่ยวกับหน้าที่ผู้ให้บริการในการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ประเด็นสำคัญคือ เป็นภาระแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพราะผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลของ ผู้ใช้บริการไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน แต่ในกรณีจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการผู้ใดเก็บ รักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก ทำให้ผู้ให้บริการต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก

ส่วนประเด็นความคลุมเครือของถ้อยคำ

มาตรา 26 วรรค 2 คำว่า เท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ให้บริการ

เป็นคำที่กว้างและตีความได้หลายอย่าง ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ชี้วัดได้ เป็นเรื่อง คลุมเครือและการตีความของเจ้าพนักงานรัฐ จึงเกรงว่าจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบจากฝ่ายรัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสาร

สิทธิ คือ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ ซึ่งหมายความว่าประโยชน์ที่ กฎหมาย “รับรอง” ว่ามีอยู่ และเป็นประโยชน์ที่กฎหมาย “คุ้มครอง” คือ คุ้มครองไม่ให้มีการละเมิด สิทธิ รวมทั้งบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย (หยุด แสงอุทัย, 2516) กล่าวอีกนัย หนึ่ง สิทธิ หมายถึง “อำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลหนึ่ง เรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่งหรือหลายคน กระทำการบางอย่างบางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน” (วรพจน์ วิชาสุตพิชญ์, 2540)

เสรีภาพ หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตาม ความประสงค์ของตน เสรีภาพจึงหมายถึงอำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระของบุคคล ความ แตกต่างระหว่าง “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” จึงอยู่ที่ว่า สิทธิเป็นอำนาจที่บุคคลมีเพื่อเรียกร้องให้ผู้อื่น

กระทำการหรือละเว้นกระทำการอันใดอันหนึ่ง แต่ในขณะที่เสรีภาพนั้นเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเองในการตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น ดังนั้น เสรีภาพย่อมก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่เข้ามารบกวนการใช้อำนาจในการกระทำการหรือไม่กระทำการของบุคคลนั้น (บรเรจิด สิงคนติ, 2543)

สิทธิการสื่อสารเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ทำให้บุคคลและชุมชนสามารถเลือกที่จะคิด จะเชื่อและจะสื่อสารถ่ายทอดความคิด ความเชื่อของตน ในเรื่องศาสนา การเมือง แบบแผนการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการรักษาเอกลักษณ์ ความหลากหลายทางภาษา ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ ผ่านช่องทางและวิธีการสื่อสารที่หลากหลาย

สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารยังเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ข้อตกลงที่เป็นสากล และเป็นเรื่องของแต่ละประเทศ มิติของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรการสื่อสารได้อย่างเสมอภาค รวมทั้งการที่รัฐต้องจัดให้บุคคลมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสาร ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสารที่มีประสิทธิภาพ แต่สิทธิการสื่อสารจะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกันของสมาชิกกลุ่มต่างๆในสังคม

ความหมายของสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและท้องถิ่น คือ เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เป็นสิทธิที่จะนำไปสู่สิทธิมนุษยชนอื่นๆ มีความสำคัญต่อการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคลและชุมชนที่จะคิด จะเชื่อและจะสื่อสารถ่ายทอดผ่านช่องทาง และวิธีการสื่อสารที่หลากหลาย แต่สิทธินี้ต้องอยู่ร่วมกับแนวคิดในเรื่องความรับผิดชอบ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม การโต้ตอบ และความสมานฉันท์ เป็นเรื่องที่รัฐประชาชาติต่างๆต้องรับรองสิทธิของประชาชนที่จะเข้าถึงระบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การได้รับบริการการสื่อสารโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติและในราคาที่ยุติธรรม การมีสื่อเสรี สื่อทางเลือก ที่ประกันการให้โอกาสทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น

สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารมีความสำคัญ เพราะมนุษย์จะอยู่ร่วมกันโดยปราศจากการสื่อสารแสดงความคิดเห็นไม่ได้ เป็นรูปธรรมของสิทธิมนุษยชน เป็นกลไกหรือเครื่องมือของสังคม

ประชาธิปไตย ทั้งยังทำให้ปัจเจกชนและกลุ่มบุคคลสามารถดำรงชีวิตได้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงไปของวิถีชีวิตในกระแสโลก เป็นหัวใจของการพัฒนาไปสู่ความคิดเรื่องสิทธิทางสังคม เป็นเวทีสาธารณะของสื่อที่ไม่ถูกครอบงำอย่างเบ็ดเสร็จโดยอำนาจของระบบทุน เป็นฐานคิดความเชื่อ ที่ใช้ผลักดันให้มีการจัดระเบียบโลกใหม่ในด้านการสื่อสาร เพื่อการสื่อสารในประชาคมโลกที่มีความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย

สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ซึ่งสิทธิทั้ง 2 ประการนี้ รับรองโดยกฎหมายสิทธิมนุษยชนในหลายระดับ ดังนี้

- **สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน (Freedom of Expression)**

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้รับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกไว้ในข้อ 12 และ 19 ความว่า

ข้อ 12 การเข้าไปแทรกสอดโดยพลการในกิจส่วนตัว ครอบครัว เลหะสถาน การส่งข่าวสาร ตลอดจนการโจมตีต่อเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะทำได้ ทุกๆ คน มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดและโจมตีดังกล่าว

ข้อ 19 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับ ตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นโดยผ่านสื่อใดๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน

นอกจากนี้ กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ก็ได้เน้นย้ำความสำคัญของสิทธิในการแสดงออกไว้ในข้อ 19 ความว่า

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้รับรองเสรีภาพในการแสดงออกไว้เช่นกัน และให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา โดยรับรองไว้ในมาตรา 45 ความว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียนการพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้

การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้”

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น(Freedom of Expression) ซึ่งในต่างประเทศ เรียกว่า เสรีภาพในการแสดงออกนั้น เป็นคำที่กว้างมาก เพราะเสรีภาพนี้ครอบคลุมถึงการครอบคลุมถึงการถ่ายทอดความคิดเห็นทุกรูปแบบหรือทุกวิธีการที่มนุษย์จะคิดค้นได้ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างน่าสนใจ เดิม เสรีภาพนี้กินความถึงเสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) แต่อย่างเดียวน ต่อมาก็ขยายถึงเสรีภาพในการเขียน (Freedom of Writing) และเมื่อมนุษย์รู้จักพิมพ์ ทำหนังสือพิมพ์ แพร่หลาย ก็ได้ขยายไปถึงเสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Press) ด้วย (วิชญ์ เครืองาม, 2524)

- สิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ปญญาสากรฯ มิได้รับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไว้ แต่ภายหลังกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมืองได้รับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไว้ในข้อ 19 ความว่า

2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค 2 ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้รับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 56 เพื่อคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานของรัฐและง่ายต่อการตรวจสอบ ความว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ผศ.นรินทร์ นาเจริญ กล่าวว่า⁸ สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยตั้งอยู่บนสิทธิที่จะรู้ (Right to know) ของประชาชน และสาเหตุที่ประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ เพราะพลเมืองแห่งรัฐจะต้องรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ เพื่อนำไปสู่การถกเถียงหาคำตอบที่ดีที่สุดในการกำหนด

⁸ โครงสร้างกฎหมายการสื่อสารในสังคมไทย www.narinsite.com

ชะตากรรมของตนเอง ดังนั้น เมื่อประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ สื่อมวลชนจึงมีสิทธิที่จะพูด (Right to expression) เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารตอบสนองต่อประชาชน

สิทธิในการรับรู้ (The Right to Know) คือ สิทธิของปัจเจกชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยเฉพาะประชาชนในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงจำเป็นต้องรับรู้สารต่างๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาความคิดและสติปัญญา ทำให้ตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นได้อย่างชาญฉลาด เมื่อตระหนักว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง ทุกคนควรสามารถที่จะเลือกความคิดเห็นจากคนอื่นๆ และสามารถเชื่อในข้อเท็จจริงที่แตกต่างได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความเห็นขึ้น

ประชาชนผู้มุ่งปกครองตนเอง จึงต้องมีพลังความรู้เป็นอาวุธ รัฐบาลใดที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้มาก จะเป็นรัฐบาลที่ประชาชนนิยมมากเช่นกัน

สิทธิในการรับรู้จึงหมายถึง “สิทธิที่ประชาชนจะรู้เกี่ยวกับรัฐบาลเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอะไรของใครก็จะมีสิทธิ” (สุธรรม อยู่ในธรรม, 2537 : อ้างถึงใน กมล สุวรรณธรรม, 2537) อย่างไรก็ตาม การแสวงหาข่าวสารจากปัจเจกชน ก็ได้รับสิทธิพิเศษให้กระทำได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

แต่เมื่อย้อนกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยกลับพบว่า ประชาชนและสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ค่อนข้างจำกัด เมื่อพิจารณาถึงวิธีการควบคุมสื่อของรัฐบาลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า มีบางวิธีการที่ใช้มาตั้งแต่สมัยที่ประเทศไทยยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน บางวิธีการเกิดขึ้นเฉพาะในสมัยที่เป็นรัฐบาลเผด็จการ และบางวิธีการก็ถูกนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมแบบทุนนิยมประชาธิปไตย (บัณฑิต จำรูญวงศ์กุล, 2550)

ซึ่งวิธีการทั้งหมดนั้นสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ ดังนี้

1. การใช้อำนาจในระบบ แบ่งออกเป็น
 - 1) การออกกฎหมาย ประกาศ และคำสั่ง
 - 2) การตรวจข่าวก่อนนำออกพิมพ์

- 3) การสั่งปิดและถอนใบอนุญาต
 - 4) การออกหนังสือและหนังสือเตือน
 - 5) การสั่งเก็บหนังสือพิมพ์
 - 6) การจับกุมนักหนังสือพิมพ์
 - 7) การฟ้องศาลดำเนินคดี
2. การใช้อำนาจนอกกรอบ แบ่งออกเป็น
- 1) การลอบทำร้ายและลอบสังหาร
 - 2) การทู่แท้หนังสือพิมพ์
 - 3) การใช้สื่อเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง
 - 4) การซื้อกิจการหนังสือพิมพ์
 - 5) การให้งบประมาณในการโฆษณาแก่สื่อที่ไม่ต่อต้านรัฐ

การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนี้ เรียกว่า “การเซ็นเซอร์” (censorship)

ทางด้านเหตุผลของการเซ็นเซอร์ที่ถูกใช้บ่อยในสังคมไทยข้อหนึ่ง คือ “ความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง และศีลธรรม” ดังกรณีในช่วงเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ก็ปรากฏว่ามีการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อและประชาชนหลายประการ เช่น การระงับการแพร่สัญญาณวิทยุชุมชน การยกเลิกการส่งข้อความจากโทรศัพท์มือถือ (SMS) เพื่อแสดงความคิดเห็นในรายการโทรทัศน์ ตลอดจนการปิดเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองจำนวนมาก โดยอ้างเหตุผลด้านความมั่นคง ช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อกระบวนการเซ็นเซอร์ได้แพร่ขยายเข้ามาถึงสื่อโลกาภิวัตน์อย่างอินเทอร์เน็ต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตนั้นถูกจับตามองเป็นพิเศษ (บัณฑิต จำรูญวงศ์กุล, 2550)

นอกจากนั้น ในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตยังรวมถึงสิทธิส่วนบุคคลด้วย ซึ่งสิทธิส่วนบุคคล (The right of privacy) คือ การควบคุมข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามธรรมดาทั่วไป

สิทธิส่วนบุคคล นับเป็นสิทธิที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะแม้จะมีข้อมูลข่าวสารที่เพียบพร้อม แต่หากความเคลื่อนไหวต่างๆ ต้องตกอยู่ในสายตาผู้อื่นตลอด ไม่มีเวลาส่วนตัว สถานที่ส่วนตัวเพื่อพัฒนาความคิดและสติปัญญา บุคคลจะไม่สามารถจัดการกับข้อมูลข่าวสารหรือตัดสินใจกระทำเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลมีภาวะส่วนตัว ข้อมหมายถึงการมีเสรีภาพมากขึ้นในการเลือกทางพฤติกรรม สามารถควบคุมกิจกรรมของตนเอง ได้ (Proshansky et al, 1970 : อ้างถึงใน วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2526)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรม (KAP)

ทฤษฎีนี้ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับ 3 ตัวแปร คือ ความรู้ (KNOWLEDGE) ทักษะ (ATTITUDE) และ การยอมรับปฏิบัติ (PRACTICE) ของผู้รับสารอันอาจจะมีผลกระทบต่อสังคม ต่อไปจากการรับสารนั้นๆ

ความสัมพันธ์ของ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ (KNOWLEDGE) ทักษะ (ATTITUDE) และการยอมรับปฏิบัติ (PRACTICE) มีความสำคัญอย่างยิ่ง บางครั้งเรียกว่า แบบจำลอง KAP เป็นการให้ความรู้แก่ผู้รับสาร เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันจะนำไปสู่การปฏิบัติในที่สุด

ส่วนช่องว่างของความรู้ ทักษะ และการยอมรับปฏิบัติ หรือ KAP-GAP นั้น ROGERS (1983) ได้อธิบายว่า ทักษะกับพฤติกรรมของบุคคลนั้น ไม่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอไป กล่าวคือ เมื่อการสื่อสารก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งเร้าหรือวัฒนธรรมนั้นแล้ว ในขั้นการยอมรับปฏิบัติอาจมีผลในทางตรงกันข้ามก็ได้ ถึงแม้ว่าโดยส่วนใหญ่เมื่อบุคคลมีทัศนคติอย่างไรแล้ว จะมีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติตามทัศนคติของตนก็ตาม แต่พฤติกรรมเช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นเสมอไป ทั้งนี้เพราะในบางกรณีอาจเกิด KAP-GAP ขึ้นได้ กล่าวโดยสรุปก็คือในกรณีทั่วไป เมื่อบุคคลมีความรู้และทัศนคติเช่นไร จะแสดงพฤติกรรมไปตามความรู้และทัศนคติที่มีอยู่นั้นคือ K (KNOWLEDGE) A (ATTITUDE) P (PRACTICE) จะเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องหรือสัมพันธ์กัน แต่จะไม่เกิดขึ้นเสมอในทุกกรณีไป

ในการปิดช่องว่างของความรู้ ทักษะ และการยอมรับปฏิบัติ KAP-GAP นี้ ROGERS (1971) ได้เสนอวิธีแก้ไข 4 วิธี คือ

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ให้มากขึ้น กล่าวคือ ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจอย่างแท้จริงถึงวิธีการใช้หรือการปฏิบัติต่อสิ่งที่เผยแพร่ให้
2. ให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้ผู้นำทางความคิดเข้าไปติดต่อกับสมาชิก โดยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด
3. ให้รางวัลแก่ผู้ที่ยอมรับปฏิบัติเพื่อเป็นการจูงใจแก่สมาชิกอื่นๆที่ยังไม่ยอมรับ
4. ใช้กลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจโดยวิธีการใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิดเข้าไปติดต่อกับสมาชิกหรือกลุ่มเพื่อนฝูงเพื่อโน้มน้าวใจสมาชิก ให้เกิดการยอมรับปฏิบัติอีกต่อหนึ่ง

ในบางครั้งเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ กล่าวว่า อิทธิพลของการเสนอข่าวสารบ่อยๆเพื่อให้ผู้ฟังคุ้นเคย อาจจะไปสู่พฤติกรรมได้ การที่สารนั้นมีการเสนอเนื้อหาผ่านสื่อต่างๆซ้ำกันบ่อยๆ จะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับการสื่อสารนั้น อันจะก่อให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจและการยอมรับ แต่การเสนอสารซ้ำๆต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง มีการศึกษาพบว่า การสื่อสารซ้ำๆประมาณ 3 ครั้ง อาจทำให้เกิดทัศนคติทางบวกได้ แต่ถ้าสารนั้นเสนอประมาณ 5 ครั้ง ผู้รับสารจะเกิดการอึดอัดต่อสาร เกิดความเบื่อหน่ายและเกิดปฏิกิริยาต่อต้านในที่สุดได้

Nancy E. Schwartz (อ้างถึงใน ดานินท์ กิจนิชี, 2540) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนว่า เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตัวในรูปแบบ 4 ประการดังนี้

1. ทักษะเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้มีความสัมพันธ์กับทักษะ และมีผลต่อการปฏิบัติ
2. ความรู้และทักษะมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา
3. ความรู้และทักษะต่างกัน ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทักษะไม่จำเป็นต้องตรงกัน
4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จักริน พันธุ์ทอง (2543) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ด้านนโยบายเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของไทย ภาครัฐไม่มีนโยบายที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์, ด้านกฎหมาย กฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ปัจจุบันไม่สามารถใช้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้ครอบคลุมทุกกรณี การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานทำได้โดยการปรับตัวบทกฎหมายให้เข้ากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่านั้น

ด้านการบริหารและจัดการองค์การ ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะสำหรับดำเนินการ โดยมีบุคลากรหรือคณะทำงานที่มีความรู้เชี่ยวชาญพิเศษ ทั้งในด้านคอมพิวเตอร์และการสืบสวนคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นผู้ปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ทั้งตำรวจ อัยการ และศาล ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติในปัจจุบันประสบปัญหาด้านต่างๆ ในการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานทางคดี

จินตนา วานิชประภา (2545) ได้ศึกษามุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยในการตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทางเว็บไซต์ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้เสนอผู้ที่เหมาะสมเข้ามาดูแลเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ ดังนี้ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP), ผู้ดูแลเว็บไซต์ (Webmaster), ผู้ให้บริการพื้นที่เว็บไซต์ (Web Hoster) เข้ามาดูแลเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ต่างๆ เพราะเห็นว่าน่าจะเป็นผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อขั้นตอนการเผยแพร่เนื้อหามากที่สุด เสมือนผู้ดูแลประตูข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต (Internet Gatekeeper) และผู้ที่เหมาะสมที่จะเข้ามาดูแลเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์อีกกลุ่ม คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (Internet User) เพราะเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาช่วยดูแลเนื้อหาทางเว็บไซต์ เพราะมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่เนื้อหาทั้งในแง่เป็นผู้ผลิตเนื้อหาเองและเป็นผู้ตรวจสอบเนื้อหาต่างๆ ทางเว็บไซต์ได้ ขณะเดียวกันภาครัฐก็ควรมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะเป็นผู้นำอินเทอร์เน็ตเข้ามาสู่สังคมไทย และการแก้ปัญหาเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ตก็ถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่ภาครัฐพึงกระทำต่อสังคมด้วย

จิตติธาดา เจริญภูมิ (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและการกลั่นกรองเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต พบว่า ภาพและเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าเป็น 4 หมวดหมู่ คือ ภาพและเนื้อหาลามกอนาจาร ภาพและเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง เว็บไซต์ที่มีการใช้ภาษาไม่เหมาะสม และเว็บไซต์เกี่ยวกับอบายมุข หรือ สิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งหมวดหมู่ที่กลุ่มตัวอย่างมองว่ามีความไม่เหมาะสมในระดับสูง คือ ภาพและเนื้อหาลามกอนาจาร อันมีลักษณะร่วมที่เห็นได้ชัดเจน คือ มีนัยยะของความไม่ปกติ วิดถาร และเว็บไซต์เกี่ยวกับอบายมุข หรือ สิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม ที่มีลักษณะร่วม คือ เป็นเว็บไซต์ที่อาจส่งผลกระทบต่อสถาบันสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนภาพและเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและ เว็บไซต์ที่มีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการประเมินความไม่เหมาะสมอยู่ในระดับต่ำ

ด้านการกลั่นกรองเนื้อหา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการควบคุมเนื้อหาเนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีการแพร่กระจายกว้างขวาง โดยผู้ที่ควรมีส่วนในการจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่สุด ได้แก่ เว็บมาสเตอร์ หรือ ผู้ดูแลเว็บไซต์ ส่วนวิธีการกลั่นกรองเนื้อหาทั้ง 4 วิธี ได้แก่ การจัดประเภทและติดป้ายเนื้อหา การแบ่งเนื้อหาออกเป็นระดับตามวัยของผู้เข้าชม การปิดกั้นโดยผู้ใช้โดยอาศัยซอฟต์แวร์กลั่นกรอง และวิธีปิดกั้นโดยผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือ ผู้ควบคุมเครือข่ายนั้น ควรนำมาใช้ร่วมกันทุกวิธีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากแต่ละวิธีสามารถส่งเสริมซึ่งกันและกันได้

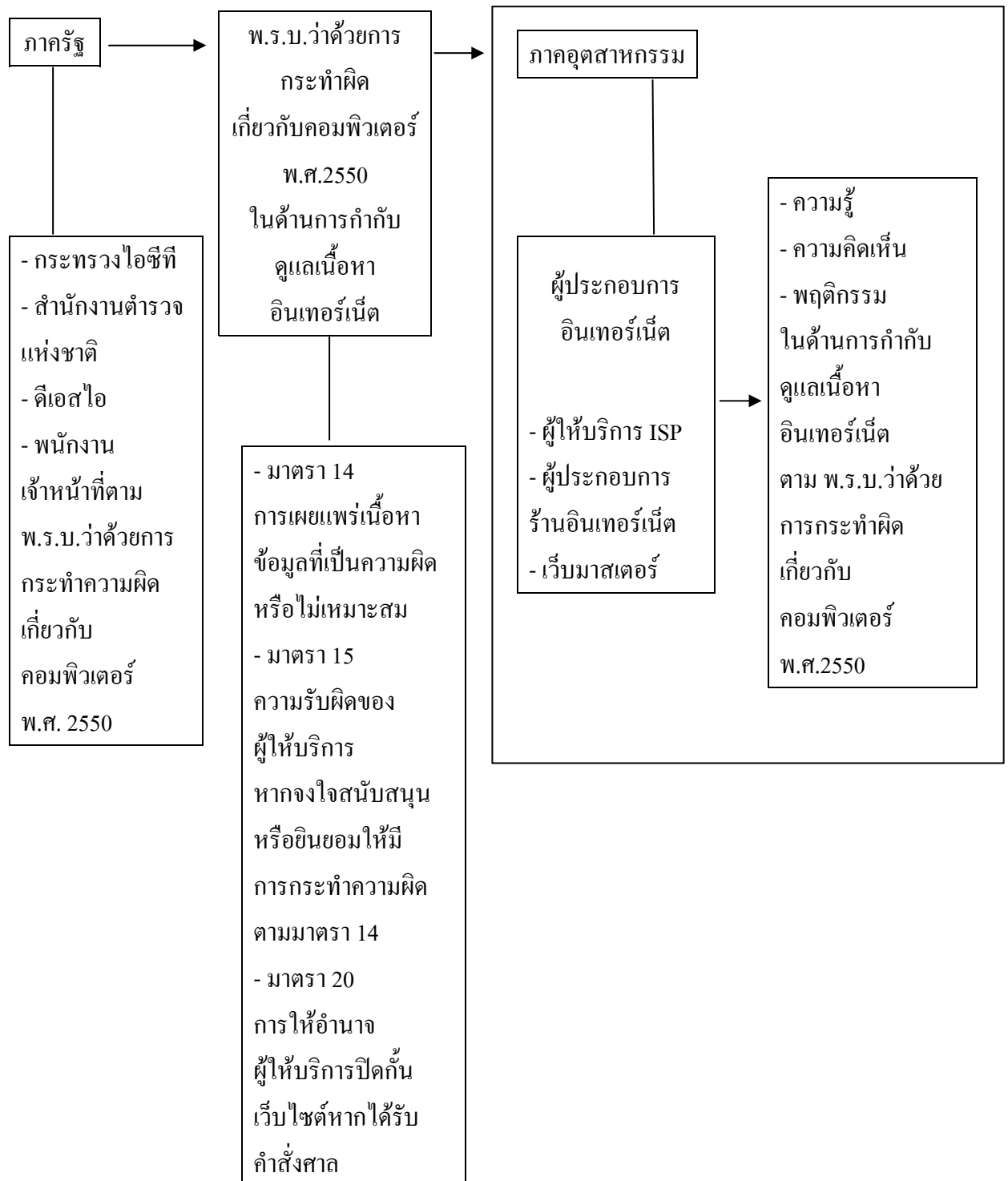
รัชฎาวรรณ ชัชวาล (2544) ได้ศึกษาความคิดเห็นเรื่องอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่ ระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ สรุปผลการศึกษาได้ว่า การประกอบกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างกับการประกอบกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป จึงส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการพิจารณาการทำความผิดของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมทั่วไป คือ วัตถุประสงค์การกระทำ ความผิดที่เปลี่ยนไปเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้หรือไม่มีลักษณะทางกายภาพ วิธีการทำความผิดรูปแบบใหม่ที่ไม่ต้องการกระทำทางกายภาพ ระยะเวลาในการทำความผิดที่เปลี่ยนไป ความรวดเร็วในการทำความผิด และการไม่มีอาณาเขตของการทำความผิดที่ชัดเจน

จากการศึกษากรณีการเกิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตในต่างประเทศและประเทศไทย พบว่า ความรุนแรงและความเสียหายที่ต่างประเทศได้รับจากกรณีที่เกิดขึ้นนั้นมากกว่าประเทศไทย อย่างไรก็ตามการเกิดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ เพราะอยู่ในกระบวนการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งธรรมชาติของผู้กระทำผิด หากประเทศใดที่ไม่มีมาตรการที่สามารถลงโทษกับผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้กระทำผิดจะมุ่งก่ออาชญากรรมในประเทศนั้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พบปัญหาอันเกิดจากสภาพไร้พรมแดนของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต ประกอบกับกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ยังไม่ได้มีผลบังคับใช้ ปัญหาด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และปัญหาด้านงบประมาณที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านนี้มีค่อนข้างจำกัด

เลอสรค์ ชนสุกาญจน์, จิตกัทร เครือวรรณ และสุธรรม อยู่ในธรรม (2541) พบว่า สำหรับประเทศไทยกรอบของกฎหมายที่เหมาะสมควรจะเป็นกฎหมายสนับสนุนอำนาจความสะดวกส่งเสริมการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นธรรมและให้กว้างขวางมากที่สุด มากกว่าการควบคุมเหมือนที่หลายประเทศทดลองมาแล้วและล้มเหลว แต่อาจต้องมีเงื่อนไขป้องกันการใช้เครือข่ายไปในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เพื่ออาชญากรรมบ่อนทำลายความมั่นคง หรือการละเมิดสิทธิเด็ก เป็นต้น ส่วนกรอบของกฎหมายเพื่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยควรจะเข้าร่วมในการพัฒนากฎหมายว่าด้วยอิเล็กทรอนิกส์และควรจะมีมือในระดับระหว่างประเทศและเข้าร่วมการเจรจาหรือเตรียมการในด้านต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย เพราะผู้วิจัยเห็นว่า กรอบของกฎหมายที่สำคัญสำหรับการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ควรจะสอดคล้องกับมาตรฐานที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายระดับโลกที่ไม่อาจจะกำกับดูแลโดยใช้มาตรฐานระดับประเทศได้ ด้วยเหตุนี้ ความพยายามในระดับระหว่างประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ประเทศไทยควรจะเน้นเป็นอย่างยิ่ง

กรอบแนวคิดงานวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550” เป็นการวิจัย ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ส่วนการวิจัยเชิง ปริมาณ ทำโดยการสำรวจความเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการแจกแบบสอบถาม ด้วยมือและฝากไว้ในเว็บไซต์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การสำรวจเอกสาร ทำการศึกษาเอกสารหรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำ ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ผู้วิจัยมุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายและผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้นต่อผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ เพื่อใช้เป็นกรอบใน การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลในภายหลัง

2. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เว็บมาสเตอร์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้ โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 31 คน อันประกอบด้วย

1) ผู้ให้บริการ ISP จำนวน 5 คน ได้แก่

1.1 มรกต กุลธรรมโยธิน นายกสมาคมผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไทย
บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

1.2 ดร.กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน ประธานคณะกรรมการบริหาร
บริษัท อินเทอร์เน็ต ไทยแลนด์ เซอร์วิส โพรไวเดอร์ จำกัด

- 1.3 ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล รองประธานกรรมการผู้อำนวยการ
บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)
- 1.4 อนันต์ แก้วร่วมวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
- 1.5 จักรพันธุ์ เจริญผล ผู้จัดการฝ่ายบริการลูกค้า บริษัท จัสมินอินเทอร์เน็ต จำกัด

2) ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 คน

2.1 ภรณ์ย โกลนกก	ร้าน Peco เขตบางเขน
2.2 จักรพันธุ์ ตั้งชูทวีทรัพย์	ร้าน Friendly net & Flashfly Shop เขตดินแดง
2.3 พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร	ร้าน DNY เขตจตุจักร
2.4 บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์	ร้าน Triple A เขตสามย่าน
2.5 ปวีศา ชนกรนนท์	ร้าน CLICK-CAPU อ.เมือง จ.เชียงใหม่
2.6 ปิยาภรณ์ แซ่เตียว	ร้าน ปอน ปอนด์ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี
2.7 ธนกฤต พุทธรักษา	ร้าน พรูเอนเตอร์เทน เขตสาทร
2.8 อกนิษฐ์ ลาภวรชัย	ร้าน J.A. NET เขตลาดกระบัง
2.9 พิษญา รัตนศิริ	ร้าน P.C. net เขตบางกอกน้อย
2.10 สมศักดิ์ โปธิว	ร้าน PONET เขตบางกะปิ
- นายกสมาคมการค้าธุรกิจผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไทย

3) เว็บไซต์เตอร์ จำนวน 15 คน จากเว็บไซต์ต่างๆ 15 เว็บไซต์ โดยแบ่งประเภทเว็บไซต์ออกเป็น 8 ประเภท ตามลักษณะการประกอบกิจการของเว็บไซต์ ได้แก่

3.1 เว็บไซต์⁹ คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด 5 อันดับแรกจากการจัดอันดับเว็บทั้งหมดของ <http://truehits.net> ประจำเดือน เมษายน 2552

- 3.1.1 www.sanook.com
วิน สกุลศรีเศรษฐี หัวหน้าฝ่ายการตลาด
- 3.1.2 www.kapook.com
ทีมเว็บไซต์เตอร์ kapook.com

⁹ เว็บไซต์ (Web portal) หมายถึงเว็บที่รวบรวมลิงค์เว็บไซต์และบทความต่างๆ โดยการจัดหมวดหมู่ให้ดูง่าย และมีหน้าที่นำพาผู้ชมไปยังเว็บอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3.2 เว็บไซต์ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บ
ยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด 5 อันดับแรกจากการจัดอันดับเว็บของ <http://truehits.net>
หมวดซื้อปิ้ง ประจำเดือน เมษายน 2552

3.2.1 www.be2hand.com

ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล

3.2.2 www.tarad.com

สุธน โรจน์อนุสรณ์ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด

3.3 เว็บไซต์สื่อพิมพ์ออนไลน์คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บที่มีผู้นิยมเข้าใช้งานเป็น
จำนวนมาก

3.3.1 www.prachatai.com

จิรณัฐ เปรมชัยพร ผู้อำนวยการเว็บไซต์ประชาไท

3.3.2 www.dailynews.co.th เดลินิวส์ออนไลน์

กนกนภัส บุญเนบ

3.4 เว็บไซต์ไม่หวังกำไร คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บที่มีผู้นิยมเข้าใช้งานเป็นจำนวนมาก

3.4.1 www.thaigoodview.com

อาจารย์พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล

3.4.2 www.thaingo.org

อรรณพ นิพิทเมธาวี

3.5 เว็บไซต์หน่วยงานราชการ, องค์กร คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้
มากที่สุด 5 อันดับแรกจากการจัดอันดับเว็บของ <http://truehits.net> หมวดหน่วยงานราชการ,
องค์กร ประจำเดือน เมษายน 2552 และเว็บไซต์หน่วยงานราชการ, องค์กร ที่มีผู้นิยมเข้าใช้งานเป็น
จำนวนมาก

3.5.1 www.rd.go.th กรมสรรพากร

ทัศนาศูทธิ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ชำนาญการพิเศษ

3.5.2 www.bu.ac.th มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

อาจารย์ณัฐกร เฉยศิริ หัวหน้าแผนกเครือข่ายสารสนเทศสกลด้วยน้ำไท

3.6 เว็บไซต์ คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด

3.6.1 www.pantip.com

วันฉัตร ผดุงรัตน์ ผู้ก่อตั้งเว็บไซต์พันทิพย์ดอทคอม

3.6.2 www.mthai.com

ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์ ผู้จัดการอาวุโส แผนกพัฒนาเว็บไซต์และธุรกิจเว็บ

3.7 เว็บบล็อก (Blog) คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด

3.7.1 www.oknation.net

ชาลี วาระดี บรรณาธิการบริหารโอเคเนชั่นบล็อก

3.7.2 www.bloggang.com

รัตนา ตั้งสินพูลเพิ่ม

3.8 เว็บรวบรวมความรู้ คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การเป็นเว็บยอดนิยมที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด

3.8.1 <http://th.wikipedia.org>

รัชชัย คุลยสุจริต ผู้ดูแลเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย

4.) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้ 1 คน

ไพบุลย์ อมรบุญเกียรติ ที่ปรึกษาศมาคมผู้ดูแลเว็บไทย

3. การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ในรูปแบบของกระดาษ (paper-based survey) และเว็บไซต์ (web-based survey) โดยมีประชากร คือ ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ ใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ผู้ให้บริการ ISP ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงมาจำนวน 30 คน โดยกำหนดให้ฝ่ายเทคนิคเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากผู้ให้บริการ ISP แต่ละบริษัทมีพนักงานหลายส่วนด้วยกัน ซึ่งฝ่ายเทคนิคมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2) ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงมาจำนวน 30 คน

3) ผู้จัดทำเว็บไซต์ ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงมาจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและประเด็นคำถามในการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม มีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ดังนี้

1.1 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ ISP แบบไม่เป็นทางการ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 4.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
 - 4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)
 - 4.4 วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์

- 4.5 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

1.2 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตแบบไม่เป็นทางการ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 4.2 การปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
 - 4.3 การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ
 - 4.4 การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
 - 4.5 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

1.3 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เว็บมาสเตอร์แบบไม่เป็นทางการ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

- 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 4.2 การปรับปรุงแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์
- 4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)
- 4.4 การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการโดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน (Registration)
- 4.5 กฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์

4.6 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้

5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

1.4 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้แบบไม่เป็นทางการ

- 1.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
- 2.) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
- 3.) ความคิดเห็นต่อพ.ร.บ. นี้เกี่ยวกับการกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตและการควบคุมจากภาครัฐ
- 4.) ความคิดเห็นต่อกรณีที่ พ.ร.บ. ดังกล่าวถูกมองว่าเป็นความพยายามอันไม่เป็นประชาธิปไตย (เผด็จการ) ที่จะควบคุม/เซ็นเซอร์การสื่อสารของประชาชนจากภาครัฐ
- 5.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 6.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง

2. ประเด็นคำถามในการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามโดยแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการ ISP ประกอบด้วย

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ลักษณะของการได้รับอนุญาตประกอบกิจการและระยะเวลาดำเนินกิจการ

- ตอนที่ 2:** ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ใช้คำถาม 6 ข้อ เป็นลักษณะคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก
- ตอนที่ 3:** ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เป็นลักษณะคำถามเพื่อแสดงระดับทัศนคติ 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ไม่เห็นด้วย, ไม่แน่ใจ, เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ตอนที่ 4:** พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 จำนวน 5 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

2.2 แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1:** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาและระยะเวลาดำเนินกิจการ
- ตอนที่ 2:** ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ใช้คำถาม 6 ข้อ เป็นลักษณะคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก
- ตอนที่ 3:** ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เป็นลักษณะคำถามเพื่อแสดงระดับทัศนคติ 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ไม่เห็นด้วย, ไม่แน่ใจ, เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ตอนที่ 4:** พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 จำนวน 5 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

2.3 แบบสอบถามสำหรับเว็บมาสเตอร์ ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1:** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน
- ตอนที่ 2:** ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ใช้คำถาม 6 ข้อ เป็นลักษณะคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เป็นลักษณะคำถามเพื่อแสดง
 ระดับทัศนคติ 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ไม่เห็นด้วย, ไม่แน่ใจ, เห็นด้วย
 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของกำกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้
 พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 จำนวน 5 ข้อ เพื่อให้
 ผู้ตอบเลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่
 สร้างเสร็จแล้ว ไปทดสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้อง
 และแก้ไข เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของ
 ภาษาที่ใช้ เพื่อนำคำแนะนำที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ก่อนจะนำแบบสอบถามไปใช้จริง
 ต่อไป

2. นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบ (Pre-test) เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
 ความเหมาะสมของภาษา จำนวนคำถามและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ
 ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 31 คน

1) ผู้ให้บริการ ISP จำนวน 5 คน

2) ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 คน

3) เว็บบาสเตอร์ จากเว็บไซต์ต่างๆ 15 เว็บไซต์ จำนวน 15 คน

4.) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้ 1 คน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยนำมาสรุปตามประเด็นซึ่งสอดคล้องกับคำถามวิจัย

2. การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต 3 กลุ่ม ในรูปแบบกระดาษ (paper-based survey) ผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามกลับมาภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างตอบเสร็จ ส่วนในรูปแบบเว็บไซต์ (web-based survey) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ที่ตอบกลับมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารประกอบกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) มาตีความและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล (Descriptive Analysis) แล้วสรุปผลแยกตามประเด็นของคำถามวิจัย เพื่อตอบคำถามวิจัยในแต่ละข้อโดยยึดหลักความเป็นเหตุเป็นผล รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามต้องการ แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Average) โดยแบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentile)

ตอนที่ 2: ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบไม่ถูกให้ 0 คะแนน จากนั้นนำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 81 % ขึ้นไป = มีความรู้ในระดับสูง

ระดับคะแนน 51 - 80 % = มีความรู้ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน ต่ำกว่า 50% = มีความรู้ในระดับต่ำ

*** หมายเหตุ เหตุผลที่ให้ระดับคะแนนต่ำสุดที่ 50 % เนื่องจากว่าเรื่องกฎหมายเป็นสิ่งที่ทุกคนควรรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ที่มีหน้าที่ผลิตและดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าคนทั่วไป จะปฏิเสธความรับผิดชอบโดยอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) ของผู้ตอบถูก ความถี่ของผู้ตอบผิดและร้อยละ (Percentile)

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยให้คะแนน 1 – 5 (รุจิรา คงรุ่งโรจน์, 2543) ดังนี้

1. ข้อความคิดเห็นเชิงบวก แบ่งระดับคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน
เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน

2. ข้อความคิดเห็นเชิงลบ แบ่งระดับคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน
เห็นด้วย	= 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (รุจิรา คงรุ่งโรจน์, 2543) ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.49 = มีทัศนคติเชิงลบมาก

คะแนนระหว่าง 1.50 – 2.49 = มีทัศนคติเชิงลบ

คะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49 = มีทัศนคติเป็นกลาง

คะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49 = มีทัศนคติเชิงบวก

คะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00 = มีทัศนคติเชิงบวกมาก

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentile) และค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มีคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

	<u>เชิงบวก</u>	<u>เชิงลบ</u>
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

และได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ระดับดังนี้

1	หมายถึง	มีพฤติกรรมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
0	หมายถึง	มีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

วิเคราะห์ข้อความที่สอดคล้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ด้วยจำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentile) ของผู้ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. และค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนความสอดคล้อง เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้ จึงมีการหาช่วงความกว้างของแต่ละชั้นหรืออันตรภาคชั้น (Interval) เพื่อประเมินค่าเฉลี่ย โดยได้กำหนดช่วงคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้ (สุวิมล ตรีภานันท์, 2546 : อ้างถึงใน ศัญานิลท์ ศักดิ์คุลยธรรม, 2551)

$$\text{Interval (I)} = \frac{\text{Range(R)}}{\text{Class(C)}}$$

$$\begin{aligned}
&= \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
&= \frac{(1 - 0)}{2} \\
&= 0.50
\end{aligned}$$

นำมาหารระดับคะแนนเฉลี่ย โดยสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0.00 – 0.50	มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
คะแนนระหว่าง 0.51 – 1.00	มีพฤติกรรมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ด้วยค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach's Coefficient Alpha (ประคอง กรรณสูตร, 2528 : อ้างถึงใน ศิษยานิษฐ์ ศักดิ์ดุยธรรม, 2551) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

เมื่อ	α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	Si^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	St^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด

2. การหาค่าร้อยละ (Percentile) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

$$\begin{array}{lll}
 \text{เมื่อ} & P & = \text{ค่าร้อยละ} \\
 & f & = \text{ผลรวมของคะแนน} \\
 & n & = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}
 \end{array}$$

3. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

$$\begin{array}{lll}
 \text{เมื่อ} & \bar{X} & = \text{คะแนนเฉลี่ย} \\
 & \sum X & = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\
 & n & = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}
 \end{array}$$

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ประกอบกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความเห็นด้วยแบบสอบถาม

ผลการวิจัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

วิเคราะห์โดยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1: ผู้ให้บริการ ISP

กลุ่มที่ 2: ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

กลุ่มที่ 3: เว็บมาสเตอร์

โดยในแต่ละกลุ่มจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2: ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของกำกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแบ่งออกเป็น

- ผู้ให้บริการ ISP จำนวน 5 คน

- ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 คน
- เว็บมาสเตอร์ จำนวน 15 คน จากเว็บไซต์ต่างๆ 15 เว็บไซต์ โดยแบ่งประเภทเว็บไซต์ออกเป็น 8 ประเภท ตามลักษณะการประกอบกิจการของเว็บไซต์

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามลักษณะของการได้รับอนุญาตประกอบกิจการ

ลักษณะการได้รับอนุญาตประกอบกิจการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)	20	66.7
ได้รับสัมปทานให้บริการอินเทอร์เน็ตจาก บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	10	33.3
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 1 พบว่า ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีผู้ให้บริการ ISP ที่ได้รับใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) มีสัดส่วนร้อยละ 66.7 และมีผู้ให้บริการ ISP ที่ได้รับสัมปทานให้บริการอินเทอร์เน็ตจาก บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) มีสัดส่วนร้อยละ 33.3

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระยะเวลาดำเนินกิจการ

ระยะเวลาดำเนินกิจการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 3 ปี	6	20.0
4 - 6 ปี	4	13.3
7 - 10 ปี	5	16.7
11 - 15 ปี	15	50.0
รวม	30	100.00

จาก ตารางที่ 2 พบว่า ระยะเวลาดำเนินกิจการของผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาดำเนินกิจการ 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 20, 7-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.7 และ 4 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2: ความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ประเด็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	รวมจำนวน (ร้อยละ)	คะแนนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามถูก	ระดับความรู้
ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1)	29 (96.6)	1 (3.3)	30 (100.0)	96.66	ความรู้สูง
รายละเอียดการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ (มาตรา 26 วรรค 2)	28 (93.3)	2 (6.7)	30 (100.0)	93.33	ความรู้สูง
บทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุน หรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน	26 (86.6)	4 (13.3)	30 (100.0)	86.66	ความรู้สูง

ประเด็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนร้อยละ ของผู้ตอบ แบบสอบถามถูก	ระดับ ความรู้
อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18)	24 (80.0)	6 (20.0)	30 (100.0)	80.00	ความรู้ ปานกลาง
ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. นี้ (มาตรา 3)	23 (76.7)	7 (23.3)	30 (100.0)	76.66	ความรู้ ปานกลาง
การปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14	21 (70.0)	9 (30.0)	30 (100.0)	70.00	ความรู้ ปานกลาง
รวม				83.89	ความรู้สูง

จาก ตาราง 3 โดยสรุปค่าเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูง

ในรายประเด็น พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่ผู้ให้บริการ ISP มีความรู้ในระดับสูง ได้แก่ ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1) คิดเป็นร้อยละ 96.7 รองลงมาคือ รายละเอียดการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ (มาตรา 26 วรรค 2) คิดเป็นร้อยละ 93.3 และบทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน คิดเป็นร้อยละ 86.7 ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่ผู้ให้บริการ ISP มีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18) คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. นี้ (มาตรา 3) คิดเป็นร้อยละ 76.7 และการปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 คิดเป็นร้อยละ 70 ตามลำดับ

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ข้อความที่ใช้วัดทัศนคติ	ทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย (1-5)	ระดับ ทัศนคติ
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	0 (0)	5 (16.67)	4 (13.33)	20 (66.67)	1 (3.33)	3.57	เชิงบวก
พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น	1 (3.33)	3 (10.00)	7 (23.33)	17 (56.67)	2 (6.67)	3.53	เชิงบวก
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง	0 (0)	12 (40.00)	11 (36.67)	4 (13.33)	3 (10.00)	2.93	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากขึ้น	1 (3.33)	8 (26.67)	11 (36.67)	6 (20.00)	4 (13.33)	2.87	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด	2 (6.67)	5 (16.67)	7 (23.33)	15 (50.00)	1 (3.33)	2.73	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง	0 (0)	5 (16.67)	13 (43.33)	11 (36.67)	1 (3.33)	2.73	เป็นกลาง

จาก ตารางที่ 4 พบว่า ข้อความที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่ผู้ให้บริการ ISP มีทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหา

อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและพ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น

ส่วนข้อความที่ผู้ให้บริการ ISP มีทัศนคติเป็นกลาง ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากขึ้นไป, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดและพ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ระดับทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีทัศนคติเชิงลบ	2	6.67
มีทัศนคติเป็นกลาง	21	70.00
มีทัศนคติเชิงบวก	7	23.33
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 5 พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือ มีทัศนคติเชิงบวก ร้อยละ 23.33 และมีทัศนคติเชิงลบ ร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

สถานการณ์พฤติกรรมตาม พ.ร.บ.	จำนวนผู้ตอบ (n = 30)		ค่าเฉลี่ย	ทิศทางของพฤติกรรมตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ.
	ใช่	ไม่ใช่		
การพบเว็บไซต์ที่มีการลบหลู่ศาสนาอื่นและไม่ได้ดำเนินการอะไรเพราะเห็นว่าไม่ใช่ศาสนาประจำชาติ	1 (3.33)	29 (96.67)*	0.97	สอดคล้อง
การตัดสินใจไม่ทำตามเมื่อเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการจาก กทข. โทรศัพท์มาแจ้งให้ปิดเว็บไซต์ที่ให้บริการเว็บบอร์ดซึ่งโจมตี กทข.	26 (86.67)*	4 (13.33)	0.87	สอดคล้อง
การที่พนักงานเจ้าหน้าที่จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งให้บริษัททราบโดยมีคำสั่งศาลว่ามีเว็บไซต์ที่ชักชวนให้เข้าร่วมในขบวนการแบ่งแยกดินแดนจึงปิดกั้นเว็บไซต์นี้ทันที	20 (66.67)*	10 (33.33)	0.67	สอดคล้อง
การพบเว็บบอร์ดที่มีคนเขียนกระชิวว่าจะเกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ ให้รีบอพยพด่วนที่สุด จึงแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ท่านปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าวต่อไป	18 (60.00)*	12 (40.00)	0.60	สอดคล้อง
การปิดกั้นเว็บไซต์ที่ทำหน้าเว็บไซต์ปลอมเป็นธนาคารเพื่อจะเข้าไปในบัญชีธนาคารของผู้อื่น ทันทีที่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลังแจ้งมา	17 (56.67)	13 (43.33)*	0.43	ไม่สอดคล้อง
การเจอเว็บไซต์ที่นำเสนอเหตุการณ์ร้ายวันเกี่ยวกับการก่อการร้าย จึงแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบและขอให้ศาลมีคำสั่งให้ปิดกั้นเว็บดังกล่าว	22 (73.33)	8 (26.67)*	0.27	ไม่สอดคล้อง

* ร้อยละของผู้ตอบที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับ พ.ร.บ.

จาก ตารางที่ 6 พบว่า ประเด็นที่ผู้ให้บริการ ISP มีพฤติกรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มากที่สุด ได้แก่ การพบเว็บไซต์ที่มีการลบหลู่ศาสนาอื่นและไม่ได้ดำเนินการอะไรเพราะเห็นว่าไม่ใช่ศาสนาประจำชาติ มีค่าเฉลี่ย 0.97 ซึ่งสาเหตุที่ผู้ให้บริการ ISP มีพฤติกรรมสอดคล้องมากที่สุดเพราะผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ใช่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกเนื่องจากข้อความที่มีการลบหลู่ศาสนาอื่น นั้นมีความผิดตามมาตรา 14(3) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หากผู้ให้บริการ ISP ไม่ได้ดำเนินการอะไรเพราะเห็นว่าไม่ใช่ศาสนาประจำชาติจึงเป็นการกระทำที่ผิด เพราะการลบหลู่ศาสนาอื่น ไม่ว่าจะศาสนาใดๆก็มีความผิด ไม่ใช่เฉพาะศาสนาประจำชาติเท่านั้น

รองลงมาคือ การตัดสินใจไม่ทำตามเมื่อเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการจาก กทข.โทรศัพท์มาแจ้งให้ให้ปิดเว็บไซต์ที่ให้บริการเว็บบอร์ดซึ่งโจมตี กทข. (มาตรา 18 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 0.87

ส่วนประเด็นที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องมากที่สุด ได้แก่ การเจอเว็บไซต์ที่น่าเสนอเหตุการณ์ร้ายวันเกี่ยวกับการก่อการร้าย จึงแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ และขอให้ศาลมีคำสั่งให้ปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าว มีค่าเฉลี่ย 0.27 สาเหตุที่ผู้ให้บริการ ISP มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องมากที่สุด เพราะผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ใช่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด แต่คำตอบที่ถูก ควรจะเป็นใช่ เพราะการนำเสนอเหตุการณ์ร้ายวันเกี่ยวกับการก่อการร้ายไม่มีความผิดเนื่องจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง แต่ผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่เข้าใจว่ามีความผิดตามมาตรา 14(3) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

รองลงมาคือ การปิดกั้นเว็บไซต์ที่ทำหน้าเว็บไซต์ปลอมเป็นธนาคารเพื่อจะเข้าไปในบัญชีธนาคารของผู้อื่นทันทีที่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลังแจ้งมา (มาตรา 18 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 0.43

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละของผู้ให้บริการ ISP จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สอดคล้อง	22	73.33
ไม่สอดคล้อง	8	26.67
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 7 พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 และมีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. คิดเป็นร้อยละ 26.67

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	24	80.0
หญิง	6	20.0
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 8 พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปวช/ปวส/อนุปริญญา	6	20.0
ปริญญาตรี	19	63.3
ปริญญาโท	5	16.7
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 9 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ ระดับ ปวช/ปวส/อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 20.0 และ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินกิจการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3 ปี	19	63.3
4-6 ปี	6	20.0
7-10 ปี	5	16.7
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 10 พบว่า ระยะเวลาการดำเนินการของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินการ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 และ 7 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2: ความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ประเด็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนร้อยละ ของผู้ตอบ แบบสอบถามถูก	ระดับ ความรู้
ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1)	28 (93.3)	2 (6.7)	30 (100.0)	93.33	ความรู้สูง
การกระทำที่ถือเป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ (มาตรา 14(4))	20 (66.7)	10 (33.3)	30 (100.0)	66.66	ความรู้ปานกลาง
ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ (มาตรา 3)	18 (60.0)	12 (40.0)	30 (100.0)	60.00	ความรู้ปานกลาง
บทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน	17 (56.7)	13 (43.3)	30 (100.0)	56.66	ความรู้ปานกลาง
อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18)	16 (53.3)	14 (46.7)	30 (100.0)	53.33	ความรู้ปานกลาง
ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเมื่อมีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 (มาตรา 15)	7 (23.3)	23 (76.7)	30 (100.0)	23.33	ความรู้ต่ำ
รวม				58.89	ความรู้ปานกลาง

จาก ตาราง 11 โดยสรุปค่าเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง

ในรายประเด็น พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความรู้ในระดับสูง ได้แก่ ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1) คิดเป็นร้อยละ 93.3

ส่วนประเด็นที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกระทำที่ถือเป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้(มาตรา 14(4)) คิดเป็นร้อยละ 66.7 ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ (มาตรา 3) คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือ ตามมาด้วยบทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน คิดเป็นร้อยละ 56.7 และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18) คิดเป็นร้อยละ 53.3 ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีความรู้ในระดับต่ำ ได้แก่ ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเมื่อมีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 (มาตรา 15) คิดเป็นร้อยละ 23.3

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ข้อความที่วัดทัศนคติ	ทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย (1-5)	ระดับ ทัศนคติ
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น	1 (3.33)	4 (13.33)	11 (36.67)	10 (33.33)	4 (13.33)	3.40	เป็นกลาง

ข้อความที่วัดทัศนคติ	ทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย (1-5)	ระดับ ทัศนคติ
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	3 (10.00)	8 (26.67)	10 (33.33)	7 (23.33)	2 (6.67)	2.90	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง	4 (13.33)	6 (20.00)	11 (36.67)	8 (26.67)	1 (3.33)	2.87	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง	2 (6.67)	6 (20.00)	5 (16.67)	12 (40.00)	5 (16.67)	2.60	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด	1 (3.33)	5 (16.67)	7 (23.33)	9 (30.00)	8 (26.67)	2.40	เชิงลบ
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากเกินไป	0 (0.00)	5 (16.67)	2 (6.67)	8 (26.67)	15 (50.00)	1.90	เชิงลบ

จากตารางที่ 12 พบว่า ข้อความที่วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีทัศนคติเป็นกลาง ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง และ พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง

ส่วนข้อความที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีทัศนคติเชิงลบ ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดและพ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากเกินไป

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหา อินเทอร์เน็ต

ระดับทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีทัศนคติเชิงลบ	11	36.67
มีทัศนคติเป็นกลาง	17	56.67
มีทัศนคติเชิงบวก	2	6.67
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 13 พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหา อินเทอร์เน็ต มีทัศนคติเป็นกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาคือ มีทัศนคติเชิงลบ ร้อยละ 36.67 และทัศนคติเชิงบวก ร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามตาม พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

สถานการณ์พฤติกรรมตาม พ.ร.บ.	จำนวนผู้ตอบ (n = 30)		ค่าเฉลี่ย	ทิศทางของ พฤติกรรมตาม บทบัญญัติใน พ.ร.บ.
	ใช่	ไม่ใช่		
การพบนักเรียนกลุ่มหนึ่งกำลังเล่นเกมแกรนด์ เซฟต์ ออโต หรือ GTA ที่เป็นเกมที่มีการประกาศว่าผิดกฎหมายหลังตกเป็นข่าวคดีสะเทือนขวัญนักเรียน ม.6 มาโซเฟอร์แท็กซี่ เสียชีวิต และปล่อยให้เด็กเล่นต่อไปเพราะคิดว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล	4 (13.33)	26 (86.67)*	0.90	สอดคล้อง

สถานการณ์พฤติกรรมตาม พ.ร.บ.	จำนวนผู้ตอบ (n = 30)		ค่าเฉลี่ย	ทิศทางของพฤติกรรมตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ.
	ใช่	ไม่ใช่		
การพบว่าลูกค้ากำลังอัปโหลดภาพโป๊เปลือยอยู่ในร้าน และปล่อยให้ลูกค้าอัปโหลดภาพต่อไปเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว	10 (33.33)	20 (66.67)*	0.87	สอดคล้อง
การพบลูกค้าที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย เมื่อเดินผ่านมกักริบปิดหน้าต่างเว็บไซต์ทันที หลังลูกค้าคนนี้ออกไป จึงรีบตรวจสอบทันทีว่าเข้าเว็บไซต์ใดบ้าง แล้วเก็บข้อมูลไว้ รวมทั้งจัดรูปร่างลักษณะของลูกค้าไว้ หากมีการกระทำผิดจะได้ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ	13 (43.33)*	17 (56.67)	0.77	สอดคล้อง
การเข้าไปตักเตือนลูกค้ากลุ่มหนึ่งที่ชอบนั่งวิจารณ์การเมืองเสียงดังและนั่งตอบกระทู้ตามเว็บไซต์การเมืองต่างๆไม่ให้ทำพฤติกรรมเหล่านี้ในร้านอีก	3 (10.00)	27 (90.00)*	0.67	สอดคล้อง
การที่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงวัฒนธรรมมาตรวจร้านและบอกให้ติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองเนื้อหาของกระทรวงในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่อง โดยอ้างว่าเพื่อบังคับใช้ พ.ร.บ.นี้ แต่ไม่ได้ทำตามเพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ทำเกินหน้าที่	23 (76.67)*	7 (23.33)	0.43	ไม่สอดคล้อง
การเห็นลูกค้านั่งตัดต่อภาพโป๊เปลือยของดาราสาวคนหนึ่งบนคอมพิวเตอร์ในร้านโดยไม่ได้ออนไลน์ จึงไม่ได้ดำเนินการใดๆ	7 (23.33)*	23 (76.67)	0.23	ไม่สอดคล้อง

* ร้อยละของผู้ตอบที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับ พ.ร.บ.

จาก ตารางที่ 14 พบว่า ประเด็นที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มากที่สุด ได้แก่ การพบนักเรียนกลุ่มหนึ่งกำลังเล่นเกมแกรนด์เธฟต์ออโต หรือ GTA ที่เป็นเกมที่มีการประกาศว่าผิดกฎหมายหลังตกเป็นข่าวคดีสะเทือนขวัญนักเรียน ม.6 ฆ่าโซเฟอร์แท็กซี่เสียชีวิต และปล่อยให้เด็กเล่นต่อไปเพราะคิดว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ย 0.90 ซึ่งสาเหตุที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรมสอดคล้องมากที่สุด เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่ใช่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูก เนื่องจากการปล่อย

ให้ผู้เล่นเกมต้องห้ามนั้นมีความผิดตามมาตรา 14(3) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

รองลงมาคือ การพบว่าลูกค้ากำลังอัปโหลดภาพโป๊เปลือยอยู่ในร้าน และปล่อยให้ลูกค้าอัปโหลดภาพต่อไปเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว มาตรา 14(4) ความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพลามก มีค่าเฉลี่ย 0.87

ส่วนประเด็นที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องมากที่สุด ได้แก่ การเห็นลูกค้านั่งตัดต่อภาพโป๊เปลือยของดาราสาวคนหนึ่งบนคอมพิวเตอร์ในร้านโดยไม่ได้ออนไลน์ จึงไม่ได้ดำเนินการใดๆ มีค่าเฉลี่ย 0.23 สาเหตุที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรมไม่สอดคล้องมากที่สุด เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ใช่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด แต่คำตอบที่ถูก ควรจะเป็นใช่ เพราะการที่ลูกค้านั่งตัดต่อภาพโป๊เปลือยของดาราสาวโดยไม่ได้ออนไลน์นั้น ลูกค้ายังไม่ได้เผยแพร่สู่สาธารณะจึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด แต่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เข้าใจว่ามีความผิดตามมาตรา 14(4) ความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพลามก

รองลงมาคือ การที่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงวัฒนธรรมมาตรวจร้านและบอกให้ติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองเนื้อหาของกระทรวงฯในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่อง โดยอ้างว่าเพื่อบังคับใช้ พ.ร.บ. นี้ แต่ไม่ได้ทำตามเพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ทำเกินหน้าที่ (มาตรา 18 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 0.43

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สอดคล้อง	23	76.67
ไม่สอดคล้อง	7	23.33
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 15 พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหา

อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 และมีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. คิดเป็นร้อยละ 26.67

กลุ่มที่ 3 เว็บบาสเตอร์

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	20	66.7
หญิง	10	33.3
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 16 พบว่า เว็บมาสเตอร์ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	23	76.7
ปริญญาโท	7	23.3
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 17 พบว่า ระดับการศึกษาของเว็บมาสเตอร์ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 23.3

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 3 ปี	16	53.3
4 - 6 ปี	6	20.0
7 - 10 ปี	6	20.0
11 - 15 ปี	2	6.7
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 18 พบว่า ประสบการณ์การทำงานของเว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ 4 - 6 ปี และ 7 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 และ 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2: ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ประเด็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามถูก	ระดับความรู้
ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ (มาตรา 3)	28 (93.3)	2 (6.7)	30 (100.0)	93.33	ความรู้สูง
การเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสม (มาตรา 14)	27 (90.0)	3 (10.0)	30 (100.0)	90.0	ความรู้สูง
ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเมื่อมีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 (มาตรา 15)	25 (83.3)	5 (16.7)	30 (100.0)	83.33	ความรู้สูง
ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1)	20 (66.7)	10 (33.3)	30 (100.0)	66.66	ความรู้ปานกลาง

ประเด็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนร้อยละ ของผู้ตอบ แบบสอบถามถูก	ระดับ ความรู้
บทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุน หรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน	17 (56.7)	13 (43.3)	30 (100.0)	56.66	ความรู้ ปานกลาง
อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18)	16 (53.3)	14 (46.7)	30 (100.0)	53.33	ความรู้ ปานกลาง
รวม				73.89	ความรู้ ปานกลาง

จาก ตาราง 19 โดยสรุปค่าเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า เว็บไซต์เตอร์ที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง

ในรายประเด็น พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่เว็บไซต์เตอร์มีระดับความรู้ในระดับสูง ได้แก่ ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ นี้ (มาตรา 3) คิดเป็นร้อยละ 93.3 รองลงมาคือการเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสม (มาตรา 14) คิดเป็นร้อยละ 90 และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเมื่อมีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 (มาตรา 15) คิดเป็นร้อยละ 83.3 ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่เว็บไซต์เตอร์มีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ระยะเวลาที่รัฐกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (มาตรา 26 วรรค 1) คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ บทลงโทษของผู้ให้บริการที่จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน คิดเป็นร้อยละ 56.7 และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการสืบสวนสอบสวนผู้ที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 18) คิดเป็นร้อยละ 53.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 3: ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ข้อความที่ใช้วัดทัศนคติ	ทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย (1-5)	ระดับ ทัศนคติ
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น	1 (3.33)	1 (3.33)	10 (33.33)	11 (36.67)	7 (23.33)	3.73	เชิงบวก
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	2 (6.67)	4 (13.33)	8 (26.67)	13 (43.33)	3 (10.00)	3.37	เชิงบวก
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง	1 (3.33)	17 (56.67)	4 (13.33)	6 (20.00)	2 (6.67)	3.30	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง	4 (13.33)	6 (20.00)	7 (23.33)	11 (36.67)	2 (6.67)	3.03	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากเกินไป	1 (3.33)	6 (20.00)	7 (23.33)	13 (43.33)	3 (10.00)	2.63	เป็นกลาง
พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด	1 (3.33)	7 (23.33)	7 (23.33)	9 (30.00)	6 (20.00)	2.60	เป็นกลาง

จาก ตารางที่ 20 พบว่า ข้อความที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่เว็บมาสเตอร์มี

ทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น และ พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนข้อความที่เว็บมาสเตอร์มีทัศนคติเป็นกลาง ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่อง พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง, พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากเกินไปและ พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจ เพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด

ตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ระดับทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีทัศนคติเชิงลบ	8	26.67
มีทัศนคติเป็นกลาง	13	43.33
มีทัศนคติเชิงบวก	9	30.00
รวม	30	100

จากตารางที่ 21 พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต มีทัศนคติเป็นกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาคือ มีทัศนคติเชิงบวก ร้อยละ 30.00 และ และมีทัศนคติเชิงลบ ร้อยละ 26.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 4: พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

สถานการณ์พฤติกรรมตาม พ.ร.บ.	จำนวนผู้ตอบ (n = 30)		ค่าเฉลี่ย	ทิศทางของพฤติกรรมตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ.
	ใช่	ไม่ใช่		
นายใหญ่เขียนข้อความและลงรูปภาพลามกอนาจารในเว็บไซต์ของท่าน ซึ่งมีผู้สนใจเข้าชมเป็นจำนวนมาก ท่านได้แจ้งเตือนนายใหญ่และลบกระทู้ดังกล่าวออกไป	11 (36.67)	19 (63.33)*	0.90	สอดคล้อง
ท่านเป็นเจ้าของเว็บไซต์ประเภทวิดีโอแอ่ง มีเพื่อนสนิทเป็นคารามีชื่อเสียงและอยากช่วยให้เว็บของท่านดังข้ามคืน จึงอัพโหลดคลิปเสียวที่มีฉากคนร่วมเพศกับผู้หญิงขึ้นบนหน้าเว็บ ท่านปล่อยให้เพื่อนทำตามใจ เพราะท่านไม่ได้มีส่วนในการผลิตหรืออัพโหลดคลิปด้วย	27 (90.00)*	3 (10.00)	0.83	สอดคล้อง
มีบล็อกเกอร์คนหนึ่งเป็นคนจังหวัดนครราชสีมา เข้ามาโพสต์เล่าเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดในเว็บไซด์ของท่าน ท่านเห็นว่าเป็นเสรีภาพในการแสดงออก จึงปล่อยให้ไว้ ไม่ได้ดำเนินการใดๆ	14 (46.67)	16 (53.33)*	0.80	สอดคล้อง
นายสัญญาเขียนข้อความเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดนลงในเว็บไซด์ของท่าน ท่านตัดสินใจลบข้อความออกไป	22 (73.33)*	8 (26.67)	0.73	สอดคล้อง
มีคนมาแพร่กระจายข่าวลือในเว็บไซด์ของท่านว่าจะเกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ในสัปดาห์หน้า ให้รีบอพยพด่วนที่สุด ท่านไม่ได้ดำเนินการใดๆ	5 (16.67)	25 (83.33)*	0.63	สอดคล้อง
มีคนนำคำทำนายของหมอดูหนุ่มที่ชื่อดวงชะตาของนางสาว ล.(นามแฝงของนักร้องหญิงผู้หนึ่ง)ว่าจะตั้งครรภ์มาโพสต์ในเว็บบอร์ดในเว็บไซด์ของท่าน ท่านรีบลบข้อความดังกล่าวทันที	24 (80.00)*	6 (20.00)	0.53	สอดคล้อง

* ร้อยละของผู้ตอบที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับ พ.ร.บ.

จาก ตารางที่ 22 พบว่า ประเด็นที่เว็บมาสเตอร์มีพฤติกรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ

คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มากที่สุด ได้แก่ นายใหญ่เขียนข้อความและลงรูปภาพลามกอนาจารในเว็บไซต์ของท่าน ซึ่งมีผู้สนใจเข้าชมเป็นจำนวนมาก ท่านได้แจ้งเตือนนายใหญ่และลบกระชูดังกล่าวออกไป มีค่าเฉลี่ย 0.90 ซึ่งสาเหตุที่เว็บมาสเตอร์มีพฤติกรรมสอดคล้องมากที่สุด เพราะเว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่ตอบว่าใช่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูก เพราะการลงรูปภาพลามกอนาจารในเว็บไซต์ถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 14(4) ความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพลามก เว็บมาสเตอร์จึงต้องแจ้งเตือนนายใหญ่และลบกระชูดังกล่าวออกไป

รองลงมา คือ ท่านเป็นเจ้าของเว็บไซต์ประเภทวิดีโอแชร์ มีเพื่อนสนิทเป็นดาราที่มีชื่อเสียงและอยากช่วยให้เว็บของท่านดังข้ามคืน จึงอัปโหลดคลิปเสียวที่มีฉากตนร่วมเพศกับผู้หญิงขึ้นบนหน้าเว็บ ท่านปล่อยไว้เพื่อนทำตามใจ เพราะท่านไม่ได้มีส่วนในการผลิตหรืออัปโหลดคลิปด้วย (มาตรา 14(4) ความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพลามก) มีค่าเฉลี่ย 0.83

ส่วนประเด็นที่มีพฤติกรรมสอดคล้องน้อยที่สุด ได้แก่ มีคนนำคำทำนายของหมอดูหนุ่มที่ชื่อดวงชะตาของนางสาว ล.(นามแฝงของนักร้องหญิงผู้หนึ่ง)ว่าจะตั้งครรภ์มาโพสต์ในเว็บไซต์ของท่าน ท่านรีบลบข้อความดังกล่าวทันที มีค่าเฉลี่ย 0.53 รองลงมาคือ มีคนมาแพร่กระจายข่าวลือในเว็บไซต์ของท่านว่าจะเกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ในสัปดาห์หน้า ให้รีบอพยพด่วนที่สุด ท่านไม่ได้ดำเนินการใดๆ (มาตรา 14 (2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน) มีค่าเฉลี่ย 0.63

ตารางที่ 23 จำนวน ร้อยละของเว็บมาสเตอร์ จำแนกตามพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

พฤติกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สอดคล้อง	24	80.00
ไม่สอดคล้อง	6	20.00
รวม	30	100

จาก ตารางที่ 23 พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 และมีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. คิดเป็นร้อยละ 20

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น

- ผู้ให้บริการ ISP จำนวน 5 คน
- ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 คน
- เว็บมาสเตอร์ จำนวน 15 คน จากเว็บไซต์ต่างๆ 15 เว็บไซต์ โดยแบ่งประเภท

เว็บไซต์ออกเป็น 8 ประเภท ตามลักษณะการประกอบกิจการของเว็บไซต์

ทั้งนี้ แต่ละกลุ่มจะมีแนวคำถามที่แตกต่างกันไป จึงจะแจกแจงที่ละกลุ่ม ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้บริการ ISP

ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ ISP ผู้สัมภาษณ์ได้ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่อไปนี้ ซึ่งจะนำเสนอผลตามแต่ละหัวข้อ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้
 - 4.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
 - 4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)
 - 4.4 วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์
 - 4.5 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

เนื่องจากในมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.นี้ได้กำหนดให้ผู้ให้บริการ ISP มีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ เพราะผู้ให้บริการ ISP เป็นเหมือนตัวกลางในการให้บริการการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยมีระบบที่บันทึกข้อมูลที่ไหลเวียนอยู่ในเครือข่ายว่าข้อมูลนั้นไปไหน มาจากไหน ซึ่งตรงนี้เป็นส่วนสำคัญในการสืบหาร่องรอยหากมีการกระทำความผิดขึ้น รวมถึงในมาตรา 15 กำหนดให้ผู้ให้บริการ ISP ต้องดำเนินการระงับการเผยแพร่ชั่วคราวหรือปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ผิดกฎหมายตามมาตรา 14 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงไอซีทีแจ้งมา ทั้งนี้จะต้องมีคำสั่งศาลตามมาตรา 20 ด้วย หากผู้ให้บริการ ISP ไม่ปฏิบัติตาม จะต้องร่วมรับผิดชอบ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP 3 ใน 5 ราย เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. เพราะผู้ให้บริการ ISP มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เนื้อหาในอินเทอร์เน็ตสามารถไหลเวียนไปมา จึงจำเป็นต้องให้พนักงานในบริษัทศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ให้เข้าใจ เพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.กำหนด และสามารถให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้งานคอมพิวเตอร์ต่อจากตนได้

“มีการให้ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการ รวมทั้งผู้ที่มาใช้บริการอินเทอร์เน็ตต่อจากเราที่ไปให้บริการคนอื่นในรูปของบริษัท ห้างร้าน ร้านคอมพิวเตอร์ หน่วยงานราชการ ฯลฯ อันนี้จะเข้าไปให้ความรู้มากขึ้น มีการจัดสัมมนาเพื่อให้เขาเข้าใจว่าเมื่อกฎหมายนี้ออกมา คุณคือหนึ่งในผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตแล้ว ต้องระมัดระวังด้วย” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

ขณะที่ ผู้ให้บริการ ISP อีก 2 ราย ไม่เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.เพราะคิดว่าเป็นเรื่องของการดีความของแต่ละหน่วยงานมากกว่า จึงใช้วิธีการเรียนรู้ไปพร้อมๆกับการกระทำ คือ ทำเหมือนเดิม แต่ถ้าเกิดมีกรณีขึ้นมาก็ค่อยเรียนรู้ไปว่าควรจะต้องทำอย่างไร โดยใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน

“ไม่จำเป็นต้องหาความรู้เพราะว่าเป็นเรื่องของการดีความ คือ ต่างคนต่างมีความรู้อยู่แล้ว ตรงนี้เป็นการตัดสินใจที่พวกเราแต่ละหน่วยงานพิจารณาและตัดสินใจกันเองว่าผิดหรือถูก ผิดมากหรือผิมน้อย ซึ่งใช้หรือเปล่านั้นไม่มีใครรู้ ยกเว้นแต่ว่าคดีจะเข้าสู่ศาล” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

อย่างไรก็ดี ผู้ให้บริการ ISP มีวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้หลายประการ เช่น มีการหาความรู้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการติดต่อ พูดคุยกันระหว่างผู้ให้บริการ ISP ด้วยกันทางอีเมล มีการนัดเจอระหว่างผู้ให้บริการ ISP ด้วยกันหากเกิดกรณีสำคัญในการกำกับดูแลหรือการให้บริการอินเทอร์เน็ต รวมทั้งได้เข้าร่วมในการสัมมนาที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้

ตารางที่ 24 วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของผู้ให้บริการ ISP

วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้
1. หาข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 2. เข้าร่วมงานสัมมนาที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ 3. มีการติดต่อ พูดคุยระหว่างผู้ให้บริการ ISP ด้วยกันทางอีเมล 4. มีการนัดเจอระหว่างผู้ให้บริการ ISP ด้วยกันหากเกิดกรณีสำคัญในการกำกับดูแลหรือการให้บริการอินเทอร์เน็ต

2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ แตกต่างกันไปใน 2 ทิศทาง คือ

1. ผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่คิดว่ามีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต
2. ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งเห็นว่าเกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากการบังคับใช้ พ.ร.บ.เนื่องด้วยความล่าช้าของเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินการควบคุมอาจทำได้ลำบาก

ในทิศทางที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่คิดว่ามีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพราะตามปกติพอเป็นเรื่องของการที่เกี่ยวข้องกับคนอื่นและคนหมู่มาก ย่อมจะมีเรื่องมีราวเกิดขึ้นทั้งทางที่ดีและทางที่ไม่ดี จึงต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบออกมาบังคับใช้ จึงเห็นด้วยที่มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ออกมา เพราะช่วยให้สามารถควบคุมดูแลการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น ทำให้เห็นวิธีการที่จะควบคุมจัดการที่ชัดเจนขึ้น ถือเป็นเรื่องดีที่มีบทลงโทษเพื่อเป็นการป้องปรามการเผยแพร่ข้อมูลอันไม่เหมาะสม ซึ่งในเรื่องของอินเทอร์เน็ต ถือว่าประเทศไทยออกมาช้าไปด้วยซ้ำ เพราะจริงๆควรมีกฎหมายออกมาบังคับใช้พร้อมๆกับการเริ่มมีเทคโนโลยี

“เห็นด้วยที่ประกาศใช้ตรงนี้เพราะทำให้หลักฐานที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ใช้อ้างอิงในแง่กฎหมายได้ หลังจากประกาศตรงนี้มา ถือว่ามีผลตามมาทันที เมื่อก่อนถ้าโพสต์ผ่านอินเทอร์เน็ต จะฟ้องหมิ่นประมาท พิมพ์หน้าเว็บมาอ้างไม่ได้ แต่ปัจจุบัน ใครไปโพสต์คำใครในเว็บไซต์ เขาก็เอาไปแจ้งความ มีจดหมายมาถึงเราบ่อยเลย ข้อความนี้หมิ่นประมาทให้ตรวจดูให้หน่อย” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากการบังคับใช้ พ.ร.บ. ประการแรก คือ เนื่องจากว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังใหม่สำหรับประเทศไทย และด้วยความล้ำสมัยของเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินการเพื่อควบคุมอาจทำได้ลำบาก และเกิดความยุ่งยากซับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐที่จะปฏิบัติให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม พ.ร.บ.

ส่วนประการต่อมา ผู้ให้บริการ ISP เห็นว่า ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพราะมีการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันไป

“พ.ร.บ.นี้ยังใหม่สำหรับประเทศไทยและเป็น พ.ร.บ.ที่แปลกเพราะมีทั้งโทษอาญาและแพ่งปนอยู่ด้วยกัน แล้วการตีความก็ยังไม่มีย่อสรุป ต่อให้ผ่านมาเป็นเวลานานก็ยังสรุปไม่ได้เพราะเป็นเรื่องการปฏิบัติ ผู้ทำงานก็จะลำบากในเรื่องความเห็นและการตีความที่แตกต่าง ซึ่งแต่ละคดีก็ยังไม่ถึงขั้นที่ให้ศาลตัดสิน อะไรที่ดำเนินการก็ทำไป ไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำมันถูกหรือผิดตามกฎหมาย” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิทธิการสื่อสารของประชาชน คือ มีการจำกัดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีการจำกัดสิทธิในการรับรู้ของประชาชนบางส่วน เพราะมีการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม ซึ่งกระทบถึงสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับทางภาครัฐว่าจะใช้ พ.ร.บ.นี้ไปในทางไหน ถ้าใช้ในทางที่เป็นประโยชน์โดยรวมก็ไม่น่าจะมีปัญหาจริงๆ ใช้ได้ทั้งสองแง่ หากมองในแง่บวกว่าใช้ควบคุมลักษณะของข้อมูลข่าวสารหรือบุคคลที่กระทำความเสียหายให้กับส่วนรวม แต่ถ้ามองว่า

ข้อมูลบางอย่างไม่ควรจะปิดกั้น ก็ให้เขาไปพิจารณาเอง เพราะบางอย่างไม่ใช่เป็นเรื่องของการถูกหรือผิดอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของการทำให้เกิดความเสียหายและขัดต่อศีลธรรม

“ส่วนที่มีผลกระทบ คือ มาตรการที่เกี่ยวกับการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือทำความเสียหาย หรืออะไรก็ตามที่เจ้าหน้าที่รัฐพิจารณาเห็นสมควรให้มีการปิดเว็บไซต์นั้น จะมีอันนี้ที่กระทบถึงสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนโดยทั่วไป” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

นอกจากนั้น ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีผลกระทบต่อผู้ใช้ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่นเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าปฏิบัติตนถูกต้อง ไม่ไปละเมิดผู้อื่น ก็จะไม่มีปัญหาอะไร

ขณะที่ ผู้ให้บริการ ISP 3 ใน 5 ราย คิดว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน เพราะระบบประชาธิปไตยที่มีกฎหมาย เมื่อออกกฎหมายมาแล้ว สิทธิเสรีภาพไม่ได้ลดลงไป และถ้ากฎหมายหลักคือรัฐธรรมนูญยังให้สิทธิเสรีภาพเรา เราก็ต้องมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพียงแต่กฎหมายเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้กระทำความผิดที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และเป็นเหมือนกติกาส่งเสริมในการกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตให้ดีขึ้น เพราะสามารถควบคุมไม่ให้มีการกระทำความผิด และทำให้ผู้ใช้มีความรับผิดชอบในการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ดีที่จะใส่ความรับผิดชอบเข้าไปในสื่อที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก

“พ.ร.บ.นี้ไม่ได้กำกับเสรีภาพ เพราะเสรีภาพ คือ ความสามารถในการแสดงออก แต่เขาไม่ได้บอกว่าห้ามใช้ ถ้าห้ามใช้คือจำกัด เขาไม่ได้ห้าม แต่เริ่มทำให้การใช้งานเป็นแบบมีที่มาที่ไป ถือว่ามีการควบคุมกันเองโดยปริยาย” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ แตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1. รัฐยังไม่ได้เข้ามาดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด เพราะไม่ค่อยมีการจับผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีให้เห็นอย่างชัดเจน

2. วิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ไม่ทำตามกฎหมายบัญญัติไว้
3. การนำคดีที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายไปเผยแพร่ในสื่อบางครั้งไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะในบางเรื่องไม่จำเป็นต้องเผยแพร่ก็ได้

ในทิศทางที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งเห็นว่า ในทางปฏิบัติ รัฐยังไม่ได้เข้ามาดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด เพราะยังไม่ค่อยมีการจับผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีให้เห็นอย่างชัดเจน มีให้เห็นบ้างเป็นบางกรณีเท่านั้น ซึ่งเท่าที่เห็นจะเป็นไปในลักษณะของการบรรเทา มากกว่า อย่างกรณีที่ชัดที่สุดคือเรื่องเว็บหมิ่นสถาบัน ก็ยังไม่มีการนำไปถึงการพิจารณาคดีและนำจับ จะมีในเรื่องของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยการบุกรุกเข้าระบบคอมพิวเตอร์แต่ก็ไม่มาก อีกประเภทหนึ่งที่มีบ่อย คือ การกล่าวหาผู้อื่นทางโซเชียลเน็ต อันนี้มีถึงขั้นดำเนินคดี เพราะฉะนั้นที่ผ่านมา ก็มีอยู่ในหลายระดับ ซึ่งในภาพรวมถือว่ามี การนำไปปฏิบัติและใช้งานได้ผลในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ใช่ว่าระดับสูงสุด

“กฎหมายออกมาต้องตีความคุมไว้ก่อนอยู่แล้ว แต่จะนำไปใช้ในทางปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่รัฐว่ารัฐขณะนั้นมีนโยบายอย่างไรบ้าง อย่างที่ผ่านมาก็ถือว่ามีนำไปใช้บ้าง แต่จะเป็นเรื่องของการบรรเทา มากกว่า ถ้าไปดูคดีที่ไล่ติดตามไปถึงผู้กระทำความผิดแทบไม่เคยปรากฏ ซึ่งกระบวนการพวกนี้มันต้องมีตัวอย่างให้เห็น กฎหมายถึงจะศักดิ์สิทธิ์” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งเห็นว่า วิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ไม่ทำตามกฎหมายบัญญัติ เพราะกฎหมายในมาตรา 20 บอกละเมิดคำสั่งศาลก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้ให้บริการ ISP ปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม แต่พนักงานเจ้าหน้าที่กลับอาศัยช่องว่างของกฎหมายมาขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการ ISP ซึ่งผิดขั้นตอนกระบวนการที่กฎหมายได้กำหนดไว้

“ตอนนี้ยังมีปัญหา คือ ในการปฏิบัติจริงกับเงื่อนไขตาม พ.ร.บ.ต้องเกิดการตีความ ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลตาม พ.ร.บ. จะทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหนเขาก็ยังสับสนอยู่...มีหลายคดีที่ต้องให้ศาลตัดสิน ถ้าศาลตัดสินก็จบ และมีคดีอีกจำนวนมากที่ศาลไม่ได้ตัดสิน แต่เป็นการขอความ

ร่วมมือ เราก็จะดูว่าเราให้ความร่วมมือได้ก็ให้ ถ้าไม่ได้เราก็ไม่ให้ แต่เราจะไปบอกเขาว่าให้ไม่ได้ก็ไม่ได้ เพราะเขาแค่ขอความร่วมมือมา เราก็ให้ความร่วมมือเท่าที่เราให้ได้” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งเห็นว่า การนำคดีที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายไปเผยแพร่ในสื่อบางครั้งไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะในบางเรื่องไม่จำเป็นต้องเผยแพร่ก็ได้ เช่น กรณี Hi 5 ลงรูปสื่อบุคคลที่เมื่อมีคดีเกิดขึ้นกลับออกข่าวเสียใหญ่โต บางทีถ้าไม่ออกข่าวยังไม่รู้เลยว่าเกิดอะไรขึ้น รู้ในวงเล็ก แต่พอลงสื่อหลักก็รู้กันทั่วประเทศ เหมือนเป็นการช่วยโฆษณาเว็บไซต์นั้นยิ่งขึ้นไปอีก แต่หลังจากนั้นคดีก็ยังไม่มีความคืบหน้าอะไร เรื่องก็เงียบหายไป เพราะฉะนั้น ถ้าอยากจะแก้ไข ก็ดำเนินการไปเลย เพราะมีหลายหน่วยงานที่เขาทำเงียบๆ

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ให้บริการ ISP

ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550		
1.ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้	2.ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน	3.ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
ความจำเป็นของการมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต	ผลกระทบต่อสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน	รัฐยังไม่ได้เข้ามาดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด
ความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากการบังคับใช้ พ.ร.บ.		วิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย
		การนำคดีที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายไปเผยแพร่ในสื่อ

3.) ประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

3.1 ข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ได้ประเมินข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ ดังนี้

1. การทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตถูกกฎหมาย (Legalized Blocking)

เดิมก่อนที่จะมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ ผู้ให้บริการ ISP เป็นเหมือนแค่ทางสำหรับส่งข้อมูลข่าวสาร ไม่มี

อำนาจที่จะไปปิดกั้น หรือไปบอกว่าข้อมูลใครถูก ใครผิด หากผู้ให้บริการ ISP ไปปิดกั้นข้อมูลข่าวสารต่างๆ ถือว่าทำผิดกฎหมาย แต่ตอนนี้มีกฎหมายมารองรับชัดเจน ทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตถูกกฎหมาย เพราะ พ.ร.บ.ฉบับนี้ให้อำนาจผู้ให้บริการ ISP ในการระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตได้ หากได้รับคำสั่งศาลตามมาตรา 20 ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนในการช่วยแก้ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต

“มีความชัดเจนมากขึ้น เพราะมี พ.ร.บ.นี้โดยตรง ไม่อย่างนั้นก็เกยกันอยู่ว่าผิดแล้วจะไปเข้ากฎหมายฉบับไหน แต่ตอนนี้มีกฎหมายมารองรับชัดเจนว่าผิด ปิดได้ ผิด ถูกส่งไปดำเนินคดีได้ มีทั้งจำทั้งปรับทุกอย่างเรียบร้อย ถ้าไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีการเก็บ Log File เราก็ผิดในฐานะที่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการเก็บ Log File” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

2. ช่วยลดอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เพราะสามารถควบคุมไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม

3. ทำให้คนใช้งานคอมพิวเตอร์มากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตของไทย

“เมื่อมีการบันทึก มีการระงับการใช้ต่างๆ จึงเป็นเรื่องดีที่ทำให้คนใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้น เพราะถ้าระบบถูกใช้อย่างถูกต้อง แล้วคนเห็นประโยชน์ ก็จะเข้ามาใช้งานมากขึ้น...คอมพิวเตอร์เป็นระบบการสื่อสารที่ได้ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คือ เร็ว ส่งได้ข้ามโลก ส่วนประสิทธิผล คือ สามารถติดตามได้ ดิดประชุมอยู่ ออกมาอ่านได้ ส่งกลับได้ แล้วมีรายละเอียดครบถ้วน เลยเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนา ประเทศไหนมีไอทีมากขึ้น แปลว่าระดับการพัฒนาสูงขึ้น” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

3.2 ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ได้ประเมินข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ ดังนี้

1. มีช่องโหว่ในทางปฏิบัติเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอที่จะทำการบังคับใช้ พ.ร.บ. ได้ผลที่ดี

“เจ้าหน้าที่ที่รู้เรื่องนี้มันมีน้อยเกินไปที่จะทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้ดี เคยคุยกับตำรวจบางที่ อีเมลยังงี้ยังไม่รู้เลย แล้วกระบวนการนอกจากตำรวจ มาถึงอัยการก็ยอมรับว่าไม่รู้อีก ศาลเองยังต้องร่วมมือกับกระทรวงไอซีทีเพื่อให้ความรู้ศาล เพื่อเวลาถึงระดับจะได้มีความถูกต้อง เพราะถ้าศาลไม่รู้ว่แบบนี้ระดับไม่ได้ หรือแบบนี้ส่งไปแล้วปฏิบัติไม่ได้ก็แย่เพราะศาลไม่ได้รู้เรื่องนี้เขาเชี่ยวชาญเรื่องกฎหมาย ไม่ได้เชี่ยวชาญเรื่องไอที แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่มากที่ต้องรู้สองด้าน” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

2. ทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นในการเตรียมระบบเพื่อเก็บ Log File และต้องซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติมทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

“ทำให้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนนโยบายขององค์กร เพราะผู้ดูแลเครือข่ายต้องเตรียมพร้อมระบบของตัวเองในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ พ.ร.บ. จึงต้องลงทุนซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติม ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น” (จักรพันธ์ เจริญผล, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2552)

3. มาตรการควบคุมตาม พ.ร.บ.ทำให้บุคคลทั่วไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จะต้องระมัดระวังมากยิ่งขึ้นในการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ

ตารางที่ 26 การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของผู้ให้บริการ ISP

ข้อดี	ข้อเสีย
1. การทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตถูกกฎหมาย	1. มีช่องโหว่ในทางปฏิบัติเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอ
2. ช่วยลดอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เพราะสามารถควบคุมไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม	2. ทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นในการเตรียมระบบเพื่อเก็บ Log File ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
3. ทำให้คนใช้งานคอมพิวเตอร์มากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต	3. ผู้ใช้ต้องระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น

4.) ผลกระทบของพ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

4.1.1 การขาดความรู้ ความเข้าใจในการตีความกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ ในระยะแรกจะมีปัญหาเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในการตีความกฎหมาย เพื่อจะนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ทำให้ไม่ทราบขอบเขตในสิ่งที่บริษัทจะต้องมีการดูแลควบคุม ซึ่งหลังจากที่ได้ปรึกษานักกฎหมายและเข้าร่วมสัมมนาต่างๆ ทำให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จึงสามารถนำมาปฏิบัติและวางระบบให้สามารถดูแลได้ตาม พ.ร.บ.

4.1.2 ภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากการเก็บ Log File

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ การเก็บ Log File เพราะผู้ให้บริการ ISP ต้องติดตั้งอุปกรณ์ในการเก็บเพิ่ม ทำให้มีภาระหน้าที่ในการดูแลระบบอินเทอร์เน็ตมากขึ้นและทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และไม่มี ความชัดเจนว่าให้เก็บไปจนถึงเมื่อไหร่ แค่นั้น อย่างไร และตั้งแต่นั้นกฎหมายออกมาจนถึงประกาศใช้ ภาครัฐไม่เคยสนับสนุนทางด้านเทคนิค ทำให้ผู้ให้บริการ ISP ต้องลงทุนเองในการจัดหาทั้งทางด้านความรู้และอุปกรณ์ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงมาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาการบริการอินเทอร์เน็ตของประเทศชะลอตัวลงไป

“การที่รัฐสั่งให้เราเก็บ Log File เก็บไปแล้วอย่างไรต่อ จะให้เก็บไปจนถึงเมื่อไหร่ ข้อมูลพวกนี้เราเก็บแล้วเราก็ไม่ได้ไปยกเลิกเขา มันก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ค่าใช้จ่ายมีมากขึ้น เพราะเราจำเป็นต้องตั้งตัว Server และอุปกรณ์ในการเก็บ Log File แล้วปัจจุบันต้องเก็บในระดับที่ระบุได้ว่าผู้ส่งผู้รับที่ผ่านเครือข่ายเราเป็นใคร อันนี้เป็นปัญหาค่อนข้างมากเพราะกฎหมายกำหนดว่าต้องเก็บหมดเพื่อเวลามีปัญหาจะได้รู้ว่าใครผิด ใครถูก แต่การเก็บหมดนั้นเก็บสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นด้วย เช่น พวกสแปมเมล ซึ่งมีเยอะมาก” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

4.1.3 การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP

ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ ปัญหาจากการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางที่ผิดและพนักงานเจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในตัว พ.ร.บ. เช่น ตำรวจที่ไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ.แต่มาขอ Log File ทำให้ผู้ให้บริการ ISP สับสน และไม่กล้าให้ Log File เพราะกลัวว่าจะถูกฟ้องกลับ

ขณะที่ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. เพราะมีการปฏิบัติตามโดยการให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐในกรอบที่สามารถทำได้

“ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ เป็นเรื่องที่เราทำได้หรือทำไม่ได้ทางเทคนิค มากกว่าเราทำในกรอบที่เราทำให้ได้ แต่คนอื่นที่ไม่เข้าใจคอมพิวเตอร์ที่มาอ่านกฎหมาย จะมองว่าเราไม่ให้ความร่วมมือ หรือฝ่าฝืน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ยกตัวอย่างเหตุการณ์จริง เช่น ห้ามคนออกจากประเทศ ห้ามได้ตรงสนามบิน หรือด่านชายแดน แต่ถ้าเขาว่าय่น้ำข้ามไป ก็อาจจะได้ถ้าตามไม่เจอ หรืออาจจะไม่ได้ถ้ามีคนเฝ้าตลอด มันหลักการนี้เลยสำหรับคอมพิวเตอร์ คล้ายๆกัน” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

4.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กร ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือ กิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.2.1 การให้ความรู้แก่พนักงานในบริษัทถึงหน้าที่ที่ได้รับตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือ กิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.แก่พนักงานในบริษัทว่าในฐานะผู้ให้บริการควรปฏิบัติตัวอย่างไร มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอย่างไรบ้าง จะได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

“มีการอบรมพนักงานในบริษัทให้รู้ว่า พ.ร.บ.ที่ออกมามีผลกระทบต่อบริษัทอย่างไร ในฐานะเราที่เป็นผู้ให้บริการ เรามีความรับผิดชอบอะไรเพิ่มมากขึ้น และควรจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด เช่น การเปิดเผยข้อมูล จริงๆโดยมารยาทถ้าไม่ใช่โดยกฎหมาย เราจะไม่เปิดเผยข้อมูลอยู่แล้ว แต่เดี๋ยวนี้อีกคนที่ทำในลักษณะของการปลอมแปลง แก้ไข

เยอะ อันนี้กระทบโดยตรง ก็ต้องบอกพนักงานว่า ถ้าไม่ใช่คำสั่งศาล หรือหน่วยงานราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขอความร่วมมือมาในการเปิดเผยข้อมูลบุคคลต่างๆเราก็ให้ไม่ได้ มันต้องอยู่บนมาตรฐานเดียวกัน เพราะเราก็ไม่รู้ว่ามีใครถูก ใครผิด ถ้าให้ไปแล้วจะมีผลกระทบ” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, **สัมภาษณ์**, 5 มีนาคม 2552)

4.2.2 การให้ความรู้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้ความรู้หรือทำความเข้าใจกับลูกค้า เพราะว่าลูกค้าก็คือผู้ให้บริการแก่พนักงานในองค์กรของเขา เขาจะได้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และในส่วนเว็บไซต์ของลูกค้าที่เขาพื้นที่ของบริษัท จะมีการแจ้งให้ผู้ดูแลหรือเจ้าของเว็บไซต์ได้ตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาให้มีความเหมาะสม

“ด้วยความที่เราเป็นผู้ให้บริการ เราก็มองหน้าที่ให้ความรู้หรือทำความเข้าใจกับลูกค้า เพราะว่าลูกค้าก็มีส่วนใน พ.ร.บ.เหมือนกัน คือ ใครที่ให้บริการก็คือผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะเป็น ISP หรือเป็นลูกค้าเรา เพราะว่าลูกค้าก็คือผู้ให้บริการของพนักงานในองค์กรของเขา และลูกค้าก็อาจจะมีความรู้ความเข้าใจที่น้อยกว่าเรา เราก็ต้องให้ความรู้แก่เขา หรือบางอย่างถ้าเขาทำไม่ได้ก็ให้คำแนะนำ เช่น เรื่องของการเก็บ Log File บ้าง การอบรม ให้คำปรึกษาในการวางระบบ ฯลฯ” (มรกต กุลธรรมโยธิน, **สัมภาษณ์**, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

4.2.3 การติดตั้งอุปกรณ์ในการเก็บ Log File

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการติดตั้งอุปกรณ์ในการเก็บ Log File เพื่อให้ใช้อย่างอิงได้ คือเริ่มมีการตั้งเวลากลางให้ประสานกันทั้งหมด เพราะเวลาที่มีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นจะได้สามารถไล่เรื่องกันได้ทั้งหมด

“เมื่อก่อนบริษัททั้งหลายใช้อินเทอร์เน็ตไม่ได้มีการเก็บ Log File แบบเป็นสาระสำคัญ แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็นสาระสำคัญที่ต้องบันทึกให้ใช้อย่างอิงได้ ซึ่งเดิมเราก็มีการบันทึก Log File ระดับหนึ่งว่าใครใช้ เมื่อไร ที่ไหน ปัจจุบันนี้ก็มีการสอดคล้องประสานถ้าเราใช้เมื่อไร ที่ไหน แล้วคนอื่นใช้เวลาไหนด้วย คือเริ่มมีการตั้งเวลากลาง เท่ากับว่าเวลาเครื่องเรากับเวลาเครื่องคนอื่นเป็นเวลา

เดียวกัน ซึ่งถ้ามีการกระทำผิดขึ้น มันจะได้สอดคล้องที่จะไล่เรื่องกันได้ทั้งหมด” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้นในการต้องเก็บ Log File 90 วันตามที่ พ.ร.บ.กำหนดไว้ ซึ่งผู้ให้บริการ ISP ส่วนใหญ่จะมีการเก็บ Log File ไว้อยู่แล้วเพื่อที่จะใช้ตรวจสอบการให้บริการ แต่ไม่ได้เก็บถึง 90 วัน ทำให้ผู้ให้บริการ ISP ต้องขยายระยะเวลาในการเก็บให้นานขึ้น ซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น นอกจากนั้น ถ้าผู้ให้บริการ ISP ให้บริการลูกค้าเป็นจำนวนมาก ก็จะต้องมีหน้าที่ในการดูแลการเก็บ Log File หลายตัว ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีก

“ก็เก็บไว้ 90 วัน เติมนี่ไม่ได้มีการกำหนดว่าต้องเก็บอะไร เก็บกี่วัน แต่ตอนนี้กำหนดระยะเวลาในการเก็บออกมาชัดเจนว่าเก็บไปถึงระดับไหน เก็บกี่วัน ก็ดีขึ้นที่กำหนดให้ชัดเจนเรื่องระยะเวลาในการเก็บ ความจริงแล้วก็เก็บได้หมดเพียงแต่ต้องใช้เงินในการลงทุนเก็บเพิ่มขึ้น ซึ่งถ้าเก็บแล้วมีประโยชน์ก็ไม่ต่างกัน แต่ให้เก็บแล้วพอถึงเวลากลับไม่ได้เอามาใช้ทำอะไร” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

4.4 วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

4.4.1 กระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายมาให้ระงับการเผยแพร่โดยมีคำสั่งศาล

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ คือ ถ้าทางกระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายมาให้ระงับการเผยแพร่โดยมีคำสั่งศาล จะต้องปิดกั้นโดยทันที แต่จะต้องดูก่อนว่าทางผู้ให้บริการเกตเวย์¹⁰ ปิดไปหรือยัง ถ้าหลุดรอดไปได้ผู้ให้บริการ ISP ต้องปิดเอง เพราะทางกระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายให้ทั้งระดับผู้ให้บริการเกตเวย์และผู้ให้บริการ ISP ทั่วไป ในตอนนี้ส่วนใหญ่มีการระงับการเผยแพร่ระดับเกตเวย์อยู่แล้ว หลุดรอดไปได้ไม่เยอะ

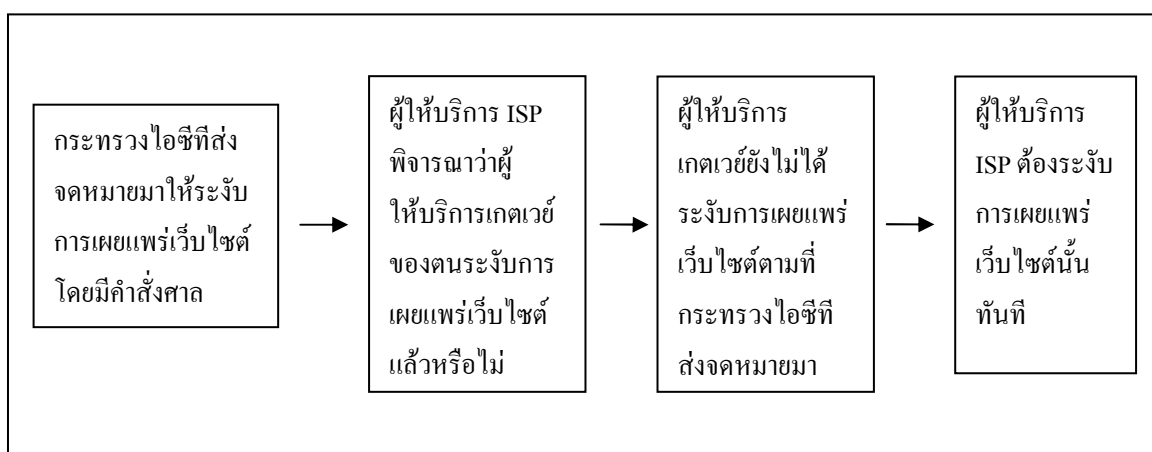
¹⁰ หมายถึง ผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไปต่างประเทศได้โดยตรง

ซึ่งเมื่อมีการระงับจากเกตเวย์ จะทำให้ ISP ไม่ต้องมีภาระมากนักในการที่จะต้องลงทุนระบบซอฟต์แวร์ที่ใช้ปิดกั้นเว็บไซต์

“ถ้าเป็นคำสั่งศาลนี้จะชัด จะระบุเลยว่าเว็บไซต์อะไร อย่างไร ทำความผิดอะไร อันนี้ก็คือบล็อก คือคำสั่งจะมีลักษณะที่ว่าแค่บล็อกกับอีกประเภทหนึ่งคือปิดเลยถ้าเขาอยู่กับเรา แต่ถ้าไม่ได้อยู่ก็เพียงแต่รับรู้เว็บไซต์ปิดไปแล้ว เพราะไปอยู่ที่ตรงไหนทางนั้นเขาก็กระทำการปิด คือคำสั่งศาลนี้ถือว่าเป็นที่สุด ไม่ต้องมานั่งรอว่าทำหรือไม่ทำ ต้องทำทันที” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

“ปกติแล้วทางกระทรวงไอซีทีจะส่งจดหมายนำมา โดยอ้างอิงคำสั่งศาลว่าเลขที่เท่าไร แล้วก็มีรายชื่อมาให้ว่าทำความผิดมาตราไหน มีอะไรบ้างให้ระงับการเผยแพร่ คำสั่งนี้จะส่งไปทั้งผู้ให้บริการเกตเวย์และ ISP ทั่วไป ซึ่งสำหรับ ISP ที่ไม่ได้เป็นเกตเวย์เอง เราก็จะปิดเฉพาะในส่วนที่มันไม่ได้ปิด เช่น เราใช้เกตเวย์ของกสท.ทาง กสท.ก็ได้จดหมายเหมือนกัน กสท.ก็ต้องไปปิดระดับเกตเวย์ อย่างของเราปิดจาก กสท.แต่เราก็จะมีปิดเองในบางส่วน ป้องกันว่าเพื่อหลุดรอดไปได้ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นลิงค์ที่มาจากต่างประเทศก็จะปิดโดย กสท.” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ภาพที่ 1 แสดงวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ ISP วิธีที่ 1

4.4.2 กระทรวงไอซีที หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือให้ปิดกั้นเว็บไซต์

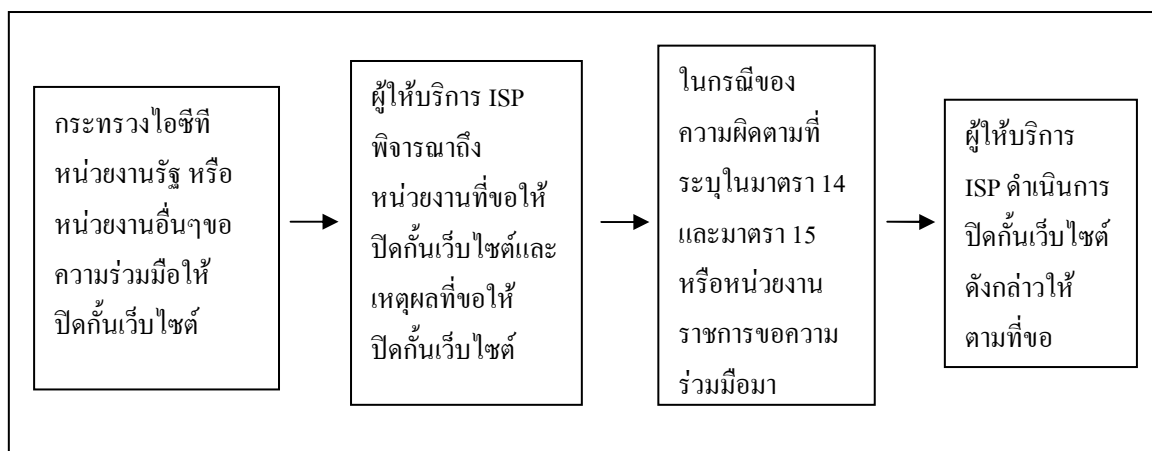
จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ คือ ถ้ากระทรวงไอซีทีสั่งให้ปิดกั้นโดยไม่มีคำสั่งศาล จะเป็นลักษณะของการขอความร่วมมือมา ซึ่งผู้ให้บริการ ISP ก็ปิดกั้นให้ตามที่เห็นสมควร และบางครั้งถ้าเป็นหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือถ้าเป็นความผิดที่ชัดเจนมากๆ ตามที่ระบุในมาตรา 14 และมาตรา 15 หรือหน่วยงานราชการขอความร่วมมือก็จะปิดกั้นให้ตามที่เห็นสมควรเช่นเดียวกัน

“ถ้าเกิดเป็นในเรื่องของหนังสือขอความร่วมมือ บางครั้งเขาขอปิดชั่วคราวเพื่อทำการตรวจสอบก็ต้องรอว่าตรวจสอบแล้วไม่มีอะไรก็เลิกบล็อก หรือว่าตรวจสอบแล้วผิจริงก็จะมีคำสั่งศาลตามมากำกับ ซึ่งกระบวนการพวกนี้มันมีขั้นตอนก่อนหลัง แต่ส่วนมากเร็วสุดก็จะเป็นอีเมลมาโดยกระทรวงไอซีที หน่วยงานราชการ ดำรวจ อันนี้มีมาประจำ ถ้าเป็นหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือก็ดำเนินการด้วย ถ้าเป็นความผิดที่ชัดเจนมากๆ ซึ่งบางครั้งถ้าหน่วยงานราชการขอความร่วมมือเราก็จะปิดเพราะถือว่าเป็นเรื่องของรัฐแล้วที่เขาพิจารณาได้แล้ว

ทุกวันนี้เราได้จดหมายมาจากหน่วยงานต่างๆสั่งปิดเว็บไซต์โดยคำสั่งกระทรวงไอซีทีอาทิตย์หนึ่งประมาณ 200 กว่าเว็บไซต์ คำสั่งศาลประมาณ 20 ตอนนี้มีเว็บไซต์ที่ปิดไปแล้วประมาณเกือบ 8,000 เว็บไซต์ โดยส่วนใหญ่มาจากเว็บไซต์ต่างประเทศ ก็จะใช้วิธีบล็อกไอพี ซึ่งจริงๆก็ไม่มีประโยชน์อะไรเท่าไร แต่อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ยากขึ้น เมื่อก่อนคนที่ฟอรัเวิร์ดอีเมลฟอรัเวิร์ดเว็บไซต์ทำไปไม่ได้คิดอะไร แต่ตอนนี้ทุกคนจะส่งอะไรก็ต้องคิดว่าสิ่งที่ฟอรัเวิร์ดไปคุณมีส่วนร่วมด้วย สิ่งที่ไม่เหมาะสมก็จะน้อยลง” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

“จริงๆตามกฎหมายต้องมีคำสั่งศาล แต่ถึงไม่มีคำสั่งศาลเลยก็ต้องบล็อก เราจับผิดเฉพาะที่แจ้งผ่านทางกระทรวงไอซีทีมา เพราะฉะนั้นสิ่งที่ทางไอซีทีสั่งให้เราปิด เราให้ความร่วมมือ แต่ถ้าได้รับความเสียหาย เราก็ต้องโยนความรับผิดชอบนั้นกลับไปให้กระทรวงไอซีที ทุกวันนี้เลยเหมือนกับกระทรวงไอซีทีก็ไม่กล้าสั่ง แต่บอกว่าขอความร่วมมือ ซึ่งเราก็กดบล็อก เราก็กดให้” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

ภาพที่ 2 แสดงวิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ ISP วิธีที่ 2

4.5 ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้แตกต่างกันไปใน 2 ทิศทาง คือ

1. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตโดยผู้ให้บริการ ISP ถูกกฎหมาย และมีหน่วยงานที่มาดูแลรับผิดชอบโดยตรง
2. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน เพราะการจะทำให้ไม่มีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ตนั้นทำได้ยากในการปฏิบัติจริง

ในทิศทางที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ทำให้ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตโดยผู้ให้บริการ ISP ถูกกฎหมาย และมีหน่วยงานที่มาดูแลรับผิดชอบโดยตรง คือ ทางกระทรวงไอซีทีตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อพิจารณาเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนเว็บไซต์ ซึ่งเป็นผลดีที่มีหน่วยงานที่มาช่วยประสานงาน เพราะเมื่อก่อนเวลาที่มีการปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีข้อความหรือเนื้อหาไม่เหมาะสมจะต้องปิดกั้นทั้งเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ดูแลเว็บไซต์เข้าไปแก้ไขเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม แต่พอแก้แล้วกลับไม่มีใครมาเปิดให้ ทำให้เกิดความเสียหายมาก แต่ตอนนี้มีหน่วยงานที่มาดูแลแล้วถือว่าเป็นเรื่องที่ดี

นอกจากนั้น การประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังทำให้เจ้าของเว็บไซต์ตื่นตัวในการดูแลเนื้อหาบนเว็บไซต์มากยิ่งขึ้น เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทั้งหลายจึงลดลง

“ตอนนี้ดีขึ้นเยอะ เพราะมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบโดยตรงที่จะช่วยชี้ว่าข้อความนี้ผิดนะ ผิดตรงไหน จะจัดการอย่างไรต่อ ซึ่งก่อนที่จะมีกฎหมายนี้ไม่มีการพูดว่า ผิด ผิดข้อไหน เวลาเราจะไปบอกลูกค้าว่ามันผิด เราอ้างอิงไม่ได้ แต่ตอนนี้อ้างอิงได้และมีคนประสานงาน ซึ่งเมื่อก่อนไม่มีหน่วยงานกลางก็ไม่มีใครประสาน พอทำผิด เขาแก้แล้ว ไม่มีใครสนใจ แต่พอมีหน่วยงานกลาง ผิดแล้ว แก้แล้ว ได้แก้ไข รับรู้กันไป พูดย่างๆก็คือ ดำรวจไปจับ ปิดร้าน เขาแก้แล้ว ไม่มีใครมาเปิดให้เดี๋ยวนี้มีหน่วยงานรับผิดชอบตรงนี้ ก็เป็นเรื่องที่ดี ไม่ใช่บอกสั่งปิดแล้วไม่ยอมสั่งเปิดเลย” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน เพราะการจะทำให้ไม่มีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ตนั้นทำได้ยากในการปฏิบัติจริง แต่ก็ช่วยทำให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง

“ไม่ต่าง คือ คุณจะไม่มีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ตคุณก็ดำเนินาฬิกาละลายแม่น้ำอยู่แล้ว ทำไม่ได้อยู่แล้ว ไม่ได้แตกต่าง เพราะมันทำไม่ได้ในข้อเท็จจริง” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

“อย่างเป็นทางการยังไม่ค่อยแตกต่าง ก็อาจจะช่วยระดับหนึ่งว่ามีศาลมาช่วยกลั่นกรอง เพราะก่อนหน้านี้จะมี พ.ร.บ.หน่วยงานไหนอยากจะให้บล็อกเว็บอะไรก็สั่งมา แต่พอมี พ.ร.บ. เราก็อ้างได้ว่าคุณก็ต้องไปตามมาตรา 20 ถ้าไม่ทำก็ไม่มีสิทธิที่จะมาสั่ง ISP ทำ แต่มาตรฐานที่อยากเห็นน่าจะมีลักษณะเป็นอะไรที่คนอ่านแล้วยอมรับทันทีว่าเนื้อหาแบบไหนที่ทุกคนเห็นแล้วว่าไม่ควรปล่อยเนื้อหาแบบนี้หลุดออกมา” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ตารางที่ 27 ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ISP

ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับ	- การขาดความรู้ ความเข้าใจในการตีความกฎหมาย - ภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากการเก็บ Log File - การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่

ผลกระทบของ พ.ร.บ.ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	- การให้ความรู้แก่พนักงานในบริษัทถึงหน้าที่ที่ได้รับตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ - การให้ความรู้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ - การติดตั้งอุปกรณ์ในการเก็บ Log File
การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์	- การขยายระยะเวลาในการเก็บให้นานขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.กำหนด
วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์	- กระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายมาให้ระงับการเผยแพร่โดยมีคำสั่งศาล - กระทรวงไอซีที หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือให้ปิดกั้นเว็บไซต์

5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 8 ส่วน คือ

5.1 การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แล้วก็มอบหมายคนรับผิดชอบให้ชัดเจน เมื่อมีคดีเกิดขึ้นก็ควรดำเนินการให้ถึงที่สุด และควรมีการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพราะเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นที่จะมีการเพิ่มเติมกฎ ข้อบังคับตามไปเรื่อยๆ โดยมีวิธีการ คือ รัฐควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการว่าสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงมากน้อยเพียงใด แล้วมีปัญหาอะไรอีกบ้าง และดูว่าออกกฎหมายมาแล้วเหมาะสมกับสภาพสถานการณ์ไหม ใช้บังคับได้จริงหรือไม่ มีผลกระทบมากน้อยเพียงไร เพราะบางอย่างอาจจะมากเกินไป บางอย่างอาจจะน้อยไป จะได้นำไปปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

“การนำกฎหมายมาใช้จริงต้องมีความชัดเจน ทางรัฐน่าจะให้ความสนใจ แล้วก็ดำเนินการจนถึงขั้นที่สุด ไม่อย่างนั้นมันจะเป็นปัญหาที่แก้ไม่จบ คือ อยากให้มาดำเนินการแก้ปัญหาอย่าง

จริงจังและรับฟังความคิดเห็นว่าเราเจอปัญหาอย่างไรในทางปฏิบัติ เพราะบางครั้งคนที่มีความเป็น เรื่องของการสั่งอย่างเดียว ปฏิบัติได้บ้างไม่ได้บ้าง หรือไม่ก็บางคนปฏิบัติ บางคนไม่ปฏิบัติ ก็ไม่ได้ มีอะไรที่เป็นมาตรการหรือบทลงโทษที่ชัดเจน จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

“ควรมีการระดมข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับ พ.ร.บ. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้แสดงความคิดเห็น แล้วนำไปปรับปรุงให้เป็นกฎหมายที่มีประโยชน์ต่อสาธารณชนจริงๆ ไม่เป็น การปิดกั้นเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของบุคคลทั่วไปที่ต้องการใช้อินเตอร์เน็ตในการสื่อสารให้ เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์” (จักรพันธุ์ เจริญผล, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2552)

5.2 หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ การปฏิบัติงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อไม่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางที่ ผิด คือ ต้องไปพิจารณารายละเอียดมากขึ้นว่าเนื้อหาแบบไหนถึงจะเรียกว่าเหมาะสม หรือไม่ เหมาะสม ต้องมีคนที่จะมาวิเคราะห์ตรงนี้อะไรที่ถูกหรือผิด เพื่อให้ผู้ควบคุมมีหลักเกณฑ์ในการ ตัดสิน เพราะตอนนี้เหมือนกับเป็นดุลยพินิจ ซึ่งการที่ขึ้นกับดุลยพินิจส่วนบุคคล จึงทำให้ผู้ที่มี หน้าที่ตรงนี้อาจจะเอาไปหาประโยชน์และใช้อำนาจในทางที่ผิด เช่น เอาไปข่มขู่ แต่ถ้ามีการจำแนก มากขึ้นและมีการตั้งเกณฑ์ ตั้งประเด็นขึ้นมา จะทำให้เจ้าหน้าที่นำไปกำกับดูแลได้รู้เงื่อนไข และรายละเอียดที่ชัดเจนขึ้นในการนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

“ต้องมาเขียนเป็นกฎ เพื่อให้มีการปฏิบัติได้ถูกต้องว่าจะวัดอย่างไรว่าอะไรที่เหมาะสม ไม่ เหมาะสม ต้องแยกประเภทของคำว่าเนื้อหาไม่เหมาะสมนั้นเกี่ยวกับอะไรบ้าง ก็ต้องมีคนที่จะเข้า มาวิเคราะห์ว่าเรื่องนี้มันถูกหรือผิด อย่างเรื่องการส่งอีเมล จริงๆถือเป็นเรื่องส่วนบุคคล แต่การที่ พวกบัตรเครดิตรื้ออีเมลเราไปให้พวกโฆษณาขายของ แล้วส่งมาหาเรา กรณีนี้เราต้องสงวนว่าต้อง มาขออนุมัติเราว่าให้เปิดเผยอีเมลให้คนอื่นไหม ไม่ใช่มีอีเมลโฆษณาขายของมาเต็มไปหมด อันนี้ เป็นเรื่องสิทธิในการเผยแพร่ ก็เป็นเรื่องที่ต้องควบคุมหรือสร้างจรรยาบรรณขึ้นมา” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

5.3 การสนับสนุนเครื่องมือในการเก็บ Log File และการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย

จากการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรให้การสนับสนุนเครื่องมือในการเก็บ Log File และการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย เพราะผู้ให้บริการ ISP ได้รับผลกระทบในเรื่องค่าใช้จ่ายและการจัดระบบตรงส่วนนี้ค่อนข้างมาก

นอกจากนั้น ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งเสนอแนะว่า กทช.ควรเข้าร่วมแก้ปัญหาเรื่องการเก็บ Log File อย่างจริงจัง ส่วนการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายนั้น ควรจะมี Database กลาง ซึ่งทางกระทรวงไอซีทีเป็นผู้รับผิดชอบ

5.4 การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพราะหลายครั้งที่ข้อมูลไม่เหมาะสมอยู่ในเว็บไซต์ที่เป็นของต่างประเทศ แต่ไม่สามารถเอาผิดหรือกีดกันกรองเนื้อหาได้เพราะประเทศเรายังไม่มีการประสานงานเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศทางด้านนี้โดยตรง

“ส่วนใหญ่เรื่องความผิดพวกนี้เกิดในต่างประเทศ เพราะฉะนั้น ภาครัฐจะมีหน่วยงานที่ประสานงานในเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศหรือติดต่อกับหน่วยราชการระหว่างประเทศให้มากกว่านี้ ไม่อย่างนั้นพอถึงเวลาตรวจพบว่าอยู่ในไอพีวี ในเฟซบุ๊ก ก็เอาผิดไม่ได้ ไปสั่งเขาไม่ได้ เพราะเป็นเว็บไซต์ต่างประเทศ ปัญหาที่เลยไม่จบ จริงๆอันนี้เป็นความร่วมมือหลายระดับ ซึ่งบางทีถ้าเป็นระดับรัฐกับรัฐคุยกันคงง่ายกว่า” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

“ส่วนที่คิดว่าเป็นปัญหาโลกแตกจริงๆ คือ ข้อมูลจากต่างประเทศ เพราะถ้าเป็นข้อมูลที่ผิดกฎหมายที่อยู่ในประเทศสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว ข้อมูลอยู่ตรงไหนเช็กไม่นานก็รู้ โพสต์อยู่ที่เว็บไหน บริษัทอะไร แต่พอเป็นข้อมูลที่มาจากต่างประเทศเราก็ไม่สามารถทำอะไรได้ จึงควรจะมีหน่วยงานที่มาจัดการดูแลปัญหาตรงนี้” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

5.5 การส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรช่วยส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี เพราะส่วนใหญ่คนมักจะพูดถึงแต่สิ่งไม่ดีบนอินเทอร์เน็ต จริงอยู่ว่าส่วนไม่ดีก็ต้องป้องกัน แต่การที่จะควบคุมเรื่องไม่ดี ก็ต้องส่งเสริมสิ่งที่ดีที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเสียก่อน โดยให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐทั้งหลายที่ให้บริการประชาชนควรมีการเผยแพร่ข้อมูลและให้บริการประชาชนผ่านอินเทอร์เน็ตโดยตรง เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

“สิ่งที่ต้องช่วยโปรโมตกัน คือ พ.ร.บ.เหมือนมาป้องกัน แต่ขณะเดียวกันก็ต้องสนับสนุนเป็นนโยบายภาครัฐเลยว่าหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการประชาชนจะต้องเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนผ่านอินเทอร์เน็ตโดยตรงให้ได้ ซึ่งจะเป็นหนทางที่มีประสิทธิภาพและการสื่อสาร คือ ให้อ่านคำร้อง คำขอต่างๆผ่านอินเทอร์เน็ตได้ เหมือนสรรพากรที่ให้อ่านเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตได้ จะเห็นว่ามันมีประโยชน์ ผมมีข้อเสนอในแง่บวกมากกว่า ทำอย่างไรจะส่งเสริมให้เขาได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ชัดเจนมากกว่าบ้านเรามีเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตน้อย เพราะเราต้องไปหาข้อมูลอินเทอร์เน็ตจากต่างประเทศเยอะ ทำอย่างไรจะทำเนื้อหาของไทยให้อยู่บนอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

5.6 มาตรการเสริมเพื่อจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ณ ดันต่อการผลิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP ท่านหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรหามาตรการเสริมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเข้าไปแก้ปัญหาเรื่องเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมจากต้นตอว่าจะทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหาคำการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมได้ ซึ่งมาตรการในการแก้ปัญหาระยะสั้นคือ เมื่อมีอำนาจหน้าที่ควบคุมแล้ว ควรดำเนินคดีให้ถึงที่สุด คือ หาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ จะช่วยตัดตอนปัญหาทั้งต้นเหตุและปลายเหตุ แต่ที่ผ่านมายังไม่เห็นคดีที่จับให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน

ส่วนมาตรการในการแก้ปัญหาระยะยาวก็ต้องไปหาที่ต้นตอว่าเกิดขึ้นเพราะอะไร ถ้าเป็นเพราะวัฒนธรรมทางสังคมไทย ก็ต้องกลับไปจนถึงกระทรวงวัฒนธรรมเลย ต้องอบรมกันใหม่ในเรื่องของการใช้สื่อให้มีจรรยาบรรณ คือ ให้ผู้ให้บริการ ISP หรือคนที่จะมาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต หรือคนผลิตเว็บไซต์ต้องมีจรรยาบรรณ โดยได้รับการอบรมว่าให้รับผิดชอบในสิ่งที่คุณทำ อยากให้มี

มาตรการพวกนี้ตามมา คือ มาตรการในการแก้ปัญหาในระยะยาว ไปดูที่ต้นตอปัญหา แล้วพยายามไม่ให้มันเกิดขึ้น

5.7 การสร้างเครือข่ายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งมีวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ ได้มีการสร้างเครือข่ายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ถ้าอุตสาหกรรมไหน ธุรกิจไหนมีการดูแลกันเอง รัฐก็จะเข้ามาใช้น้อยที่สุด แล้วก็จะสบายใจกว่า เพราะเป็นสิ่งที่ตกลงร่วมกัน แต่เพิ่งเริ่มทำ อย่างน้อยก็เป็นช่องทางหนึ่ง แล้วก็ป็นศูนย์กลางของผู้ให้บริการหลักๆ เวลาเกิดอะไรขึ้น ก็จะเป็นศูนย์กลางในการกระจายข่าวได้รวดเร็ว ถ้ามีเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่เห็นว่าเว็บไซต์นั้น ก็แจ้งต่อตำรวจ คือ ไม่ได้ทำนอกเหนืออำนาจแต่ทำหน้าที่เป็นเหมือนพลเมืองดี และเนื่องจากว่าเนื้อหาบางอย่างอยู่ต่างประเทศ ถ้าเราสร้างเครือข่ายตรงนี้ให้เข้มแข็ง เราก็อาจจะมีความร่วมมือกันในอนาคต ก็จะช่วยแก้ปัญหาที่ต้นตอได้ ก็ต้องดูในเรื่องของการปฏิบัติว่าต่างประเทศเขาทำอย่างไรกันด้วย

“เรื่องของการกำกับดูแลตนเองในบ้านเรายังอ่อนมาก ในส่วนของสมาคมผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตร่วมมือกับมูลนิธิริเริ่มทำเป็น Content Self regulate ซึ่งมีหลายลักษณะ คือ รับแจ้งเหตุฮอตไลน์คล้ายๆต่างประเทศ แต่เราจะโฟกัสแค่เรื่องที่เป็นประเด็นสากล เช่น การขายบริการทางเพศ ก่อการร้าย ฯลฯ ก็ให้แจ้งมาแล้วส่งให้กับทาง ISP ที่เข้าร่วมโครงการ และพวกเว็บ Server ต่างๆคือ คนแจ้งแบบนี้ แล้วเราคิดว่ามันเหมาะไม่เหมาะ ถ้าเราคิดว่ามันเสียหายร้ายแรง เราอาจจะตัดสินใจโดยพิจารณาเราเอง ไม่เกี่ยวกับกฎหมาย ยกตัวอย่างรูปโป๊-มด กฎหมายก็ช่วยได้ แต่ว่าศาลจะส่งมาคลิปล้มส่งต่อกันไปไกลแล้ว เราในฐานะที่เป็นส่วนเสริมให้คลิปล้มเผยแพร่ขนาดนี้ ถ้ามีเครือข่ายที่เข้มแข็งเหล่านี้มาช่วยป้องกันให้หยุดเร็วๆ ได้มากกว่าก็จะดีขึ้น” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

5.8 การเปิดอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่เยาวชนและนักศึกษาที่สนใจประกอบอาชีพเว็บมาสเตอร์

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งมีวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ ได้มีการเปิดอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่เยาวชนตาม

โรงเรียนเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสมและมีการจัดอบรมทางด้านจริยธรรมให้นักศึกษาที่มีความสนใจในอาชีพเว็บมาสเตอร์ เพราะอยากส่งเสริมให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านดีมากกว่าที่จะเน้นในแง่ลบ จึงอยากปลูกฝังคนรุ่นใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ให้ไปละเมิดคนอื่น

“อย่างมูลนิธิที่ทำสอตไลน์อยู่ คือ แนะนำวิธีใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยตามโรงเรียนเครือข่าย แต่มันน้อยมากถ้าเทียบกับเด็กและโรงเรียนที่มีอยู่ และเราได้ร่วมมือกับสมาคมเว็บมาสเตอร์จัดอบรม Young Webmaster Thai รับสมัครนักศึกษาทั่วประเทศที่อยากเป็นเว็บมาสเตอร์มาเข้าค่ายปีละ 80 คนฟรี โดยสอนตั้งแต่วิธีการทำ เทคนิค การตลาด จริยธรรม เราก็หวังว่าเมื่อเด็กเหล่านี้ไปประกอบอาชีพนี้จริงๆ เขาก็จะมีมาตรฐานของคนทำเว็บว่าอันไหนควรทำ ไม่ควรทำ” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ตารางที่ 28 ข้อเสนอแนะที่ผู้ให้บริการ ISP มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง และวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้
1. การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง 2. หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ 3. การสนับสนุนเครื่องมือในการเก็บ Log File และการบล็อกเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย 4. การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ 5. การส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี 6. มาตรการเสริมเพื่อจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ณ ต้นตอการผลิต 7. การสร้างเครือข่ายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง 8. การเปิดอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่เยาวชนและนักศึกษาที่สนใจประกอบอาชีพเว็บมาสเตอร์

2.2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ผู้สัมภาษณ์ได้ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่อไปนี้ ซึ่งจะนำเสนอผลตามแต่ละหัวข้อ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้
- 4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้
 - 4.2 การปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
 - 4.3 การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ
 - 4.4 การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
 - 4.5 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้

1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

เนื่องจากในมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.นี้ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์แก่ประชาชนทั่วไปในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งตรงนี้เป็นส่วนสำคัญในการสืบหาร่องรอยหากมีการกระทำความผิดขึ้น รวมถึงในมาตรา 15 กำหนดให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจะต้องคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้ และคอยตัดเตือนไม่ให้สร้างเนื้อหาที่ผิดกฎหมายตาม มาตรา 14 หากผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่ปฏิบัติตาม จะต้องร่วมรับผิดชอบ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ให้บริการในการเชื่อมต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ตแก่ผู้ใช้ จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ให้เข้าใจเพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.กำหนด และผู้ใช้ที่เป็นเยาวชนนั้นมีเป็นจำนวนมากที่สุด ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจึงมีหน้าที่ในการร่วมดูแลสอดส่องไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

ขณะที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตอีก 2 คน ไม่เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. เพราะในต่างจังหวัดยังไม่ได้มีการกวาดค้นเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้อย่างเข้มงวด จึงไม่ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. มากนัก

“สำหรับที่เชียงใหม่เขาจะมีให้ไปประชุมของกระทรวงวัฒนธรรมจัด รวมร้านในภาคเหนือ จังหวัดใกล้เคียงทั้งเชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย ฯลฯ ประชุมว่าให้เก็บ Log File แล้วก็ให้เก็บข้อมูลลูกค้าเวลาเข้ามาเล่นให้จดทั้งชื่อ ที่อยู่ เลขบัตรประชาชน พอประชุมแล้วก็ไม่ได้มีความต่อเนื่องอะไร เจียบๆ ไป เวลาเกิดเหตุการณ์อะไรในหน้าหนังสือพิมพ์ถึงจะขุดขึ้นมาทีหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการอะไรมากมาย หลังจากประชุมแล้วก็ไม่ได้หาความรู้อะไรเพิ่มเติม จะดูผ่านๆ มากกว่า” (ปวิศา ชนกรนันท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้หลายประการ เช่น ศึกษาจากตัว พ.ร.บ. โดยตรงโดยดาวน์โหลด พ.ร.บ. จากทางเว็บไซต์ และดูข้อมูลตามเว็บไซต์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ควบคู่ทางรัฐมีการควบคุมอย่างไร แล้วทำให้มันถูกต้องและปรับให้เป็นไปตามนั้น รวมถึงมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในเว็บบอร์ดของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตด้วยกัน ไปวิจารณ์ว่าข้อไหนทำได้หรือทำไม่ได้ เอามาถามไถ่กันในลักษณะที่ว่าคนที่รู้แล้วก็จะบอกให้คนที่ไม่รู้ฟังว่าควรทำอย่างไร

นอกเหนือจากทางอินเทอร์เน็ต ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. จากตัว พ.ร.บ. และรายละเอียดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ที่กระทรวงวัฒนธรรมแนบมาให้ตอนขอใบอนุญาต พยายามศึกษา และดูว่าร้านอื่นเขาทำอย่างไรกัน รวมทั้งมีการไปประชุมที่กระทรวงวัฒนธรรมจัดขึ้น และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ พ.ร.บ. จากบริษัทค่ายเกมและผู้ขายอุปกรณ์เชื่อมต่อระบบเน็ตเวิร์ก

“เข้าไปดูตามเว็บที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. อย่างตอนที่เปิดร้านต้องขอใบอนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรม เขาก็จะให้ พ.ร.บ. นี้แนบมาให้อ่านด้วย แล้วก็จะได้ข่าวสาร พ.ร.บ. จากทางแผ่นพับของบริษัทผู้ขายอุปกรณ์เชื่อมต่อระบบเน็ตเวิร์ก เพราะว่าเขาเอาลูกข้อบังคับของ พ.ร.บ. มาเป็นตัวโฆษณาว่าอุปกรณ์ของเขามันรองรับ พ.ร.บ. นี้ เขาเลยต้องแนบ พ.ร.บ. มาให้เราอ่านด้วย” (อภิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

ตารางที่ 29 วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต
1. ศึกษาจากตัว พ.ร.บ. โดยตรง
2. หาข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
3. พูดคุย แลกเปลี่ยนในเว็บบอร์ดของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต
4. เข้าร่วมงานสัมมนาที่กระทรวงวัฒนธรรมจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้
5. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ที่กระทรวงวัฒนธรรมแนบมาให้ตอนขอใบอนุญาต
6. ข่าวสารจากทางผู้ขายอุปกรณ์เชื่อมต่อระบบเน็ตเวิร์ก

2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ แตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1. ความจำเป็นของการมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้คนมากระทำความผิด
2. การไม่เห็นด้วยที่ พ.ร.บ. กำหนดให้เจ้าของร้านอินเทอร์เน็ตต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมายหากมีคนมากระทำความผิดในร้าน เพราะเจ้าของร้านหรือคนเฝ้าร้านไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทั้งหมด
3. ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เพราะต้องจัดเก็บข้อมูลลูกค้าทุกคนที่เข้ามาใช้บริการ

ในทิศทางที่ 1 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งคิดว่ามีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ. ฉบับนี้และเห็นด้วยที่มี พ.ร.บ. ฉบับนี้ออกมาเพราะสามารถป้องกันไม่ให้คนมากระทำความผิดในร้านอินเทอร์เน็ต ถือเป็นเรื่องที่ดีที่มีมาตรการออกมาเพื่อไม่ให้คนที่มาใช้อินเทอร์เน็ตในที่สาธารณะไม่ไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น ไม่ไปโพสต์หมิ่นประมาทผู้อื่น ซึ่งถ้ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็สามารถสืบหาต้นตอได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าของร้านแต่ละร้านจะทำตามหรือไม่ทำตามด้วย

“เห็นด้วยที่มี พ.ร.บ. ออกมา ทุกร้านควรทำตาม พ.ร.บ. อย่างเคร่งครัดเพราะเราไม่สามารถบอกได้ว่าลูกค้าแต่ละคนมีพฤติกรรม หรือมีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตแบบไหน บางคนก็มาแอบดูภาพอนาจาร บางคนมาเพื่อค้นหาข้อมูล ซึ่งถ้าเขาไปโพสต์คำก่น หรือมาดูภาพอนาจาร ทาง

ร้านก็ควรจะมีกฎเพื่อยับยั้งหรือป้องกันสื่อต่างๆที่กระทบกับเยาวชนที่นั่งใกล้ๆ หรือใช้เครื่องต่อ”
(ภรณ์ โกลนกก, สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2551)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับพ.ร.บ.ฉบับนี้ ในส่วนที่กำหนดให้เจ้าของร้านอินเทอร์เน็ตต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย หากมีคนมากระทำความผิดในร้าน เพราะเจ้าของร้านหรือคนเฝ้าร้านไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทั้งหมด อยากให้อาผิดกับผู้ที่กระทำความผิดมากกว่า

“เวลาที่มีความผิดแล้วโทษมาลงที่ร้านอันนี้ผมไม่เห็นด้วยเลย เพราะพวกผมมันมีช่องโหว่อยู่ ไม่มีเวลาที่จะไปจดได้ตลอด ไม่สามารถไปจำกัดว่าเขาจะเล่นอะไรได้หรือไม่ได้ กลัวเป็นช่องทางให้พวกหาเงินด้วย” (ชนกฤต พุทธรักษา, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าทำให้เกิดภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เนื่องจากในมาตรา 15 กำหนดให้ร้านอินเทอร์เน็ตต้องจัดเก็บข้อมูลลูกค้าทุกคนเช่นเดียวกับที่ให้ผู้ให้บริการ ISP เก็บ Log File แต่การเก็บ Log File ของผู้ให้บริการ ISP มีระบบที่ชัดเจนอยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาอะไรมากนัก แต่ร้านอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสถานที่ให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์แก่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จึงไม่มีระบบที่ชัดเจนที่จะเก็บ Log File ต่างๆไว้อย่างเป็นกิจจะลักษณะ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจึงต้องลงมือคัดลอก ต้องหา Server เพิ่มเองเพื่อนำมาเก็บข้อมูลลูกค้า ซึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากมาก และในทางปฏิบัติจริงทำได้ยากมากเพราะลูกค้าก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ร้านทั่วไปส่วนใหญ่ 80% ไม่ค่อยจะปฏิบัติกัน เพราะจะเห็นว่าร้านทั่วไปไม่ได้ดำเนินการอะไรเลยเยอะเหมือนกัน

“ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการบริการเพราะต้องเก็บข้อมูลของลูกค้าทุกคน ต้องขอตรวจบัตร ต้องลงทะเบียน ต้องกำหนดได้ว่าลูกค้าใช้เครื่องนี้ ตอนนี้ เวลานี้ เข้าออกเว็บไซต์ไหน ก็จะลำบากที่ต้องมานั่งทำ Server เพิ่ม แล้วทุกอย่างมันต้องใช้ระบบ ต้องเก็บ Log File ต้องดูแลมากขึ้น ซึ่งตอนแรกเขาไม่มีระบบมาให้เลย ไม่มีแนวทางให้เรา ให้เราไปทำกันเอาเอง หลังๆมาก็อาจจะมีซอฟต์แวร์มาให้ แต่ก็ถือว่ายังไม่สะดวก มันยุ่งยากต่อการทำจริง” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิทธิการสื่อสารของประชาชน คือ มีการรุกร้าสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีการรุกร้าสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนบางส่วน เพราะเมื่อเข้าไปใช้งาน จะต้องเขียนชื่อ นามสกุล หรือมีการขอคุ้บตรประชาชนก่อน ทำให้ผู้ใช้รู้สึกไม่เป็นส่วนตัว และเกิดความหงุดหงิดรำคาญใจในขั้นตอนที่ยุงยาก ซึ่งเวลาที่มีการขอคุ้บตรประชาชน ผู้ใช้ส่วนใหญ่จะไม่ยอมให้บัตรประชาชน เพราะกลัวว่าข้อมูลจะไม่ปลอดภัยที่ต้องบอกชื่อ นามสกุลจริงของตน และทำให้รู้สึกว่าตนสามารถถูกติดตามได้

“มีผลกระทบต่อลูกค้า ถ้าทำกันจริงๆ ถือว่าลำบาก ลูกค้าบางคนอาจจะรับไม่ได้เพราะมันไม่เหมือนเมื่อก่อน เขาไม่เข้าใจว่าทำไมต้องขอชื่อหรือขอคุ้บตรประชาชนก่อน จะเกิดความรำคาญได้ว่ามันไม่สะดวก แค่ว่าพวกบัตรประชาชนใหม่ เขายังไม่ให้ความร่วมมือเลย” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่ได้จำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน เพราะเน้นในเรื่องการกำกับดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมแล้วที่ออก พ.ร.บ.ฉบับนี้มาเพื่อดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และป้องกันสิ่งที่ไม่ดีในอินเทอร์เน็ต

“ไม่ได้รู้สึกว่ามาจำกัดอะไร ดีแล้วที่มากำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต ทำให้การค้นหา การไปเจอ หรือการที่เราใช้ประโยชน์ในอินเทอร์เน็ตนั้นป้องกันได้ เพราะถ้ามีระบบที่ไม่ให้โพสต์สิ่งที่ไม่ดี ก็คงช่วยป้องกันสิ่งที่ไม่ดีได้ประมาณหนึ่ง ป้องกันการมาแซ่บ อย่างเช่น Hi5 คือ จะได้ว่าใครเป็นใครมาหลอกใคร” (ปิยาภรณ์ แซ่เตียว, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552)

“ส่วนใหญ่ว่าเขาเฝ้าระวังจะเน้นเรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดมากกว่า เช่น พวกภาพอนาจาร ซึ่งก็ไม่ได้บล็อกหรือห้ามเข้าสื่อด้านอื่นๆ ก็เลยคิดว่าเหมาะสมอยู่แล้ว” (อภินิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ แตกต่างกันไปใน 2 ทิศทาง คือ

- 1.รัฐไม่ได้เข้ามาควบคุมอย่างเข้มงวด เพราะยังไม่มีการจัดกุมเพื่อนำไปดำเนินคดี
- 2.รัฐเข้ามาควบคุมและจำกัดมากเกินไป อะไรก็โยนมาให้ร้านอินเทอร์เน็ตดูแลทั้งหมด

ในทิศทางที่ 1 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่ารัฐไม่ได้เข้ามาควบคุมเกี่ยวกับ พ.ร.บ.นี้อย่างเข้มงวด เพราะยังไม่มีการจัดกุมเพื่อนำไปดำเนินคดีแต่อย่างใด

“ไม่ได้รู้สึกว่ามีอะไรที่จะต้องทำอะไร เพราะว่ายังไม่มีการจัดกุมเกิดขึ้น ยังไม่เคยมีข่าวเลย ให้มีก่อนถึงจะหาทางแก้ไขอีกที ถ้าออกกฎหมายมาแล้วปฏิบัติไม่ได้ถ้าฟ้องศาลปกครองนี่ พ.ร.บ.นี้ล้มเลยนะ คือ ยกเลิกเลย ต้องไปร่างกันใหม่ แต่ตอนนี้ความเดือดร้อนยังไม่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่เขาก็รู้ก็เลยไม่มีการจับกุมใดๆ ที่มีข่าวออกมาจับแค่เจ้าของเว็บไซต์ที่มีคนมาโพสต์รูปโป๊ ก็แค่นั้นเอง” (สมศักดิ์ โปธิ์, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2552)

“ที่เชียงใหม่ไม่ได้มีผลกระทบอะไรมากกับ พ.ร.บ.นี้ รัฐไม่ได้มาควบคุมเข้มงวด ไม่ได้รู้สึกว่ามาควบคุมทุกกระเปาะนิ้ว เพราะแทบไม่มีใครมาตรวจอะไร จะมีแต่พวกหาเงิน MP 3 มากกว่า อยู่ๆก็มาตรวจโดยที่ไม่ได้บอกก่อน อย่างเรื่องการเก็บข้อมูลลูกค้าและ Log File ยังไม่ได้เข้มงวดกวาดขันลงมาตามพื้นที่เท่าไร แต่พอมีเรื่องเกิดขึ้นเขาถึงจะเข้มงวดทีหนึ่ง เข้มงวดในที่นี้หมายถึงเอาละนะจะต้องทำอย่างนี้แล้วนะ แต่ก็เงียบหายไป” (ปาริศา ชนนกรนันท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงไอซีทีก็ยังไม่มีการดูแลตรวจสอบ ถ้าจะมาก็เมื่อมีคดีความเกิดขึ้น มีก็แต่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงวัฒนธรรมมาตรวจเพื่อออกใบอนุญาตให้ คือ ตามกฎที่กระทรวงวัฒนธรรมประกาศไว้ ถ้ามีเครื่องเกิน 15 เครื่องต้องติดตั้งกล่องวงจรปิด ต้องมีห้องน้ำที่สะอาด เครื่องคอมพิวเตอร์ต้องมีกระจกบังแสงให้ มีฟิล์มกันจอทุกจอ มีหูฟัง ไม่ให้มีเสียงดังรบกวนใคร แล้วร้านต้องมีอากาศถ่ายเท กระจกหน้าร้านต้องไม่มีด ต้องมีเครื่องดับเพลิง เป็นต้น

“ตั้งแต่ พ.ร.บ.ออกมา เจ้าหน้าที่จากกระทรวงไอซีทียังไม่มาดูแลตรวจสอบ ถ้าจะมาตรวจสอบเกี่ยวกับ Log File จริงๆก็ต่อเมื่อมีคดีความเกิดขึ้น ซึ่งต่อให้อยากตรวจสอบ ก็คงตรวจสอบไม่ได้ทั้งหมด อย่างบางร้านมีเป็น 100 เครื่อง ไม่มีทางดูได้หมดอยู่แล้ว แต่ถ้าเขาขอความร่วมมือ เราก็เก็บ Log File อยู่แล้ว ถ้ามีคดีเกิดขึ้นเราก็ส่งตรงนี้ให้ได้” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่ารัฐเข้ามาควบคุมและจำกัดมากเกินไป อะไรก็โยนมาให้ร้านอินเทอร์เน็ตดูแลทั้งหมด ซึ่งจริงๆร้านอินเทอร์เน็ตช่วยดูแลได้เพียงบางส่วน ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทั้งหมดอยู่แล้ว และบทลงโทษหากเกิดการกระทำความผิดก็หนักเกินไป ดังนั้น หากต้องการป้องกันเรื่องเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ทางรัฐควรเข้ามาตรวจตราดูแลเองจะได้ผลมากกว่า

“ผมไม่สามารถจำกัดอะไรได้มากกว่าเขาจะเข้าเว็บไซต์อะไร ก็ช่วยป้องกันได้แค่บางส่วนถ้าเห็นว่าเขาเข้าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม แล้วถ้านอกร้านยังไม่ต้องพูดถึง ซึ่งจะทำอย่างไรให้ปัญหาหมดไป ทางกระทรวงไอซีทีก็ต้องตรวจตราเองว่าเว็บไปมาจากไหน” (ชนกฤต พุทธรักษา, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“รัฐออกกฎหมาย มาขอให้เราดูแลทั้งหมดมันไม่ถูกต้อง มันมากเกินไปที่เราจะดูแลได้ ถ้าเด็กเขามากระทำความผิดในร้าน คนที่จะร่วมรับผิดชอบจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองด้วย ไม่ใช่เจ้าของร้านอย่างเดียว ควรเฉลี่ยไปให้คนอื่นมารับผิดชอบบ้าง อย่างเรื่องการดูแลเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมต่างๆนั้น เป็นหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งถ้ามีคนมากระทำความผิดแล้วเราโดนด้วยจริงๆก็ไม่ยอม ถึงขนาดจะต้องฟ้องศาลปกครองของเจ้าหน้าที่รัฐอันนี้ก็จะฟ้อง ไม่ยอมแน่นอนเพราะเป็นส่วนที่เราไม่ได้กระทำ บางเรื่องมันทำไม่ได้ ก็ให้ศาลตัดสินดู ถ้าไม่ได้ก็ฟ้องศาลปกครอง ไม่ได้ก็ต้องถวายฎีกา” (พิชญารัตนศิริ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552)

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550		
1.ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้	2.ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน	3.ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
ความจำเป็นของการมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้คนมากระทำความผิด	การจำกัดสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน	รัฐไม่ได้เข้ามาควบคุมอย่างเข้มงวด
การไม่เห็นด้วยที่ พ.ร.บ.กำหนดให้เจ้าของร้านอินเทอร์เน็ตต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย		รัฐเข้ามาควบคุมและจำกัดมากเกินไป
ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต		

3.) ประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

3.1 ข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตได้ประเมินข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ ดังนี้

1. การลดกรณีกระทำความผิดจากการเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบตัวตน

“ป้องกันไม่ให้คนกระทำความผิด คนที่ไม่เก่งมากคงจะยกเลิกความคิดที่จะทำ แต่คนที่เก่งจริงๆเขามีวิธีแก้ เขาก็ทำของเขาไปอยู่แล้ว แต่ก็น่าจะช่วยได้ส่วนหนึ่ง” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

“การที่สามารถตรวจสอบได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดน้อยลง เพราะเดี๋ยวนี้มันมีอะไรหลายอย่างที่ไม่สมควรอยู่ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งบางอย่างเราบล็อกเขาไม่ได้ บล็อกไม่ทัน เพราะพวกที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตเขาฉลาด พอโดนบล็อกที่หนึ่งก็หาช่องทางไปอีกที่หนึ่งได้” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

2. ประสิทธิภาพที่สูงขึ้นในการป้องกันสื่อเชิงลบ

“สามารถที่จะป้องกันสื่อในเชิงลบที่จะส่งผลกระทบต่อเยาวชนของเราได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถอ้างอิงกฎหมายได้ เนื่องจากทุกคนได้ยืนยันว่ามี พ.ร.บ. ออกมาที่จะเข้าใจว่าการที่ร้านห้ามไม่ได้เป็นเพราะความจู้จี้ของเจ้าของร้าน แต่ว่าเป็นกฎที่รัฐบาลออกมา ก็เป็นข้อดีอย่างหนึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนแรงกระแทก เพราะวัยรุ่นสมัยนี้ไม่ได้เกรงใจเจ้าของร้าน เขาถือว่าเขามากันหลายคน” (เอกนิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

3.2 ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตได้ประเมินข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ ดังนี้

1. ความยากลำบากในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ

“บางอย่างไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ควรทำให้ชัดเจนกว่านี้ ออกมาตรการมาก็ต้องทำให้ชัดเจนว่าจะให้ทำอะไรแน่ จะให้เก็บข้อมูลแค่ไหน อย่างไรไม่ใช่ยังกำกวม รัฐก็ยังงงๆเลย พอมีคนพูดมาที ให้คนนั้นไปสั่งทำที มันเป็นทอดๆมา แล้วคนคิดคนทำไม่ใช่คนเดียวกัน คนทำจริงๆก็ลำบาก” (ปวีศา ชนกรนนท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

“ลำบากอยู่ว่าจะต้องมีตัว Server เพื่อมาเก็บ Log File และหาหนทางที่จะเก็บข้อมูลลูกค้าทั้งหมดที่เขาใช้ในร้านเรา เพื่อจะได้รู้ว่าสมาชิกในร้านเราเป็นใคร ซึ่งในช่วงแรกถ้าเกิดร้านไหนไม่แม่นยำกฎหมาย ไม่มีความรู้เลยก็ลำบาก เพราะเขาทำอะไรไม่ได้ ต้องปล่อยไป ซึ่งถ้าโดนจับขึ้นมา ก็เจอหนักเลย” (จักรพันธ์ ตั้งชูทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2552)

2. การสร้างช่องโหว่ให้เจ้าหน้าที่รัฐหาประโยชน์กับผู้ประกอบการ

“เกิดช่องโหว่อย่างหนึ่งที่ทำให้ตำรวจบางคนที่ต้องการหารายได้พิเศษเข้ามาข่มขู่ เข้ามาบีบบังคับเพื่อหาเงิน คือ อาจจะเอื้อต่อการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หาช่องทางประทุติในทางมิชอบ” (เอกนิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

ตารางที่ 31 การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ข้อดี	ข้อเสีย
1. การลดกรณีกระทำความผิดจากการเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบตัวตน	1. ความยากลำบากในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ
2. ประสิทธิภาพที่สูงขึ้นในการป้องกันสื่อเชิงลบ	2. การสร้างช่องโหว่ให้เจ้าหน้าที่รัฐหาประโยชน์กับผู้ประกอบการ

4.) ผลกระทบของพ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

4.1.1 การเพิ่มภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ การออกกฎหมายนี้เป็นการเพิ่มภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมากเกินไป เหมือนกับว่ารัฐผลักภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นผู้รับผิดชอบแทน

“ที่ออกกฎหมายทั้งหลายมันปฏิบัติยาก ถ้าทำได้ก็ทำ ทำไม่ได้เราก็ไม่ทำ ถ้าเกิดไม่ต้องการให้เยาวชนเข้าเว็บโป๊ กระทรวงไอซีทีมีหน้าที่บล็อกและตรวจตราดูแลตรงนี้ ตัวอย่างประเทศจีน รัฐบาลเขาจ้างบุคลากรมานั่งตรวจตราว่าเว็บไซต์ไหนไม่เหมาะสมก็บล็อกไป แล้วก็ได้ผล แต่ของไทยนี้มาโยนให้เราเป็นผู้ดูแล ซึ่งเราก็ไม่ได้มีสิทธิ์ไปบล็อกเว็บพวกนั้นและไม่ใช่ว่าหน้าที่ของเราที่ต้องมานั่งจัดการดูแลเว็บไซต์พวกนั้น

แล้วที่จะให้นั่งดูแลลูกค้าทุกคน แล้วมาหาว่าเจ้าของร้านมีความผิดที่ปล่อยให้ลูกค้ามานั่งโหลดอะไรที่ไม่เหมาะสมมันไม่ถูกต้อง มันปฏิบัติยาก กฎหมายออกมาบังคับเราเกินไป เราไม่ได้เป็นคนนั่งโหลดให้กับลูกค้า ไม่ได้โหลดมาดูแล เราถือถือว่าเราไม่ผิด ถ้าคนออกมาเป็นเจ้าของร้านคุณบอกให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วถ้าเขาเป็นเจ้าของร้านเองเขาทำได้ไหม” (พิชญ์ รัตนศิริ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552)

“เพิ่มภาระให้ผู้ประกอบการมากเกินไปเสมือนรัฐดูแลไม่ทั่วถึงเลยโยนภาระมาให้เรารับผิดชอบ ซึ่งในความเป็นจริงการใช้อินเทอร์เน็ตของแต่ละบุคคลควบคุมได้ยาก เจ้าของร้านอินเทอร์เน็ตไม่ใช่โปรแกรมเมอร์ ไม่สามารถจัดการทุกเรื่องบนโลกออนไลน์ได้ ผู้ที่มีบทบาทสูงสุดและจัดการได้จริง คือ กระทรวงไอทีซี ที่จะต้องสกัดกั้นเว็บไซต์ที่แย่ๆออกจากสังคมไทย ซึ่งต่างประเทศเขาก็ทำกัน ส่วนกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงไอทีซีมีหน้าที่กลั่นกรองเกมรุนแรงไม่ให้เข้ามาในประเทศ ถ้าประกาศเป็นเกมรุนแรงแล้วยังมีร้านไหนให้บริการ สมควรที่จะลงโทษอย่างรุนแรง ไม่ใช่พอจ่ายเงินแล้วก็ปล่อย อย่าเอาความบกพร่องของทั้งสองกระทรวงมาทำให้ร้านอินเทอร์เน็ตที่ทำมาหากินโดยสุจริตต้องมาร่วมรับผิดชอบ” (กรณีย โคมลกนก, สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2551)

ทั้งนี้ ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตโดยหลักมี 2 ประการ

ประการแรก คือ การที่กฎหมายกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลทำให้เกิดความยุ่งยากทั้งต่อผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเองและต่อผู้ใช้ ทางด้านเจ้าของร้านนั้นไม่สามารถจดชื่อ นามสกุลของผู้ใช้ได้ทุกคนเพราะบางครั้งก็มีผู้ใช้เข้ามาพร้อมกันทีละหลายคนหรือบางคนก็มาใช้แค่ไม่นาน คนจดจึงจดไม่ทัน นอกจากนี้ ข้อมูลที่ถูกค่าให้มาก็ไม่รู้ว่าเป็นจริงหรือไม่

ขณะที่ในส่วนของผู้ใช้บริการนั้นพบว่า ลูกค้าไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการในการขอจดชื่อ นามสกุลและบัตรประชาชนเพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคล

“ส่วนใหญ่ลูกค้าจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการลงชื่อ บางคนก็บอกว่าไม่ได้พกบัตรประชาชนมา ซึ่งจริงๆทางร้านก็มีมาตรการที่จะเก็บชื่อเหมือนกันแต่ทางลูกค้าไม่ให้ความร่วมมือ ถ้าคนที่ให้ความร่วมมือเราก็จะเก็บ แต่คนที่ไม่ให้ความร่วมมือ เราก็ไม่รู้จะอย่างไรเพราะส่วนใหญ่จะมีพวกวัยรุ่นมา มันพุดยากที่จะบังคับให้เขาให้ความร่วมมือเพราะเขาไม่ค่อยเชื่อฟัง” (อภินิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

ประการต่อมา คือ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการจัดหาอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ เนื่องจากแต่ละร้านต้องซื้อเครื่อง Server เพิ่มและต้องมาติดตั้งกล้องวงจรปิด เพราะเป็นวิธีที่สามารถเก็บข้อมูลได้ดีที่สุด ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดได้ ส่วนการให้เก็บข้อมูล 90 วัน ทำได้ลำบากและยุ่งยาก ร้านต่างๆไปไม่ได้เก็บกัน ซึ่งความจริงแล้วไม่ใช่

หน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ควรจะเป็นหน้าที่ของบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมากกว่า เพราะปัจจุบันเมื่อเกิดคดีความพนักงานเจ้าหน้าที่ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อยู่แล้ว

“มีภาระในการที่ต้องลงทุนสูงขึ้น เพราะต้องมานั่งทำ Server เพิ่ม และแต่ละร้านต้องมาติดตั้งกล้องวงจรปิด ถ้าอยากจะเก็บข้อมูลทั้งหมดจริงๆ ตัวกล้องจะเก็บข้อมูลได้ดีที่สุด ถ้าเกิดมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น สามารถดูได้เลยว่าคนไหน หน้าตาแบบนี้คือใคร แล้วการที่ออกมาเป็นนโยบายมาก่อน แต่ไม่มีอุปกรณ์อะไรมาให้เลยนั้นลำบากมากเพราะเราต้องหาซอฟต์แวร์มาทำเองก่อน” (จักรพันธุ์ ตั้งฐาภิรักษ์, สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2552)

“มีเรื่องค่าใช้จ่ายที่ต้องเพิ่มขึ้นมา อย่างตอนแรกผมก็ไม่ได้ติดตั้งกล้องวงจรปิด พอมี พ.ร.บ. ออกมา ก็ต้องลงทุนเรื่องระบบกล้องวงจรปิดไปประมาณ 20,000 กว่าบาท หรือบางร้านอาจใช้ความอดทนเอาในการขอคุ้บัตรประชาชนลูกค้า ก็คือ ถ้าไม่ลงทุนเรื่องระบบกล้องวงจรปิด ก็ต้องขอคุ้บัตรประชาชนลูกค้า หรือไม่ก็ทำเป็นระบบสมาชิกแทน พอครั้งแรกที่ลูกค้าเข้ามาในร้านก็ขอคุ้บัตรประชาชน แล้วเราก็ทำเป็นบัตรให้เขา เป็นต้น” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

4.1.2 บทลงโทษ

จากการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ กฎหมายระบุบทลงโทษรุนแรงเกินไป คือ ค่าปรับสูงเกินไปซึ่งไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงตัวกลางในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเท่านั้น จึงอยากให้แก้ไขบทลงโทษให้ลดลง

4.2 การปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีการปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.2.1 การอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนใหม่ในการให้บริการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตท่านหนึ่งมีการปรับตัวให้เป็นไป

ตามที่กฎหมายกำหนด โดยการอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการที่ย่งยากมากขึ้น เพราะมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมา ทางร้านจึงต้องปรับการให้บริการ ขอให้ลูกค้าให้ความร่วมมือด้วย

“ก็จะติดขัดในช่วงแรก ต้องทำความเข้าใจกับลูกค้า พอลูกค้าเข้ามาก็อธิบายให้เขาเข้าใจว่า ตอนนี้นั้นเป็นแบบนี้ละ ซึ่งระยะต่อมาก็ดีขึ้น ลูกค้าก็เข้าใจ” (จักรพันธ์ ตั้งชูทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2552)

4.2.2 การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีการปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยการเก็บเป็น Log File ไว้ โดยใช้กล้องวงจรปิด และบันทึกข้อมูล IP Address ไว้ในตัว Server เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หากมีผู้มากระทำความผิด ก็สามารถเอา Log File ให้ตำรวจดูได้ จะได้ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

“มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวตนของผู้ใช้บริการด้วยการเก็บเป็น Log File 90 วันตามที่กำหนด อย่างการเก็บ Log File ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะว่าที่ร้านใช้เป็นระบบ กล้องวงจรปิดเก็บไว้เป็นข้อมูล ซึ่งเวลาลูกค้ามาใช้งาน มันจะมี IP Address ของแต่ละเครื่องว่า ลูกค้าใช้เครื่องนี้ แล้วก็เข้าเว็บนั้นเว็บนี้ จะเก็บบันทึกข้อมูลไว้ในตัว Server ซึ่งก่อนจะเปิดให้บริการก็ดูว่ากฎหมายกำหนดไว้อย่างไร แล้วก็ปรับปรุงให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพราะถ้าโดนปรับเป็นแสนก็ขาดทุน ซึ่งถ้ามีคนมากระทำความผิด ตำรวจก็ต้องมานั่งไล่ Log File ของเครื่อง ต้องมาขอข้อมูลร้านว่าเครื่องที่กระทำความผิด IP Address นี้ เข้าเว็บนี้ เวลาไหน เป็นใคร อยู่ที่ไหน ซึ่งเรามี Log File อยู่และรู้ว่าใครเป็นคนกระทำความผิด เราก็ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณขร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

4.2.3 การเฝ้าระวังผู้กระทำความผิด

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีการปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดโดยการคอยเฝ้าระวังไม่ให้มีคนมากระทำความผิดในร้าน เพราะตามกฎหมายถ้ามีคนมากระทำความผิดในร้าน เจ้าของร้านจะต้องร่วมรับผิดชอบ

“ก็เฝ้าระวัง คอยดูว่ามีใครเปิดหรือดูเว็บไปไหม แล้วก็คอยบอกว่าดูไม่ได้นะ ห้ามเข้านะ ที่นี้มันเป็นสาธารณะ คือเราก็พูดได้ แต่ถ้าจะให้ดูจริงๆ จังๆ ว่าเขาทำอะไรบ้างคงไม่ไหว เหมือนเป็นละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเขา เหมือนเขามาเช่าเครื่องเรา คนที่มาใช้เขาก็มีสิทธิ์ที่จะทำอะไรก็ได้ เหมือนรถชน คนที่เสียประกันก็คือคนขับ คือผู้เช่าซื้ออยู่ดี ก็อยากให้เป็นแบบนั้น คือ ใครเป็นคนทำก็ควรเอาโทษกับคนนั้นเพราะเราไม่สามารถคอยดูตลอดเวลาได้” (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งไม่มีการปรับตัวอะไร เพราะได้ปรับไปตามข้อกำหนดที่กระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งตามที่กฎกระทรวงกำหนดเกี่ยวกับร้านอินเทอร์เน็ตแล้ว ซึ่งในเรื่องการเก็บ Log File ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ เป็นการกลั่นกรองของระบบเน็ตเวิร์กใหม่ที่นำมาขาย ซึ่งทางร้านยังไม่ได้เตรียมงบในส่วนนี้ไว้

4.3 การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.3.1 ไม่ได้จดบันทึกชื่อ นามสกุลและไม่ได้เก็บบัตรประชาชนของผู้ใช้บริการ แต่ใช้กล้องวงจรปิด หรือให้ลูกค้าสมัครสมาชิก

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตครึ่งหนึ่งไม่ได้จดบันทึกชื่อนามสกุลของผู้ใช้บริการ และไม่ได้เก็บบัตรประชาชน เพราะทำได้ยาก เนื่องจากผู้ให้บริการไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เจ้าของร้านก็ลำบากเพราะบางทีลูกค้ามากันทีละหลายคน จะให้มาขอจดข้อมูลที่ละคนก็จะเสียเวลานานมาก จึงไม่ค่อยเห็นว่ามีร้านไหนที่มีการจดบันทึกข้อมูล ขอดูบัตรประชาชนเท่าไร แต่ทุกร้านจะใช้วิธีติดตั้งกล้องวงจรปิด หรือบางร้านจะให้ลูกค้าสมัครสมาชิกแทนเพื่อป้องกันตนเอง เวลาที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจะได้หาตัวผู้กระทำความผิดได้ นอกจากนั้นสาเหตุที่ทำให้ร้านอินเทอร์เน็ตในต่างจังหวัด คือ เชียงใหม่และชลบุรี ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลของลูกค้าเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัด และร้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำกัน ถ้าทำแล้วลูกค้าไม่พอใจก็จะไปเข้าร้านอื่นแทน

“บางทีเขาจะขอบัตรประชาชนแล้วก็จด แต่ที่ร้านไม่ได้ลงบันทึกไว้เพราะว่าคนเข้าออกเยอะมาก ก็เลยเก็บข้อมูลโดยใช้กล้องวงจรปิดแทน ถ้าเกิดทางรัฐเขามาขอตรวจสอบเวลามีปัญหา เช่น มีการเฝ้าจากร้านเรา IP Address นี้ ใน Log File ก็มีเลข IP Address สมมุติว่าเครื่องลงท้ายด้วย 40 พอเขาแจ้งมาเราก็ไปดูในกล้องวงจรปิดว่าใครที่ใช้เครื่อง 40 ในเวลาที่มีการกระทำผิด แล้วเราก็ทำเป็นคลิปวิดีโอส่งให้ทางรัฐไป ให้เขาไปตามสืบเอาเองว่าคนๆนี้ หน้าตาแบบนี้เป็นใคร เพราะถ้าให้เราให้ลูกค้าจดชื่อ-นามสกุล เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ ในกระดาษที่เตรียมไว้ ลูกค้าใส่เท็จ หรือจริงเราก็ไม่รู้ ยกเว้นต้องขอคู่มือประชาชน” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

“ของที่ร้านนี้ไม่ได้เก็บอะไรเลย จริงๆตามกฎหมายเขาออกมาว่าให้เก็บ ถ้าในอำเภอทำเหมือนกันหมด ร้านเราก็จะทำ เพราะลูกค้าเขาจะรู้สึกหงุดหงิดว่าทำไมต้องทำอะไรมากขึ้น ซึ่งการที่เราละเลยเพราะว่าสภาพแวดล้อมแถวนี้เขาไม่ทำกัน ก็กลัวว่าถ้าเราไม่ละเลยจะทำให้ลูกค้าที่เข้ามา รู้สึกรำคาญ ซึ่งถ้าเขาเห็นที่อื่นดีกว่าไม่ต้องเก็บอะไรวันวายเขาก็ไปที่นั่น แต่ก็จะใช้วิธีการติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้เพื่อมีการกระทำผิด จะได้เอามาเป็นหลักฐานยืนยันได้” (ปิยาภรณ์ แซ่เตียว, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552)

4.3.2 จดบันทึกชื่อ นามสกุล หมายเลขเครื่องและเวลาที่เข้าใช้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งจดบันทึกชื่อ นามสกุล หมายเลขเครื่อง และเวลาที่เข้ามาใช้ของผู้ใช้บริการ แต่ไม่ได้เก็บบันทึกบัตรประชาชนเพราะทำได้ยาก เนื่องจากจะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใช้เกินไป และทำให้เสียเวลา ดังนั้น ทุกร้านจึงมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้เพื่อให้ระบุตัวตนของผู้ใช้บริการได้หากมีการกระทำผิดขึ้น

“ตอนแรกก็เก็บบัตรประชาชนด้วย แต่เหมือนจะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใช้เกินไปก็จะเก็บแค่ชื่อ นามสกุล แล้วก็ทางร้านก็จะมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดจับภาพหน้าจอไว้อยู่แล้วว่าใครใช้เครื่องไหน ซึ่งเราก็จะเช็คได้จากที่บันทึกชื่อ นามสกุลว่าใครใช้เครื่องไหน เวลาใด ซึ่งเวลาเข้าออกนั้นก็อยู่ในตัวโปรแกรมที่เก็บเอาไว้อยู่แล้ว” (ชนกฤต พุทธรักษา, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“ตามกฎหมายต้องเก็บเลขบัตรประชาชน เก็บเวลาว่าเข้าออก เล่นเครื่องไหน จริงๆก็เก็บได้

ไม่หมด เวลามีคนมาใช้พร้อมๆ กันมากๆ ไม่สามารถทำได้ ยิ่งร้านใหญ่ๆ ยิ่งทำได้ยาก เพราะว่ามันจะซ้ำ ส่วนมากที่ทำได้ก็จดชื่อ ใช้เครื่องไหน เวลาไหน บัตรนี้บางครั้งอาจจะไม่ได้ดูหรือถ้าให้บัตรมาก็ใช้เลขที่บัตรแทนชื่อเลยเพราะเอาไปตรวจได้อยู่แล้ว ให้ระบุตัวตนได้ว่าคนที่มาเล่นเป็นใคร” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

4.3.3 มีการเก็บ Log File โดยใช้กล้องวงจรปิดและเก็บบันทึก IP Address ของแต่ละเครื่องไว้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตทั้งหมดมีการเก็บ Log File โดยใช้กล้องวงจรปิดเพื่อบันทึกรูปแบบพรรณสัณฐานของลูกค้าเอาไว้และมีการเก็บบันทึก IP Address ซึ่งจะบอกเวลาเข้าออก และเว็บที่ลูกค้าเข้าไปใช้ และในแต่ละเครื่องจะมี IP Address ประจำเครื่องอยู่แล้ว เพื่อเป็นการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ เพราะถ้ามีการการทำความผิดเกิดขึ้น ก็สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้

“ส่วนใหญ่จะใช้ยืนยันตัวบุคคลโดยกล้องวงจรปิด แล้วการเก็บกล้องวงจรปิดก็ลำบากอีก เพราะตาม พ.ร.บ.นี้เขาให้เก็บระบุตัวตน 3 เดือน ซึ่งถ้าเรานำกล้องวงจรปิดมาบันทึกถึง 3 เดือน เราต้องปรับความละเอียดทั้งหมดไว้ต่ำสุด ซึ่งจะได้ภาพที่ไม่คม ถ้ามีการกระทำความผิดขึ้น เราก็ให้ความร่วมมือเพราะมีเก็บกล้องวงจรปิดอยู่แล้วแต่จะเห็นหน้าชัดหรือไม่ก็เป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานต้องสืบสวนสอบสวนเอง เพราะเขาบังคับให้เราเก็บถึง 3 เดือน เราก็เก็บได้ แต่อาจจะไม่ชัดเจนนัก” (สมศักดิ์ โปธิวิ, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2552)

“IP Address อยู่ใน Log File อยู่แล้ว พักหลังเขามีซอฟต์แวร์มาให้ก็ง่ายขึ้น ตอนแรกทีออกกฎหมายมาใหม่เขาออกนโยบายมาก่อน เราก็ซื้อซอฟต์แวร์มาเลยเพื่อความปลอดภัย ซึ่งในตัว Log File จะบอกทั้งหมดว่าลูกค้าเข้ามาใช้วันที่เท่าไร เข้าออกเวลาไหน เข้าเว็บไหน จะเก็บได้เท่านี้คือแม้แต่เกมก็ขึ้นมาเป็นเว็บ แต่เราไม่สามารถแยกได้ทั้งหมดว่าเขาเข้าเว็บอะไรบ้าง ก็ถ้ารู้ว่าอันไหนเป็นเว็บโป๊จะจำชื่อไว้ แล้วก็เข้ามาบล็อกใน Server ผม แต่เด็กก็ไม่รู้เอามาจากไหนอีก มีมาเรื่อยๆ บล็อกได้ไม่หมด” (ชนกฤต พุทธรักษา, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

4.4 การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีวิธีการกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมจากผู้ให้บริการ 3 วิธี คือ

4.4.1 การใช้โปรแกรม Recovery ไม่ให้ลูกค้าดาวน์โหลดข้อมูลไว้ในเครื่อง

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่ง มีการกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมโดยการใช้โปรแกรม Recovery ที่อยู่ใน Log File ซึ่งสามารถป้องกันไม่ให้ลูกค้ามาดาวน์โหลดรูปภาพที่ไม่เหมาะสมไว้ในเครื่องได้ เพราะถ้าลูกค้ามาดาวน์โหลดอะไรไว้ พอปิดเครื่องข้อมูลก็จะหายไปหมด เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่บางทีก็อาจจะทำไม่ทัน คือ ยังไม่ทันปิดคอมพิวเตอร์แต่เจ้าหน้าที่มาก่อนก็เป็นได้

“เราจะมีระบบ Recovery เพราะว่าบางทีลูกค้าอาจจะดาวน์โหลดภาพไปหรืออะไรก็ตามที่ไม่เหมาะสมเก็บหรือซ่อนไว้ใน Folder ในเครื่อง เพื่อเพื่อนมาเล่นเครื่องนี้ต่อจะได้ดูได้ ซึ่งโปรแกรมนี้จะใช้ระบบว่าพอปิดเครื่องข้อมูลจะลบไปหมดเลย เราก็จะป้องกันตรงนี้ได้” (อภินิษฐ์ ลาภราชย์, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

“ใน Log File ของเครื่องจะมีโปรแกรมที่ใครมาโหลดอะไรถ้าปิดเครื่องก็หายหมด ก็เลยจะไม่มีการดาวน์โหลดรูปไปไว้ในเครื่อง คนที่เปิดร้านอินเทอร์เน็ตต้องมีโปรแกรมนี้ เพราะการดำเนินธุรกิจด้านนี้มีการลงผิดต้องถูกว่าจะมีวิธีป้องกันอย่างไร ทั้งการโหลด MP3 ภาพไป ฯลฯ เพราะนอกจากจะมีในแง่กฎหมาย ยังมีพวกแอบแฝงที่มาหากินกับร้านอินเทอร์เน็ตด้วยการมาดาวน์โหลดเพลงไว้ พอออกไปก็รู้กันให้เข้ามาตรวจจับ ร้านอินเทอร์เน็ตเลยต้องป้องกันตัวเองด้วยวิธีนี้” (ปวีศา ชนกรนันท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

4.4.2 การใช้โปรแกรมเพื่อช่วยปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีการกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมโดยการใช้โปรแกรมเพื่อช่วยปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งก็ช่วยได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด เพราะพอปิดกั้นไปแล้วลูกค้าก็หาวิธีอื่น หรือ เว็บอื่นเข้าได้อีก

“เราไม่ได้ป้องกันโดยการเจอแล้วค่อยป้องกัน เราใช้ตัวกรองบางอย่างซึ่งเป็นตัวกรองตัวเว็บไซต์ ถ้าเป็นชื่อเว็บไซต์ที่มีคำที่ประกอบไปด้วย Sex Nude ฯลฯ มันจะขึ้นแจ้งเตือนทันทีว่าเว็บไซต์นี้เข้าไม่ได้ แต่ก็มีบางเว็บไซต์ที่ไม่ได้ใช้คำเหล่านี้ก็จะมีโอกาสหลุด รวมถึงส่งรูปผ่านทาง Msn ยิ่งเดี๋ยวนี้มี Hi5 อะไรพวกนี้มันจะยิ่งบล็อกยากมากๆ” (ภรณ์ย โคมลกนก, สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2551)

“ทุกวันนี้ทำทุกวิถีทางที่บล็อก บล็อกกระทั่งถ้าเขาเปิดเว็บไปก็ไม่มีภาพ แต่ว่าเด็กเขาเก่งกว่าเราอีก เขาสามารถหาเว็บมาได้ตลอด ผมก็จะบล็อกจากตัว Server เครื่องหลักที่ผมใช้ อย่างสมมุติรู้ว่าเว็บไซต์นี้มาใหม่ เราก็สั่งบล็อกจากตรงนี้ เขาก็จะเข้าไม่ได้ แต่เขามีมาเรื่อยๆบอกได้เลยว่าเห็นประจำ พอเห็นก็จะเดินไปห้ามเขา ตัว Server นี้ก็ดูได้ไม่หมด บล็อกได้แต่ตัวที่เป็นคำสั่งเรา” (ชนกฤต พุทธรักษา, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

4.4.3 การสอดส่องดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิด

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีการกั้นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมโดยการช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดโดยการพูดตักเตือน หรือใช้โปรแกรมสั่งปิดเครื่อง คือ หากเห็นลูกค้ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมก็คอยตักเตือน แต่ก็ควบคุมได้ไม่หมด เพราะไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง นอกจากนั้น ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตท่านหนึ่งใช้วิธีคือถ้าตักเตือนแล้วลูกค้าไม่ทำตามก็จะใช้โปรแกรมสั่งปิดเครื่องทันทีและยกเลิกการให้บริการ รวมทั้งมีการจ้างตำรวจมาคอยตรวจตราทุกเดือนเพื่อกำราบผู้ใช้ที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสมด้วย

“ความจริงเรื่องเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทางร้านก็จะดู แต่ไม่ได้บล็อกนะ อย่างการส่งรูปกันจะพยายามตรวจเช็คเองอยู่แล้ว ก็จะคอยสอดส่องดูว่าเขาดูหรือโหลดภาพที่ไม่เหมาะสมบ้างหรือไม่แต่ยังไงก็กันได้ไม่หมด บล็อกเว็บไปเขาก็หาเว็บอื่นเข้าอีกอยู่ดี ซึ่งถ้าเจอลูกค้าทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมก็จะเดินไปบอก ไปเตือนไม่ให้ทำ หรือจำไว้ พอเห็นก็ไปดูที่เครื่องได้ว่าเขาเข้าอันไหน” (จักรพันธ์ ตั้งชูทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2552)

“ส่วนตัวผมค่อนข้างเคร่งเรื่องนี้มาก ถ้าลูกค้าคนไหนใช้งานในทางไม่เหมาะสมจะปิดเครื่องเลย เพราะพวกนี้พูดแล้วไม่ฟัง ส่วนใหญ่เป็นพวกวัยรุ่นที่มากันหลายคน ส่วนการตรวจสอบถ้าเด็กคนไหนเข้าเว็บโป๊ เราจะส่งข้อความเข้าไป 1 รอบให้ปิดทันที ถ้าไม่ปิดเราจะไม่ให้บริการ

นอกจากนั้น พื้นหลังหน้าจอของแต่ละเครื่อง เราจะทำขึ้นมาเป็นกฎระเบียบต่างๆว่าห้ามดาวน์โหลดภาพอนาจาร ฯลฯ มิฉะนั้นเราจะยกเลิกการให้บริการทันที รวมถึงที่ร้านจะจ้างตำรวจมาดูแลทุกเดือน คือมาทำการพบนักเลงโดยเฉพาะ ซึ่งถ้าเราจ้างตำรวจ แต่เราทำผิดกฎหมาย ตำรวจเขาก็ไม่รับอยู่แล้ว เพราะมันก็เสี่ยงทางเขาด้วย เราก็ต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมายทุกอย่าง” (อภินิชฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

4.5 ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.ฉบับนี้แตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะช่วยป้องกันไม่ให้คนเข้ามากระทำความผิดที่ร้าน
2. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้แตกต่างกันไม่มาก เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตช่วยป้องกันได้แค่ส่วนหนึ่ง
3. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

ในทิศทางที่ 1 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ทำให้ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะสามารถช่วยป้องกันไม่ให้คนเข้ามากระทำความผิดที่ร้าน เนื่องจากสามารถระบุตัวตนได้ว่าใครใช้เครื่องไหนเข้าเว็บอะไรบ้าง

“ดีขึ้น เพราะว่าการที่จะไปก้าวร้าวไปด่าใครหรือว่าเสียสติใครอะไรในอินเทอร์เน็ตน่าจะน้อยลงเพราะโดยนิสัยพื้นฐานถาวรแล้ว คนไทยจะไม่ค่อยกล้า จิกแล้วและก็ขี้เกรงใจ ถ้าออกกฎหมายแบบนี้ ก็น่าจะดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่คงไม่ทั้งหมด ใครจะทำอะไรที่ไม่ดีก็อาจจะไม่ทำ แต่คนที่กล้าทำก็มี ก็ยังมีอยู่ แต่ก็มีส่วนทำให้พื้นฐานในการใช้อินเทอร์เน็ตดีขึ้น” (พิชญ์ รัตนศิริ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าประสิทธิภาพ

ในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้แตกต่างกันไม่มาก เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตช่วยป้องกันได้แค่ส่วนหนึ่ง คือ ถ้าเห็นว่าลูกค้าเข้าเว็บไม่เหมาะสมก็ช่วยปิดกั้น แต่ก็ปิดกั้นได้แค่ภายในร้านของตน แล้วลูกค้าก็มีมาใหม่อีก แต่ถ้าให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ช่วยปิดกั้นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมน่าจะดีกว่า

“ต่างกันไม่มาก เพราะลูกค้าส่วนมากไม่เข้าใจว่าการเก็บ Log File น่ากลัวตรงไหน เขาไม่ทราบก็เลยไม่เปลี่ยนพฤติกรรม ส่วนการบังคับเก็บชื่ออะไรต่างๆ ถ้ารัฐไม่เข้ามาบังคับผู้ให้บริการด้วย มาบังคับแต่ผู้ให้บริการ ก็เหมือนกับได้ประสิทธิภาพไม่ถึง 10% และระบบการให้บริการของ ISP ในประเทศไทยไม่ได้มีตัวที่กรองเว็บไซต์อันตรายไว้ดีพอ ตั้งแต่แรก จะให้ทางร้านมาป้องกันก็คงยากที่จะทำให้มันปลอดภัยได้มากที่สุด มันอยู่ที่ ISP ด้วยว่าเขาจะช่วยบล็อกเราได้มากแค่ไหน” (อภินิษฐ์ ตาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่สามารถจะดูแลได้ทั่วถึง ขึ้นอยู่กับคนกระทำมากกว่าว่าจะใช้ไปในทิศทางใด

“ไม่ช่วยเท่าไร เพราะถ้าร้านเล็กๆ คนดูแลอาจจะดูได้ทั่วถึง อย่างผมนั่งเฝ้าคนเดียว มีลูกค้าเดินเข้าเดินออกเรื่อยๆ ก็ไม่มีเวลาไปดูว่าลูกค้าเขาเปิดอะไรบ้าง ยิ่งร้านใหญ่ๆ ก็สอดส่องได้ไม่ทั่วถึง มองไม่เห็นหมดทั้งร้าน ยิ่งบางร้านมี 2 ชั้น ชั้นบนเขาไม่มีสิทธิ์เห็นเลย ยกเว้นผ่านกล้องวงจรปิด ซึ่งเวลามองผ่านกล้องวงจรปิดก็ไม่เห็นหน้าจอลูกค้า คือไม่สามารถรู้ได้ว่าเขาเข้าเว็บอะไร” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

ตารางที่ 32 ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับ	- ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต • ความยุ่งยากจากการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคล • ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น - บทลงโทษ

ผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
การปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	- การอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนใหม่ในการให้บริการ - การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ - การเฝ้าระวังผู้มากระทำความผิด
การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ	- การใช้กล้องวงจรปิดหรือให้ลูกค้าสมัครสมาชิก - การจดบันทึกชื่อ นามสกุล หมายเลขเครื่องและเวลาที่เข้าใช้ - การเก็บ Log File โดยใช้กล้องวงจรปิดและเก็บบันทึก IP Address ของแต่ละเครื่องไว้
การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม	- การใช้โปรแกรม Recovery ไม่ให้ลูกค้าดาวน์โหลดข้อมูลไว้ในเครื่อง - การใช้โปรแกรมเพื่อปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม - การสอดส่องดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิด

5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงหรือวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 7 ส่วน คือ

5.1 การสร้างการมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย คือ เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการออกกฎหมาย หรือ รับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตด้วย เพื่อจะบอกได้ว่ากฎหมายที่ พ.ร.บ.ออกมาบังคับใช้นั้น อันไหนที่ปฏิบัติได้หรือไม่สามารถปฏิบัติได้จริง

“อยากให้ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตได้เข้าไปร่วมร่างกฎหมายฉบับนี้ด้วย จะได้บอกว่าถ้าออกมาแบบนี้ทำไม่ได้นะ เหตุผลที่ทำไม่ได้เพราะอะไร ไม่ใช่ไม่เห็นแก่ตัว เพียงแต่ว่าอันไหนที่เราปฏิบัติได้ เราก็จะยอมรับ อันไหนที่เราปฏิบัติไม่ได้ เราก็จะให้เหตุผล ให้ผู้ที่ออกกฎหมายร่วมรับรู้ว่ามันทำยาก อันนี้ควรจะเป็นหน้าที่ของคนอื่น ไม่ใช่เรา เพราะคนที่ออกเขาไม่ได้มาใช้ เขาไม่รู้ปัญหา แต่คนใช้นี่ลำบาก รับไม่ได้ ไม่ใช่ให้ใครไม่รู้มาออกแล้วมาบังคับ ออกมาแล้วเราก็ทำไม่ได้ เราจะได้อธิบายว่าข้อที่ออกมาข้อไหนที่เราทำไม่ได้ เพราะอะไรถึงทำไม่ได้ คือไม่ได้ให้ลบตัวนี้ทิ้งไป ส่วนอื่นที่เขาออกมามันก็ดี แต่ให้ช่วยหาใครมาดูแลแทนเรา เช่น การเก็บ Log File ไม่ใช่ให้เราดูแลให้คนอื่นเอาไปดูแลบ้าง” (พิชญา รัตนศิริ, **สัมภาษณ์**, 4 สิงหาคม 2552)

“ทางภาครัฐควรให้ร้านอินเทอร์เน็ตมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการออกกฎหมาย หรือ รับฟังความคิดเห็นจากร้านอินเทอร์เน็ตว่าจะปฏิบัติได้จริงตามวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ไม่ใช่คิดแนวทางออกมาแล้วปฏิบัติไม่ได้ก็ไม่เกิดประโยชน์ แต่กลับกลายเป็นช่องว่างในการติดต่อของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ดีบางคน การออกกฎหมายก็ควรเขียนให้ปฏิบัติได้ด้วย ไม่ใช่อยากจะเขียนก็เขียน เขียนแล้วปฏิบัติไม่ได้ก็มาเคียดแค้นกับประชาชนทั้งประเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, **สัมภาษณ์**, 15 พฤษภาคม 2552)

5.2 การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อให้ร้านอินเทอร์เน็ตอยู่ได้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะ คือ รัฐต้องกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจน และไม่ควรมีข้อจำกัดมากเกินไป เพื่อให้ร้านอินเทอร์เน็ตสามารถอยู่ได้

“ถ้าให้มันชัดเจน ทางภาครัฐจะต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนมากกว่านี้ว่าจะต้องทำอย่างไร จึงจะไม่มีผลกระทบต่อร้านอินเทอร์เน็ตจนทำให้อยู่ไม่ได้ คือ ไม่ควรมีข้อจำกัดมากเกินไปจนทำให้ร้านอินเทอร์เน็ตอยู่ไม่ได้ และข้อห้ามต่างๆตามข้อบังคับนั้นจะกลายเป็นละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอยู่แล้ว ควรทำพอประมาณก็พอ” (ปวิศา ชนนกรนันท์, **สัมภาษณ์**, 11 มิถุนายน 2552)

“ควรให้ผู้ประกอบการอยู่ได้ ทุกร้านควรดูแลสอดส่อง คอยตรวจตราความเรียบร้อยในร้าน แต่ว่าบางครั้งเราเป็นผู้ให้บริการ พุคะอะไรไปลูกค้าก็จะไม่พอใจ แล้วอีกส่วนหนึ่งเราก็โดนจำกัดจากรัฐ โดนทั้งสองด้าน พอเอาใจลูกค้าก็ผิดกฎหมาย พอทำตามกฎหมายลูกค้าก็ไม่พอใจ แต่เราอยู่ได้ก็

เพราะเงินจากลูกค้า เลยกลายเป็นความลำบากใจ เคียวนั้นคนไม่อยากเปิดร้านอินเทอร์เน็ตแล้ว เพราะมันค่อนข้างเสี่ยง โอกาสที่จะขาดทุนมันมี คนที่เปิดอยู่ก็อยากเลิก เพราะมันถูกกดดันหลายอย่าง แต่คนที่เปิดเมื่อก่อนจะดีมาก กฎหมายยังไม่ควบคุมเท่าไร” (ภรณ์ชัย โกมลนุก, สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2551)

5.3 รัฐต้องช่วยกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรผลักภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตดูแลฝ่ายเดียว

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะ คือ รัฐต้องช่วยกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเพราะเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง ความจริงแล้วปัญหาเรื่องการกลั่นกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมและเกมรุนแรงนั้นหน้าที่ทางภาครัฐควรจัดการมากกว่า รัฐไม่ควรผลักภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตดูแลฝ่ายเดียว เพราะไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตที่จะไปกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งทางร้านสามารถทำได้ในบางส่วนและได้ช่วยดูแลสอดส่องอย่างเต็มที่แล้ว แต่ก็ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

“ทุกวันนี้เหมือนเขามองว่าร้านอินเทอร์เน็ตทุกร้านเป็นตัวการ ซึ่งทุกอย่างล้วนมี 2 ด้าน ถ้าคนที่ต้องทำรายงานแล้วที่บ้านเขาไม่มีอินเทอร์เน็ต ก็ต้องมาใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ต ถ้าคนใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่ดีมันก็เหมือนกับดาบสองคม แต่รัฐมองว่าร้านอินเทอร์เน็ตเป็นตัวที่จะต้องเข้ามาบีบบังคับ จริงๆควรจะไปบังคับผู้ใช้ด้วย เพราะพอมีอะไรไม่ดีก็มาว่าร้านอินเทอร์เน็ตเป็นต้นเหตุทั้งหมด โดยที่เหมารวมว่าทุกร้านแย่เหมือนกันหมด ยอมรับว่าร้านที่ไม่ดีก็มีเยอะ แต่ร้านที่พยายามจะทำให้ดีที่สุดก็มีเยอะเหมือนกัน เราก็พยายามทำตามกฎระเบียบที่รัฐออกมา แม้ว่าทำแล้วมันมีข้อเสีย หรือว่าทำให้ลูกค้าน้อยลงก็ตาม” (อภินิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

“รัฐควรที่จะดูแลตรงจุดนี้ด้วยตัวเอง เพื่อแสดงความสามารถในการดูแลของรัฐ ไม่ควรที่จะโยนภาระมาที่ผู้ประกอบการ เพราะผู้ประกอบการเป็นเพียงตัวกลางในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเท่านั้น การที่จะไปควบคุมกำกับดูแลเนื้อหา จึงไม่ใช่หน้าที่โดยตรง ผู้ประกอบการช่วยได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น สอดส่องดูแลได้เป็นบางครั้ง แต่จะให้เฝ้าตลอดคงเป็นไปได้เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นโลกแห่งเสรีภาพ ดังนั้น การที่รัฐไม่ต้องการให้ผู้เข้าเข้าถึงเนื้อหาของบางเว็บไซต์

จึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่จะมีมาตรการในการจัดการด้านนี้” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

“ทุกฝ่ายต้องช่วยกันดูแล ไม่ใช่มาหมาให้เรารู้อและรับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียว เราเป็นแค่ปลายทางทำได้แค่บล็อกเว็บไปนิดๆหน่อยๆ กระทรวงไอซีทีควรมีหน้าที่บล็อกเว็บที่เป็นภัยต่อชาติวัฒนธรรม ควรมีหน้าที่กั้นกรองเกมที่จะเข้ามาขายในไทย ถ้าทั้งสองกระทรวงนี้ทำได้ ร้านเน็ตก็ไม่ต้องตกเป็นอาชญากรรมสังคม ส่วนเงื่อนไขอื่นๆที่สั่งมาให้เราทำ ถ้าแก้ปัญหาได้หมดจริง เราก็ทำได้ แต่ถ้าร้านไหนทำไม่ได้ก็ต้องลงโทษให้เหมือนกันหมด อย่าหลายมาตรฐาน” (ภรณ์ย โคมกนก, สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2551)

5.4 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่ควรเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรเอาผิดกับผู้ที่ทำให้เกิดความผิดมากกว่า ไม่ควรให้เจ้าของร้านเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมายด้วย น่าจะมองถึงเหตุจริงๆว่าใครเป็นคนกระทำ เพราะเจ้าของร้านช่วยป้องกันอย่างเต็มที่แล้ว แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึงทั้งหมด

“ไม่อยากจะมองว่าทางร้านไม่ดูแล ทางร้านก็ช่วยป้องกันแล้ว แต่เราไม่สามารถทำได้ถึงขนาดว่าไปห้ามอะไรได้มากมาย ยิ่งงี้ก็ดูแลไม่ได้ทั้งหมด คือ มันไม่มีทางที่เราจะไปชี้ว่าถูกหรือผิดอยู่แล้ว ต้องมองถึงเหตุมันจริงๆมากกว่าว่าใครเป็นคนกระทำ อันนั้นน่าจะผิดมากกว่า แต่ พ.ร.บ. ออกมาว่าให้เจ้าของร้านเป็นผู้ดูแลและร่วมรับผิดชอบ ซึ่งก็จริงว่าอาจมีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดการกระทำผิด แต่ออกมาแบบนี้เหมือนบ่งชี้ว่าทางร้านเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งมันไม่ใช่” (ปิยาภรณ์ แซ่เตียว, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552)

5.5 รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ปฏิบัติเกินหน้าที่

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะ คือ ทางภาครัฐควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้อำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมกับที่ได้รับมอบหมายมา โดยไม่ใช่ใช้อำนาจเกินหน้าที่ หรือใช้ช่องโหว่จากกฎหมายข้อที่ผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติได้จริงมารีดไถเงิน

5.6 รัฐควรช่วยจัดหาอุปกรณ์และโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลและในการป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะคือ รัฐควรช่วยจัดหาอุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูล และควรมีโปรแกรมเก็บข้อมูลออกมาใช้กับร้านอินเทอร์เน็ตต่างๆ ให้ใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งควรมีการสนับสนุนให้ใช้อุปกรณ์ตรวจจับป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยช่วยหาสินค้าราคาถูกมาจัดจำหน่ายให้กับร้านที่ขึ้นทะเบียนถูกต้อง เพราะราคาของเหล่านี้ค่อนข้างสูง

“การดูแลความสงบเรียบร้อยเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ควรจะมีร่วมกัน แต่ทางรัฐควรมีส่วนร่วมที่จะช่วยผู้ประกอบการในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ทั้งเรื่องการจัดเก็บข้อมูลหรือการป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ใช่ผลักภาระในการจัดหาอุปกรณ์ให้กับเราทั้งหมด” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

“ถ้าทางภาครัฐอยากให้บล็อกเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมจริงๆ ควรมีเหมือนกับโปรแกรมบริหารร้านมาเลยทำให้เราตั้งโปรแกรมไว้ พอลูกค้าเปิดหน้าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมมาแล้วเราไปเปิดเจอก็บล็อกไป คือ คล้ายๆกับเราไปดูหน้าจอของลูกค้าได้ที่ละเครื่อง แล้วเราสามารถที่จะบล็อกเว็บไซต์นั้นให้เขาได้โดยที่เราไม่ต้องมานั่งบอก นั่งเตือน ถ้ามีโปรแกรมแบบนี้มาให้เราก็ทำได้ อย่างนี้จะได้ผลมากกว่า” (สมศักดิ์ โพธิ์, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2552)

5.7 การทำฐานข้อมูลส่วนกลางของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแทนการให้จดชื่อ นามสกุลของผู้ใช้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีข้อเสนอแนะคือ รัฐควรทำเป็นฐานข้อมูลส่วนกลางของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแทนการให้จดชื่อ นามสกุลของผู้ใช้ โดยจัดทำรหัสประจำตัวของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทุกคนเป็นฐานข้อมูลส่วนกลางโดยใช้รหัสเป็นเลขบัตรประชาชน เมื่อไปเล่นที่ร้านไหนก็ใช้รหัสดังกล่าวนี้ ซึ่งจะช่วยให้ตรวจสอบได้ง่ายกว่าการที่จะให้แต่ละร้านต้องมาลงทะเบียนบันทึกข้อมูลลูกค้า ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลปลอมก็ได้

“รัฐบาลควรจะต้อง Server กลางเป็นคนดูแล คีย์บัตรประชาชนของเด็กแต่ละคนไว้เลย เพราะทุกคนเกิดมามีเลขบัตรประชาชน ก็ไปขอจากเขตแล้วใส่ไว้เลย พอคนเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตก็

ให้ยกเลิกบัตรประชาชน 13 หลักลงไป มันก็ไปโผล่ใน Server กลาง ก็จะรู้เลยว่าคนใช้เป็นคนไหน ชื่ออะไร นามสกุลอะไร ที่อยู่ที่ไหน เพราะมันไม่ใช่ว่าที่เราจะไปนั่งขอบัตรประชาชน เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะต้องทำ ถ้าทำได้ทุกฝ่ายก็มีความสุข รัฐก็ควบคุมเด็กได้ เราก็ควบคุมเด็กได้ ไม่ต้องมานั่งซีเรียสคอยจ้องว่าเขาเปิดเว็บโป๊หรือเปล่า คือ ประกอบอาชีพอย่างมีความสุข กลายเป็นเราต้องทำงานแทนตำรวจ ซึ่งเราไม่ได้รับเงินเดือนจากกรมตำรวจ ก็ไม่ทำดีกว่า มันเสียเวลา แค่นี้การแข่งขันเฉพาะร้านละแวกเดียวกันก็สูงอยู่แล้ว ยิ่งไปทำจุกจิกมากมายจะกลายเป็นไม่มีลูกค้าเลย” (พิชญ์ รัตนศิริ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552)

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. การระบุตัวบุคคลทำลำบาก อยากให้ลดปริมาณการเก็บกล้องวงจรปิด 3 เดือนลง ควรจะลดระยะเวลาการเก็บมาเป็น 1 เดือน หรือไม่เกิน 2 เดือน ให้อยู่ประมาณ 45 วันกำลังดี
2. เกมออนไลน์ น่าจะไปคุมที่บริษัทเกมมากกว่าที่ร้านอินเทอร์เน็ตเพราะเด็กสามารถเอาบัตรประชาชนคนอื่นมาเล่นได้

ตารางที่ 33 ข้อเสนอแนะที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้
1. การสร้างการมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต 2. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อให้ร้านอินเทอร์เน็ตอยู่ได้ 3. รัฐต้องช่วยกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรผลักภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต 4. ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่ควรเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย 5. รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ปฏิบัติเกินหน้าที่ 6. รัฐควรช่วยจัดหาอุปกรณ์และโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลและในการป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม 7. การทำฐานข้อมูลส่วนกลางของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแทนการให้จัดชื่อ นามสกุลของผู้ใช้

2.3 เว็บไซต์

ในส่วนของการสัมภาษณ์เว็บไซต์ ผู้สัมภาษณ์ได้ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่อไปนี้ ซึ่งจะนำเสนอผลตามแต่ละหัวข้อ

- 1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- 2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
 - 2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้
 - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
 - 2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- 3.) การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 4.) ผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
 - 4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้
 - 4.2 การปรับเปลี่ยนและเนื้อหาของเว็บไซต์
 - 4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)
 - 4.4 การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการโดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน (Registration)
 - 4.5 กฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์
 - 4.6 ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้
- 5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้

1.) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

เนื่องจากในมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.นี้ได้กำหนดให้เว็บไซต์ต้องมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ เพราะเว็บไซต์มีหน้าที่สำคัญในการผลิตเนื้อหาให้ผู้ใช้ได้อ่านข้อมูลต่างๆ ในเว็บไซต์ของตนและต้องคอยตรวจสอบเนื้อหาในส่วนที่ผู้ใช้เป็นผู้นำเสนอด้วยตนเอง ซึ่งตรงนี้เป็นส่วนสำคัญในการสืบหาร่องรอยหากมีการกระทำความผิดขึ้น รวมถึงในมาตรา 15 กำหนดให้เว็บไซต์คอยกลั่นกรองและตรวจสอบเนื้อหาในเว็บไซต์ของตนไม่ให้มีเนื้อหาที่ผิดกฎหมายตาม มาตรา 14 หากเว็บไซต์ไม่ปฏิบัติตาม จะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บบาสเตอร์ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. เพราะเว็บบาสเตอร์มีหน้าที่ในการผลิตเนื้อหาโดยตรงและถ้าเป็นในกรณีที่ผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาในเว็บไซต์นั้น เว็บบาสเตอร์มีหน้าที่คอยกำกับดูแลเนื้อหา ดังนั้น เว็บบาสเตอร์จึงมีส่วนสำคัญในการกำกับดูแลเนื้อหา คอยกลั่นกรองไม่ให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเผยแพร่ออกมา

“ก็ดูว่าส่วนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง หรือส่วนไหนที่เราอาจจะเข้าไปคาบเกี่ยว ซึ่งเท่าที่ดูแล้ว ก็ถือว่าเราเป็นหนึ่งในผู้ให้บริการ เพราะฉะนั้นผู้ให้บริการต้องรับผิดชอบอะไรบางอย่างก็ต้องดำเนินการตาม พ.ร.บ.กำหนด ส่วนไหนที่ไม่ชัดเจนเราก็ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน” (สุรณโรจน์อนุสรณ์, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2551)

อย่างไรก็ดี เว็บบาสเตอร์มีวิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้หลายประการเช่น ศึกษาและทำความเข้าใจกับตัว พ.ร.บ.ที่ออกมาโดยตรง, ศึกษาจากเว็บไซต์ของกระทรวงไอซีทีและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าว รวมไปถึงมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. ดูว่าส่วนที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง

นอกเหนือจากทางอินเทอร์เน็ต เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. โดยมีการจัดสัมมนาขึ้นในองค์กรของตนเอง, ให้นักงานที่เกี่ยวข้องไปศึกษาหาความรู้และให้เข้าร่วมสัมมนาตามงานต่างๆที่ทางภาครัฐจัดขึ้น ส่วนเว็บบาสเตอร์ของเว็บไซต์ใหญ่ๆ หรือ เว็บไซต์ของบริษัทใหญ่ๆจะได้รับหนังสือ หรือ ประกาศที่ทางภาครัฐแจ้งมา หรือ องค์กรรัฐส่งข่าวให้ทราบ ซึ่งเว็บไซต์เหล่านี้จะมีฝ่ายกฎหมายโดยเฉพาะ จึงได้ให้ฝ่ายกฎหมายไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. แล้วนำมาอธิบายให้ทีมเว็บบาสเตอร์เข้าใจว่าควรปฏิบัติตนให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.อย่างไร

“กรมสรรพากรให้ความสำคัญกับ พ.ร.บ.ฉบับนี้มาก โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมการสัมมนาหลายครั้ง เช่น การสัมมนาของกระทรวงไอซีที การสัมมนาที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งหลัง พ.ร.บ.ออกมาทางหน่วยงานรัฐ ได้แก่ กระทรวงไอซีทีจะเชิญหน่วยงานภาครัฐด้วยกันประชุมสัมมนาอยู่ตลอด ทั้งที่กระทรวงไอซีทีจัด ฯลฯ นอกจากสัมมนาก็ต้องศึกษา

เพิ่มเติมเอาเองด้วยและมีการจัดอบรมภายในองค์กร โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น อาจารย์ปริญญา หอมเอนก¹¹ มาเป็นผู้บรรยาย” (ทัศนาศุติวิสุทธิ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

“การที่เป็นเว็บใหญ่จะค่อนข้างดีตรงที่ตัวแทนขององค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงไอซีที สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย พยายามที่จะส่งข่าวให้รับทราบและมีการเรียกสัมมนาว่า จะต้องดีควมอย่างไร สิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนคืออะไร หลังจากนั้นทางเว็บเราก็จะให้หน่วยกฎหมายของเราไปศึกษาแล้วมาจัดอบรมเพื่ออธิบายให้ทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเนื้อหาเข้าใจว่าเนื้อหาหลักๆ ในกฎหมายคืออะไร หลังจากนั้นถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการตีความอะไรเพิ่มเติม ทางกระทรวงไอซีทีและสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะอัปเดตให้ตลอด” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

ตารางที่ 34 วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้ของเว็บมาสเตอร์

วิธีการหรือช่องทางแสวงหาความรู้
1. ศึกษาจากตัว พ.ร.บ. โดยตรง
2. ศึกษาจากเว็บไซต์ของกระทรวงไอซีทีและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับ พ.ร.บ.
4. พูดคุยและเปลี่ยนในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.
5. ได้รับหนังสือหรือประกาศที่ทางภาครัฐแจ้งมา
6. องค์กรของรัฐส่งข่าวให้รับทราบ
7. ให้ฝ่ายกฎหมายไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. แล้วนำมาอธิบายให้ทีมเว็บมาสเตอร์ฟัง
8. ให้พนักงานที่เกี่ยวข้องไปศึกษาหาความรู้และให้เข้าร่วมสัมมนาตามงานต่างๆ ที่ทางภาครัฐจัดขึ้น
9. จัดสัมมนาขึ้นในองค์กร

2.) ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

2.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้

¹¹ อาจารย์ปริญญา หอมเอนก เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านระบบคอมพิวเตอร์และความปลอดภัย เป็นประธานและผู้ก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และความปลอดภัยข้อมูล ACIS Professional Center (www.acisonline.net) เป็นที่ปรึกษากรมสรรพากร ฯลฯ และเป็นอาจารย์พิเศษคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บบาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ แตกต่างกันไปใน 5 ทิศทาง คือ

- 1.ความจำเป็นของการมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อให้คนไม่กล้ากระทำความผิด
- 2.การทำให้ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือ
- 3.บทบัญญัติในมาตรา 14 ทำให้แก่นที่แท้จริงของ พ.ร.บ.นี้เลือนหายไป
- 4.การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 5.การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ในทิศทางที่ 1 เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งคิดว่ามีความจำเป็นต้องมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ จึงเห็นด้วยที่มี พ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมาเพื่อควบคุมดูแลการใช้งานบนระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งทั้งตัวผู้ประกอบการและ ผู้ใช้งานต้องระมัดระวังมากขึ้นเวลาจะเขียนอะไรลงไป เพราะทุกความเห็นสามารถหาต้นตอ แหล่งที่มาได้ จึงทำให้คนไม่กล้ากระทำความผิดและช่วยป้องปรามได้ในระดับหนึ่ง จึงทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยดีขึ้น

“มองในเชิงบวกเพราะหลังจากที่ออก พ.ร.บ.นี้มาทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือ มาตรฐานที่ทำให้ทั้งผู้ประกอบการและผู้ที่ใช้งานตามเว็บไซต์ต่างๆ ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เพราะอย่างเว็บไซต์ของเรา เคยโดนแฮ็กเกอร์โจมตี แต่พอ พ.ร.บ.ตัวนี้ออกมา ทำให้คนที่มาโจมตี หรือว่าเข้ามาล้วงข้อมูลต้องระมัดระวังมากขึ้น และยังช่วยลดการโพสต์ ข้อความและรูปภาพไม่เหมาะสมได้มากขึ้น ผู้ใช้จะใช้งานอย่างไรก็ต้องคิดมากขึ้น ไม่สามารถ แสดงความคิดเห็นอะไรที่ไม่เป็นความจริงหรือกล่าวขึ้นลอยๆ ได้ เนื่องจากทุกความเห็นสามารถ ตรวจสอบกันหาต้นตอหรือแหล่งที่มาได้” (สุรณ โรจน์อนุสรณ์, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2551)

“มีข้อดีที่ทำให้คนไม่กล้ามาแฮ็กเพราะมันผิดกฎหมาย จริงๆแล้วมองว่าออกมาเพื่อตั้งใจ เพื่อป้องปรามมากกว่า เพราะคณะกรรมการเองก็บอกว่ายังไม่สามารถควบคุมได้ทั่วถึง จะไป ตรวจสอบ ไปจำกัดดูแล 100% คงทำไม่ได้ แต่อย่างน้อยก็ช่วยป้องปรามได้ระดับหนึ่ง ในฐานะเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐก็เห็นด้วยที่จะต้องมีการออกกฎระเบียบและกำหนดมาตรการมาใช้ควบคุม ป้องกัน และปราบปราม เพราะหากมีผู้เข้ามากระทำการใดๆกับข้อมูลของรัฐด้วยเจตนาที่ไม่หวังดี ก็ย่อม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์และความมั่นคงขององค์กร” (ทัศนาศูทิวิศุทธิ์, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งเห็นด้วยและยอมรับที่มี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพราะว่าประเทศไทยเริ่มที่จะมีธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น เช่น ระบบธนาคารต่างๆ หรือระบบการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต จึงต้องมี พ.ร.บ.ออกมาควบคุม ซึ่งถ้าทุกฝ่ายทำตามกฎหมายที่ออกมาอย่างเคร่งครัด จะทำให้ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับมากขึ้น

“ไม่ได้มีความคิดเห็นในเชิงลบหรือเชิงบวกเพราะว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ออกมา ในฐานะที่เราเป็นผู้ให้บริการด้านเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอข้อมูลโดยตรงหรือเนื้อหาบางส่วนที่ผู้ให้บริการเข้านำเสนอ เราเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แล้วก็เข้าใจว่ารัฐบาลต้องการยกระดับความปลอดภัย ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่ทางภาครัฐแจ้งมานั้น ถ้าหลายหน่วยงานทำตามนโยบายส่วนนี้อย่างเคร่งครัด การทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการให้บริการผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตมีโอกาสที่จะเติบโตและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น” (วิน สกุลศรีเศรษฐี , สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 เว็บบาสเตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าบทบัญญัติในมาตรา 14 ทำให้แก่นที่แท้จริงของ พ.ร.บ.นี้เสียรูปไปเพราะมีการระบุฐานความผิดซ้ำซ้อนกับกฎหมายอาญา ซึ่งมาตรานี้เน้นในเรื่องการควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตและกลายมาเป็นมาตราสำคัญที่ถูกนำมาบังคับใช้ ซึ่งทำให้ พ.ร.บ.นี้กลายเป็นเครื่องมือที่รัฐนำมาใช้ควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แทนที่จะใช้ควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นหลักตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริง

“ผมได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับมาตรา 14 ของ พ.ร.บ.นี้มาโดยตลอด เพราะฐานความผิดซ้ำซ้อนกับกฎหมายอาญา คือ เป็นความพยายามของรัฐในการสอดใส่การควบคุมอินเทอร์เน็ตเข้ามาในกฎหมาย มาตรานี้มองในมุมกฎหมายแล้วไม่เหมาะสม ในทางปฏิบัติทำให้ พ.ร.บ.ฉบับนี้หลงประเด็นจากสิ่งที่เป็นแก่นของตัว พ.ร.บ.คือ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ พ.ร.บ.ฉบับนี้จะเห็นว่าเหมือนทูอินวัน คือ มีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และมีกฎหมายอาญาเดิมปนอยู่ด้วยกัน แล้วในฐานะคนทำสื่อ การนำเสนอข่าวระหว่างตำรวจจับแฮกเกอร์กับตำรวจจับเว็บลามก อันไหนขายได้ดีกว่ากัน ตอบได้ทันทีว่าสื่อจะเลือกทำข่าวตำรวจจับเว็บลามกเพราะข่าวนี้น่าสนใจ ซึ่งถ้ามองในมุมกฎหมายมาตรา 14 อาจจะไม่เสียหาย แต่ว่าพอเอาไปใช้ปฏิบัติ ผู้บังคับใช้กฎหมาย

ส่วนใหญ่ก็ทำงานตามกระแสของสื่อ ดังนั้น พ.ร.บ.นี้ก็คงได้ใช้แต่ส่วนที่เป็นกระปี่ เช่น เรื่องลามกอนาจาร หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยยกมาตรา 14(3) เท่านั้น” (วันฉัตร ผดุงรัตน์, สัมภาษณ์, 31 กันยายน 2551)

อย่างไรก็ดี ในทิศทางที่ 4 เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งเห็นด้วยกับการมี พ.ร.บ.ฉบับนี้เพราะช่วยส่งเสริมและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหากถูกผู้อื่นละเมิดทางอินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะดำเนินคดีได้

“ดีมาก ใฝ่ฝันมาตั้งนานแล้วว่าควรมีพ.ร.บ.นี้ เป็น พ.ร.บ.ที่ดี เพราะทำให้สิทธิส่วนบุคคลไม่ถูกละเมิด ทำให้บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในทุกๆด้านสามารถที่จะรักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ สามารถที่จะไปดำเนินคดีต่างๆได้ แล้วผู้ที่เป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ เจ้าของอินเทอร์เน็ต ISP ทั้งหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องระมัดระวัง ต้องดูแล โดยเฉพาะส่วนที่มันมีผลประโยชน์จะต้องมีการจัดการให้ได้” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยะกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

นอกจากนั้น ในทิศทางที่ 5 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.นี้อาจไปควบคุมและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ เพราะมีการประกาศออกมาบังคับใช้ในช่วงรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นรอยด่างที่สำคัญที่สุดของ พ.ร.บ.นี้

“โดยตัว พ.ร.บ.นี้พยายามจะนำมาใช้ตามเทคโนโลยี ตามวิวัฒนาการของสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ว่าเนื่องจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.นี้ รวมถึงกระบวนการในการจัดทำร่างแล้วก็ผ่านเป็นกฎหมายออกมาบังคับใช้ในช่วงรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตย คือ รัฐบาล ค.ม.ช. คิดว่านี่เป็นรอยด่างที่สำคัญที่สุดของ พ.ร.บ.นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการและเหตุผลของการนำ พ.ร.บ.ตัวนี้มาใช้พูดถึงเรื่องของเทคโนโลยี แต่ว่าเอาเข้าจริงกลับเน้นในส่วนที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหา ซึ่งเป็นการควบคุมและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิทธิการสื่อสารของประชาชนแตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1.ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

2.ผลกระทบจากการใช้งานโดยละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น

3.ผลกระทบจากจรรยาบรรณของผู้ให้บริการ

ในทิศทางที่ 1 เว็บไซต์เตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ใน 2 ประการ คือ

1.การเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการ

2.ทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง เช่น การเมือง

ประการแรก คือ การเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการ เพราะจากมาตรา 15 ที่ให้ผู้ให้บริการต้องร่วมรับผิดชอบหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทำให้ผู้ให้บริการต้องมีการเซ็นเซอร์ตนเอง เพราะเกิดความกลัวและกังวล ดังนั้น หากมีเนื้อหาที่มีความเสี่ยงเพียงนิดเดียวหรือแม้จะยังไม่ชัดเจน ผู้ให้บริการก็อาจจะตัดสินใจไม่นำเสนอเนื้อหาเหล่านั้นเพราะกลัวว่าจะทำผิดกฎหมาย

“การเอาผิดกับผู้ให้บริการในมาตรา 15 ได้กระจายกลไกในการสร้างการกำกับดูแลแบบเซ็นเซอร์ตัวเองโดยปริยาย เช่น หน่วยงานหลายๆที่ซึ่งมีระบบอินเทอร์เน็ตของตนเอง อาจจะมีการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์หลายๆที่โดยตัวเอง หรือได้รับการแจ้งมา หรือปิดโดย ISP นอกจากนั้น เว็บไซต์ที่เป็นกระดานสนทนา คนที่ทำหน้าที่ดูแลก็ต้องทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเสียเอง จึงสร้างกลไกที่ทำให้ผู้ให้บริการเกิดความกลัวและกังวล เพราะฉะนั้น ถ้าอันไหนที่ผู้ให้บริการมองว่ามีความเสี่ยงแม้แต่นิดเดียว ก็อาจจะเลือกที่จะเอาออกไปก่อน เพราะฉะนั้น โอกาสต่อการเซ็นเซอร์ก็สูงขึ้น แล้วก็กระจายไปโดยที่ทางภาครัฐไม่ต้องทำเอง” (จิรนุช เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

ประการต่อมา คือ ทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง เช่น การเมืองหรือเรื่องที่ไม่สามารถพูดในที่อื่นได้ แต่สามารถพูดทางอินเทอร์เน็ตได้ เช่น เรื่องการทำผิดภายในองค์กรต่างๆ นอกจากนั้น การบังคับใช้ของ พ.ร.บ.นี้ที่ผ่านมานี้ไม่ค่อยได้ยื่นผลงานเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แต่กลับได้ยื่นผลงานเกี่ยวกับการใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับและควบคุมเนื้อหา มากกว่า ซึ่งจริงๆไม่ควรมาเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ควรจะเกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องที่ทำลายเสียหายแก่ระบบคอมพิวเตอร์

“ทำให้คนพูดเรื่องบางเรื่องไม่ได้ คือ ตัวเว็บไซต์หลายๆคนบอกว่าเป็นที่ปลดปล่อยทางความคิดของคนในสังคม พอ พ.ร.บ.ออกมาก็เหมือนเราถูกห้ามไม่ให้พูดบางเรื่องเพราะถ้าพูดไปแล้วจะผิด แต่ถ้าจะให้พูดที่อื่น จะให้ไปแจ้งความก็ทำไม่ได้ คือเขาอาจจะเป็นคนทำงานที่อยู่ในองค์กรนั้นก็ได้ เขามีข้อมูลว่ามีคนทำผิด แต่ไม่มีที่พูดเพราะอินเทอร์เน็ตคือที่เดียวที่จะให้เขาพูดได้ แต่ถ้ากฎหมายตัวนี้ไปบล็อกรตรงนั้น มันก็น่าเสียดาย” (อรรถพ นิพิทเมธาวิ, สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2551)

“ในมหาวิทยาลัยก็มีผลบางส่วนเหมือนกัน เช่น การระบุตัวตนว่าใครเป็นคน Log In เข้ามาในเว็บบอร์ด ก็จะเป็นผลกระทบทางด้านจิตใจมากกว่าเพราะนักศึกษาจะไม่กล้าโพสต์ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะรู้ว่าใครเป็นใคร จะมีผลเรื่องนี้ แล้วก็ถ้าเป็นเรื่องการเมืองน่าจะมีปัญหาเพราะนักศึกษาจะไม่กล้าโพสต์” (ณัฐกร เฉยศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนบางส่วน หากประชาชนที่ใช้งานนั้นมีเจตนาที่ไม่สุจริต โดยการไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่น และทำให้ผู้ใช้งานเกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สะดวกในการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพราะเวลาจะเข้าใช้งานในทุกเว็บไซต์จะต้องลงทะเบียนเพื่อพิสูจน์ตัวตนตลอด

“อะไรก็แล้วแต่ที่มีการสื่อสารถึงกันนั้นไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายถ้าทุกคนเคารพสิทธิผู้อื่น กฎทุกอย่างเกิดมาเพราะว่าคนไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ความจริงไม่ต้องมี พ.ร.บ.อะไรออกมาเลย ถ้าทุกคนสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา แต่ทุกคนไม่ได้คุยกันปกติ คุยกันแล้วมีการด่ากัน ก็ละเมิดสิทธิแล้ว จึงต้องมีกฎหมายมาคุ้มครอง เพราะฉะนั้น พ.ร.บ.นี้จะกระทบกระเทือนก็ต่อเมื่อคุณไปละเมิดสิทธิของคนอื่น แต่ถ้าคุณทำอะไรที่อยู่ในทำนองคลองธรรมจะไม่กระทบกระเทือนเลย ถ้าใช้สำหรับการสื่อสารระหว่างกันเฉยๆ ไม่ว่าจะส่งอีเมล ฯลฯ คุณสามารถส่งได้เลยถ้าสิ่งที่ส่งนั้นเป็นสิ่งที่ส่งกันตามปกติ ไม่ใช่ถือป้ายภาพโป๊ของคนอื่นไปเผยแพร่อย่างนี้คุณไปละเมิดสิทธิคนอื่นเขา” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยะกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“สิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของประชาชนที่กระทำการโดยสุจริต ไม่มีเจตนาร้ายหรือผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝงก็ยังมีเท่าเดิม เพียงแต่อาจได้รับผลกระทบบ้างในเรื่องของความไม่สะดวก ความหงุดหงิดรำคาญใจ เมื่อต้องพิสูจน์ตัวตนเมื่อเข้าใช้งานระบบงานบางอย่าง เช่น เว็บ

บอร์ด หรือการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้ข้อผิดพลาดเพราะจะเข้าอะไรก็ต้องพิสูจน์ตัวตนตลอด จะไปเขียนอะไรว่าใครไม่ได้ เพราะมันจะตามกลับมาถึงเราได้” (ทัศนาศูทธิวิศุทธิ์, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

ส่วนในทิศทางที่ 3 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้จะมีผลกระทบบางส่วน หากผู้ให้บริการที่มีหน้าที่เก็บข้อมูลไม่มีจรรยาบรรณมากพอ โดยการนำข้อมูลที่เก็บไว้มากูหรือนำไปใช้ทำอย่างอื่นโดยพลการ

“ในแง่ของมาตรการ ข้อบังคับต่างๆมันชัดเจนอยู่แล้วว่าการเก็บ Log File เก็บไปเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ซึ่งคนที่ทำหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ก็ต้องเก็บ แต่มันชัดเจนว่าไม่สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์อะไรถ้าคนที่เขามาใช้บริการกับทางเว็บไซต์เขาไม่ยินยอม ซึ่งถ้ามองภาพรวมที่เราจะทำอุตสาหกรรมนี้มันมีการเติบโต ไม่ใช่แค่ประเทศไทยประเทศเดียวที่ทำแบบนี้ ต่างประเทศเขาก็มีมาแล้วหลายปี ดังนั้นในเรื่องของการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจรรยาบรรณของผู้ให้บริการมากกว่าว่าจะนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้อย่างไร” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

อย่างไรก็ดี เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน เพราะยังไม่มีกรรมการมาบังคับใช้อย่างเคร่งครัด และมีผู้คนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่รู้จักร พ.ร.บ.นี้ ซึ่งคนที่จะกระทำความผิดก็มีวิธีการที่จะทำได้อยู่ดี และในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปก็ยังคงเห็นเว็บไซต์ที่มีการหมิ่นประมาทผู้อื่นหรือเว็บไซต์ที่มีภาพลามกอนาจารอยู่เหมือนเดิม กฎหมายไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้เพราะว่าการบังคับใช้ยังอ่อนแออยู่

“เกี่ยวกับเสรีภาพห้กลับแล้วไม่มากไม่น้อยกว่าเดิม คือ เดิมมันมากเกินไป เพราะฉะนั้นการที่ถูกจำกัดบางส่วนให้อยู่ในกรอบจะมีความพอดี เพราะบางคนรู้แล้วกลัว ซึ่งคนปกติมาโพสต์จะใช้ชื่อตัวเอง หรือใช้ไอพีตรงๆ แต่ถ้าคนจะกระทำความผิดก็ไม่โพสต์ลง ไปโพสต์ผ่านพวก Proxy นี่คือการปลอมแปลงไอพีก่อนหนึ่งขั้นแล้วไปโพสต์ ดังนั้น คนส่วนหนึ่งที่เขารับทราบเขาก็จะกลัว คนที่เขาไม่ทราบก็ทำตัวเหมือนเดิม คิดว่าอีกครั้งหนึ่งของผู้ใช้ที่ใช้งานอยู่ อาจจะมากกว่าครั้งด้วยซ้ำที่ไม่รู้จัก พ.ร.บ.นี้” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

“พ.ร.บ.นี้มีขึ้น แต่ไม่ค่อยได้บังคับใช้ มีการจับโจรเป็นตัวอย่างเป็นคดีตามกลียะมากกว่า คดีที่เป็นหมิ่นประมาทส่วนบุคคลยังไม่ค่อยเห็น” (ชาติ วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ แตกต่างกันไปใน 4 ทิศทาง คือ

1. ขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจสอบเนื้อหาไม่ชัดเจนและให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มากเกินไป
2. เนื้อหาในอินเทอร์เน็ตที่เป็นปัญหา เช่น ภาพโป๊เปลือยหรือ สแปมเมล ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจากกฎหมาย
3. การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน
4. พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร

ในทิศทางที่ 1 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจสอบเนื้อหาไม่ชัดเจนและให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มากเกินไป ซึ่งพบว่าเว็บไซต์ที่ได้รับผลกระทบในการตรวจสอบจากภาครัฐ คือ เว็บธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งมีความเสี่ยงเพราะมีการเปิดให้ซื้อขายสินค้าในเว็บไซต์อย่างกว้างขวาง บางครั้งก็ควบคุมยาก เพราะแม้จะตั้งราคาสูงก็ไม่ว่าละเมิดลิขสิทธิ์หรือเปล่า ซึ่งการที่ภาครัฐออกมาตรการมาอย่างนี้ดีแล้ว แต่ว่าในการเข้ามาตรวจสอบ อยากให้มีการตรวจสอบรายละเอียดให้ครบถ้วนก่อนที่จะดำเนินการต่อ

“มีช่วงหนึ่งที่ทางเว็บเราเจอปัญหาในการเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ตอนนั้นเขาอายัดเครื่อง Server ไปเลย ซึ่งเราโดนตรวจสอบเรื่องสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ว่าท้ายที่สุดเราก็ได้เครื่องกลับคืนมา ซึ่งก็ทำให้ค่อนข้างวุ่นวายเพราะไม่ทันได้เตรียมตัว ก็ต้องรีบไปหาเครื่องมา Support ทันที หลังจากนั้นเราก็อายประสานงานและพยายามคุยกับลูกค้าว่าไม่อยากให้มีสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และมีกรณีหนึ่ง เป็นบริษัทของเพื่อนผม เป็นพวกเว็บบอร์ด แต่มีเนื้อหาส่วนหนึ่งที่ผู้ใช้งานลงข้อมูลในเชิงลามกอนาจาร เพื่อนผมก็เลยโดนจับเข้าคุกไปโดยที่ยังไม่ทันสืบสวนตรวจสอบอะไรเลย ตอนหลังก็ถูกประกันตัวออกมาว่าไม่มีอะไร” (สุธน โรจน์อนุสรณ์, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2551)

ส่วนอีกเว็บไซต์หนึ่งที่ได้รับผลกระทบ คือ เว็บไซต์ประชาไท ซึ่งเป็นเว็บหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีความเสี่ยงเพราะมีการเปิดให้พูดคุยประเด็นเรื่องการเมืองในเว็บบอร์ดอย่างอิสระ พบว่า พ.ร.บ.นี้ยังมีปัญหาในการบังคับใช้จริงอยู่ อย่างกรณีเรื่องหมิ่นประมาท ปกตินิติที่ได้รับความเสียหายต้องเป็นคนแจ้งความดำเนินคดี แต่ในพ.ร.บ.นี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินคดี ดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาได้เลย แล้วหลายถ้อยคำในตัวกฎหมายก็อาจจะกว้างไป ทำให้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถตีความใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งนำไปสู่การจำกัดสิทธิของประชาชน

“เจ้าหน้าที่สามารถหยิบเอา พ.ร.บ.นี้มาใช้ได้โดยที่คนที่จะตกเป็นผู้ต้องหาไม่รู้เลยว่าจริงๆ เจ้าหน้าที่มีอำนาจทำได้แค่ไหนอย่างไร ถ้ามีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องคิดว่าผิดกฎหมาย แล้วผู้ให้บริการแบบไหนจะเรียกว่าไม่กำกับดูแล กลายเป็นว่าเราต้องกลายเป็นนักกฎหมาย ต้องอ่านแล้วรู้ว่าอันนี้ผิดกฎหมายหรือไม่ผิดซึ่งก็เพิ่มภาระมาก และผู้ให้บริการก็ไม่สามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ได้” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งเห็นว่าเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตที่เป็นปัญหา เช่น ภาพโป๊เปลือยหรือ สแปมเมล ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจากกฎหมาย เพราะยังเห็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมอยู่บ่อยๆ เช่น มีการหมิ่นประมาทกันในเว็บไซต์บางแห่ง ถ้าดูเนื้อหาจะเห็นว่าชัดเจน แต่ก็ไม่ได้มีการบังคับใช้ รวมทั้งยังได้รับสแปมเมลส่งมาให้เป็นประจำ และยังไม่มีการดำเนินคดีที่เกิดจาก พ.ร.บ.นี้ให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน จึงไม่รู้สึกว่ทางภาครัฐมาบังคับอะไรมาก

“ยังไม่เห็นการบังคับใช้ที่จริงจัง เรายังไม่เคยเห็นตัวอย่างคดีที่เกิดจาก พ.ร.บ.นี้ที่เป็นข่าวในสื่ออย่างชัดเจน อีกสักพักหนึ่งอาจจะทำให้คนทั่วไปลืมนว่ามี พ.ร.บ.นี้อยู่เพราะ ทุกวันนี้ผมยังได้รับสแปมเมลส่งมาอยู่เรื่อยๆ ซึ่งเนื้อความข้างในก็เป็นโฆษณาสินค้าของคนไทยทั้งนั้น ซึ่งถ้าเราแจ้งไปทางกระทรวงไอซีที ก็ไม่แน่ใจว่าเขาจะทำอะไรให้เรา เขาจะไปตามจับคนที่ส่งสแปมเมลจริงหรือเปล่า จริงๆน่าจะมีคนแจ้งเยอะแต่ก็ไม่เห็นคดีที่เกิดขึ้นจากเรื่องพวกนี้” (ณัฐกร เกษศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่า การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน เพราะไม่ได้เน้นในเรื่องความเข้าใจ และมีการควบคุมตามตัวหนังสือมากเกินไป

“การควบคุมของรัฐไม่ได้เน้นความเข้าใจมากพอ บางทีเขาดำเนินคดีเลย เว็บบาสเตอร์หลายๆเว็บไซต์จะกลัวหน่วยงานรัฐมาก เพราะการตีความของรัฐถ้าผิดแล้วจับทันทีโดยที่เราไม่มีโอกาสได้แก้ไข ถ้าเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่คงไม่มีปัญหาอะไรมาก แต่รายเล็กๆคงอึดอัดเหมือนกัน เรายังโชคดีเพราะเป็นเว็บใหญ่ จะได้รับการพูดคุยทำความเข้าใจจากทางหน่วยงานรัฐค่อนข้างเยอะ แต่ว่าความโชคดีอย่างนี้ไม่ได้กระจายไปทุกเว็บ” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

อย่างไรก็ดี ในทิศทางที่ 4 เว็บบาสเตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ควบคุมที่มีอยู่ ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร คือ มีจำนวนน้อยเกินไปต่อจำนวนคนทั้งประเทศที่มีโอกาสจะกระทำความผิดได้ นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ก็มีไม่เพียงพอ ซึ่งถ้ามีการกระทำความผิดก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะออก พ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมา เพราะไม่สามารถควบคุมได้จริง

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของเว็บมาสเตอร์

ความคิดเห็นต่อการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550		
1.ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ฉบับนี้	2.ความคิดเห็นต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน	3.ความคิดเห็นต่อการควบคุมจากภาครัฐ
ความจำเป็นของการมี พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อให้คนไม่กล้ากระทำความผิด	ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน • การเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการ • ทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น	การตรวจสอบทำไมชัดเจนและให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มากเกินไป
การทำให้ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือ	ผลกระทบต่อผู้ใช้ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และทำให้ผู้ใช้รู้สึกไม่สะดวกในการใช้งานอินเทอร์เน็ต	ทางภาครัฐยังไม่มีการบังคับใช้พ.ร.บ.อย่างจริงจัง
บทบัญญัติในมาตรา 14 ทำให้แก่นที่แท้จริงของ พ.ร.บ.นี้เลือนหายไป	ผลกระทบหากผู้ให้บริการที่มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรบาปรณ	การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน
การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน		พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร
การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน		

3.) ประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

3.1 ข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ได้ประเมินข้อดีที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ ดังนี้

1. ทำให้คนไม่กล้ากระทำความผิด เพราะมีการจัดระเบียบการใช้งานและเก็บข้อมูลผู้ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต โดยสามารถที่จะตรวจสอบ ติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้จาก Log File จึงช่วยป้องกันความเสียหายจากการแฮกเว็บไซต์

“คิดว่ามีข้อดีมากกว่า เพราะสามารถตรวจสอบได้เมื่อมีผู้กระทำความผิด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จะทำให้การติดตามซึ่งเดิมการบริการในส่วนนี้มีการติดตามที่ยาก เพราะเดิมไม่มีการลงทะเบียน ผู้ใช้ก็ไม่รู้ว่าเป็นใคร แต่ตอนนี้พอมีการลงทะเบียน อย่างน้อยเราก็ยังสามารถที่จะติดตามเขาได้ด้วย Log File เลยทำให้คนไม่ค่อยกล้ามาแฮกเพราะมันผิดกฎหมาย” (ทัศนาศูวิศุทธิ์, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

“มีการจัดระเบียบการใช้งานบนอินเทอร์เน็ต ทำให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้น พอมีการบันทึก มีกติกาที่เรียบร้อย รู้ใครเข้าใครออกก็น่าจะแก้ปัญหาก็ป้องกันปัญหาได้มากขึ้น เพราะบางทีสิทธิเสรีภาพทางด้านการแสดงความคิดเห็น การโพสต์รูป ฯลฯ นั้นมีมากเกินไป จะได้เป็นข้อจำกัดที่ชัดเจนที่ทำให้ทุกคนรู้ว่าสิทธิของตัวเองคืออะไร เสรีภาพจำกัดแค่ไหน ผู้นำเสนอต้องถ่วงถ่วงความใจคิดดีก่อน ขณะที่ผู้ใช้ก็ต้องถ่วงถ่วงความใจคิดก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นเช่นกัน ตรงนี้เป็นสิ่งที่ดี เว็บไซต์ของเราจะได้สะอาด ปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ ถ้ามีปัญหาอะไรก็จะได้รู้ได้ ไม่อย่างนั้นก็กลายเป็นว่าเรามีปัญหาเกิดขึ้น ไม่รู้ว่าใครจะเป็นคนรับผิดชอบ” (กนกนภัส บุญแบบ, สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2552)

2. การสร้างความน่าเชื่อถือแก่ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต

“ทำให้คนตื่นตัวขึ้นในการระวังภัยต่างๆ ในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ทั่วไป ซึ่งทำให้เรื่องการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) น่าเชื่อถือมากขึ้น แล้วพอมีธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต ก็ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ช่วยลดการใช้ทรัพยากรน้ำมัน การติดต่อสื่อสารเร็ว

ขึ้น การซื้อขายของบนอินเทอร์เน็ตก็ทำได้สะดวกขึ้น คนก็มั่นใจมากขึ้น” (ณัฐกร เฉยศิริ, สัมภาษณ์ , 8 สิงหาคม 2552)

3.2 ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บบาสเตอร์ได้ประเมินข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. ยังไม่มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด เพราะไม่เห็นการดำเนินการจับผู้ที่กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

“การนำไปใช้งาน ไปจับคนที่ไปโพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสมใช้ได้แค่ประมาณ 20% มันน้อยมากถ้าเทียบกับจำนวนการกระทำความผิดที่ระบุลงไปในกฎหมาย คือ อัตราส่วนที่เกิดขึ้นมันมากกว่าที่เราสามารถจับและสามารถดำเนินการได้จริง ดังนั้น ถ้าไม่บังคับใช้ให้เด็ดขาด คนก็จะไม่เชื่อถือ ตอนนี้อย่างใหม่ๆ คนก็ยังตื่นตัวอยู่ แต่ว่าปล่อยไปแบบนี้อีกสัก 3-4 ปี ก็จะกลับมาเหมือนเดิมเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น คนก็จะทำตัวเป็นปกติ แอ็กเกอร์ก็จะเข้ามาปกติ” (ฤทธิกรณ อัสวเดชเมธา กุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

“แม้ว่าในกฎหมายพยายามจะเขียนถึงเรื่องของการป้องกัน มีการรับรอง นิยามตัวความผิดที่เกี่ยวข้องกับตัวระบบคอมพิวเตอร์เอาไว้ สมมุติว่าเราเป็นเจ้าของเว็บไซต์ แล้วอยู่ดีๆ มีคนมา ปลอมไวรัส หรือมาขโมยข้อมูลเรา เราในฐานะผู้เสียหายก็รู้สึกว่ที่เราจะได้รับการปกป้องดูแล แต่ว่าปัญหาก็คือ เรายังไม่ค่อยเห็นการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องเหล่านี้จริงๆ แต่ไปบังคับใช้ในแง่ลบ คือควบคุมเนื้อหาเสียมากกว่า” (จิรนุช เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

2. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐมากเกินไป ทำให้เกิดความเสียหายมาก

“ช่วงแรกๆ เห็นข่าวว่ามีจับเว็บนั้นเว็บนี้ คล้ายกับว่าเป็นของเล่นใหม่ให้เจ้าหน้าที่สามารถกระทำได้ คือ ปกติตามกฎหมายถ้ามีข้อมูลไม่เหมาะสมในเว็บไซต์เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งไปที่เว็บไซต์ก่อนว่าให้ปิดหรือให้ดำเนินการอย่างไร แต่กฎหมายนี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่มากเกินไป เพราะเขาสามารถเข้าไปแฮ็คตัว Server ได้เลย สมมุติว่ามีปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ในเว็บไซต์แห่งหนึ่ง ที่เป็น

ตลาดซื้อขายของ จะไปปิดเว็บเขาทั้งเว็บหรือควรจะปิดแค่หน้าที่ใช้งานไม่ถูกต้องหน้านั้นหน้าเดียวจริงๆแค่เขาแจ้งเข้ามาว่าขอให้ลบและเก็บข้อมูลนี้ไว้ต่อไปก็วัน ถ้าเกิดผู้ให้บริการดำเนินการตามนั้น ก็ไม่ควรจะเข้ามาทำอะไร แต่มีบางคดีเขาดำเนินการเรียบร้อยแล้ว แต่ทางรัฐก็ยังเข้ามาอายัด Server ไป ทำให้เกิดความเสียหายมาก” (ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

3. ทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตยุ่งยากมากขึ้น เพราะผู้ใช้ต้องลงทะเบียนก่อนเข้าใช้บริการตามเว็บไซต์ต่างๆ

“ในแง่ของผู้ใช้ สำหรับคนที่ไม่ได้ทำผิดอะไร เขาก็คงไม่ได้รับผลกระทบ เพียงแต่ความสะดวกจะลดลงเพราะทุกครั้งที่จะใช้บริการจะต้องเข้ามาลงทะเบียนก่อน ซึ่งบางคนอาจจะมองว่ายุ่งยากมากขึ้น เพราะเขาก็ไม่ได้ทำผิดอะไร ทำไมต้องลงทะเบียน” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

ตารางที่ 36 การประเมินข้อดี – ข้อเสียที่ได้จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ของเว็บมาสเตอร์

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ทำให้คนไม่กล้ากระทำความผิด เพราะมีการจัดระเบียบการใช้งานและเก็บข้อมูลผู้ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต	1. ยังไม่มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด
2. การสร้างความน่าเชื่อถือแก่ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต	2. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐมากเกินไป
	3. ทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตยุ่งยากมากขึ้น

4.) ผลกระทบของพ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

4.1 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เว็บมาสเตอร์ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

4.1.1 ไม่ทราบหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตีความกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ ไม่ทราบหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตีความกฎหมายว่าใช้อะไรเป็นตัวตัดสินว่าสิ่งไหนถูกหรือผิด และการตีความกฎหมายของเว็บมาสเตอร์แต่ละคนนั้นมีไม่เหมือนกันเพราะมีวิจรรย์ที่แตกต่างกันไป

“ปัญหาส่วนหนึ่ง คือ การตีความและวิจรรย์ของแต่ละคนไม่เท่ากัน แล้วขั้นตอนการจะลบไม่ลบ ต้องมาตีความกันมากขึ้น มีครั้งหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ลงเรื่องนางแบบเพนเข้าสู่ติดสติ๊กเกอร์ ทุกคนก็ลง แต่พอเราลงแล้วเป็นประเด็น อย่างนี้เราตีความผิดตรงไหน” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

4.1.2 มีขั้นตอนการทำงานที่เพิ่มขึ้นและต้องรับผิดชอบมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ ทำให้มีขั้นตอนการทำงานที่เพิ่มขึ้นและต้องรับผิดชอบมากขึ้น เพราะกฎหมายกำหนดให้ทุกเว็บไซต์ต้องเก็บ Log File เป็นระยะเวลา 90 วัน ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรในการเก็บเยอะ

“มีการเพิ่มภาระของการเก็บข้อมูล คือ ต้องมีการเก็บ Log File 90 วัน ซึ่งข้อมูลมันก็เยอะ เราเก็บได้แต่ข้อมูลเบื้องต้นที่คิดว่าสำคัญ และต้องศึกษาเงื่อนไขการเก็บข้อมูล รวมทั้งสร้างระบบการดูแลจัดการที่เราจะติดตามได้ชัดเจนมากขึ้น บางทีเราเจอปัญหา คือ ถ้าคนเข้ามาใช้งานพร้อมๆ กัน Server เราก็ล่มได้ แล้วเว็บเราจะมีเรื่องของการ Attack Server โดยการแกล้งเรียกข้อมูล D Dos Attack¹² ด้วย คือ แค่คนไม่กี่คนเขาอยากแกล้งเขาก็สามารถทำได้ ถ้าเขามีโปรแกรมบางอย่างที่จะทำให้ Server ทำงานไม่ได้ มันก็เลยเยอะมาก จนเราก็เก็บ Log File ไม่ไหวเหมือนกัน” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

¹² DoS Attack (Denial of Service) หมายถึง การขัดขวางหรือก่อกวนระบบเครือข่ายหรือ Server จนทำให้เครื่อง Server หรือเครือข่ายนั้นๆ ไม่สามารถให้บริการได้ตามปกติ ซึ่งการโจมตีด้วยวิธีการ DoS Attack โดยทั่วไปนั้นจะกระทำโดยการใช้ทรัพยากรของ Server ไปจนหมด เมื่อมีการเชื่อมต่อในรูปแบบนี้เข้ามาเรื่อยๆ จะทำให้เครื่องเป้าหมายนั้นเกิดการใช้ทรัพยากรไปจนกระทั่งหมดและยุติการให้บริการในที่สุด ส่วน D DoS (Distributed Denial of Service) คือการโจมตีในรูปแบบเดียวกันกับ DoS แต่จะต่างตรงที่ว่าจะใช้หลายๆ เครื่องช่วยในการทำซึ่งจะให้ผลลัพธ์ที่เป็นอันตรายและรวดเร็วมากกว่าการทำโดยใช้เครื่องเดียว

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์ต้องทำงานหนักกว่าเดิมเพราะต้องปรับปรุงระบบในการแจ้งลบแจ้งเตือนต่างๆและต้องคอยกั้นกรองเนื้อหาในเว็บไซต์ของตนเพื่อไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

“อุปสรรค คือ เรื่องของการจัดการ การเฝ้าระวัง การจัดเวรยามก็จะลำบาก โดยเฉพาะช่วงวันหยุด ถ้าหยุดติดกันหลายวันยิ่งลำบาก ที่กำหนดว่าได้รับแจ้งแล้วควรจัดการให้ได้ภายใน 3 วัน เป็นเรื่องที่ยากมาก ถ้าเกิดว่าวันไหนข้ามเสาร์อาทิตย์ไปวันจันทร์เกิดหยุดนักขัตฤกษ์แล้วเราต้องจ่ายโอทีเด็กเพื่อมาดูแลวันจันทร์เพื่อให้ใคร่คนตรวจมันเป็นเรื่องยาก” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

4.1.3 ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพราะต้องเก็บ Log File ซึ่งทำให้ต้องมีการจัดเตรียมระบบเพื่อใช้เก็บข้อมูลทุกส่วนในเว็บไซต์ และต้องอาศัยเนื้อที่เก็บข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะแต่ละเว็บไซต์มีข้อมูลอยู่ในปริมาณมาก นอกจากนั้น ยังต้องมอบหมายพนักงานให้มาทำหน้าที่คอยกั้นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในเว็บไซต์ ซึ่งแต่เดิมไม่ได้เจาะจงโดยเฉพาะ แต่พอหลังจาก พ.ร.บ. ออกมา ก็ต้องมีพนักงานมาคอยสอดส่องดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ

“การให้เก็บ Log File ค่อนข้างหนักสุด เพื่อนที่ทำงานในวงการไอทีด้วยกันบอกแทบจะเป็นเสียงเดียวกันว่าไม่มีทางเก็บได้หมด แล้วเรามองว่าเป็นขยะ เพราะว่าเก็บแล้วแทบไม่ได้เอามาใช้ ยกเว้นจะเกิดเรื่องขึ้นมาจริงๆ อย่างเว็บไซต์เราวันหนึ่งมี Log File เข้าออกรวมๆค่อนข้างเยอะ ก็ต้องเสียพื้นที่ตรงนี้ไปฟรีๆ ซึ่งเราไม่ใช่เป็นผู้ให้บริการที่คิดค่าบริการจากภายนอก คือ เราเก็บค่าบริการจากค่าลงทะเบียนของนักศึกษา ซึ่งเราคงไม่ไปเก็บเพิ่ม ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และการต้องระบุตัวตนทุกคนที่เข้าใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อจะเอาไปเก็บ Log File เราก็ต้องมาจัดระบบว่าถ้ามีผู้ใช้เข้ามาใหม่ต้อง Log In ซึ่งก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการระบบเพิ่ม” (ณัฐกร เกษศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

4.1.4 พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐทำงานไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดี

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. คือ พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่รัฐทำงานไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดี เพราะมีการดำเนินคดีโดยที่ไม่ได้แจ้งเตือนเข้ามาก่อนว่าพบข้อความที่ไม่เหมาะสม

“แม้ว่าเราก็เก็บ Log File และปฏิบัติตามข้อกำหนดแล้วก็ยังมีเรื่องของการถูกดำเนินคดีเกิดขึ้น ข้อที่เขากล่าวหาจะเป็นลักษณะว่ามีข้อความที่เกี่ยวกับความมั่นคง คือ เว็บบอร์ดเราจะเป็นเรื่องสังคมการเมือง ทางเจ้าหน้าที่เขาคงพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อความนี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสถาบัน ก็เลยเป็นปัญหาตามมา คือเขาไม่ได้มีการแจ้งว่ากระทู้นี้มีปัญหา แต่ว่ามารับรู้ก็ตอนเราเห็นว่ามีความหมายเรียกให้เป็นพยาน เราก็เห็นว่าถ้าเจ้าหน้าที่เขามองว่ากระทู้นี้มีปัญหาเราก็จะได้ปิดไปตั้งแต่ก่อนที่จะเราได้หมายเรียกให้เป็นพยานด้วยซ้ำ” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

4.2 การปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ แบ่งได้เป็น 4 ส่วน คือ

4.2.1 แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ให้ผู้ใช้ทราบและเตือนให้ระมัดระวังในการใช้งาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์โดยมีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ให้ผู้ใช้ได้รู้รายละเอียดโดยนำข้อกำหนดที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ใช้งานมาอธิบายให้ผู้ใช้มีความเข้าใจ เพื่อจะได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้องและคอยเตือนให้ผู้ใช้ระมัดระวังในการใช้งานด้วย

“ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. นี้ หาที่เป็นการ์ตูน ทำแล้วเข้าใจง่าย มาใส่ไว้ในเว็บไซต์เพื่อให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจง่าย เว็บเราอยู่กับเด็ก เพราะฉะนั้นจะรวบรวมประเด็นที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่า พ.ร.บ. นี้มันมีผลกับเด็กในด้านนี้ๆนะ เล่าให้เขาฟัง คือ สื่อให้ง่ายๆ เพราะว่าหน้าที่เอา พ.ร.บ. ตั้งให้เด็กอ่าน เด็กไม่อ่านเพราะอ่านแล้วไม่เข้าใจ” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“ที่เราทำได้ คือ เดือนคนที่เข้ามาใช้งานและแจ้งให้เขารู้ อยากให้เขาเข้าใจ พ.ร.บ.นี้ เลยเขียนกติกาในการใช้งานโดยให้ข้อมูลมาตราที่เกี่ยวกับการโพสต์โดยตรง อย่างมาตรา 13 14 และ 16 จะพยายามเน้นย้ำให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องระวังในการโพสต์ข้อความ เดือนให้เขารู้ว่ามันไม่ใช่นิรนามแล้ว เพราะเราต้องเก็บ IP Address ของเขาตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และถ้าหากมีการกระทำความผิดทางกฎหมายเราต้องส่งข้อมูลให้ทางรัฐดำเนินการ” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

4.2.2 ปรับให้สามารถตรวจสอบได้และมีการกลั่นกรองเนื้อหาในเว็บไซต์มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ คือ มีการปรับให้ผู้ใช้งานต้องลงทะเบียนก่อนเพื่อให้สามารถระบุตัวตนและเก็บข้อมูลของผู้ใช้เอาไว้ หากมีการกระทำความผิดจะได้ตรวจสอบได้ จึงทำให้ผู้ใช้งานมีโอกาสกระทำความผิดน้อยลง นอกจากนี้เว็บมาสเตอร์ต้องมีการกลั่นกรองเนื้อหาในเว็บไซต์ของตนมากขึ้นโดยพยายามไม่ให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

“ถ้ารูปแบบไม่มีการปรับ แต่เนื้อหาก็ต้องกรองมากขึ้น เมื่อก่อนเว็บบอร์ดปล่อยฟรีเดี๋ยวนี้ต้องให้คนโพสต์ลงทะเบียนให้ได้ ไม่ใช่เข้ามาครั้งหนึ่งก็สมัครครั้งหนึ่ง แล้วก็โพสต์คำคร่ำครวญ อยากเข้ามาอีกก็สมัครใหม่แล้วใช้อีเมลปลอม เดี่ยวนี้จะใช้วิธีให้ยืนยันผ่านอีเมล ต้องมีอีเมลและ Password ส่งกลับไปเพื่ออีเมลที่เขาลงทะเบียน อย่างน้อยอีเมลนั้นต้องใช้งานได้จริง ส่วนเรื่องเนื้อหาบทความก็ดูเป็นกรณีไป อย่างหลังๆบทความในเว็บไซต์ที่วิพากษ์วิจารณ์สถาบันก็ลง เพราะมันไม่รุนแรง ถ้าไม่ชัดมากก็คงเอาลงหมด” (อรรณพ นิพิทเมธาวิ, สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2551)

“เมื่อเราเก็บ Log File ไม่ค่อยได้เพราะต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงและทำให้ระบบช้าลง เราก็ต้องปรับกระบวนการในเว็บไซต์ให้สามารถตรวจสอบได้ ให้มีโอกาสกระทำความผิดน้อยลงไม่อย่างนั้นใครคำใครไม่รู้ มีหลายครั้งที่เว็บไซต์เราก็โดน คือ ไปค่าผู้อำนวยการโรงเรียนอื่นกลายเป็นรวมที่คำ พอคิดว่าเราต้องอ่านก่อนผู้อ่าน พออ่านจบก็ลบเลข ทุกอย่างต้องอ่านก่อนที่จะยืนยันไป พอตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยว่าถูกต้องเราก็ชี้แจงดีกว่านำเสนอได้” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

4.2.3 คอยตรวจตราและดักเตือนผู้ใช้งานที่มีการใช้งานที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ โดยต้องคอยตรวจตราและดักเตือนหากพบว่าผู้ใช้งานมีการใช้งานที่ไม่เหมาะสม เช่น การลอกผลงานของผู้อื่นเอามาลงโดยไม่ได้อ้างอิงแหล่งที่มา การโพสต์ต่อกัน

“มีการแจ้งเตือนเรื่องการ Copy ขวามาลงโดยไม่อ้างอิงที่มา เพราะพวกวัยรุ่นไม่ค่อยคำนึง เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ก็ต้องดักเตือนก่อน ถ้าไม่เชื่อก็ยึด Log In ไม่ให้เล่นเพราะถือว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมาก ประเทศเรามีปัญหาเรื่องละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาดอันดับมากสูงสุดในเรื่องนี้ ในเอเชียเรารองจากจีน เว็บไซต์เราถึงมีนโยบายที่อยากให้คิดและเขียนเองมากกว่า ถ้าเกิดเป็นบล็อกที่ Copy ขวามา เราก็ไม่ได้ห้าม แต่ไม่สนับสนุน คือ ไม่ควรเกินวันละ 10 ขาว มันเปลืองเนื้อที่เราและถูกสติปัญญาของตัวเอง ต้องเห็นใจเราบ้าง เพราะนโยบายเป็นแบบนี้ เราลงทุนซื้อ Server มา เรามีพื้นที่ให้คุณคิดคุณเขียนจากสมอง เป็นการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม หรือที่มีการหมิ่นประมาทกัน เอาเรื่องส่วนตัวมาทะเลาะกันหน้าบล็อกจะไม่ให้เล่นเลย ถือว่าใช้บล็อกผิดวัตถุประสงค์ มันควรเป็นที่ที่เอามาเขียนในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า” (ชาติ วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

“มีการปรับหลายอย่าง เรื่องแรก คือ เนื้อหาที่พาดพิงถึงการเมืองที่อยู่ในช่วงที่รุนแรง เราก็จะระมัดระวัง ถ้ารู้สึกว่ามันจะรุนแรงขึ้น ประเด็นนั้นจะไม่พูดถึงเลย ในส่วนอื่นๆก็คือ การบริการ อย่างเช่น อัลบั้ม เว็บบอร์ด ฯลฯ ทุกครั้งคนจะสามารถโพสต์ภาพใหม่ๆประจำวันแบบอัตโนมัติ พวกที่เป็นอัตโนมัติพวกนี้ต้องเปลี่ยนใหม่ คือ เว็บมาสเตอร์ต้องกรองก่อน ส่วนเนื้อหาข้างในถ้ามีภาพที่อนาจารหรืออะไรที่อยู่ในประเด็น เราก็อาจจะต้องลบ พยายามไม่ให้มันแรง คือ ต้องระวังทุกเรื่อง เพราะบางทีเรามองไม่อนาจารแต่คนอื่นอาจจะมองและตีความอีกอย่างหนึ่ง เราต้องเซฟตัวเองก่อน แต่ถ้าเกิดมันมีหลุด เราารู้สึกว่าไม่มีอะไรแต่เจ้าหน้าที่เขาตีความว่าไม่เหมาะสมก็ต้องเชื่อเขา เพราะเขาอยู่ใกล้กฎหมายมากกว่า ก็จะลบออกไปหรือซ่อนไว้” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์ของเว็บธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) มีการปรับการใช้งานในเว็บไซต์โดยมีการเตือนผู้ใช้งานไม่ให้มีการซื้อขายสินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น สินค้าละเมิด

ลิขสิทธิ์ สิ้นค้าอนาจาร ฯลฯ โดยพยายามไม่ให้ผู้ใช้โพสต์ข้อความหรือขายสินค้าบางอย่างที่ไม่เหมาะสมในเว็บไซต์

“ที่มีการปรับ คือ พยายามจะขึ้นพวกเรื่องลิขสิทธิ์พวกซีดีเพลงต่างๆ แล้วก็ในเว็บบอร์ดก็จะขึ้นว่าทางเราเป็นผู้ให้บริการ เราไม่มีเจตนาให้ใช้งานในลักษณะใดบ้าง เป็นกฎหมายสากลเลยจริงๆทาง พ.ร.บ. ไม่ได้กำหนด แต่เราต้องการประกาศเจตนาในการให้บริการของเรา เช่น ห้ามมีการประกาศซื้อขายสินค้าเกี่ยวกับพวกละเมิดลิขสิทธิ์ สิ้นค้าผิดกฎหมาย สิ้นค้าอนาจารต่างๆ เช่น ซีดีลามกอะไรพวกนี้ พูดย่อยๆคือประกาศว่าไม่รับโฆษณาเกี่ยวกับอะไรในทางที่ผิดกฎหมายทั้งสิ้น” (ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งไม่มีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ เนื่องจากเนื้อหาในเว็บไซต์ไม่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

“ไม่ได้ปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ เพราะว่าเนื้อหาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่ไม่ค่อยจะมีผลกับ พ.ร.บ.เท่าไร ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่ให้ความรู้ เรื่องประกาศและกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัยมากกว่าเลยไม่มีปัญหาอะไร” (ณัฐกร เฉยศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

นอกจากนั้น สาเหตุที่เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งไม่มีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์เนื่องจากทางเว็บไซต์ได้เห็นความสำคัญของการตรวจตราดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างดีก่อนที่จะมี พ.ร.บ.ฉบับนี้แล้ว

“ไม่มีปัญหาในด้านปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ เพราะในแง่ของข้อบังคับต่างๆ เช่น การเผยแพร่เนื้อหา ฯลฯ ตรงนี้เป็นนโยบายของทางเราอยู่แล้วที่จะต้องมีการขอขอบเขตของการนำเสนอข้อมูลที่เข้าถึงคนส่วนใหญ่ให้ไม่มีอะไรที่ขัดแย้งกับศีลธรรม” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

4.3 การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File)

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีวิธีการดำเนินการในการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แตกต่างกันไปใน 4 ทิศทาง

เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งเดิมมีการเก็บ Log File ไว้อยู่แล้ว แต่ไม่ได้เก็บนานตามที่กฎหมายกำหนด จึงต้องมีการเพิ่มระยะเวลาการเก็บให้เป็น 90 วัน (3 เดือน) เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

“มีส่วนที่เพิ่มเติมก็คือ เปลี่ยนวิธีการเก็บมาเป็นการเก็บแบบ Centralized ซึ่งเมื่อก่อนเราเก็บไว้ใน Server ซึ่ง Administrator สามารถไปแก้ไขได้ แต่ตาม พ.ร.บ.นี้มันไม่ควรเป็นแบบนั้น” (ทัศนาศูวาทิวิศุทธิ์, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งโดยเฉพาะเว็บไซต์ที่มีการซื้อขายสินค้านั้นจะมีการเก็บ Log File มากกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ 3 เดือน เพราะถ้าเกิดมีปัญหาขึ้นมาจะได้ส่งข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

“จริงๆของเราเองจะเก็บไว้ตลอดเลย เพราะบางทีการใช้เวลาในกระบวนการทางด้านเอกสารของทางราชการจะช้ากว่า 3 เดือน เราก็เลยเลือกเก็บไว้หมดเลยดีกว่า ถ้าเกิดมีปัญหา มีเจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อมา เราก็ยังให้ข้อมูลเขาได้ จริงๆมันก็เยอะ แต่เราจะเก็บเฉพาะที่เราลบ คือ ถ้ามีการลบเราถึงจะเก็บ แต่ถ้าเกิดว่าประกาศที่เหมือนกับว่าหมดอายุไปเองตรงนั้นเราไม่ได้เก็บ IP Address ไว้ แต่ก็จะมีบันทึกรายละเอียดไว้อยู่เหมือนกัน” (ฤทธิกรณ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

นอกจากนั้น สาเหตุที่เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งมีการเก็บ Log File มากกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะเป็นในกรณีที่ทางเว็บไซต์ถูกร้องเรียนเพราะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทางเว็บไซต์ก็จะเก็บข้อมูลของคนที่ทำให้ผิดเอาไว้เกินกว่า 90 วัน เพื่อให้ตำรวจสามารถตรวจสอบได้ จนกว่าจะมีการตัดสินคดีขึ้น

อย่างไรก็ดี เว็บบราวเซอร์ท่านหนึ่งไม่สามารถเก็บ Log File ได้ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เพราะปกติคนเข้าใช้เยอะมาก พอให้เก็บ Log File นานยิ่งทำให้เว็บช้ายิ่งขึ้น

“เราเก็บประมาณ 48 ชั่วโมง คือ เราดูปริมาณ พอเยอะเกิน เว็บเริ่มช้าเราลบทิ้งเลย ซึ่งความจริงมันไม่ถูกหรอก ผมก็เคยนำเสนอว่า 90 วันเก็บไม่ไหวหรอก เยอะเกินไป 30 วันนี่ก็น่าจะพอแล้ว น่าจะแจ้งความกันได้แล้ว คุณปล่อยไปได้อย่างไร มีคนหมั่นประมาทคุณ แล้วทิ้งไว้ตั้ง 30 วัน” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยะกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ เว็บบราวเซอร์ส่วนหนึ่งมีการเก็บข้อมูลการใช้บริการใน Log File เพิ่มขึ้น โดยต้องเก็บข้อมูลทั้งหมดของผู้ใช้ที่เข้ามาใช้บริการเพราะบางบริการเดิมไม่ได้มีการเก็บข้อมูลเอาไว้ แต่ตอนนี้ก็ต้องเก็บทั้งหมดเพราะทุกส่วนย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดคดีความขึ้นได้ ใครแจ้งอะไรมาก็ต้องเก็บรายละเอียดไว้

“ก็จะดูว่าเดิมข้อมูล Log File ที่เรามีเก็บนั้นเพียงพอหรือเปล่า มีตัวไหนที่จะต้องเก็บเพิ่มเติม เพราะอาจจะมียางจุดที่เราไม่ได้มองว่ามันจะมีปัญหา เช่น ส่วนของเจ้าของบล็อกซึ่งเดิมเรามองว่าเป็นสมาชิกอยู่แล้ว เลยไม่มีการเก็บข้อมูลเลข IP Address ตอนหลังก็เลยต้องมีการเก็บเพิ่ม (รัตนา ตั้งสินพูลเพิ่ม, สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2551)

4.4 การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการโดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน (Registration)

จากการประกาศใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ ในมาตรา 26 กำหนดให้ทุกเว็บไซต์ที่มีการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนเพื่อให้สามารถระบุตัวตนของผู้ใช้บริการได้หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทั้งนี้ แต่ละเว็บไซต์ต้องทำตามกฎหมายกำหนดโดยให้ผู้ใช้ลงทะเบียนก่อนเข้าใช้งาน ซึ่งผู้ใช้งานต้องกรอกข้อมูลส่วนบุคคลของตนเพื่อลงทะเบียน เช่น ชื่อ นามสกุล หมายเลขบัตรประชาชน อีเมล ฯลฯ แตกต่างกันไปตามแต่ละเว็บไซต์จะกำหนดเพื่อให้ระบุตัวตนผู้ที่เข้ามาใช้งานได้ว่าเป็นใคร

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บบราวเซอร์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย เพราะถ้าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นมาเลย อาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องมียระบบนี้ แต่เมื่อปัญหาเกิดขึ้นมาแล้ว ก็เป็นระบบของกฎหมายที่จะต้องมีการสร้างกลไกขึ้นมาเพื่อติดตามหาคนที่กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในส่วนของการให้บริการหรือการใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่จะมีการเติบโตขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อดี คือ ทำให้เว็บมาสเตอร์สามารถดูแลตรวจสอบได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีผลให้ผู้ใช้กระทำความผิดน้อยลง เพราะก่อนที่คนจะโพสต์อะไรจะได้ระวังก่อนว่าชื่อ Account นี้ จะใช้ไม่ได้อีก ส่วนข้อเสีย คือ ทำให้ผู้ใช้เกิดความยุ่งยากมากขึ้นกับขั้นตอนในการเข้าใช้บริการตามเว็บไซต์ต่างๆ ดังนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติต้องทำความเข้าใจกับผู้ใช้เยอะหน่อยว่าทำไมต้องทำอะไรยุ่งยากขึ้น

“ก๊ี้ที่ต้องลงทะเบียนกัน เวลาใครทำอะไรจะได้รู้ได้เห็น แต่ก่อนใครๆก็สามารถเข้าไปทำอะไรก็ได้ แต่คนอาจจะยังไม่คุ้น ผมเองก็รู้สึกว่ามันอาจจะไม่คล่องตัว แต่ก็น่าจะสนับสนุนเพราะถ้าคนใช้งานมากขึ้น แล้วไม่มีการลงทะเบียน โอกาสที่จะหลงหูหลงตาแล้วก็กวดขันกันค่อนข้างยาก แล้วอีกอย่างหนึ่งเป็นผลทางจิตวิทยาด้วย ถ้าลงทะเบียนเข้าไปคงไม่กล้าที่จะทำอะไรที่ไม่ค่อยดี อย่างน้อยก็ห้ามพวกที่จะทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะพวกหมิ่นประมาท ใส่ร้ายป้ายสีน่าจะลดลง”
(ธวัชชัย ดุลยสุจริต, สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2552)

“เห็นด้วยกับการออกกฎให้มีระบบลงทะเบียน แต่ว่าต้องบังคับใช้ให้มันจริงจัง ไม่อย่างนั้นก็เหมือนเดิม ก๊ี้ที่สามารถ Identify ได้ว่าใคร ทำอะไรบ้าง เพราะถ้าเกิดเรื่องอะไรขึ้นมาแล้วสามารถตรวจสอบได้ แต่บอกได้เลยว่ามันไม่ 100% อย่างในกรณีนักศึกษาในมหาวิทยาลัยบางที่เขาไม่ให้ความสำคัญกับ Username และ Password ตัวเอง บางทีเด็กบางคนไม่วาง เอา Username และ Password ให้เพื่อนไปดูเกรดให้ แล้วเพื่อนเอา Account เขาไปใช้ทำอะไรผิด แล้วเด็กคนนั้นก็ต้องการรับผิดชอบโดยไม่รู้ตัวเรารู้สึกว่ามันไม่เป็นธรรมกับคนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทางมหาวิทยาลัยก็ต้องคอยเตือนกับนักศึกษาเป็นระยะๆว่า Password เป็นเรื่องสำคัญ อย่าเอาไปให้คนอื่นใช้แทน”
(ณัฐกร เลขศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งซึ่งดูแลเว็บไซต์การศึกษา มีความเห็นว่าการใช้ระบบลงทะเบียนมีผลดีในการสร้างข้อมูลใหม่ๆขึ้น เพื่อให้ผู้ที่มาเผยแพร่ข้อมูลระมัดระวังเวลาเขียนอะไรลงไป อย่างน้อยๆก็ทำให้เกิดความกลัวขึ้นมาบ้าง ดังนั้น การใช้ระบบลงทะเบียนเป็นสิ่งที่ดีในกรณีที่จะเกิดข้อมูลใหม่โดยผู้ใช้ แต่ถ้าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารในส่วนที่ให้คนเข้ามาอ่าน เข้ามาศึกษาหาความรู้นั้นก็ไม่ต้องลงทะเบียน ควรให้คนเข้ามาอ่าน เข้ามาหาความรู้ได้เลย

“เว็บเราจะลงทะเบียนเมื่อคุณอยากโพสต์ เพราะสิ่งที่เป็นลักษณะของเว็บ 2.0 คือ เมื่อมี

ข้อมูลที่เกิดจากผู้ใช้งานถึงต้องลงทะเบียนเพื่อแสดงความเป็นตัวตน แต่ถ้ามาศึกษาโดยอ่านอย่างเดียว หรือในกรณีเลือกตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลอยู่แล้วไม่ต้องลงทะเบียนก็ได้ เพราะว่าคำตอบตอบ ด้วยผู้ถามอยู่แล้ว ยังไงก็ไม่ละเมิดผู้อื่น แต่ถ้าเป็นคำตอบที่อิสระก็ต้องมีการลงทะเบียน คือ ไม่ใช่ ว่า พอคนเข้ามาที่หน้าแรกของเว็บไซต์ก็บอกว่าจะต้องสมัครสมาชิกก่อน อย่างนี้มันเกินไป เว็บ การศึกษาควรจะมีส่วนที่ไม่ต้องลงทะเบียน ให้เขาเข้าไปอ่าน เข้าไปหาความรู้ได้เลย” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าการใช้ระบบลงทะเบียนหรือไม่ใช้ระบบ ลงทะเบียน คุณภาพของเนื้อหาที่ออกมาไม่ได้แตกต่างกัน

“ที่ผ่านมาจากประสบการณ์ที่ดูแลเว็บบอร์ดเอง การลงทะเบียนหรือไม่ลงทะเบียนไม่ได้มี ผลต่อการแสดงความคิดเห็นของคน คือ เราสื่อสารกันผ่านอินเทอร์เน็ตก็จริง แต่ว่าจริงๆมันมีตัวตน ของคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่สื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ อย่างเว็บบอร์ดเรามีตั้งแต่ก่อนที่คนไม่ต้อง Log In แล้วสามารถโพสต์ได้ กับ Log In แล้วถึงจะโพสต์ได้ คุณภาพของเนื้อหาที่ไม่ได้ต่างกัน” (จิรนุช เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

อย่างไรก็ดี เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อระบบลงทะเบียนที่มีต่อสิทธิเสรีภาพในการ สื่อสารของประชาชน แตกต่างกันไปใน 2 ทิศทาง คือ

1. ผลกระทบต่อสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนและการสิทธิเสรีภาพ เป็นส่วนตัวของประชาชน
2. ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ในทิศทางที่ 1 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นต่อระบบลงทะเบียนที่มีต่อสิทธิเสรีภาพ ในการสื่อสารของประชาชนว่า มีการสิทธิเสรีภาพเป็นส่วนตัวและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ของประชาชนบางส่วนเพราะผู้ใช้งานต้องมีการกรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ นามสกุล หมายเลขบัตร ประชาชน ฯลฯ ซึ่งผู้ใช้งานบางคนอาจจะไม่อยากจะกรอกข้อมูลบางอย่างเพราะกลัวว่าข้อมูลจะไม่ ปลอดภัย แล้วคนที่ไม่คิดทำผิดจะเกิดความรู้สึกว่ายุ่งยากวุ่นวาย เพราะเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ยากขึ้น

“การทำระบบนี้ขึ้นมามันก็ดี แต่จะไปลำบากกับผู้ใช้ ถ้าเกิดจะใช้ต้องกรอก Username และ Password และใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนทุกครั้ง แล้วอินเทอร์เน็ตไม่ได้มีแต่ในประเทศไทย สมมุติว่าในเมืองไทยทุกเว็บต้องลงทะเบียน ผู้ใช้จะเข้าถึงข้อมูลได้ยากและจะวุ่นวายมาก แล้วคนที่เข้ามาจากต่างประเทศเราจะไปเช็คกับเขาได้อย่างไรว่าเขาเป็นคนประเทศไหน พาสปอร์ตอะไร เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่โยงใยไปทั่วโลก” (ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นต่อระบบลงทะเบียนที่มีต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนว่า ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน เพราะทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในบางเรื่องที่อาจจะไปพูดที่อื่นไม่ได้ เนื่องจากในสังคมมีระบบของกลไกอำนาจที่ทำให้คนไม่อาจจะพูดได้อย่างที่อยากพูด เช่น มีลูกน้องในหน่วยงานหนึ่งรู้สึกท้อแท้ไม่ให้ความเป็นธรรมกับตน ซึ่งจะทำให้เขาบอกแบบนั้นกับที่ทำงานก็ทำไม่ได้ เขาเลยพูดทางอินเทอร์เน็ตแทน นี่คือประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เราสามารถแสดงออกอย่างแท้จริงว่าเราคิดอะไร ปัญหาจะได้คลี่คลาย แต่ตอนนี้คนจะกลัว ไม่กล้าพูดในสิ่งที่คิด

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นต่อระบบลงทะเบียนที่มีต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนว่าระบบลงทะเบียนไม่ได้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้ที่ไม่กระทำผิด แต่จะมีผลกระทบต่อผู้ใช้ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่นเท่านั้น

“ไม่น่ามีปัญหาอะไร เป็นเรื่องดีเสียอีก ถ้าเราไม่ทำผิด เราจะไม่มีปัญหาอะไรเลย จะมีปัญหากับคนที่ทำผิดเท่านั้น เช่น พวกส่งสแปมเมล พวกฟิชซิง หลอกหลวงต่างๆ” (ณัฐกร เฉยศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

ส่วนผลกระทบที่เว็บมาสเตอร์ได้รับจากการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีผลกระทบต่อเว็บมาสเตอร์ในการจัดทำระบบลงทะเบียนและคอยดูแลไม่ให้ระบบมีปัญหา ซึ่งต้องมีการเพิ่มกลไกที่ยุ่งยากมากขึ้น

“เราต้องเพิ่มกลไกยุ่งยากขึ้น ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นอยู่ทุกวันนี้ก็คือ เวลาที่คนสมัครสมาชิกเขาต้อง Log In บางทีก็ Log In ไม่ได้ และมีผู้ใช้งานจำนวนหนึ่งซึ่งไม่พึงพอใจต่อการที่ต้องลงทะเบียน เขาก็คงเลือกที่จะไม่ใช้งานต่อ ซึ่งหลายคนเป็นคนที่โพสต์เนื้อหาที่ค่อนข้างมีคุณภาพ แล้วเขาก็เชื่อเรื่องการแสดงความคิดเห็น เขาถึงเลือกที่จะโพสต์โดยไม่ลงทะเบียน แต่พอเป็นแบบนี้มันก็กั้นคนจำนวนหนึ่งซึ่งเชื่อแบบนี้ออกไป แล้วก็เพิ่มขึ้นตอนยุ่งยากในแง่เครื่องมือของเราว่าต้องคอยดูแลสมาชิกที่เข้ามาให้เขาสามารถโพสต์ได้” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

“ในแง่ของผู้ให้บริการ เราอาจจะลำบากในช่วงแรกของการจัดทำระบบขึ้นมา แล้วก็เมื่อมีปัญหา แต่ถ้าผู้ใช้บริการลงทะเบียนแล้วไม่ได้กระทำความผิด เราก็คงไม่ได้ลำบากมากนักในเรื่องของระบบจัดการข้อมูลอะไรต่างๆ” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีผลกระทบเล็กน้อย คือ ต้องมีการจัดระบบเพื่อเก็บ Log File ในส่วนนี้เพิ่มเติมด้วย

“มีผลกระทบไม่มาก เพียงแต่ต้องเก็บ Log File ในส่วนนี้เพิ่มขึ้นด้วยว่าเขาลงทะเบียนเข้าใช้ล่าสุดเมื่อไหร่ ของเราจะต้องใช้เลขบัตรประชาชน ถ้าเกิดว่าไม่ใช้เลขบัตรประชาชนก็จะไปผ่านมือถือเพื่อเอาเบอร์มือถือมายืนยัน เพื่อให้การสมัครยากขึ้นหน่อย เพราะบางครั้งคือโดนบล็อกไปสักพักก็กลับมาใหม่เพราะว่าสมัครง่ายเกินไป” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

“ของเราไม่ค่อยได้รับผลกระทบเพราะว่าเราให้ Username และ Password กับนักศึกษาทุกคน แล้ว Username ของนักศึกษาทุกคนก็หรือรหัสนักศึกษา เพราะฉะนั้นตัวรหัสก็จะตรงกันกับบัตรประชาชนของนักศึกษา ถ้านักศึกษาเขาเข้ามา Log In ด้วยรหัส เราก็จะรู้เลยว่าเขาเป็นใคร แต่จะต้องระบุตัวตนทุกคนที่เข้าใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อจะเอาไปเก็บ Log File ว่าใครเข้าไปทำอะไร ปกติเครื่องคอมพิวเตอร์ใครจะเข้ามานั่งใช้งานยังงี้ก็ได้ พอมี พ.ร.บ.นี้ออกมา ก่อนจะใช้งานจะต้อง

Log In ตรึงนี้เราก็ต้องมาจัดระบบ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการระบบ” (ณัฐกร เกษศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

2.ผลกระทบต่อผู้ใช้ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้อินเทอร์เน็ตพอสมควร เพราะผู้ใช้รู้สึกว่าต้องทำอะไรที่ยุ่งยากขึ้น จึงไม่อยากจะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้น เว็บมาสเตอร์ควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการที่ลงทะเบียนกับทางเว็บไซต์ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ใช้อยากลงทะเบียน เพราะถ้าเป็นสมาชิกแล้วผู้ใช้รู้สึกว่าได้อะไรที่ดีขึ้นก็จะกลายเป็นว่าไม่ส่งผลกระทบอะไรต่อผู้ใช้และจะได้เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.กำหนด

“มีผลกระทบในช่วงแรก เพราะผู้ใช้ไม่ชอบลงทะเบียน ทั้งเด็กและครูจะมีความรู้สึกว่เรื่องมาก ใช้แค่นี้ต้องลงทะเบียนด้วยเหรอ ในช่วง พ.ร.บ.ออกมาใหม่แล้วมีการให้ลงทะเบียนจะถูกต่อว่ามากกว่าจะไม่มาใช้ แต่พอไปใช้อีกเว็บไซต์หนึ่งก็ให้ลงทะเบียนเหมือนกัน กลายเป็นว่าทุกเว็บไซต์ให้ลงทะเบียน ทุกคนก็เลยต้องยอมรับ ซึ่งถ้าอยากให้ผู้ใช้อุ้สึกดีกับระบบลงทะเบียน ก็ต้องมีวิธีการที่ทำให้ผู้ใช้รู้สึกดีต่อการสมัครเป็นสมาชิก อย่างเว็บเรามีส่วนที่ไม่ต้องลงทะเบียน เขาก็จะคิดว่าจะไปลงทะเบียนทำไม เราก็ต้องบอกว่าถ้าคุณลงทะเบียน คุณมีสิทธิประโยชน์เหนือกว่าคนอื่นอย่างไรบ้าง ถ้าคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกจะอ่านได้อย่างเดียว หลายคนยอมได้เพราะอยากได้มีอะไรมากขึ้น แต่บางคนเฉยๆอยากเข้ามาอ่านอย่างเดียว เขาก็ไม่ต้องสมัครสมาชิก” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ได้มีผลกระทบอะไรเพราะกฎหมายยังไม่ได้บังคับให้ลงทะเบียน ใครจะเข้ามาก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกทั้งหมดและไม่ได้บังคับว่าจะต้องลงทะเบียนเพื่อระบุตัวตนที่แท้จริง จะใส่ชื่ออะไรก็ได้

“ไม่มีผลกระทบเพราะตอนนี้ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงตรึงนี้เข้ามา เพราะจะลงทะเบียนเข้าไปก็จะใส่ชื่ออะไรก็ได้ ไม่ต้องระบุตัวตน ถ้าอีกหน่อยบังคับกันจริงๆ ก็คิดว่าคงไม่มีปัญหาอะไร ดีเสียอีก จะได้ไม่มีอะไรที่จะต้องเก็บปกปิดมากว่านี้ ส่วนมากคนที่เข้ามา 90% ก็คือต้องการที่จะ

เผยแพร่ความรู้ คนที่จะเข้ามาบิดเบือน เข้ามาก่อนกติกาก็จะน้อยลง” (วัชรชัย ดุยสุจริต, สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2552)

4.5 กฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ แบ่งตามลักษณะการประกอบกิจการออกเป็น 8 ส่วน คือ

4.5.1 เว็บทำ

เว็บมาสเตอร์ของเว็บทำมีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.sanook.com มีการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ 2 แบบ แบบที่หนึ่ง คือ ระบบกรองคำ เนื่องจากปริมาณของเนื้อหาที่เข้ามาสู่เว็บไซต์โดยผู้ให้บริการเป็นคนสร้างมีเยอะมาก คนตรวจดูได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้น ก่อนที่เนื้อหาจะถูกโพสต์ขึ้นไปบนหน้าเว็บไซต์ จะมีระบบกรองคำหยาบหรือการเปิดเผยข้อมูลอะไรบางอย่าง เช่น เบอร์โทรศัพท์ ฯลฯ จะมีการตัดการนำเสนอออกไป แบบที่สอง คือ ทันทีที่มีการแจ้งหรือมีการร้องเรียนมาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนเว็บไซต์ ก็จะมีการประสานงานกับคนที่ดูแลรับผิดชอบในส่วนของการบริการนั้นให้ส่งเผยแพร่ข้อมูลตรงนั้น

ในแง่ของตัวเนื้อหาเว็บไซต์ที่มีการตีเผยแพร่ขึ้นไปบนเว็บไซต์ในส่วนของการบริการต่างๆ จะมีทีมคนที่รับรับผิดชอบในแต่ละตัวบริการ และมีข้อบังคับต่างๆที่ทางฝ่ายกฎหมายตีพิมพ์ออกมาเป็นเอกสาร ซึ่งเป็นนโยบายที่ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตาม แล้วทางฝ่ายกฎหมายจะมีการเช็คอีกครั้งหลังจากที่เนื้อหาที่มีการตีพิมพ์ขึ้นไป เพราะพิจารณาว่ามีขอบเขตต่างกัน จึงต้องมีทีมงานที่ดูแลตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

ส่วนทาง www.kapook.com มีกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาหลายรูปแบบ ดังนี้

1. ระบบ captcha ใช้เพื่อป้องกันการสแปมข้อความบนกระดานต่างๆ
2. ระบบกรองคำที่ไม่เหมาะสม เช่น คำหยาบคาย
3. ระบบป้องกันการสแปม เช่น การโฆษณาที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญใจ

4. มีกลไกการแจ้งลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม (Moderator) และมีเจ้าหน้าที่คอยลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม โดยใช้หลักการ Notice and Take down คือถ้าผู้แจ้งมา ทางเว็บไซต์ก็จะพิจารณาว่าเหมาะสม ถูกต้องหรือไม่ แล้วจึงลบออก

นอกจากนั้น ยังได้มีการเปิดช่องทางให้ผู้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลเนื้อหาบนเว็บไซต์สำหรับทุกบริการในหลายช่องทาง เช่น สามารถอีเมลติดต่อกับผู้ดูแลระบบได้โดยตรง หรือมีลิงค์สำหรับแจ้งลบหรือแจ้งเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมผ่านทางหน้าเว็บไซต์ เป็นต้น

4.5.2 เว็บไซต์ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

เว็บมาสเตอร์ของเว็บไซต์ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.be2hand.com มีขั้นตอนการกลั่นกรอง 2 ระดับ ระดับแรก คือ จะให้ผู้แจ้งเข้ามาทางเว็บไซต์หากพบเห็นข้อความที่ไม่เหมาะสม คือ คลิกผ่านทางหน้าเว็บไซต์ได้เลย ส่วนระดับที่สอง คือ ให้ผู้ใช้โทรศัพท์เข้ามาแจ้ง ซึ่งการโทรศัพท์เข้ามาแจ้งส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่เร่งด่วน เช่น มีการหมิ่นประมาทก็จะมีการโทรศัพท์เข้ามาแจ้ง เพราะการซื้อขายจะเจอปัญหาเรื่องหมิ่นประมาทเยอะ ก็จะแนะนำผู้แจ้งว่าให้ดำเนินการอย่างไรบ้าง

“ในเว็บจะมีคนที่กลั่นกรองเนื้อหา คือ จะดูแลในส่วนของผู้ที่มีคนแจ้งเข้ามา ส่วนที่มีคนมาประกาศซื้อขายระยะหลังนี้จะมีการกลั่นกรองเนื้อหาแล้ว แต่ว่าตัวเก๋ารู้สึกการเก็บข้อมูลจะเยอะมากเป็นแสน เป็นล้านเลย ตรงนั้นก็จะกลั่นกรองลำบากหน่อย แต่อันใหม่นี้ ถ้ามีข้อความที่ไม่เหมาะสมเราก็จะเอาออกไป” (ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

ส่วนทาง www.tarad.com ในการกลั่นกรองเนื้อหาจะมีอยู่ประมาณ 2 คน ที่เป็นส่วน Support ของเว็บ และจะมีพวกอุปกรณ์ต่างๆที่ช่วยตรวจสอบเนื้อหาเพื่อคัดจับว่าตรงไหนที่ผิดกฎหมาย แต่อาจจะมีส่วนที่ไม่สามารถจับได้ในทันที เพราะเป็นเรื่องยากที่จะประเมิน เช่น มีคนเอากระเป๋าหลุยส์มาขายในเว็บ ไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นของแท้หรือของปลอม ต้องใช้วิธีพิจารณาจากราคาเป็นหลักว่าถ้าราคาต่ำเมื่อเทียบกับสินค้าในระดับนี้ก็น่าจะเป็นของปลอม ส่วนใหญ่ใช้การตรวจสอบอย่างนี้ ดูว่าอะไรที่น่าสงสัยแล้วค่อยตรวจสอบ จะพยายามควบคุมแล้วก็ให้ทางตำรวจ

สามารถเข้ามาตรวจสอบได้ตลอด ถ้าทางตำรวจต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ต้องการที่จะตรวจสอบอะไรต่างๆก็ยินดีและพร้อมจะให้ข้อมูลทั้งหมด

“พนักงานของเราทั้งหมด ถ้าทำงานอยู่แล้วเจออะไรที่ผิดปกติ เขาจะมีการแจ้งมาที่ศูนย์กลางข้อมูล เพื่อให้ทุกฝ่ายรับทราบ แล้วก็มานั่งดูว่ามีอะไรที่ผิดหรือเปล่า อย่างตอนนี้ของเรามี Function ตัวหนึ่งที่เหมือนกับว่าให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์แจ้งทางเราด้วยว่ามีการกระทำผิดหรืออะไรต่างๆก็ให้แจ้งมา ก็จะช่วยในการตรวจสอบด้วยในระดับหนึ่ง” (สุรน โรจน์อนุสรณ์, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2551)

4.5.3 เว็บไซต์สื่อพิมพ์ออนไลน์

เว็บมาสเตอร์ของเว็บไซต์สื่อพิมพ์ออนไลน์มีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทางเว็บไซต์ประชาไทมีส่วนเนื้อหาที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์โดยกองบรรณาธิการ คือ ข่าวบทความ และเว็บบอร์ด ในส่วนของข่าวกับบทความ ทางเว็บให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวของประโยชน์สาธารณะ เรื่องของคนที่ไม่ค่อยมีเสียงในสื่อกระแสหลัก อาจจะเป็นเรื่องที่พูดในสื่อกระแสหลักอยู่ แต่เป็นมุมมองที่หายไปจากในสื่อกระแสหลัก ส่วนตัวความเห็นท้ายบทความหรือท้ายข่าวก็เป็นพื้นที่อิสระ อันนั้นไม่ต้องลงทะเบียน แต่เราก็ใช้วิธีแสดง IP Address เอาไว้ ถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันว่าใครทำอะไรคนนั้นก็ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองทำ

ส่วนของเว็บบอร์ด ต้องการเปิดให้แสดงความคิดเห็นกันอย่างอิสระจริงๆ คนในเว็บบอร์ดก็เป็นแบบชุมชนของเขาเอง จะมีคนที่ใช้งานมายาวนาน ก็อาจจะเป็นที่รู้จัก พอกระทู้ของเขาขึ้นก็จะมีคนติดตาม ต้องการเน้นให้ทุกคนมีส่วนในการเป็นเจ้าของหรือรับผิดชอบร่วม เลย์ให้คนที่อ่านหรือคนที่เห็นสมาชิก สามารถที่จะแจ้งลบข้อความหรือกระทู้ที่เขาเห็นว่าไม่เหมาะสมได้ และสมาชิกสามารถที่จะปิดข้อความหรือกระทู้ที่คิดว่าผิดกติกาได้ ไม่ได้มีใครเป็นหน่วยพิเศษเฉพาะ และทีมงานก็จะเป็นเหมือน Administrator ที่ดูอีกชั้นหนึ่งในการโพสต์ที่เกิดขึ้น

“โดยระบบของเว็บบอร์ดจะไม่ได้อ่านก่อนถึงจะปล่อยให้ขึ้นแสดง แบบนั้นมันลำบาก แต่ว่าเราจะตามอ่านจากหัวข้อกระทู้ได้ แต่ตัวตอบกระทู้อาจจะไม่ได้อ่านทั้งหมด ก็เป็นระบบที่ให้เราใช้งานเว็บบอร์ดช่วยดูแลกันเองและเราก็จะดูแลอีกชั้นหนึ่ง เช่น ถ้ามีการปิดความเห็นโดยที่

ความเห็นนั้น ไม่ได้ผิดกติกา แต่เขาคิดว่าผิดกติกาเพราะคิดไม่เหมือนเขา อันนี้เราก็จะคืนกระทู้ที่เราคิดว่ามีการปิดไปโดยไม่เหมาะสมจากสมาชิกให้ ถ้าสมาชิกบางคนกระทำการลักษณะทำนองนี้ในหลายครั้งแล้วก็เห็นชัดว่าเป็นการแกล้งปิดของคนอื่น เราก็จะริบสิทธิ์การปิดกระทู้ คือ เขายังโพสต์ได้ แต่เขาไม่สามารถจะปิดกระทู้หรือปิดข้อความได้ ทำได้แค่แจ้งลบเหมือนกับคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก อันนี้คือไม่ได้แบนสมาชิก แค่แบนสิทธิ์การปิด

ส่วนเลขบัตรประชาชนเราไม่ได้ใช้ เพราะคิดว่ามันไม่ได้บอกอะไรได้จริงๆ แล้วอาจทำให้เราเก็บข้อมูลที่เป็น Fault data เช่น มีคนไปเอาเลขบัตรประชาชนคนอื่นมาใช้ ถ้าเกิดการกระทำ ความผิดมันจะชี้ผิดคน ซึ่งการเอาผิดผิดคนมันแย่กว่า” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

ส่วนทางเว็บไซต์เดลินิวส์ออนไลน์มีการถกเถียงเนื้อหาเว็บไซต์โดยพิจารณา 2 ประเด็นหลัก คือ เรื่องที่ต้องรู้ และเรื่องที่ยากรู้ โดยไม่ละเมิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ซึ่งในแง่ของการเปิดเผยความคิดเห็น จะป้องกันด้วยวิธีพิจารณาความเสี่ยงของข่าวแต่ละชิ้นว่ามีอัตราเสี่ยงมากน้อยเพียงใด สมควรเปิดให้แสดงความคิดเห็นหรือไม่

4.5.4 เว็บไซต์ไม่หวังกำไร

เว็บมาสเตอร์ของเว็บไม่หวังกำไรมีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการถกเถียงเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.thaigoodview.com มีการส่งเสริมให้ทุกคนที่ใช้เว็บไซต์ เคารพสิทธิคนอื่น ดังนั้น เมื่อ พ.ร.บ. ฉบับนี้ออกมา จึงได้ตั้งกฎ กติกาโดยการเอา พ.ร.บ. นี้มาขึ้นไว้ที่หน้าแรก โดยลิงค์ให้ใหญ่แล้วทำการ์ตูนให้ดู นอกจากนี้แล้ว ในการใช้งาน ถ้าไม่ใช่เด็กนักเรียน แต่ทำอะไรนอกกลุ่มนอกทาง ก็จะส่งอีเมลไปตักเตือนว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง เพราะแปะไว้บางที่เขาไม่อ่าน ถ้าเกิดเป็นเด็กนักเรียน ก็มีกฎอยู่แล้ว คือ ให้ครูของเขาเป็นผู้ดูแล ก็ปรับหน้าเว็บไซต์เป็นกฎ กติกาขึ้นเพื่อเป็นการบอกว่าเรื่องไหนที่ทำไม่ได้

“คนที่ใช้ส่วนมากไม่ค่อยอ่านกฎ กติกา มารยาทการใช้งาน อาจเป็นเพราะว่าเว็บเราดูไม่มีผลกระทบ นอกจากผมที่เป็นคนดูแล ยังมีคนดูแลอีกเป็น 10,000 คน คือ ผู้ใช้งาน เดี่ยวโทรศัพท์บ้าง อีเมลบ้าง พวกนี้เขาจะบอกเรา ถ้าเกิดว่ามีคนที่ทำอะไรไม่ดี จะมีผู้ปกครอง ครู มาโพสต์ต่อเลยว่า

พวกก่อนมาแล้ว ก็จะมีคนมาช่วยดูแลตรงนี้มากมาย มีหลายครั้งที่มีการโพสต์ข้อความค่าเว็บไซค์ มาป่วน ก็มีผู้ปกครอง ผู้ใช้งานมาช่วยกันโพสต์ว่า กลายเป็นกฎ กติกา มารยาทที่ออกโดยผู้ปกครอง ผู้ใช้งานเองว่าใครอย่ามาทำอะไรที่ไม่ดี สังคมจะเป็นตัวกำหนดขึ้นมาเอง ซึ่งอันนี้ก็มีมาก่อนมีพ.ร.บ. ฉบับนี้แล้ว” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, **สัมภาษณ์**, 22 มิถุนายน 2552)

ส่วนทาง www.thaingo.org ในเรื่องการตรวจสอบ กลั่นกรองเนื้อหาจะไม่มีหน้าที่เฉพาะบางทีคนที่ เป็นสมาชิกเองก็แจ้งมาหรือถ้ารู้จักก็โทรศัพท์มาบอก ส่วนเกณฑ์ในการตรวจสอบ สมมุติว่ามีการเขียนบทความหมิ่นเบี่ยงสูงตรงๆหรือบางทีชัดเจนมากก็คือโพสต์รูปโป๊ลงไป อย่างนั้นก็ไม่ลงให้ เป็นการพิจารณาจากเว็บมาสเตอร์ในขั้นแรกอยู่แล้ว

“ถ้าหมิ่นเหม่หรือมีในเว็บบอร์ดที่เราไม่เจอ ส่วนใหญ่ถ้ามีคนแจ้งเราก็ก่อนอยู่แล้ว หรือคำค่าที่เจตนาค่า อย่างบางทีการบรรยายบทความ การเขียนพาดพิง คำว่ากู มึง แม่กู โคตร อะไรแบบนี้ เราก็ต้องดูว่าเจตนาค่าหรือว่าอะไร ถ้ามันเชื่อมโยงเนื้อหาได้ ส่วนใหญ่จะปล่อยถ้าไม่ชัดเจนจริงๆ” (อรรถพ นิพิทเมธาวิ, **สัมภาษณ์**, 14 กรกฎาคม 2551)

4.5.5 เว็บหน่วยงานราชการ, องค์กร

เว็บมาสเตอร์ของเว็บหน่วยงานราชการ, องค์กรมีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.rd.go.th กรมสรรพากร ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐจึงต้องระมัดระวังในการให้ข้อมูลข่าวสารและในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล เพราะข้อมูลกรมสรรพากรนั้นเกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี ถ้าคนเอาอ้างอิงจะเกิดความเสียหายได้ ดังนั้น ในส่วนเว็บบอร์ดจะไม่ได้เป็นในลักษณะเปิดที่มีคนมาตั้งกระทู้ตอบกันเหมือนเว็บเอกชน เพราะส่วนใหญ่คนที่เข้ามาถามในเว็บบอร์ดจะถามปัญหาข้อกฎหมาย คนที่ไม่มีหน้าที่จะมาช่วยตอบผิๆไม่ได้ จะกำหนดเงื่อนไขว่าต้องคนรู้จริงถึงจะเข้ามาตอบได้ แล้วเว็บบอร์ดเราจะมองไม่เห็นจากหน้าเว็บ แต่จะไปอยู่ใน Contact us ซึ่งจะต้องใส่ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน E-Mail พอใส่เข้าไปแล้ว ก็ตั้งคำถามได้แบบเว็บบอร์ดเลย โดยจะมีเงื่อนไขภายใน 3 วันเข้ามาดูได้ ซึ่งเบื้องหลังมีคนทีชำนาญที่เกี่ยวข้องคอยตอบ แล้วเก็บไว้ในฐานข้อมูล คือ จะมี Call Center เข้ามานั่งพิจารณาคำถามของแต่ละวัน แล้วอย่างช่วงเย็นแบบ คำถามเข้ามาวันหนึ่งเป็นหลายพัน ซึ่งไม่สามารถตอบคนเดียวได้เพราะเขาไม่รู้เรื่องทั้งหมด เขาก็จะ

พิจารณาว่าคำถามนั้นเกี่ยวกับใคร ถ้าเกี่ยวกับสำนักกฎหมาย ก็จะกดส่งไปที่สำนักกฎหมาย คนที่สำนักกฎหมายที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบจะต้อง Log In เข้ามาดูทุกวัน ต้องคนที่มีสิทธิเท่านั้น เพราะตอบไปจะเข้าไปในฐานข้อมูล และหัวหน้าเขาก็ต้องเข้ามาตรวจสอบก่อนว่าถูกต้องไหม เป็นการกรองเบื้องต้น เพราะฉะนั้นคนอื่นๆที่เราไม่ให้เห็น เพราะกรณีอาจจะไม่เหมือนกัน แต่ความที่เขาไม่เข้าใจกฎหมาย มาอ่านคร่าวๆแล้วอาจจะคิดว่าเหมือนกันแล้วเอาไปอ้างอิง ซึ่งมันไม่ใช่

ส่วนทาง www.bu.ac.th มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เห็นว่าในการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์นั้น ผู้ให้บริการมีเยอะกว่าผู้ดูแลหลายเท่า เพราะฉะนั้นไม่มีทางที่จะดูแลได้หมด ถ้าคนภายนอกหรือบุคคลภายในพบเห็นเนื้อหาอะไรที่ไม่สมควรก็ให้แจ้งมา แล้วจะเรียกนักศึกษามาตักเตือนหรือว่าลบออก ถ้าเนื้อหาที่สร้างขึ้นเองนั้นไม่มีปัญหาอะไร ส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือเว็บไซต์ที่มาจากอาจารย์หรือมาจากหน่วยงาน จะไม่ได้กลั่นกรองเพราะมั่นใจว่าไม่มีปัญหาอะไรอยู่แล้ว แต่ถ้ามาจากนักศึกษา ก็ใช้วิธีถ้ามีปัญหามาแล้วให้แจ้งมาแบบนี้มากกว่า

ส่วนเว็บบอร์ดใช้วิธีเอา พ.ร.บ. ไปขึ้นไว้บนเว็บบอร์ดเลยว่าถ้าโพสต์ข้อความไม่เหมาะสมก็จะผิดตาม พ.ร.บ. เป็นการเตือนนักศึกษาไว้ จึงไม่น่ามีปัญหาอะไร แต่คอนเซ็ปต์ของเว็บสมัยใหม่คือ ผู้ให้บริการเป็นคนเขียนเนื้อหา เพราะฉะนั้นจึงไม่สามารถจะควบคุมทุกคนได้ บางคนเขียนเรื่องการเมือง ต่อต้านรัฐบาล ก็ไม่สามารถจะไปรู้ล่วงหน้าว่าเขาจะเขียนเรื่องนี้ ก็ใช้วิธีว่าถ้ามีคนแจ้งมาว่ามันไม่เป็นจริง ก็จะลบออก ซึ่งวันๆหนึ่งนักศึกษาเขาเขียนเยอะมาก เพราะฉะนั้นบางทีข้อความอาจจะปรากฏออกไปแล้วถึงรู้ ก็ต้องมาลบทีหลัง Moderator ที่ดูแล คอยตรวจสอบ ก็จะแยกกันเป็นห้องๆไป เว็บบอร์ดปัจจุบันเราให้ใช้ได้เฉพาะนักศึกษา จะมีหลายแบบ คือ เว็บบอร์ดที่นักศึกษาคุยกันภายใน และมีเว็บบอร์ดอีกแบบหนึ่งที่ให้บริการความรู้กับหน่วยงานหรือให้ความรู้กับบุคคลภายนอก ซึ่งเขาก็จะคุยกันในระดับแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกัน ซึ่งไม่ค่อยมีปัญหา

“บางอย่างควบคุมไม่ได้ คือ เราเปิดบริการให้นักศึกษาทำเว็บไซต์ส่วนตัว เราไม่สามารถไปควบคุมเนื้อหาเว็บไซต์ของนักศึกษาทุกคนได้ ไม่สามารถไปกรองเนื้อหาทุกอย่างได้ในส่วนที่เราไม่ได้ทำขึ้นเอง แต่ถ้าพบเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่ถูกต้องก็จะลบทิ้งหรือเรียกนักศึกษามาตักเตือน หรือถ้ามีการแจ้งจากองค์กรภายนอกว่าเว็บไซต์เรามีเนื้อหาไม่ถูกต้องตาม พ.ร.บ.เราก็จะลบให้” (ณัฐกร เฉยศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

4.5.6 เว็บบอร์ด

เว็บมาสเตอร์ของเว็บบอร์ดมีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้ และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.pantip.com จะมีทีมงานที่ทำเต็มเวลา 4 คน อย่างพวกรูปภาพที่ไม่เหมาะสม ทางฝ่าย Moderator ก็ต้องมีการลบไป และไม่มีการเพิ่มคนดูแลตรงนี้เพราะเชื่อว่าการสร้างกลไกให้ดูแลกันเองจะเป็นทางออกที่ดีกว่า ซึ่งในการกลั่นกรองจะมีระบบคำหยาบ ตั้งเป็น Database เลย แล้วทาง Moderator เขาก็สังเกต เช่น มีคำคำแนวใหม่เข้ามา ก็ต้องคอยปรับให้ทันสมัยตลอดเหมือนไวรัส จุดอ่อนที่เจอบ่อย คือ ระบบกรองคำหยาบมันมีผล คนจะเข้ามาถามว่าลบกระทู้่ออกทำไม คือ บางทีข้อความไม่มีอะไร แต่ว่าคอมพิวเตอร์ไปเจอคำที่ไปตรงกับคำหยาบ โปรแกรมเลยกรองออกไปก่อน ซึ่งตรงนี้ก็จะมีทีมงานอยู่คนหนึ่งที่จะคอยเข้าไปตรวจสอบ แล้วก็ไปกู้กลับ

คนที่เข้ามาใช้ต้องสมัครสมาชิก โดยมีการเก็บรหัสบัตรประชาชนเพื่อพิสูจน์ตัวตน จะได้ว่าไม่ซ้ำ ข้อมูลที่เก็บจริงๆ ไม่ได้เก็บ 13 หลักที่ปรากฏ แต่รับเลข 13 หลักมา Verify ว่าถูกต้อง แล้วจะเข้ารหัส 13 หลักด้วย Function ของคอมพิวเตอร์ แล้วคาแรกเตอร์ 13 หลักจะกระจายออกมา แล้วเก็บตัวนั้น ส่วนตัวที่เป็นเลข 13 หลักแท้ๆ ที่อ่านออกคือลบทิ้ง ถ้าถามว่าเลขอะไรนี้ไม่รู้เหมือนกัน เพราะการเข้ารหัสเป็น One Way ตรงนี้จริงๆ ช่วยได้เยอะ ถึงแม้จะไม่สามารถถอดกลับได้ ถึงแม้ไม่รู้ว่าเป็นใครก็ตาม แต่ลึกๆความรู้สึกเขา พอเห็นว่าต้องใช้บัตรประชาชน ก็จะรู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบกับตัวเนื้อหาที่ลงไป ซึ่งก็เป็นผลจากการสมัครเป็นสมาชิก เขาว่ามีการใส่ข้อมูลส่วนตัวก็ไม่กล้าทำ ความผิด

“เรามีการใช้กลไกให้สมาชิกช่วยดูแลกันเอง ซึ่งก็ได้ผล แต่ก็ยังมีช่องโหว่อยู่ คือ มีกลไกแจ้งเตือน แล้วก็โหวตลบด้วย ซึ่งกลไกตรงนี้ถ้าเป็นการคิดด้วยใจเป็นกลาง ก็ไม่มีอะไร แต่เพิ่งมีปัญหาในห้องราชดำเนิน ห้องการเมือง เพราะความคิดแยกออกเป็นสองขั้ว ซึ่งจากพื้นฐานผมนึกถึงการตัดสินแบบลูกขุนที่เห็นในหนัง ซึ่งลูกขุนไม่ได้มีความรู้ในเรื่องกฎหมาย แต่ให้มาดูว่าเรื่องนี้ในความรู้สึกของคนธรรมดา มันถูกหรือผิด คือ ระบบลูกขุนในอเมริกาจะใช้วิธีสุ่ม ถ้ามีคนดีขึ้นมา คนจะถูกสุ่มส่งจดหมายเชิญให้เข้ามาเป็นลูกขุน เป็นกฎหมาย ถ้าได้รับหมายแล้วไม่มานี่โทษหนัก ทีนี้กลัวว่าในเว็บบอร์ดถ้าเกิดสุ่มออกไป เขาอาจจะไม่มาตัดสิน แล้วผลการตัดสินมันก็ไม่ได้สักทีหนึ่งก็เลยออกมาเป็นไฟเขียว-ไฟแดงอย่างทุกวันนี้ อย่างในห้องราชดำเนินเป็นจุดโหว่ชัดมาก เพราะมันไม่เหมือนระบบลูกขุนที่ใช้การสุ่มไปเรียก แต่เหมือนกับว่ามีผู้ประท้วง 2 กลุ่มมารอหน้าศาล

เมื่อไหร่มีคดี ผู้ประท้วงกลุ่มไหนมาเร็วกว่าก็ได้ตัดสินไป” (วันจักร ผดุงรัตน์, สัมภาษณ์, 31 กันยายน 2551)

ส่วนทาง www.mthai.com นั้น กฎ กติกา มีหลายส่วน ถ้าในเว็บบอร์ดจะแจ้งเลยว่าห้ามโพสต์เนื้อหาที่เข้าข่ายหมิ่นเบี่ยงสูง หมิ่นประมาท กิ่งอนาจาร ฯลฯ ซึ่งตั้งแต่ตอนสมัครจะมีคำเตือนว่าทำอะไรได้บ้าง และถ้าทำอะไรผิดจะบล็อก Account ทันที แล้วก็มีเรื่องหัวข้อกระทู้ คือ การขึ้นหัวข้อกระทู้แต่ละครั้ง เว็บมาสเตอร์จะคอยกรองก่อนว่าขึ้นได้ไหม ต้องเป็นเว็บมาสเตอร์เท่านั้นที่โพสต์หัวข้อกระทู้ได้ เป็นการกรองส่วนหนึ่ง อย่างเรื่อง Comment ส่วนใหญ่เราจะนั่งดูคือไม่ได้กรองทุก Comment เพราะเยอะมาก แต่พยายามที่จะกรองคำพูดหยาบคายออกก่อน แล้วก็ใช้โปรแกรมสแกนต่อว่ามีคำหยาบคายอะไรไหม แต่ถึงอย่างนั้นก็หลบเลี่ยงได้อยู่ดี ถ้าตัวอักษรคำนี้ 3 คำเป็นคำหยาบ เดียวเขาก็เว้นวรรคไปหนึ่งช่อง ใส่จุดหนึ่งช่องก็ยังเป็นคำหยาบได้ ตรงนี้เลยกันไม่ได้ 100 % แต่ก็ทำให้เขาโพสต์คำหยาบคายลำบากขึ้น เพราะในการวิเคราะห์ด้านกฎหมายเขาบอกว่าถ้าเว็บมาสเตอร์อยู่กับขั้นตอน เว็บมาสเตอร์ผิดด้วย ก็คือถ้าหัวข้อกระทู้รุนแรงเว็บมาสเตอร์ผิดด้วย แต่ถ้า Comment รุนแรงเว็บมาสเตอร์ไม่ผิด

ส่วนวิดีโอต้องกรองอีกแบบหนึ่ง เนื่องจากวิดีโอมีระยะเวลาในการ Play อยู่แล้ว ถ้าเกิดว่าเว็บมาสเตอร์จะดูตั้งแต่ต้นจนจบ วันๆหนึ่งแทบไม่ต้องทำอะไรเลย เพราะวันหนึ่งเข้ามา 300-400 คลิปต่อวัน เลยต้องใช้โปรแกรมในการที่จะ Capture Screen Shot ออกมาเป็น 30 ภาพ ตัดเป็นช่วงๆ ออกมา แล้วเว็บมาสเตอร์จะคอยดูว่าวิดีโอ 30 เฟรมที่วันนี้ทั้งหมดมีภาพไม่เหมาะสมไหม ถ้ามันจะหลุดรอดก็คือมีภาพไม่ดีไม่งามอยู่ระหว่างเฟรมที่ไม่ได้จับ แต่เขาจะรู้ได้อย่างไรว่าเราจะจับเฟรมไหน ก็จะแสดกนดูแล้วค่อยยอมให้ขึ้น อีกส่วนหนึ่ง คือ คนที่โพสต์ต้องเป็นสมาชิกเท่านั้น แล้วการโพสต์คลิป 3 ครั้งแรก เราจะคอยตรวจดูก่อน ถ้า 3 ครั้งแรกผ่านก็จะให้โพสต์ได้ ถ้าไม่ผ่านก็จะเตือนกลับไป ส่วนที่โพสต์รูป จะมี Moderator คอยคุม การกรองตรงนี้ก็ขึ้นได้เลย แต่ว่า Moderator จะคอยดู วันๆหนึ่งไม่เกิน 2-3 ชั่วโมงจะได้รับฟีดแบคกลับมาว่าลบแล้วหรืออะไรก็ตาม แล้วคนที่ทำตัวดีก็จะยกย่องให้เขาเป็น Moderator สมัครมาได้ เรามีเว็บมาสเตอร์ประมาณ 15 คน แต่มี Moderator ที่ช่วยกันดูแลประมาณ 10 กว่าคน ตรงไหนที่ไม่ดีก็ลบทิ้งและคอยเตือนผู้ใช้นคนอื่นๆ

“บางครั้งถ้ามีการกระทำที่เรารู้สึกว่าไม่เหมาะสม เราจะพิจารณา Log File แล้วส่งไอพีให้กับทางตำรวจหรือกระทรวงไอซีที ให้เขาตรวจสอบไปเลย คือ ส่งบอกไปเลยว่าเราซ่อนเร้นเรียบร้อยแล้ว แต่บางครั้งถ้าผู้ใช้เป็นแค่คนร้องทุกข์ธรรมดา เราก็อาจจะลบออก ไม่ส่ง ถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว

ของเขาสองฝ่าย การที่เขามาร้องทุกข์บนเว็บเรา ถ้ารู้สึกว่ามันยุติธรรมกับสองฝั่งเราเอาออก แต่จะไม่ให้เป็นประเด็นไปฟ้องร้องกัน เพราะเป็นเรื่องที่ผู้ใช้ฟ้องผู้ใช้งานเอง คือ ถ้าตำรวจเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็กลายเป็นว่าต่อไปไม่มีสิทธิพูดเลย ฉะนั้นเลยพยายามที่จะตอรองว่าเรื่องนี้ทางเราจะไม่ส่งข้อมูลให้” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

4.5.7 เว็บล็อก (Weblog) หรือ บล็อก (Blog)

เว็บมาสเตอร์ของเว็บล็อกมีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้ และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง www.bloggang.com มีการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์โดยมีพวกระบบลบคำหยาบเป็นระบบที่มาป้องกันอยู่แล้ว แล้วกลุ่มคนที่เข้ามาสร้างบล็อกก็ต้องลงทะเบียนซึ่งก็ช่วยควบคุมการเข้ามาลงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมได้ ซึ่งระบบคำหยาบบางครั้งคนอาจจะเลี่ยงไปใช้คำอื่น โดยในตัวโปรแกรมถึงไม่ได้ใช้คำหยาบตรงๆ มีการเว้นระยะ ระบบก็ป้องกันได้ ส่วนพวกกรุ๊ปตามอาจารย์นี้ตรวจสอบโดยใช้ระบบไม่ได้ นอกจากจะมาเห็น แต่ว่าส่วนใหญ่ก็คือจะไม่ค่อยมีปัญหา เพราะกลุ่มคนที่เอาเนื้อหามาลงคือเจตนาเขาไม่ได้ต้องการจะใช้ช่องทางนี้ในการที่จะทำความผิดอยู่แล้ว

“กฎ กติกา มารยาท เราจะใช้วิธี คือ คนที่ทำความผิดซ้ำๆ จะถูกยึดคอมมิ้น ถ้าถูกยึดไปแล้ว ส่วนใหญ่จะดูที่ฐานความผิด จะมีการเตือน มีการคุยกัน เช่น บางคนอาจจะมัวใจใหม่ เพิ่งเข้ามา ก็จะมีการเตือนก่อน แต่ถ้าทำผิดซ้ำอีกก็จะยึดตามวาระการใช้งาน ซึ่งในการลบนั่นมันมีเหตุผลอยู่แล้วในการลบออก แต่คนทำผิดอาจไม่รู้ตัวว่าทำผิด ทางทีมงานก็จะชี้แจงให้ฟังว่าทำไมถึงลบออก” (รัตนตั้งสินพูลเพิ่ม, สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2551)

ส่วนทาง www.oknation.net โอเคเนชั่นบล็อกจะมีผู้ใช้ที่แสดงความคิดเห็นกันหลากหลาย ส่วนใหญ่เรื่อง 600-700 เรื่องที่เข้ามาในแต่ละวัน เวลาที่กลั่นกรองจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูว่าผิดกติกา 5-6 ข้อที่ตั้งไว้ใหม่ ที่มีมากที่สุด คือ การเขียนคาบเกี่ยวกับสถาบัน ก็ต้องดูว่าภาษาเข้าข่ายวิจารณ์สถาบันไหม เพราะรัฐธรรมนูญบอกไว้ว่าห้ามวิจารณ์สถาบัน ซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ กฎ กติกา จรรยาบรรณเขาเป็นอย่างไรในบล็อกก็เป็นอย่างนั้น อาจจะคาบเกี่ยวเล็กน้อยๆ บ้างเพราะผู้ใช้ ไม่ใช่ชนักข่าว แต่ว่าบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ศาสนา สถาบันต้องเข้มเป็นพิเศษ ไม่ปล่อยเด็ดขาด

นอกจากนั้น ใครเล่นอะไรบ้างในบล็อก ก็ต้องเก็บข้อมูลไว้ตลอด ยังเป็นการใช้ภาษาทางออนไลน์ซึ่งไม่ได้เห็นหน้าค่าตากัน มันก็เลยเกิดการกระทบกระทั่งกันได้ จึงพยายามสร้างระบบที่อยู่กันอย่างพี่น้อง มีการทำกิจกรรมแล้วออกไปเจอกัน เห็นหน้ากัน ซึ่งในบล็อกคนที่เล่นส่วนใหญ่จะมีความเชื่อมั่นแล้วก็จะเปิดเผยตัวเอง เป็นจุดเด่นรู้สึกจะมีที่เดียวในประเทศไทย แสดงว่าเขาให้ความเชื่อถือและก็เชื่อมั่นในตัวและระบบของบล็อกและคนที่เล่นบล็อกด้วยกันว่ามีคุณภาพ

เวลาเจอว่ามีคนเขียนแบบนี้จะเข้าข่ายหมิ่นประมาทไหม ก็จะโทรไปที่ฝ่ายกฎหมาย คือจะมีนักกฎหมายดูแลให้ แล้วก็เตือนผู้ใช้งานเรื่องนี้เข้าข่ายหมิ่นประมาทให้แก้ไข ถ้าไม่แก้ไขทางเว็บมาสเตอร์จะเข้าไปแก้ไขให้ ส่วนใหญ่จะไปสรุปให้เขาฟังว่าอย่างนี้เข้าข่ายหมิ่นประมาทหรือเปล่า แล้วก็ถือว่าเรื่องหมิ่นประมาท เรื่องกล่าวหาใส่ร้ายป้ายสี เรื่องลามกอนาจารที่เข้าข่าย พ.ร.บ.ตัวนี้ ก็เอามาเผยแพร่ในบล็อกว่าเดี๋ยวนี้มีตรงนี้แล้ว จะทำอะไรต้องมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ทำด้วย

“เราจะมีปุ่มถ้าเจ้าหน้าที่เรามองข้ามไปหรือมองไม่เห็นจะมีปุ่มแจ้งเตือนเรื่องไม่เหมาะสมจากบล็อกเกอร์ที่เข้าไปอ่าน พอคลิกไป เรื่องก็จะไปปรากฏให้เจ้าหน้าที่เห็น ก็จะไปตรวจดูว่ามีเรื่องอะไรที่เข้าข่าย แล้วเจ้าหน้าที่ก็จะวินิจฉัยว่ามันเข้าข่ายที่จะผิดกติกาหรือไม่ ก็ยังไม่เคยมีหลุดเพราะเราดูแลเฝ้า แต่จะมีกรณีที่เว็บไซต์หนึ่งส่งเมลมาเตือนเราเรื่องทีบล็อกเกอร์เราคนหนึ่งไปหยิบภาพของเขาไปใช้โดยที่ไม่เขียนเครดิตแหล่งที่มา ปกติกติกาเราก็มีเขียนอยู่แล้วว่าการนำข้อมูลภาพ หรือวิดีโอจากที่ไหนมาใช้อ้างอิง เราก็ต้องไปเตือนบล็อกเกอร์ว่าให้ใส่แหล่งที่มา หรือลบทิ้งแล้วไปขอโทษเว็บไซต์นั้น” (ชาติ วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

4.5.8 เว็บบรรวมความรู้

เว็บมาสเตอร์ของเว็บรวบรวมความรู้มีการตั้งกฎ กติกา มารยาท เพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้ใช้และการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์ ดังนี้

ทาง <http://th.wikipedia.org> เว็บไซต์วิกิพีเดียไทย มีการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์หลักกว้างๆ คือ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่กล่าวหา ไม่โฆษณาชวนเชื่อ ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี โดยจะมี Editor ที่คอยกลั่นกรองเนื้อหา คือ จะช่วยดูแลเรื่องต่างๆ ไป เช่น การลบ การบล็อก มีปัญหาอะไรก็ช่วยดูแลจัดการให้ ไม่ได้ตั้งให้เว็บมาสเตอร์ดูแล เพราะเว็บมาสเตอร์จะเป็นคนที่จัดการเว็บไซต์ที่ต่างประเทศ ซึ่งถ้าเกิดมีการกระทำความผิดแล้วมีการขู่ข้อมูลก็จะต้องเป็นส่วนกลางทางโน้นเป็นตัว Server ที่เมืองนอก แล้ววิกิพีเดียมีบันทึกอยู่ตลอดก็เลยไม่ค่อยเป็นห่วง ถ้ามีคนลบก็เข้าไป

เช็คได้ว่าลบเมื่อไหร่ แล้วก็อาจจะย้อนกลับไปข้อมูลที่มันถูกต้องก่อนหน้านี้ เวลาคนอื่นมาลบออกไปมันไม่ได้ลบไปทั้งหมดจากรายการ มันแค่ลบไม่ให้โชว์เฉยๆ แต่ว่าผู้ดูแลสามารถเรียกเนื้อหาทั้งหมดที่มีอยู่ สามารถเพิ่มได้ คนใช้ทั่วไปสามารถเพิ่มได้แต่ไม่สามารถลบจากบันทึกได้

ถ้าโดยนิตินัย จากการตั้งชื่อ ลงทะเบียนต่างๆก็มีผู้ดูแลประมาณ 10 กว่าคน การตรวจสอบค่อนข้างดีเพราะคนตรวจมีหลายคน ไม่ใช่แค่คนที่ เป็น Editor เพราะทุกคนก็ตรวจด้วย คือ เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทั่วไปช่วยกันดูแลตรวจสอบ มาช่วยกันอีกประมาณ 30-40 คน ส่วนใหญ่ถ้าเกิดปัญหาถ้ายังไม่ยุติจะยังไม่ลบออก จะทิ้งไว้ก่อนยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ก็เปิดหน้าพูดคุยจนกว่าจะได้ข้อยุติแล้วก็จัดการ เว้นแต่ว่าข้อความมันหมิ่นเหม่ ดูแล้วชัดเจนว่าจะผิดกฎหมายก็ลบไป บางทีก็ตรวจได้ไม่หมด ส่วนมากจะมาร์คไว้ว่าอันไหนบ้างต้องรอตรวจสอบ ซึ่งการกลั่นกรองเนื้อหาเราก็จะดูว่าลอกมาจากที่อื่นหรือไม่ ถ้าดูเหมือนว่าลอกหรือลอกแน่ๆก็จะติดป้าย คือ ลบข้อมูลนั้นทิ้งแล้วก็ใส่ป้ายว่าข้อมูลที่คุณเอามาไปลอกเขามา แล้วก็ให้เจ้าของจัดการ ถ้าเขาได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เขาก็จะแจ้ง หรือถ้าเขาไม่ได้รับอนุญาตเขาก็หายไปเลย ภายในเวลาอาทิตย์-สองอาทิตย์ก็จะลบทิ้ง แต่ถ้าเกิดข้อมูลพวกหมิ่นประมาท ใส่ร้ายหรือโฆษณาชวนเชื่อก็จะแจ้งเตือนหรือลบออกอยู่แล้ว ก็ตรวจกันตลอด

4.6 ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้แตกต่างกันไปใน 2 ทิศทาง คือ

1. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้นภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. เพราะทุกเว็บไซต์ต่างมีการควบคุมและคอยตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น
2. ประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน

ในทิศทางที่ 1 เว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้นภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. เพราะทุกเว็บไซต์ต่างมีการควบคุมและคอยตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมให้รัดกุมมากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด ซึ่งก่อนหน้านี้หลายเว็บไซต์อาจจะไม่เคยทำ ใครอยากจะไปโพสต์อะไรต่อว่าใคร ไปเขียนข้อมูลบางอย่างที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลก็ทำได้ แต่ตอนนี้ผู้ใช้งานเองก็ต้องระมัดระวังตัวมากขึ้นในการเขียนข้อมูลอะไรลงไป เพราะบทลงโทษค่อนข้างจะรุนแรงพอสมควร

“ทำให้การดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเข้มข้นขึ้นจากที่ปล่อยปละละเลยว่าไม่เป็นไรคนยังไม่ค่อยอ่าน พอมี พ.ร.บ.ออกมา ไม่ได้แล้ว เราเป็นข้าราชการด้วย เป็นครูด้วย เราทำเว็บไซต์ที่ดีด้วย เพราะฉะนั้นเราจะต้องเป็นตัวอย่าง ต้องเข้มในเรื่องของการดูแลเนื้อหาว่าไปละเมิดสิทธิคนอื่นไหม ไปลอกเขามาไหม ไม่ให้เด็กโพสต์เนื้อหาผิดๆซึ่งกระบวนการดูแลเนื้อหาตรงนี้ก็กลายเป็นหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน จะเน้นในฐานะที่เป็นวิทยากรแกนนำของ สสวช. ซึ่งมีหน้าที่อบรมครูคอมพิวเตอร์ทั่วประเทศ

ดังนั้น เวลาอบรมจะเน้นว่าตอนนี้พ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมาแล้ว การที่เด็กทำเนื้อหาขึ้นเว็บไซต์ให้อาจารย์ระมัดระวังกับเนื้อหาที่นำเสนอบนเว็บไซต์ด้วย จะมีความผิดอย่างนี้ ตามมาตรานี้ ซึ่งจากเดิม บอกให้อ้าง ลอกใครเขามาก็อ้างไป แต่ตอนนี้ไม่ใช่แล้ว บอกเลยว่าติดคุกนะ เริ่มเน้นย้ำ เวลาเอามาต้องรีบเตือนว่าอ้างหรือยัง คือมีขั้นตอนในการนำเนื้อหาขึ้นมากขึ้น ต้องบอกให้อาจารย์ติดเบอร์โทรศัพท์ผู้จัดทำไว้ด้วย เดิมผู้จัดทำเราไม่ใส่ใจ ชื่ออาจารย์แล้วก็จบ บางทีไม่ใช่ผู้จัดทำแต่ต้องมีรูป แต่ตอนนี้พออาจารย์มาลงเนื้อหาจะบอกให้ใส่ให้ครบ ให้ติดรูป ชื่อ นามสกุล วุฒิการศึกษา ความดีความชอบ ถนัดด้านไหน เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เขียนมาให้หมด” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“ก็ดีขึ้น จริงๆแล้วเราใช้ประโยชน์จาก พ.ร.บ. ด้วย เพราะเมื่อก่อนความเข้มข้นของเว็บเราอยู่ที่เราเป็นผู้กำหนด คนจะถามว่าทำไมเนชั่นต้องทำเข้มข้นขนาดนี้ พอมี พ.ร.บ.ออกมาเราก็จะบอกว่า พ.ร.บ.เขาว่าไว้อย่างนี้ ใช้อ้างอิงว่าคุณทำผิด พ.ร.บ. แล้วนะ เพราะฉะนั้นขอให้คุณละเว้นการปฏิบัติหรือเข้าไปแก้ไขโดยด่วน มาตราอะไรก็ใส่ให้ดู” (ชาลี วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

นอกจากนั้น สำหรับเว็บใหญ่ๆพบว่ามีประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะเดิมแทบทุกเว็บโดยเฉพาะเว็บใหญ่ๆจะต้องมีภาพกึ่งอนาจารอยู่เยอะ แต่ตอนนี้ต้องดูแลให้ดูเรียบร้อยขึ้น

“สำหรับเว็บเราพูดตามตรงว่า พ.ร.บ.มีผลทำให้ประสิทธิภาพการดูแลเนื้อหาดีขึ้นเพราะเดิมมีอิสระมากทั้งผู้ใช้และเว็บมาสเตอร์ พอมีตรงนี้เข้ามา ทำให้เราต้องระมัดระวังดูแลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีเพราะทำให้เว็บมาสเตอร์เข้าใจว่าเขาไม่ใช่แค่ให้เนื้อหา หรือทิ้งเว็บไว้ให้ใครสักคนมาโพสต์สุมสี่สุมห้า คือ มันควรจะมีทิศทางบ้าง อย่างแต่ก่อนเว็บใหญ่หลายเว็บจะมีภาพกึ่งอนาจารค่อนข้างเยอะ เพราะถือว่าเป็นตัวเรียกคน มีทุกเว็บไม่ลงหน้าแรกก็หน้าใน แต่พอมี พ.ร.บ.

ออกมา ทำให้เว็บไซต์ใหญ่ๆ จำเป็นจะต้องดูแลเอาใจใส่ ต้องทำให้เรียบร้อย” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บไซต์เตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกัน คือ เนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่ได้ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีการควบคุมจำกัดเนื้อหาเกินไป ทำให้มีผลต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน

“ไม่ได้คิดว่าหลังมี พ.ร.บ. แล้วเนื้อหาจะดีกว่า จริงๆ โดยหลักแล้วเนื้อหาถูกกำกับควบคุมมากกว่าด้วยซ้ำ ถ้าเราเชื่อเรื่องสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารว่าประชาชนควรได้รับเนื้อหาแล้วสามารถพิจารณาได้เองโดยไม่ถูกจำกัด พ.ร.บ. นี้ก็เข้ามาจำกัดเนื้อหาโดยปริยาย” (จิรเดช เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

ส่วนเว็บไซต์เตอร์ท่านหนึ่งซึ่งดูแลเว็บไซต์พิเศษของประเทศไทยมีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่แตกต่างกันเพราะถ้าเป็นเว็บของต่างประเทศ ผู้ดูแลเนื้อหาของไทยสามารถช่วยดูแลเนื้อหาได้ แต่การบล็อกหรือการจัดการที่จะมีผลกับระบบต้องให้ทางต่างประเทศจัดการ

“ไม่ต่าง เหมือนเดิม เพราะว่าตัวซอฟต์แวร์ตรงนี้ก็ออกแบบมาจากต่างประเทศ ต้องให้ทางโน้นจัดการมาอีกที เรื่องบล็อกทางนั้นจัดการ เราช่วยดูแลแค่เนื้อหา ถ้าเป็นส่วนหลักๆ ที่มันจะมีผลกับระบบเราจะจัดการไม่ได้ เพราะทุกอย่างมันต้องใช้ระบบเดียวกันหมด” (ธวัชชัย ดุยสุจริต, สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2552)

ตารางที่ 37 ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์เตอร์

ผลกระทบของ พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับ	- การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน - ขั้นตอนการทำงานและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น - ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น - พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐทำงานไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดี

ผลกระทบของ พ.ร.บ.ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	
ประเด็นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็น/พฤติกรรม
การปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์	- แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ให้ผู้ใช้ทราบและเตือนให้ระมัดระวังในการใช้งาน - ปรับให้สามารถตรวจสอบได้และมีการกลั่นกรองเนื้อหาในเว็บไซต์มากขึ้น - คอยตรวจตราและตักเตือนผู้ใช้งานหากมีการใช้งานที่ไม่เหมาะสม
การระงับตัวตนของผู้ใช้บริการโดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน	- ผลกระทบที่ได้รับจากการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน ● ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ● ผลกระทบต่อผู้ใช้
การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์	- เพิ่มระยะเวลาการเก็บ - เก็บมากกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด - ไม่สามารถเก็บได้ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด - เก็บข้อมูลการใช้งานบริการใน Log File เพิ่มขึ้น

5.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า เว็บบาสเตอร์มีข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงหรือวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 9 ส่วน คือ

5.1 การทำประชาพิจารณ์หรือขอความเห็นจากผู้ประกอบการและทดลองใช้กฎหมายก่อนบังคับใช้จริง

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการทำประชาพิจารณ์หรือขอความเห็นจากผู้ประกอบการและทดลองใช้กฎหมายก่อนบังคับใช้จริง เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนได้มีการเตรียมตัวก่อน จะได้มีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับ พ.ร.บ. นี้ เพราะบางครั้งคนที่ถูกจับนั้นรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วบทลงโทษก็แรงมากด้วย

“วิธีการหลังจากประกาศใช้มาแล้ว น่าจะมีการทดลองใช้ คือ ความผิดติดคุกก็น่าจะตักเตือนกันก่อนสัก 6 เดือน ว่าตอนนี้ถ้าความผิดที่ไม่ร้ายแรงจะตักเตือน ถ้าร้ายแรงจะดำเนิน

คดีอาญาทันที พอพ้น 6 เดือนก็จับจริงแล้ว นี่คือน่าจะทำเพราะว่าประเทศไทยประชาชนไม่ได้รู้เรื่องเทคโนโลยีถึงแก่น คนที่รู้ถึงแก่นก็คือคนที่ไม่เคยทำความผิดเลยเพราะเขารู้ จึงหลีกเลี่ยง ส่วนคนที่ทำความผิด คือ คนที่ไม่รู้เรื่องเลยหรือรู้นิดหน่อย เพราะฉะนั้นต้องคำนึงถึงจุดนี้” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2552)

“รัฐน่าจะฟังเสียงของผู้ประกอบการและภาคเอกชนก่อนที่จะออกกฎหมายมา เพราะว่าเขาคงจะร่างกันเอง แล้วก็ออกมาเลย ซึ่งจริงๆกฎหมายนี้พยายามดันกันมาสักพักหนึ่งแล้วก่อนที่จะออกมา แต่ก่อนหน้านี้กฎหมายมันแรงกว่านี้ เช่น ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจไม่ต้องขออนุญาตศาลก็ได้ ซึ่งมันไม่ถูกต้อง เลยอยากจะเสนอให้ฟังเสียงประชาชนและภาคเอกชนด้วย เพราะว่าเว็บไซต์ส่วนมากที่ประกอบการจะเป็นดอทคอม คือ เป็นเอกชนเสียส่วนใหญ่” (ฤทธิกรณ์ อัสวเดชเมธากุล, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2552)

5.2 การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บไซต์เตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ชัดเจนและเด็ดขาดขึ้น คือ ควรมีการจับตัวผู้ที่กระทำความผิดมาดำเนินคดีให้เห็นจริงๆ โดยมีการดำเนินคดีอย่างโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็จะทำให้คนที่เข้ามาใช้มองอินเทอร์เน็ตในแง่ดี ดังนั้น รัฐจึงควรช่วยส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี เพราะอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่น่าส่งเสริม

“ควรมีการบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะเมื่อกฎหมายออกมา การนำกฎหมายไปใช้ปฏิบัติ สิทธิของกฎหมายอยู่ที่การดำเนินการ ซึ่งไม่รู้จริงๆว่าคนที่เขาร้องเรียนไปแล้ว นอกเหนือจากที่เป็นข่าว หรือคนร้องเรียนเป็นคนมีชื่อเสียง ถ้าคนที่ถูกละเมิดที่เป็นคนไม่มีชื่อเสียง เขาได้รับการดูแลอย่างไร ก็เป็นเรื่องของความศักดิ์สิทธิ์ของตัวกฎหมาย ถ้ามีการกระทำผิดก็ต้องมีการควบคุมและมีบทลงโทษ และทำให้เห็นจริงว่าคนที่กระทำความผิดได้ถูกดำเนินการลงโทษอย่างจริงจัง ไม่อย่างนั้นก็เหมือนว่าออกมาแล้วก็ยังมียช่องว่าง” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

“การที่ภาครัฐจะกระทำการอะไร เมื่อ พ.ร.บ.ยังไม่ทั่วถึง ไม่อยากให้เกิดการบังคับใช้อย่างฉาบฉวยอย่างที่เขาทำ เพราะว่าไม่ได้ส่งเสริมความเข้าใจ กลายเป็นความหวาดกลัวของคนส่วนใหญ่

ที่ไม่กล้าจะทำอะไร ถ้าเราอยากให้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยโตอย่างในจีนหรืออเมริกาเพราะภาครัฐเขาส่งเสริม เขาไม่มีความหวาดกลัว จีนเขายังห้ามโพสต์ประวัติศาสตร์ประเทศจีน ห้ามโพสต์อะไรก็บอกไปเลย แต่ของเราการตีความหลายๆอย่างยังไม่ชัดเจน แต่พอเกิดเหตุโดนเลย จึงควรเสริมสร้างด้านความเข้าใจว่าเราจะต้องทำอะไร ควรพูดคุยก่อนที่จะลงบทบังคับอะไรออกไป ตรงนี้น่าจะทำให้เว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่กระทำด้วยความเต็มใจเพราะรู้ว่าภาครัฐหนุนหลัง เพราะบางครั้งเรารู้สึกว่าภาครัฐจับเป็นแพกๆจับเป็นกระแส แล้วเดี๋ยวก็ทำกันต่อ ซึ่งมันไม่ใช่” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

“อยากให้มีการปฏิบัติที่จริงจังมากกว่านี้ เพราะปัจจุบันมีการปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะเว็บหมิ่นสถาบันฯมีเยอะมาก ควรจะดูแลให้ทั่วถึงไม่ใช่เกี่ยวกันไปเกี่ยวกันมาระหว่างกระทรวงไอซีทีกับตำรวจไซเบอร์ว่าไม่รู้เป็นหน้าที่ของใคร” (ชาลี วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

5.3 การชี้แจงให้ชัดเจนว่าหากมีปัญหาคิดต่อหน่วยงานใด

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่าเว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรชี้แจงให้ชัดเจนว่าจะติดต่อหน่วยงานใด หากมีการกระทำผิดเกิดขึ้น เพราะไม่ทราบชัดเจนว่าความผิดประเภทไหนควรติดต่อกับหน่วยงานใดกันแน่ เหมือนว่าแต่ละกระทรวง ได้แก่ กระทรวงไอซีที, กระทรวงวัฒนธรรม, กระทรวงมหาดไทยและกรมตำรวจจะทำงานซ้ำซ้อนกันอยู่

“ในเรื่องของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ มีทั้งดีเอสไอ¹³ กระทรวงไอซีที ตำรวจ ซึ่งอาจทำให้ประชาชนผู้เสียหายสับสนว่าเวลาเกิดเรื่องจริงจะแจ้งที่ใคร ตรงจุดนี้น่าจะทำให้มันชัดเจน” (วันฉัตร ผดุงรัตน์, สัมภาษณ์, 31 กันยายน 2551)

¹³ หมายถึง กรมสอบสวนคดีพิเศษ (Department of Special Investigation) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ต.ค.2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 สืบเนื่องจากการเล็งเห็นถึงสถานการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการก่ออาชญากรรม ซึ่งพัฒนาจากการใช้ความรุนแรง เป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่ามหาศาลส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีคุณภาพสูงและช่องว่างของกฎหมายมาเอื้อต่อการปิดบังความผิด การกระทำผิดมีผู้มีอิทธิพลและเครื่องข่ายองค์กรโยงโยทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งยากต่อการสืบสวน สอบสวน ดำเนินคดี

“ไม่แน่ใจว่าตั้งแต่ พ.ร.บ.ออกมา เรามีศูนย์ร้องเรียนหรือไม่ ถ้าสมมุติผมถูกใครโพสต์ใส่ร้ายบนอินเทอร์เน็ตแต่มันไม่เป็นความจริง ผมจะไปร้องเรียนที่ไหน จะแจ้งตำรวจที่สถานีตำรวจตำรวจที่สถานีตำรวจจะทำอะไรให้ผมได้ไหม ผมยังไม่รู้เลย อันนี้ประชาชนไม่รู้เลย ไม่รู้จะไปแจ้งที่ไหน ต้องบอกประชาชนให้ชัดเจนขึ้นว่าเวลามีปัญหาเกิดขึ้นให้ติดต่อที่ไหน ตำรวจทุกที่รู้หรือยังว่ามี พ.ร.บ.นี้อยู่ ทำอย่างนี้ผิคนะ แล้ววิธีติดต่อเมื่อเกิดปัญหาขึ้นเป็นอย่างไร” (ณัฐกร เลขศิริ, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2552)

“ถ้ามีปัญหาเราควรจะติดต่อใคร ถ้าไม่ได้คุยกับกระทรวงไอซีที ผมก็ไม่รู้ว่ามีสายด่วนให้คุยเรื่องนี้ได้ แล้วเราจะชี้แจงกับใคร ไม่มีบอก บางครั้งก็ออกข่าวว่าเว็บเรามีขายตัว แต่ภาพทั้งหมดของเราโดนตัดต่อ อันนี้ขอแนะนำว่าก่อนจะออกข่าวต้องเช็คกับเว็บมาสเตอร์ก่อน แล้วค่อยออกข่าว คือ ตอนนี้นักกลายเป็นว่าออกข่าวให้เว็บเสียหายแล้วก็ทั้งประเด็นไว้ไม่ทำอะไรเลย แล้วหลายๆข่าวไม่เป็นความจริงด้วย” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

5.4 การเน้นให้กฎหมายไม่ไปลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ท่านหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรเน้นให้กฎหมายไม่ไปลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากกว่าเน้นควบคุม เพราะรัฐเน้นไปที่การควบคุมและกำกับดูแลเป็นหลัก ซึ่งผู้มีอำนาจกำกับดูแลต้องมีทัศนคติที่ไม่เป็นลบต่ออินเทอร์เน็ตก่อนเป็นอันดับแรก เพราะผู้มีอำนาจหลายส่วนเองไม่ได้มีความเข้าใจ คู่้นเคยต่อการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ต เหมือนกับคนคุมไม่ได้ใช้ ก็จะไม่เข้าใจว่าจริงๆในนี้เป็นแบบไหน มีแต่เรื่องรำลือว่าอินเทอร์เน็ตมันเลวร้ายอย่างนั้นอย่างนี้ แต่คนที่กำกับดูแลเองไม่ได้เป็นคนเข้ามาสัมผัสคุณสมบัติประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตจริงๆ เพราะฉะนั้น สิ่งที่ดีที่สุดก็คือ รัฐไม่ควรจะอยู่ในกลไกของการกำกับดูแล ซึ่งถ้าจะมีกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก็ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตหรือประชาชนทั่วไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตช่วยกันดูแลจะเหมาะสมกว่า

5.5 การแก้ไขกฎหมายในบางมาตราที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการแก้ไขกฎหมายในบางมาตราที่ไม่เหมาะสม เช่น มาตรา 14 ที่มีฐานความผิดซ้ำซ้อนกับกฎหมายอาญา ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องเอามาซ้อนกัน ถ้าเป็นไปได้ควรเอามาตรานี้ออกไปเพราะทำให้วัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ.

เปลี่ยนไป กลายเป็นเน้นในเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตมากกว่าที่จะเป็นการปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

“ตัวบทบางส่วนน่าจะต้องเขียนใหม่ให้ชัดเจนขึ้น ประเด็นที่ควรจะต้องแก้ไขคือ มาตรา 14(1) ซึ่งตีความหมายผิดกันเยอะมาก คือ ที่คุยกันในคณะอนุกรรมการ มาตรา 14(1) เข้าใจตรงตามความหมายว่า Fishing คือ ทำเว็บไซต์มาหลอกคนอื่นว่าเป็นธนาคารเพื่อจะให้คนไปเปลี่ยน Username และ Password ในการที่จะเข้า E-banking ของเขา แต่มีคนตีความผิดแล้วพยายามจะไปใช้ในลักษณะของการหมิ่นประมาท ซึ่งมันไม่ใช่จริงๆ ผลเสียไม่มี แต่มันเสียเวลา คือ ต้องเอาเรื่องเจตนาของกฎหมายเข้าไปสู่ในศาลด้วย ถ้ามีการแก้ก็ต้องเขียนให้กำชับชัดเจนขึ้นว่าเจตนาหมายถึงอะไร เพราะว่าเป็นจุดที่ตีความผิดเยอะ

แล้วทุกฐานความผิดที่อยู่ในมาตรา 14 มีอยู่ในกฎหมายอาญาแล้วทั้งนั้น คือ มีการกำหนดฐานความผิดซ้อนกับกฎหมายอาญา ซึ่งในมาตรา 14 จะมีประเด็นหลักๆ คือ 1. ข้อมูลปลอม หลอกถาม Password 2. ทำให้ประชาชนตื่นตระหนก 3. ความมั่นคง 4. ตามกอนาจาร ในฐานะที่เราไม่รู้กฎหมายเรากำลังทำอะไร 4 เรื่องนี้มันสำคัญอย่างไรถึงควรจะเอามาเข้าช้อนอยู่ที่นี้ ยังมีฐานความผิดด้านอาญาอื่นๆ อีกที่เป็นผลเสียต่อสังคมที่น่าจะเอามาใส่ อย่างการค้าประเวณี การพนัน ยาเสพติดก็ร้ายแรงพอกัน เช่น ถ้ามีการประกาศค้าประเวณีผ่านเว็บไซต์ แต่ไม่ไป ใส่เสื้อผ้าเรียบร้อย ก็ถือว่าไม่ผิดกฎหมายฉบับนั้นอย่างนั้นหรือ หรือถ้าผมทำเว็บไซต์การพนัน พ.ร.บ. นี้จับผมไม่ได้ อันนี้เป็นเรื่องที่ไม่เห็นด้วยเพราะดูจากเจตนาที่เอาฐานความผิดเหล่านี้มาใส่อาจมีสองเรื่อง คือ 1. อินเทอร์เน็ตทำให้แพร่เร็ว 2. อยากได้อ่านาจอหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการขอ Log File ฯลฯ เพื่อจะทำให้การดำเนินคดีง่ายขึ้น ซึ่งถ้าต้องการอย่างนั้นผมว่าก็ไม่ควรจะเอามาอยู่ในพ.ร.บ. นี้ ถ้าไม่เอามาตรา 14 ออก ยังยืนยันว่าโลกนี้จะต้องดีขึ้นถ้ามีมาตรา 14 ก็ต้องมาดูว่าอะไรบ้างที่ควรจะอยู่ในมาตรา 14 จริงๆ ผมว่า 4 อันที่มีอยู่ยังไม่ใช่ และควรแก้ไขมาตรา 20 การปิดเว็บไซต์โดยอำนาจศาลเพราะเป็นการรื้อฝ่ายเดียว ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายที่เป็นผู้ถูกร้องโต้แย้ง ซึ่งน่าจะไม่เป็นธรรม” (วันฉัตร ผดุงรัตน์, สัมภาษณ์, 31 กันยายน 2551)

5.6 การตีความกฎหมายให้ชัดเจน

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรตีความกฎหมายให้ชัดเจน เพราะในหลายๆ ประเด็นยังมีความไม่ชัดเจน ยังคลุมเครืออยู่ ทำให้เกิดปัญหาในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติงานจริง

“สะดวกตรงคำว่า สิ่งระงับ บล็อกเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาถ้อยคำที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีอะไรแบบนี้ มันต้องดีความ ซึ่งเป็นปัญหาคลาสสิกมาก ปฏิบัติเค้าก็อ้างข้อนี้ ว่าเป็นภัยต่อความมั่นคง คอรัปชั่น หมิ่นสถาบันก็อยู่แค่นี้ ผมคิดว่ามันออกมาเพื่อรับใช้การเมืองส่วนหนึ่ง อาจจะเป็นส่วนใหญ่ แล้วก็จะเป็นเรื่องเทคนิคด้วย ผู้ให้บริการคืออะไรก็มีค่านิยามอยู่ แต่ท่อนที่นำมาบังคับใช้ที่บอกว่าข้อความไม่เหมาะสมคืออะไร ครอบครัวแคไหน น่าจะบอกให้ชัดเจน” (อรรถพ นิพิทเมธาวี, **สัมภาษณ์**, 14 กรกฎาคม 2551)

“การตีความเรื่องเสรีภาพในการกล่าวถึงบุคคลที่สาม เช่น ถ้ามีผู้บริโภคนึกถึงความต้องการจะพูดถึงอะไรก็ตาม ถ้าเกิดเป็นเรื่องจริงหรือเป็นเรื่องไม่จริงจะจัดการอย่างไร บางครั้งมีคนมาบอกว่าไปกินร้านนี้แล้วบริการไม่ดี ตรงนี้เขามีสิทธิที่จะพูดไหม ถ้าเกิดเรามองว่าเป็นการที่คนๆ หนึ่งไปทานแล้วมาโพสต์ แต่ไม่ใช่คู่แข่งมาโพสต์ ต้องตีความร่วมกับ สคบ.¹⁴ หรือเปล่า เป็นเรื่องที่ยังไม่รู้ว่าจะสุดท้ายแล้วจุดที่วัดระหว่างร้องทุกข์กับการหมิ่นประมาทอยู่ตรงไหน” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, **สัมภาษณ์**, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

5.7 การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.อย่างทั่วถึง

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามพบว่า เว็บบาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. อย่างทั่วถึง เพราะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตภาคเอกชนและประชาชนเป็นจำนวนมากยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ค่อนข้างน้อย ทำให้มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดได้ ดังนั้น ทางภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.เป็นระยะตามความจำเป็น รวมถึงบอกแนวทางปฏิบัติและรายงานความคืบหน้าเป็นประจำก็จะดีมาก

“ในส่วนขององค์กรภาครัฐ ก่อนกฎหมายมีผลบังคับใช้ ก็มีการให้ความรู้ความเข้าใจ มีการประชาสัมพันธ์มานานพอสมควร แต่ไม่ทราบว่าได้ให้ความรู้กับภาคเอกชนมากพอหรือยัง เท่าที่ได้รับทราบจากการสัมมนาที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล อาจารย์ปริญญา หอมเอนก ได้แจ้งว่าจะมีการจัดให้ความรู้แบบครบวงจรของการกระทำผิดและการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน ตรงนี้ก็ห่วงว่าถ้ามีค่าใช้จ่ายแล้วจะสามารถดึงดูดผู้ประกอบการรายย่อยเข้าร่วมได้หรือไม่ แล้วคนที่ไม่มีทุน แต่มีธุรกิจเล็กๆจะอย่างไร หรือรัฐจะปล่อยให้คนกลุ่มนี้ศึกษาหาข้อมูลกันเอง

¹⁴ หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ใครขยันก็รู้มาก ก็เก็ยก็ไว้ไปแก้ตัวตอนทำผิดไป เพราะฉะนั้น ต้องประชาสัมพันธ์กันมากกว่านี้ ไม่ใช่มาประชาสัมพันธ์แต่ภาครัฐเพราะภาครัฐตระหนักดีแล้ว” (ทัศนาศุทธิวิสุทธิ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2551)

“การที่จะเผยแพร่ตรงนี้กับประชาชน ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่และเว็บมาสเตอร์รายย่อยคิดว่ายังไม่ทั่วถึงมากพอ อาจจะต้องหาสื่อที่จะมาโฆษณามากขึ้น เพราะคนทั่วไปไม่ค่อยรู้ว่ามิ พ.ร.บ. แล้วพบว่าอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ส่วนใหญ่ยังไม่รู้ตัวว่าจะโดนอะไร เขาไม่รู้หรือกว่าถ้าจะมีคนมาโพสต์ค่าคนอื่น แล้วไอพีชี้ว่าเป็นเครื่องร้านเขา ส่วนใหญ่เขาไม่รู้ว่าผิด แล้วก็ไม่ได้ด้วยว่าจะเก็บอย่างไร Wireless ก็ด้วย ถ้าโพสต์ค่ากันก็จบ ตรงนี้ยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เป็นกระแสเท่าไร” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

“น่าจะมีการเสวนาหรือคุยกันเรื่องนี้บ้าง ซึ่งทางรัฐไม่มีการแจ้งหรือประชาสัมพันธ์มาที่เว็บไซต์เลย ถ้ามีก็อยากจะส่งทีมงานไปฟังเหมือนกันว่าเขาคุยเรื่องนี้กันอย่างไร เพราะทางเราก็หมั่นหมั่นเนื้อหาในเว็บไซต์ อย่างการวิจารณ์รัฐและวิธีคิดเรื่องระบอบสถาบัน ฯลฯ เราก็อยากรู้ว่าเขาใช้เกณฑ์อะไร แล้ววิธีการประชาสัมพันธ์ของรัฐจะอย่างไร เพราะเว็บไซต์ในเมืองไทยมีจำนวนมาก จะควบคุมดูแลและแจ้งข้อมูลได้อย่างไร โดยเฉพาะวิธีปฏิบัติตัวของเว็บมาสเตอร์ว่าอะไรที่ขัดต่อกฎหมาย เพราะวันดีคืนดีตั้งกฎขึ้นมาเราก็ไม่เคยรู้มาก่อนว่าต้องเก็บอะไรอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง” (อรรถพร นิพิทเมธาวิ, สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2551)

5.8 การมีมาตรการช่วยเหลือในการเก็บ Log File

จากการสัมภาษณ์พบว่า เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ รัฐต้องหามาตรการช่วยเหลือในการเก็บ Log File ว่าจะมีวิธีการจัดการอย่างไรที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดการระบบ การเทียบเวลา รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเก็บ Log File เพราะการเก็บ Log File ทำให้เว็บมาสเตอร์เกิดปัญหาในการดูแลระบบและต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการที่เป็นอยู่ดูเหมือนเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ขายเครื่องมือการเก็บ Log File มากกว่า

“เป้าหมายแรกที่รัฐต้องทำ คือ หามาตรการว่าทำอย่างไรกับการเก็บ Log File ในสถานการศึกษา เพราะผู้ปฏิบัติงานทำไม่เป็น แล้วตัวคนทำความผิดเยอะที่สุด ไม่ใช่ให้บริษัทที่รับจ้างทำ Log File รวบรวมหมด แล้วโรงเรียน 40,000-50,000 โรงเรียนจะทำอย่างไรที่ต้องมาเก็บ

Log File คนทำเว็บไซต์ที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนยังไม่มีเลย แล้วคนที่จะทำคามผิดในนี้เยอะมาก เป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยคือเด็ก นี่คือสิ่งที่รัฐต้องอำนวยความสะดวกให้” (พูนศักดิ์ ลักกทัตติยกุล, **สัมภาษณ์**, 22 มิถุนายน 2552)

“ในการเก็บ Log File เรื่องขั้นตอนของการเทียบเวลาที่เซิร์ฟเวอร์เทียบกับเวลากลางไม่เก็นก็มิลลิวินาทีนั้นมียุติการเขียนบอก แต่คนที่บอก Solution ตรงนี้ควรจะเป็นใคร เว็บบาสเตอร์รายเล็กอาจจะมีเหมือนกันที่มี 2 คนทำเว็บขึ้นมาแล้วไม่มีความรู้ทางเทคนิค ISP ควรจะช่วยให้เราใหม่ในเรื่องเวลา ถ้าช่วยแล้วจะเป็น ISP รายไหนที่บอกเราว่าเดี๋ยวเขาจะเทียบเวลาให้ ไม่เคยมีมาบอก ไม่เคยกระจายข่าวมาว่าเขาเทียบเวลาให้เราได้ ต้องเป็นทางเราบอกทาง ISP ว่า ผมเทียบเวลากับเครื่องไหนของคุณได้ให้บอกมาแล้วเราก็คำ คือ ขั้นตอนเป็นอย่างนี้ เว็บบาสเตอร์หลายคนต้องคิดเอง

อย่างเรื่อง Log File ถ้าเกิดว่า SIPA¹⁵ ทำซอฟต์แวร์อินเทอร์เน็ตก็ต้องสนับสนุนให้มีการเก็บ Log File ที่ง่ายที่สุดและราคาถูกที่สุดมันก็จะดีกว่า ถ้าถือว่าตรงนี้คือส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมที่ต้องโตก็ควรให้การสนับสนุนด้วย แต่มาควบคุมเราแล้วเราต้องเสียค่าใช้จ่ายกันเอง และกลายเป็นว่ากฎหมายเอื้อให้คนกลุ่มหนึ่งทำธุรกิจ ตรงนี้น่าจะเป็นเรื่องที่ต้องดูแล” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, **สัมภาษณ์**, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

5.9 การส่งเว็บมาสเตอร์เข้าร่วมสัมมนาเพื่อเสริมความรู้ด้านการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ทีมเว็บมาสเตอร์ www.kapook.com มีวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ ส่งเว็บมาสเตอร์ให้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนาต่างๆ เพื่อเสริมความรู้ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เช่น การสัมมนาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนจากโลกออนไลน์โดย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสงครามข่าวสารกับการรู้เท่าทันของสื่อ โดย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. อยากให้ พ.ร.บ. ฉบับนี้สาวไปถึงตัวผู้บงการด้วย คือ เมื่อจับตัวคนที่ทำเว็บไซต์หมิ่นสถาบันฯ แล้วควรจะสาวไปถึงผู้ให้เงินสนับสนุนหรือเป็นแหล่งเงินทุนให้ทำด้วย
2. ทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันดูแลสังคมในอินเทอร์เน็ต แต่ไม่ควรทำให้เป็นไปในลักษณะการจับผิด ใส่ร้าย หรือเอื้อให้เกิดการทำลายคู่แข่งด้วยการประจานความผิดกันเอง

¹⁵ หมายถึง สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ

3. ขอให้พิจารณาว่าก่อนการประกาศใช้ต้องมีความพร้อมในทุกๆด้านก่อน คือ เตรียมคน ให้พร้อม เตรียมบุคลากรให้พร้อม เตรียมหน่วยงานให้พร้อม เตรียมกฎหมายลูกที่จะตอบสนอง พ.ร.บ. ฉบับนี้ เพราะพ.ร.บ.ออกมาแล้ว แต่กฎหมายลูกที่จะมาตอบสนอง พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังไม่มี
4. เจ้าหน้าที่รัฐควรสร้างมาตรการในการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นธรรมกับประชาชนและผู้ประกอบการโดยทั่วไป

ตารางที่ 38 ข้อเสนอแนะที่เว็บมาสเตอร์มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง และวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้
1. การทำประชาพิจารณ์หรือขอความเห็นจากผู้ประกอบการและทดลองใช้กฎหมายก่อนบังคับใช้จริง 2. การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและส่งเสริมอินเทอร์เน็ตในด้านดี 3. การชี้แจงให้ชัดเจนว่าหากมีปัญหาจะติดต่อหน่วยงานใด 4. การเน้นให้กฎหมายไม่ไปลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน 5. การแก้ไขกฎหมายในบางมาตราที่ไม่เหมาะสม 6. การตีความกฎหมายให้ชัดเจน 7. การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.อย่างทั่วถึง 8. การมีมาตรการช่วยเหลือในการเก็บ Log File 9. การส่งเว็บมาสเตอร์เข้าร่วมสัมมนาเพื่อเสริมความรู้ด้านการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นต่อการปิดกั้นเว็บไซต์และการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นต่อการปิดกั้นเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความเห็นต่อการปิดกั้นเว็บไซต์ แตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1. ไม่ควรปิดกั้นเว็บไซต์ถ้าไม่ใช่กรณีที่มีการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง
2. ควรปิดกั้นเฉพาะหน้าที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมากกว่าการปิดกั้นทั้งเว็บไซต์ เพราะทำให้ผู้ใช้งานเดือดร้อนจากการที่อินเทอร์เน็ตใช้งานได้ช้าลง
3. การปิดกั้นเว็บไซต์นั้นเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

ในทิศทางที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการปิดกั้นเว็บไซต์ถ้าเป็นการกลั่นแกล้งกัน หรือหากไม่มีความผิดจริงก็ไม่ควรไปปิดกั้น แต่ถ้าในกรณีที่มีการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง จึงจะมีความจำเป็นต้องปิดกั้นเว็บไซต์

“ถ้าผิดถูกในส่วนของกฎหมายอาจจะส่วนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นคำสั่งศาลก็ต้องใช้วิจารณญาณของศาลระดับหนึ่ง ซึ่งก็ต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตามเดี่ยวโดนติดคุก แต่ไม่ควรที่จะไปบล็อกถ้าไม่ผิด ก็มีคนทำความผิดคุณก็ไปจับคนทำความผิด อย่าไปให้คนอื่นต้องเดือดร้อน ตรงนี้น่าจะเป็นประเด็นมากกว่า” (มรกต กุลธรรมโยธิน, **สัมภาษณ์**, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

“เหมือนกับเลือดไหลไม่หยุดแล้วไม่รู้จะทำอย่างไรก็ต้องห้ามเลือดก่อน แล้วค่อยไปดูอาการว่าเป็นอย่างไร เป็นวิธีที่ได้ผลที่สุดสำหรับการหยุดการกระจายข้อมูลทางเว็บไซต์ ทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นมาตรการขั้นเด็ดขาดแล้ว ทางกฎหมายไม่เกี่ยว ต้องไปตัดสินกันอีกทีว่าคุณมีความผิดจะถูกปรับหรือจำคุก เพราะฉะนั้นก็เป็นมาตรการที่จำเป็นต้องใช้ในกรณีที่มีความร้ายแรง แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีการกลั่นแกล้งกันหรือคนที่มีความมากกว่าสั่งให้ทำก็ไม่ควรบล็อก ดังนั้น เราต้องแยกแยะระดับความสำคัญของตัวเว็บไซต์กับเนื้อหาข้อมูลที่อยู่ในเว็บไซต์ บางครั้งใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันไม่ได้ เพราะแต่ละเว็บไซต์มีข้อมูลข่าวสารและผลกระทบโดยรวมแตกต่างกัน” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, **สัมภาษณ์**, 5 มีนาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ควรปิดกั้นเฉพาะหน้าที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมากกว่าปิดกั้นทั้งเว็บไซต์ เพราะการปิดกั้นทั้งเว็บไซต์ ทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตช้าลง ผู้ใช้งานก็จะเดือดร้อนและไม่พอใจ แต่การจะปิดกั้นเป็นหน้าๆ ไปก็ทำได้ยาก เพราะเว็บไซต์มีอยู่ทั่วโลก ประเทศไทยจึงควรจะต้องมีหน่วยงานกลางที่มาประสานเรื่องการส่งข้อมูลเกี่ยวกับเว็บไซต์ระหว่างประเทศ จะได้ลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่อยู่ในเว็บไซต์ต่างประเทศได้

“การบล็อกเว็บไซต์นั้น ถ้าเว็บไซต์เป็นของคนกลุ่มเดียว หรือของบริษัทเดียวแล้วมีข้อความที่ไม่เหมาะสม การไปบล็อกเขามันก็ถูกต้อง แต่บางทีเหมือนกับห้องเช่า คือ เว็บไซต์ดังเหมือนอพาร์ทเมนต์ อยู่ๆคุณไปปิดทางเข้าอพาร์ทเมนต์ก็ไม่ถูก ต้องบล็อกเป็นห้องๆเหมือนกับเว็บไซต์ที่ควรบล็อกเป็นหน้าๆไป

ทุกวันนี้เราจะเจอปัญหาว่าเวลามีข้อความที่ไม่เหมาะสมหรือที่เป็นเว็บไซต์จากต่างประเทศ เราดำเนินการได้ไม่ตรงทีเดียว คือ พอบล็อกเว็บไซต์นั้นหรือถ้าบล็อกหน้านั้น ปัญหาก็มีอยู่ว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตมันไม่รวดเร็ว ผู้ใช้ก็จะไม่ชอบ อันนี้เป็นความยากทางเทคนิคที่มีความซับซ้อนที่จะต้องมีการตกลงกันระหว่างหน่วยงานมากขึ้นว่าใครจะไปบล็อกเว็บไหน เท่าไร อย่างไร ถ้าเป็นเว็บเมืองนอกก็ควรจะขอความร่วมมือจากต่างประเทศด้วย อันนี้เป็นประเด็นปัญหาอันหนึ่งว่าการบล็อกในจุดละเอียดเข้าไปต้องมีความร่วมมือจากทางเจ้าของเว็บไซต์ด้วย ซึ่งก็ยุ่งอีกเพราะเว็บไซต์ที่เราพูดถึงมันทั่วโลก แต่เรา还没有มีหน่วยงานกลางที่มาประสานงาน ซึ่งก็เป็นมาตรการเรื่องตำรวจสากลที่ต้องมานั่งคุยกันในเรื่องการส่งข้อมูลเกี่ยวกับเว็บไซต์” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ให้บริการ ISP รายหนึ่งมีความเห็นว่า การปิดกั้นเว็บไซต์นั้น เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุควรจะมีกลไกที่ให้ความรู้ แนะนำสิ่งที่จะควรจะเป็น ที่จะทำให้ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตรุ่นใหม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอ หรือคอยกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

“การปิดเว็บนั้นมันปลายเหตุ ทุก ISP ก็ไม่เห็นด้วยต่อการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ว่า บางครั้งเพื่อจะหยุดเรื่อง เราต้องระงับชั่วคราวบางกรณี แต่ไม่ใช่ว่าปิดหมดเลย ซึ่งบางครั้งคนทำผิดทำโดยไม่รู้ก็มี เพราะธุรกิจเหล่านี้เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามาทำ ซึ่งบางคนจบแค่มัธยม หรือยังไม่จบดี หรือเรียนจบแล้วมาทำ เพราะฉะนั้น น่าจะมีกลไกที่ให้ความรู้ แนะนำสิ่งที่มันควรจะเป็น ให้คำนึงถึงจริยธรรมและรู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ เพื่อให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอเนื้อหา” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ความคิดเห็นต่อการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ผู้ให้บริการ ISP

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ให้บริการ ISP มีความคิดเห็นต่อการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

1. ความจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นกติกากในการควบคุมดูแลให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะจะไม่ให้มีเนื้อหาที่ไม่ดีบนอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นไปได้

3.การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการ ISP ในบางส่วน

ในทิศทางที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่ามีจำเป็นต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพราะควรจะมีกรอบกติกาในการควบคุมดูแลให้ผู้เผยแพร่เนื้อหาในอินเทอร์เน็ตมีความรับผิดชอบต่อสังคม

“จำเป็น เพราะมันเป็นการทำให้ผู้เผยแพร่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น มีการจัดเรตติ้งเนื้อหา ตอนนี้ก็ยังไม่ค่อยมีโดยตรง แต่ถ้าเราพยายามทำมันก็ได้ เพราะการจัดตรงนี้ไม่ใช่เรื่องยาก” (ประสิทธิ์ชัย วีระยุทธวิไล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2552)

“อยู่ที่ว่าดูแลในลักษณะไหนมากกว่า ถ้าเซ็นเซอร์ก็คิดว่าไม่จำเป็น แต่ควรที่จะมีกรอบคล้ายๆกับสังคมทั่วไป ต้องตระหนักว่าอะไรที่มันแพร่กระจายในอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลสูงกว่าสื่ออื่นเยอะมาก ถ้าเราเห็นว่าควรที่จะมีกรอบกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคม เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตก็เช่นเดียวกัน เพียงแต่ไม่ใช่ควบคุมไปหมด ไปเซ็นเซอร์เขาอันนี้ก็สมควร

ก็เห็นด้วยในบางเรื่องที่จะต้องดูแล เพราะเวลาเกิดอะไรขึ้นมันน่ากลัวกว่าสื่อปกติหลายเท่า การดูโป๊ที่ขายที่คลองถม ถ้าเด็กไม่เดินร่นไปซื้อก็ไม่มี อย่างมากดูกันในโรงเรียน แต่ถ้าคุณโพสต์อินเทอร์เน็ตดูกันได้ทั่วประเทศ นี่คือนิสัยที่น่ากลัวมาก จึงควรปลูกฝังเยาวชนหรือสร้างบรรทัดฐานที่ยอมรับในสังคมให้ตระหนักถึงเรื่องพวกนี้จริงๆ ถ้าเราณรงค์เรื่องพวกนี้ให้แก่ผู้ใหญ่ที่เป็นคนสอนก็จะไปถึงเด็ก แต่มันเห็นผลช้า” (มรกต กุลธรรมโยธิน, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด ควรทำเป็นมาตรการที่ปลูกฝังให้คนไม่ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสมมากกว่า

“เป็นเรื่องของการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดมากกว่า จริงๆควรแยกเป็นเรื่องๆมันไม่ใช่การดูแลเนื้อหา คือมันต้องเป็นคล้ายๆกับกระบวนการสร้างหรือส่งเสริมที่ไม่ให้เกิดขึ้น คือต้องยอมรับว่าห้ามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ แต่ทำอย่างไรไม่ให้คนใช้ในทางที่ผิด ซึ่งไม่ค่อยมีคนพูดถึงเรื่องนี้ หรือไม่มีการพัฒนาเรื่องนี้อย่างเป็นทางการ คือต้องทำตั้งแต่ในโรงเรียนเพราะเป็นเครือข่ายที่ใหญ่ จะต้องมี

กระบวนการในระดับรัฐบาลที่กำหนด เหมือนกับให้ท่งสูตรคูณหรือให้สวดมนต์ หรือจะต้องรู้เรื่องวัฒนธรรมสังคมไทย แต่วันนี้นั้นไม่มีเรื่องพวกนี้เกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ต เป็นเรื่องพวกนี้มากกว่าเพราะจะไม่ให้มีเนื้อหาที่ไม่ดีบนอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นไปได้เลย” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ให้บริการ ISP ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการ ISP ในบางส่วน แต่คนส่วนใหญ่จะเข้าใจผิดคิดว่าเป็นหน้าที่หลักของผู้ให้บริการ ISP ที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แต่ความจริงแล้วผู้ให้บริการ ISP มีหน้าที่ให้บริการในการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ไม่ได้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาโดยตรง จึงไม่ใช่เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการ ISP อย่างเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตทุกฝ่ายที่ต้องช่วยกันกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

“ที่ทุกคนมองว่าให้ ISP ดูแลนั้นเข้าใจผิด เพราะ ISP ก็คือท่อน้ำพิวิชัย แล้วน้ำก็ไม่ได้ผลิตเองด้วย คือ ISP ก็เหมือนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ถามว่าแม่น้ำเจ้าพระยาทำไมถึงขุ่น เจ้าของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นใครไม่รู้ จริงๆก็คือทุกคนที่ทิ้งของเสียลงไป คือมันเป็นกระบวนการใหญ่มากและเป็นความเข้าใจผิดเพราะ ISP เป็นการเชื่อมต่อแค่นั้นเอง คือเขาเข้าใจว่าเป็นอย่างนั้น แต่จริงๆมันไม่ใช่ แล้วเราก็ปิดให้ในระดับหนึ่ง ปิดให้ได้ไม่หมด นั่นก็เป็นปัญหาของรัฐบาลเอง

ถ้าเกิดอยากจะให้อินเทอร์เน็ตปลอดภัย คุณทำได้ แต่ต้องแก้รัฐธรรมนูญก่อน คือคุณจะต้องกรองอีเมลทุกฉบับที่มีการรับส่งเข้ามาในประเทศไทย แล้วจะต้องเซ็นเซอร์การสื่อสารแม้แต่ผ่านโทรศัพท์ เช่น คุณบล็อกอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ผมโทรไปที่ลิงค์ไปร้อมต่ออินเทอร์เน็ตจากลิงค์ไปร้อมเข้ามาได้ผ่านมือถือ ดังนั้นคุณต้องบล็อกบริษัทโทรศัพท์มือถือด้วย เสร็จแล้วคุณต้องบล็อกสัญญาณดาวเทียมทุกอย่างทั้งหมด เพราะว่าผมสามารถต่ออินเทอร์เน็ตไปเมืองนอกโดยผ่านดาวเทียมได้ด้วย เพราะฉะนั้นคุณต้องบล็อกโทรศัพท์ก่อน แล้วต้องกรองกระบวนการโทรศัพท์ทุกอย่างต้องกรองหมด ต้องผ่านเกตเวย์ คัดฟังทุกอย่างหมดเลย เพื่อไม่ให้มีอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์ คุณกรองหมดเลยนะได้ แต่คุณต้องแก้รัฐธรรมนูญก่อน แล้วก็ปิดประเทศ ซึ่งทางคอมพิวเตอร์ทำได้แต่ในทางสังคมทำไม่ได้” (อนันต์ แก้วร่วมวงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2552)

“การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ใช้ จะบอกว่าเป็นของ ISP อย่างเดียวไม่ได้ เราเป็นทางผ่าน เราขอไม่ได้ใส่มูลเข้าไป แล้วจะให้เราดูแลได้อย่างไร แต่อยู่ที่คนที่ใช้ที่

จะต้องช่วยกัน ที่ผ่านมาสังคมอินเทอร์เน็ตอยู่ได้เขาก็ดูแลกันเองตั้งแต่สมัยแรกๆ กฎ กติกา เขาก็มีกันมาตั้งแต่แรก คือ กฎระเบียบในสังคมโดยรวมทั่วไป คือ การดูแลตนเอง ไม่ค่อยเห็นด้วยกับเรื่องที่เขาบอกว่าให้ใครมาดูแลอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันถ้าจะให้ใครดูแลโดยตรงก็จะเกิดปัญหาว่าคนที่ดูแลโดยตรงเขาต้องการอะไร เสรีไปเลย ดูแลกันเอง หรือจะให้รัฐบาลดูแล ก็ขึ้นอยู่กับรัฐบาลว่าเห็นความสำคัญของอะไร บอกให้ ISP ดูแลก็ได้ แต่เราก็อยากจะได้ดูแลในแง่มุมมองที่เป็น ISP เราก็ต้องเอาง่ายในการควบคุม ซึ่งมันก็อาจจะไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง อาจจะไม่ใช่สิ่งที่ผู้ใช้ต้องการ อย่างนี้เราก็บอกว่ากฎหมายบางข้อออกมาแล้วบอกว่าเราผิดหมดทุกอย่าง แต่เราไม่ได้ทำอะไรเลยอย่างนี้เป็นต้น แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ายังไงก็ต้องดูแล เพียงแต่จะทำให้เราดูแลเพียงคนเดียวไม่ได้เพราะในเมื่อตอนนี้ตัวอินเทอร์เน็ตไม่มีเจ้าของ จะไปบอกว่าให้ใครคนหนึ่งดูแลมันไม่ได้ มีแต่กฎ กติกาโดยรวมแล้วช่วยกันดูแล ประเทศอื่นๆก็เป็นลักษณะนี้ ไม่มีใครไปคุมได้ เพราะฉะนั้น มันก็เป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันดูแล” (กนกวรรณ ว่องวัฒนสิน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2552)

“คิดว่าการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ทุกคน ทุกคนที่เป็นStake Holder ต้องช่วยกัน ISP อาจจะหนักหน่อยตรงที่ว่าเราเป็นเหมือนกับตัวปิดเปิด คนก็เลยคิดง่าย ๆ ว่าก็ปิดไปเสียมันจะได้ไม่เห็น แต่จริง ๆ มันปิดไม่ได้หรอก” (มรกต กลุขธรรมโยธิน, **สัมภาษณ์**, 12 กุมภาพันธ์ 2552)

ขณะที่ ผู้ให้บริการ ISP ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์มากกว่า เพราะมีหน้าที่ดูแลเนื้อหาเว็บไซต์โดยตรง

“ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าของเว็บไซต์เป็นหลักเนื่องจากมีหน้าที่ดูแลโดยตรงและเป็นผู้สามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้ทันที โดย ISP จะอำนวยความสะดวกในการแจ้งประสานงานเมื่อมีการรับแจ้งจากผู้ใช้งาน” (จักรพันธ์ เจริญผล, **สัมภาษณ์**, 13 พฤษภาคม 2552)

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความคิดเห็นต่อการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง คือ

- 1.ความจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพื่อควบคุมไม่ให้การทำผิด

2.การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะเจ้าของร้านไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

3.หน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ในทิศทางที่ 1 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีควมจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพราะคนใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดเยอะ จึงควรมีการควบคุมดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตให้ดี

“จำเป็นต้องดูแลตรวจสอบ เพราะเดี๋ยวนี้คนใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดเยอะ คือใช้ไปในทางเสื่อมเสีย ลงคลิปทำให้คนอื่นเสียหาย ทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อนที่ดีที่สามารถที่จะควบคุมและตรวจสอบได้” (ปวีศา ชนกรนันท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

“จำเป็นมาก ผมจะไม่พอใจมากถ้าเห็นเด็กมัธยมมาเปิดภาพยนตร์เพราะว่ามันส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่ไม่ดีก่อนวัย หรือว่า เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่ควรเรียนรู้ในสถานที่สาธารณะ สมควรที่จะต้องจัดการตรงนี้ให้มากๆ เด็กจะได้ไม่เสียผู้เสียคนในการที่มาเห็นหรือมาเปิดเจอพวกเว็บโป๊ต่างๆ” (อภินิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้น ไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะเจ้าของร้านไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทั้งหมด

“การที่ผู้ใช้เขาจะพิมพ์ จะโพสต์อะไรลงไปในเว็บไซต์ต่างๆ เราดูแลไม่ได้ พวกที่เปิดดูเว็บโป๊อะไรพวกนี้ พอเราเดินผ่านเขาก็ปิดหน้าต่างลง พอเราเดินไปตรงอื่นเขาก็เปิดขึ้นมาดู ถ้าเห็นก็จะห้าม ทุกร้านไม่มีใครอยากให้เปิดเว็บพวกนี้ แต่มันห้ามกันยาก เราไม่มีโอกาสไปนั่งดูเขาตลอดเป็นไปไม่ได้เลย ยิ่งร้านที่มีเครื่องเยอะๆ ยิ่งหมดสิทธิ์เลย” (สมศักดิ์ โพธิ์, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2552)

“ถ้าทำได้ทางร้านก็สนับสนุนเต็มที่ แต่มันทำไม่ได้มากกว่า จะหาวิธีที่จะควบคุมดูแลให้มีประสิทธิผลนั้นยาก คือเขาออกกฎหมายแต่มันทำไม่ได้ในความเป็นจริง” (พงษ์สวัสดิ์ ปุณยธร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความเห็นต่อหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตที่จะช่วยกันสอดส่องดูแลให้ดีที่สุดเพื่อไม่ให้มีการกระทำความผิดในร้านของตน เพื่อช่วยทำให้สังคมดีขึ้นได้บ้าง

“เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในแต่ละร้านด้วยที่จะช่วยกันสอดส่องดูแลจริงๆ แล้วทางร้านน่าจะช่วยสัก 70% ด้วยซ้ำ เพราะว่าทางรัฐบาลยังทำได้ไม่ดีพอด้วย แล้วถ้าเกิดทางร้านไม่ช่วยอีกมันก็จะลำบาก” (เอกนิษฐ์ ลาภวรชัย, สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2552)

“ไม่เชิงว่าเป็นหน้าที่ แต่เป็นจรรยาบรรณมากกว่าที่เจ้าของร้านต้องดูแลลูกค้าและดูแลภาพพจน์ของร้าน ให้ร้านตัวเองสะอาดที่สุด ไม่ให้มีสื่อลามกให้คนเข้ามาหมกมุ่นกัน ถ้าร้านเราดี คนก็อยากเข้า ก็ต้องคอยเป็นหูเป็นตา ไม่ใช่ให้คนมาทำอะไรที่ไม่เหมาะสม มั่วสุมที่ร้าน ต้องคอยช่วยสอดส่องดูแล เพราะแค่นี้สังคมก็เสื่อมโทรมมากแล้ว บางทีเขาก็เป็นใจเผื่อจะเรียกลูกค้าอีกกลุ่มหนึ่งได้ ซึ่งมันก็ทำให้ร้านดูแย่ๆ” (ปวีศา ชนกรนันท์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2552)

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในบางส่วน แต่ให้เว็บมาสเตอร์ดูแลน่าจะตรงกว่า

“เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตดูแลส่วนหนึ่ง คือ ดูแลให้เป็นไปตามกฎที่ พ.ร.บ.ออกมา แต่จริงๆ แล้วจะไปบังคับตามเว็บไซต์ที่เขามี Server ที่เขาผลิตเนื้อหาโดยตรง เขาน่าจะมีโปรแกรมมาช่วยกรอง แต่ก็คงทำอะไรได้ไม่มาก” (จักรพันธ์ ตั้งชูทวีทรัพย์, สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2552)

“เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตที่ต้องช่วยกันดูแลส่วนหนึ่ง แต่การออกกฎเป็นเพียงเนื้อหา ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงทั้งหมด คือ พอป้องกันได้บ้าง แต่ไม่ทั้งหมด จะให้เรามานั่งบล็อกเว็บเหมือนกระทรวงไอซีทีก็อาจจะทำได้ แต่เราไม่สามารถที่จะดูแลทีละเครื่อง แล้วเรื่องการกระทำความผิดจริงๆแล้วใครเป็นคนทำสมควรเอาผิดกับคนที่กระทำมากกว่า ถ้าไม่อยากให้มีเว็บโป๊ หรือเว็บที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมควรจะให้เว็บมาสเตอร์เป็นคนดูแล” (ปิยาภรณ์ แซ่เจียว, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2552)

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่ได้เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต แต่เป็นหน้าที่ของรัฐ เว็บมาสเตอร์และพ่อแม่ผู้ปกครองมากกว่า

“ไม่ใช่หน้าที่ของร้านอินเทอร์เน็ต เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้ามาดูแล แล้วก็หน้าที่ของพ่อแม่ที่จะปลูกฝังจิตสำนึกเด็ก จริงๆควรเริ่มมาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องมีเวลาสอนลูก คอยปลูกฝังจิตสำนึก ถ้าพ่อแม่ปลูกฝังเด็กไว้ดี ร้านอินเทอร์เน็ตก็ไม่เดือดร้อน เจ้าหน้าที่รัฐก็ไม่ต้องเหนื่อยมาก เราเป็นผู้ให้บริการ เราไม่ได้ไปชักชวนให้เขาดูเว็บไซต์ที่ไม่ดี หน้าที่ของเราคือให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตแล้วเท่านั้น เหมือนกับให้เช่ารถแท็กซี่แล้วไปขับชนคน เจ้าของรถก็ไม่ต้องเข้าคุกด้วย ก็คิดแบบเดียวกัน มันไม่ใช่หน้าที่” (พิชญ์ รัตนศิริ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2552)

“ไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ของร้านอินเทอร์เน็ต เพราะเราคงทำอะไรได้ไม่มาก มันไม่ใช่หน้าที่ผม ผมให้บริการแต่เครื่องคอมพิวเตอร์ อย่างผู้ใช้งานไปโพสต์ตามเว็บบอร์ดก็เป็นหน้าที่ของเจ้าของเว็บไซต์เป็นผู้ดูแล ถ้าพวกเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์มากกว่าที่ต้องมีคนคอยตรวจ คอยอ่านตลอด” (บารมี อภิวัฒน์ชัชวาลย์, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2552)

เว็บมาสเตอร์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แตกต่างกันไปใน 4 ทิศทาง คือ

- 1.ความจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันไม่ให้คนกระทำความผิด

2. ไม่ควรมีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพราะเป็นการปิดกั้นไม่ให้คนได้คิดด้วยตนเอง
3. การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะไม่สามารถเข้าไปควบคุมเนื้อหาที่ผู้ใช้เป็นผู้เขียนขึ้นได้ทั้งหมด
4. หน้าที่ของเว็บมาสเตอร์ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ในทิศทางที่ 1 เว็บมาสเตอร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพราะคนใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันค่อนข้างมากกว่าสื่ออื่น ซึ่งเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมก็มีมาก จะช่วยป้องกันไม่ให้คนกระทำความผิด ไม่ให้คนไปละเมิดผู้อื่นทั้งในเรื่องลิขสิทธิ์ เรื่องหมิ่นประมาท ข้อมูลที่น่าเสนอจะได้ถูกต้อง เพราะความจริงอินเทอร์เน็ตก็เหมือนกับสื่อๆหนึ่ง ถ้าไม่มีการบริหารจัดการควบคุมเนื้อหาที่น่าเสนอ คงไม่เห็นภาพลักษณ์ที่ชัดเจนว่าแต่ละเว็บไซต์นำเสนอข้อมูลประเภทไหน สื่อสารถึงคนกลุ่มไหน และบางเว็บไซต์อาจมีจุดขายบางอย่างที่ล่อแหลม แต่พอมีการกำกับดูแล เว็บไซต์นั้นคงจะไม่สามารถให้บริการได้ตามปกติเพราะไม่สามารถเข้าถึงคนกลุ่มใหญ่ได้ ซึ่งการที่มีการกำกับดูแลตรงนี้รวมๆแล้วถือว่าดีต่อเยาวชนด้วย

“จำเป็นมาก เพราะตอนนี้มีคนใช้สื่อตัวนี้มากกว่าสื่ออื่น ในหนึ่งวันบางคนอยู่กับอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้อ่านนิตยสาร ไม่ได้ดูทีวีก็อยู่ได้ เพราะว่าข่าวส่วนหนึ่งที่อยู่บนทีวีหรือนิตยสารอยู่บนอินเทอร์เน็ตเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงต้องควบคุมเพราะมีอิสระค่อนข้างเยอะ อย่างทีวีหลัง 4-5 ทุ่มถึงจะมีเรื่องเพศได้บ้างสำหรับผู้ใหญ่เพราะเด็กนอนแล้ว แต่อินเทอร์เน็ตเว็บไซต์เว็บหนึ่งเลือกเวลาไม่ได้ว่าใครจะเข้ามาดูเวลาไหน เพราะฉะนั้นส่วนหนึ่งที่เข้ามาควบคุมเพราะมันเข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับเด็กเพราะคนใช้อินเทอร์เน็ตอายุน้อยลงและค่อนข้างน่ากลัวที่เราไม่สามารถจำกัดเวลาเขาได้เลย เรื่องการลงโปรแกรมควบคุมเว็บก็ทำได้แค่เว็บจำนวนหนึ่ง แต่เว็บโป๊หรือเปลือยก็มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

“จำเป็น ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นบล็อกขยะ เว็บไซต์ทั้งหลายก็จะเป็นเว็บไซต์เถื่อนที่พ่อแม่ห้ามลูกเข้า จะกลายเป็นมีแต่ Hi5 เคยอ่านที่เขาให้สัมภาษณ์ว่าเขาไม่สนใจเรื่องคนที่เข้าไปดูเขาสนใจเรื่องปริมาณ คือเปิดพื้นที่เอาไว้แต่ไม่ดูแลเนื้อหา ใครจะเขียนอะไรก็ได้ ไม่สนใจสังคมว่าคนจะเข้าไปเขียนอะไรไม่ดี ซึ่งต่างจากเรามาก เรานั่นเรื่องเนื้อหาและคามมีวุฒิภาวะ ของเขาจะปล่อยไป ให้ดูแลกันเอง ถือเป็นพื้นที่เปิดกว้างซึ่งอาศัยพื้นที่ตรงนี้ทำธุรกิจ ก็เป็นสิทธิ์ของเขา ซึ่งพ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่ได้เข้าไปแตะต้องมากเท่าไร เพราะมีเนื้อหาบางส่วนที่ละเมิด แต่ว่าคนดูแลยังไม่

ทั่วถึง แล้วก็นำมาให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของคนที่ใช้” (ชาติ วาระดี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2552)

ขณะที่ ในทิศทางที่ 2 เว็บไซต์เตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าไม่ควรมีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพราะเป็นการปิดกั้นไม่ให้คนได้คิดด้วยตนเอง ซึ่งควรให้คนได้ใช้วิจารณญาณของตนเองในการตัดสินใจเลือกรับข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ไม่ควรมีใครมาจำกัดว่าเนื้อหาแบบไหนดีหรือไม่ดี

“เชื่อว่าเนื้อหาเป็นเรื่องขององค์ความรู้ ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องมีการมาคอยบอกว่าอันนี้เป็นเนื้อหาที่ถูกต้อง อันนี้เป็นเนื้อหาที่ไม่ถูกต้อง คือแต่ละคนควรจะมีโอกาสได้ใช้วิจารณญาณ ไม่เชื่อว่าพอคนได้ข้อมูลอะไรมาแล้วจะเชื่อตามนั้นเพราะคนจะเชื่อตามนั้นก็ต่อเมื่อถูกจำกัดให้อยู่กับข้อมูลแค่นั้นก็อย่าง แล้วไม่มีโอกาสได้เกิดความคิดที่กว้างขวาง เพราะฉะนั้นถ้าอินเทอร์เน็ตไม่มีใครมานั่งคอยกำกับ ก็เป็นเรื่องที่คนจะมีโอกาสเห็นข้อมูลที่มีความหลากหลาย ไม่มีข้อมูลใดที่ถูกบอกว่าอันนี้เป็นข้อมูลที่ต้องเพียงชุดเดียว แล้วคนก็จะเป็นคนเลือกความถูกต้องโดยได้คิดได้พิจารณาด้วยตัวเองมากกว่าที่จะมีใครเป็นหน่วยมากำกับว่านี่เป็นเนื้อหาที่ถูก

อย่างเว็บไซต์ประชาไท เราพยายามจะให้สมาชิกเป็นคนร่วมกันพิจารณา เพราะว่าตัวเองก็ไม่อยากจะอยู่ในลักษณะเหมือนกับคนมานั่งตัดสิน เราส่งเสริมเรื่องคนเห็นต่างก็คุยกันได้แต่เป็นการคุยในเรื่องที่เป็นประโยชน์สาธารณะ ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนบุคคล เพราะว่าต่อให้คนนั้นเป็นบุคคลสาธารณะ แต่ถ้ามันเป็นเรื่องส่วนตัวของเขาก็ไม่ควรไปละเมิด” (จิรณัฐ เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

ส่วนในทิศทางที่ 3 เว็บไซต์เตอร์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะไม่สามารถจะเข้าไปควบคุมเนื้อหาที่ผู้ใช้งานเป็นผู้เขียนขึ้นได้ทั้งหมด ซึ่งเว็บไซต์เตอร์สามารถช่วยกลั่นกรองได้ในบางส่วนเท่านั้น

“ควบคุมไม่ได้ เช่น เราเปิดบริการให้นักศึกษาทำเว็บไซต์ส่วนตัว เราไม่สามารถไปควบคุมเนื้อหาเว็บไซต์ของนักศึกษาทุกคนได้ แต่ว่าถ้าพบเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่ถูกต้องก็จะลบทิ้ง หรือว่าเรียกนักศึกษามาตักเตือน หรือถ้ามีการแจ้งจากองค์กรภายนอกว่าเรามีเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่ถูกต้อง

ตาม พ.ร.บ.เราก็จะลบให้ ก็ทำได้แค่นี้เพราะว่าเราไม่สามารถไปกรองเนื้อหาทุกอย่างได้ในส่วนที่เราไม่ได้ทำขึ้นเอง” (ณัฐกร เฉยศิริ, **สัมภาษณ์**, 22 กันยายน 2551)

อย่างไรก็ดี ในทิศทางที่ 4 เว็บมาสเตอร์มีความเห็นต่อหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ดังนี้

เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์โดยตรงเพราะเว็บมาสเตอร์เป็นผู้ที่กำหนดแนวทางในการนำเสนอเนื้อหาออกมาให้คนอ่านและเป็นผู้ดูแลเนื้อหาในเว็บไซต์ของตนที่ผู้ใช้เป็นผู้นำเสนอเนื้อหา จึงควรดูแลรับผิดชอบไม่ให้มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมออกมา ต้องดูว่าจะดูแลอย่างไรไม่ให้ทำร้ายสังคม ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องทำ ไม่ใช่ทำแต่เรื่องธุรกิจอย่างเดียว

“เป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์ที่ต้องดูแลทุกอย่างในเว็บไซต์ บางทีเจ้าของเว็บไซต์กับเว็บมาสเตอร์อาจจะคนละคนกัน แต่เมื่อเจ้าของเว็บไซต์เขาจ้างเว็บมาสเตอร์เป็นคนดูแลเว็บไซต์แล้วเนื้อหาทุกอย่างคุณต้องรับผิดชอบหมด หรือไม่อย่างนั้นเจ้าของเว็บไซต์ก็ต้องตั้งคนมาดูแลเนื้อหาเว็บไซต์ เพราะไม่ว่าเว็บไซต์คุณจะเป็นประเภทไหนก็แล้วแต่ เมื่อคุณสร้างขึ้นมาให้คนอื่นได้ดูแล้วคุณต้องตรวจสอบเนื้อหาในทุกอย่าง ไม่ใช่เฉพาะเนื้อหา กระบวนการทุกอย่างในนั้นด้วย คุณต้องรับผิดชอบทั้งหมด ต้องตรวจสอบไม่ให้ไปละเมิดสิทธิของคนอื่น ตรงนี้เป็นสิ่งที่คุณต้องยอมรับ ถ้ายอมรับไม่ได้คุณก็อย่าทำเว็บไซต์” (พูนศักดิ์ สักกทัตติยกุล, **สัมภาษณ์**, 22 มิถุนายน 2552)

“คิดว่าการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนี้เป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์ แต่ในการตีความผมอยากจะบอกไปถึงแม้เป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์แต่ต้องเข้าใจนิดหนึ่งว่าเว็บมาสเตอร์ก็มีข้อจำกัดแต่ละองค์กรที่ทำเว็บขึ้นมามีข้อจำกัดในเรื่องของค่าใช้จ่าย ผมว่าอันนี้ต้องมีการทำความเข้าใจนิดหนึ่ง ยอมรับว่าเนื้อหาเว็บมาสเตอร์ควรดูแล แต่ไม่มีทางที่เว็บใหญ่ๆจะดูแลได้ครอบคลุม 100 %” (ปฐมพงศ์ สิริชัยรัตน์, **สัมภาษณ์**, 13 กุมภาพันธ์ 2552)

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นหน้าที่ของเว็บมาสเตอร์ในส่วนหนึ่ง แต่ไม่สามารถที่จะดูแลได้ทั่วถึงทั้งหมด จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในเว็บไซต์นั้นๆช่วยกันดูแลมากกว่า

“เราเชื่อเรื่องชุมชนว่าชุมชนนั้นๆควรเป็นผู้ดูแลและกำหนดลักษณะที่ชุมชนจะยอมรับและไม่ยอมรับด้วยตัวเองมากกว่า คือ เชื่อว่าแต่ละพื้นที่จะสามารถสร้างกลไกในการกำกับดูแลตนเองมากกว่ามีอำนาจของใครมากำหนด แล้วอินเทอร์เน็ตไม่เหมือนกับทีวีหรือหนังสือพิมพ์ที่เปิดมาเราก็เจอ แต่อินเทอร์เน็ตเราสามารถเลือกเองได้ว่าเราจะดูหรือไม่ดูอะไร อย่างบางเว็บไซต์ในต่างประเทศ จะมีกลไกที่ละเอียดมากขึ้น เขาจะไม่ได้มาควบคุม ไม่ได้ลบ ไม่ได้ปิดเนื้อหาใคร แต่จะมีกลไกที่เราสามารถเลือกเนื้อหาที่ต้องการเองได้ โดยเขาจะให้คนอ่านสามารถเรตติ้งได้ แล้วก็สามารถที่จะเลือกรับตามเรตติ้ง เช่น อ่านเฉพาะเนื้อหาที่มีคนให้ดาวไว้ก็ไม่ต้องอ่านทั้งหมด หรือว่าข้อมูลบางอันอาจจะมีความซิกให้ความเห็นไว้ว่าข้อมูลนี้มีความรุนแรง ก็ให้คนได้เลือกว่าต้องการหรือไม่ต้องการข้อมูลแบบไหน ก็เป็นอิสระแบบหนึ่งที่เราจะได้เลือกด้วยตัวเองซึ่ง อินเทอร์เน็ตถูกออกแบบไว้แบบนี้ แต่รัฐบาลในหลายประเทศกลับคิดว่าต้องควบคุม” (จิรนุช เปรมชัยพร, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2552)

“จริงๆทางเว็บไซต์เราไม่ได้มีเว็บมาสเตอร์แค่คนเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เว็บมาสเตอร์สามารถที่จะไปดูข้อมูลทั้งหมดในเว็บไซด์ก็จริง อย่างเว็บไซต์เราเดือนหนึ่งประมาณ 400 ล้านกว่าหน้า เว็บมาสเตอร์คงไม่สามารถที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง แต่ละยูนิคของทางเว็บไซต์เราก็จะมีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับเนื้อหา คล้ายๆกับมีบรรณาธิการประจำเนื้อหาแต่ละส่วน ซึ่งเขาจะต้องรับผิดชอบในการดูแลเนื้อหาที่จะเผยแพร่ในส่วนของเขา และอีกส่วนหนึ่ง พนักงานของทางเว็บไซต์จะต้องช่วยกันดูแล ต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถดูแลทั้งหมด เพราะว่าเว็บไซต์ไม่ได้มีเนื้อหาจากแค่ทางเราเป็นคนนำไปเผยแพร่ ยังมีส่วนหนึ่งที่ทางผู้ให้บริการเป็นคนเผยแพร่ ส่วนทางด้านเว็บบอร์ดหรือบางบริการเราจะมีคนภายนอกซึ่งเรียกได้ว่าเป็นแฟนพันธุ์แท้ เขาจะให้ความร่วมมือที่จะมาช่วยเรา เพราะเขาไม่อยากจะเกิดสังคมที่ไม่ดีในบริการที่เขาใช้บริการบ่อยๆ ซึ่งอันนี้ก็จะเป็นอย่างนโยบาย ที่เราพยายามกระตุ้นให้เกิดการเอาใจใส่สถานที่ที่เขาเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน” (วิน สกุลศรีเศรษฐี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2552)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550” เป็นการวิจัย ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ทำโดย การสำรวจความเห็นด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปตามคำถามนำ วิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต หรือไม่ อย่างไร
2. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต อย่างไร
3. ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีพฤติกรรมในส่วนของ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 อย่างไร

สรุปผลการวิจัย

ความรู้ ความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตที่มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 39 ระดับความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์

ประเภทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	ระดับความรู้*
ผู้ให้บริการ ISP	สูง
ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	ปานกลาง
เว็บมาสเตอร์	ปานกลาง

* ระดับความรู้ มี 3 ระดับ คือ ระดับความรู้สูง ระดับความรู้ปานกลางและระดับความรู้ต่ำ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 40 ระดับทัศนคติที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ประเภทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	ระดับทัศนคติ*
ผู้ให้บริการ ISP	เป็นกลาง
ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เป็นกลาง
เว็บมาสเตอร์	เป็นกลาง

* ระดับทัศนคติ มี 3 ระดับ คือ มีทัศนคติเชิงบวก มีทัศนคติเป็นกลางและมีทัศนคติเชิงลบ

3. พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ตารางที่ 41 พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์

ประเภทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	พฤติกรรม*
ผู้ให้บริการ ISP	สอดคล้อง
ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	สอดคล้อง
เว็บมาสเตอร์	สอดคล้อง

* ทิศทางของพฤติกรรม มี 2 ระดับ คือ สอดคล้องและไม่สอดคล้อง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตทั้ง 3 ประเภท เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. และได้มีการจัดการให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่เกี่ยวข้อง แสวงหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ศึกษาจากตัว พ.ร.บ. โดยตรง ศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ของกระทรวงไอซีทีและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง พุดคุยแลกเปลี่ยนกันในเว็บบอร์ดของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตด้วยกัน เข้าร่วมงานสัมมนาที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ รวมถึงศึกษาจากสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับ พ.ร.บ. เป็นต้น

2. ความคิดเห็นของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ สามารถสรุปความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.เป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

- ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.
- ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน
- ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ
- ความคิดเห็นต่อการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของเว็บมาสเตอร์
- ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.
- ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ.

ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
1. พ.ร.บ.มีความจำเป็น เพื่อควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต	1. พ.ร.บ.มีความจำเป็น เพื่อป้องกันไม่ให้คนกระทำความผิดบนอินเทอร์เน็ต	
2.ความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากการบังคับใช้ พ.ร.บ.	2.การ ไม่เห็นด้วยที่ พ.ร.บ. กำหนดให้เจ้าของร้านอินเทอร์เน็ต ต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย	2.การมี พ.ร.บ.ทำให้ธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือ

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของ พ.ร.บ.		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
	3.ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	3.บทบัญญัติในมาตรา 14 ทำให้แก่นที่แท้จริงของ พ.ร.บ.นี้เสียรูปไป
		4.การมี พ.ร.บ.ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในแง่การดำเนินคดีหากถูกละเมิดบนอินเทอร์เน็ต
		5.การมี พ.ร.บ.จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในแง่การกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต

นอกจากนั้น ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 43 ความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน

ประเภทของ ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ในด้านสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน		
	ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน		
	มี	ไม่มี	รายละเอียดโดยสังเขป
1.ผู้ให้บริการ ISP		✓	
2.ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต		✓	
3.เว็บมาสเตอร์	✓		- การเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการ - การบังคับใช้กฎหมายผ่านเว็บมาสเตอร์ทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง

ประเภทของ ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ในด้านสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน		
	ผลกระทบต่อสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน		
	มี	ไม่มี	รายละเอียดโดยสังเขป
1.ผู้ให้บริการ ISP	✓		- การจำกัดสิทธิในการรับรู้ของประชาชนจากการปิดกั้นกลั่นกรองในระดับ ISP
2.ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต		✓	
3.เว็บมาสเตอร์	✓		- การรुकล้ำและจำกัดสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน จากการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนในเว็บไซต์
	ผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน		
	มี	ไม่มี	รายละเอียดโดยสังเขป
1.ผู้ให้บริการ ISP		✓	
2.ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	✓		- การรुकล้ำสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนจากการเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการผ่านข้อบังคับในกฎหมาย
3.เว็บมาสเตอร์	✓		- การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้จากการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน - การสร้างความไม่สะดวกต่อผู้ใช้จากการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน - ผลกระทบต่อผู้ใช้สืบเนื่องจากการขาดจรรยาบรรณของผู้ให้บริการที่มีหน้าที่เก็บข้อมูล

อย่างไรก็ดี ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 44 ความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ

ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
1.รัฐยังไม่ได้เข้ามาดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด		1.ขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจสอบเนื้อหาไม่ชัดเจน

ความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.เกี่ยวกับการควบคุมจากภาครัฐ		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
2.วิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย	2.รัฐเข้ามาควบคุมและจำกัดมากเกินไป	2.ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มากเกินไป
3.การนำคดีที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายไปเผยแพร่ในสื่อ		3.เนื้อหาในอินเทอร์เน็ตที่เป็นปัญหา เช่น ภาพโป๊เปลือยหรือสแปมเมล ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจากกฎหมาย
		4.การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน
		5.พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร

และจากการที่ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 กำหนดให้ทุกเว็บไซต์ต้องมีการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนั้น เว็บมาสเตอร์มีความเห็นต่อการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ดังนี้

- 1.ข้อดี คือ ทำให้เว็บมาสเตอร์หรือผู้ดูแลระบบสามารถดูแลตรวจสอบได้ง่ายขึ้น ทำให้มีการกระทำความผิดน้อยลง
- 2.ข้อเสีย คือ ทำให้ผู้ใช้เกิดความยุ่งยากมากขึ้นกับขั้นตอนในการเข้าใช้บริการตามเว็บไซต์ต่างๆ

ส่วนในบริบทของเว็บไซต์ประเภทจัดการความรู้ เช่น www.thaigoodview.com เห็นว่าการใช้ระบบลงทะเบียนเป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้ผู้นำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์ต้องแสดงความรับผิดชอบและระมัดระวังมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถระบุหรือสืบค้นถึงตัวผู้ผลิตเนื้อหาได้ แต่ถ้าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารในส่วนที่ให้คนเข้ามาศึกษาหาความรู้ก็ไม่ควรให้ต้องลงทะเบียน ควรให้คนเข้ามาอ่านได้เลยจะดีกว่าเพราะอาจไปลดแรงจูงใจของผู้ใช้ได้

นอกจากนั้น เว็บมาสเตอร์มีความคิดเห็นต่อระบบลงทะเบียนที่มีต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน ดังนี้

1.การลิดรอนสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน เพราะผู้ใช้ต้องมีการกรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ นามสกุล หมายเลขบัตรประชาชน ฯลฯ และเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ยากขึ้นเพราะต้องลงทะเบียนก่อนจึงจะเข้าไปอ่านได้

2.ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน เพราะไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในบางเรื่องที่พูดที่อื่นไม่ได้ เช่น การกระทำอันไม่สมควรของผู้บังคับบัญชาภายในองค์กร หรือการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันที่มีอำนาจในสังคม เป็นต้น

3.ผลกระทบต่อผู้ใช้ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น

ในส่วนความคิดเห็นที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 นั้น พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันไปใน 3 ทิศทาง

ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตดีขึ้น เพราะทุกเว็บไซต์ต่างมีการควบคุมและคอยตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมให้รัดกุมมากขึ้นจึงช่วยป้องกันไม่ให้คนกระทำความผิด

ขณะที่ ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตบางส่วนเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ. ไม่แตกต่างกัน เพราะผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตจำนวนมากไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง เพราะขาดปัจจัยสนับสนุนที่จำเป็น

นอกจากนั้น ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตบางส่วนเห็นว่าประสิทธิภาพในการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตก่อนและหลังมี พ.ร.บ.แตกต่างกันไม่มาก เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตช่วยป้องกันได้แค่ส่วนหนึ่ง ควรให้ผู้ให้บริการ ISP และเว็บมาสเตอร์ช่วยปิดกั้นและกั้นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมน่าจะดีกว่า เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงจึงน่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า

ในส่วนของการเสนอแนะ ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 45 ข้อเสนอแนะที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริงและวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง และวิธีที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตาม พ.ร.บ.		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
1.การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง	1.การสร้างการมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต	1.การทำประชาพิจารณ์หรือขอความเห็นจากผู้ประกอบการและทดลองใช้กฎหมายก่อนบังคับใช้จริง
2.หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่	2.การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อให้ร้านอินเทอร์เน็ตอยู่ได้	2.การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านดี
3.การสนับสนุนเครื่องมือในการเก็บ Log File และการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย	3.รัฐต้องช่วยกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรผลักภาระให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	3.การชี้แจงให้ชัดเจนว่าหากมีปัญหาจะติดต่อหน่วยงานใด
4.การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ	4.ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตไม่ควรเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย	4.การเน้นให้กฎหมายไม่ไปลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน
5.การส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต	5.รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ปฏิบัติเกินหน้าที่	5.การแก้ไขกฎหมายในบางมาตราที่ไม่เหมาะสม
6.มาตรการเสริมเพื่อจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ณ ต้นตอการผลิต	6.รัฐควรช่วยจัดหาอุปกรณ์และโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลและในการป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม	6.การตีความกฎหมายให้ชัดเจน

ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
7.การสร้างเครือข่ายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง	7.การทำฐานข้อมูลส่วนกลางของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแทนการให้จดชื่อนามสกุลของผู้ใช้	7.การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.อย่างทั่วถึง
8.การเปิดอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่เยาวชนและนักศึกษาที่สนใจประกอบอาชีพเว็บมาสเตอร์		8.การมีมาตรการช่วยเหลือในการเก็บ Log File
		9.การส่งเว็บมาสเตอร์เข้าร่วมสัมมนาเพื่อเสริมความรู้ด้านการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ขณะที่ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้มีข้อเสนอแนะต่อรัฐในการนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติจริง ดังนี้

1. รัฐควรให้ความสนใจกฎหมายฉบับนี้มากยิ่งขึ้น การประชาสัมพันธ์ต้องทำกันอย่างต่อเนื่อง จริงๆควรมีการทดสอบในลักษณะคล้ายๆประชาสัมพันธ์ว่าเมื่อออกมาแล้ว ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อกฎหมายฉบับนี้มีมากแค่ไหนและประชาชนต้องการอะไรจากตรงนี้ ผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายฉบับนี้มีอะไรบ้าง แล้วปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมมากขึ้น

2. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่มีความรู้ในการปรับใช้กฎหมาย มีเพียง 40 คนเพื่อสอดส่องดูแลการกระทำผิดทั่วประเทศ และพนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านี้ประจำการอยู่ในกรุงเทพฯ เท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะกำกับดูแลการกระทำความผิดได้ครอบคลุมทั่วประเทศ ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาความไม่ครอบคลุมของการกำกับดูแลดังกล่าว จึงควรมีกฎกระทรวงตั้งอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์กราฟฟิคตามมหาวิทยาลัยต่างๆของรัฐ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อคอยประสานงานกับตำรวจ

3. พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ สามารถสรุปพฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์เป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมการปรับตัวของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. (ดังปรากฏรายละเอียดโดยสังเขปในตารางที่ 46)

ข. พฤติกรรมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP (ดังปรากฏรายละเอียดโดยสังเขปในตารางที่ 47)

- การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์
- วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต (ดังปรากฏรายละเอียดโดยสังเขปในตารางที่ 48)

- การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ
- การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

กลุ่มที่ 3 เว็บมาสเตอร์ (ดังปรากฏรายละเอียดโดยสังเขปในตารางที่ 49-50)

- การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์
- การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการโดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน
- กฎ กติกา มารยาทและการกลั่นกรองเนื้อหาเว็บไซต์

ค. ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 (ดังปรากฏรายละเอียดโดยสังเขปในตารางที่ 51)

ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ ได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ. ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตหลายประการ และต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 46 พฤติกรรมการปรับตัวของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

พฤติกรรมการปรับตัวภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.		
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ให้บริการ ISP	การปรับตัวให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	การปรับรูปแบบและเนื้อหาของเว็บไซต์ของเว็บมาสเตอร์
1.การให้ความรู้แก่พนักงานในบริษัทถึงหน้าที่ที่ได้รับตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้	1.การอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนใหม่ในการให้บริการ	1.การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ให้ผู้ใช้ทราบและเตือนให้ระมัดระวังในการใช้งาน
2.การให้ความรู้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ	2.การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ	2.การปรับให้สามารถตรวจสอบได้และมีการถ่วงรองเนื้อหามากขึ้น
3.การติดตั้งอุปกรณ์การเก็บ Log File	3.การเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.	3.การตรวจตราและตัดเตือนผู้ใช้หากมีการใช้งานที่ไม่เหมาะสม

ตามข้อบังคับใน พ.ร.บ. นี้ ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ ต้องมีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่อยู่ในความดูแลของตน โดยมีวิธีการที่ต่างกันไป ซึ่งจะแจกแจงทีละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้บริการ ISP

ผู้ให้บริการ ISP มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 47 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ให้บริการ ISP

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมาย	
การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์	วิธีการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์
1.การขยายระยะเวลาในการเก็บให้นานขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.กำหนด (90วัน)	1.กระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายพร้อมมีคำสั่งศาลมาให้ ระวังการเผยแพร่เว็บไซต์ (ปิดกั้นเว็บไซต์)
	2.กระทรวงไอซีที หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือให้ปิดกั้นเว็บไซต์

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 48 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	
การเก็บข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคลของผู้ใช้บริการ	การกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
1.การใช้กล้องวงจรปิดหรือให้ลูกค้าสมัครสมาชิก	1.การใช้โปรแกรม Recovery ไม่ให้ลูกค้าดาวน์โหลดข้อมูลไว้ในเครื่อง
2.การจดบันทึกชื่อ นามสกุล หมายเลขเครื่องและเวลาที่เข้าใช้	2.การใช้โปรแกรมเพื่อปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม
3.การเก็บ Log File โดยใช้กล้องวงจรปิดและเก็บบันทึก IP Address ของแต่ละเครื่องไว้	3.การสอดส่องดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิด

กลุ่มที่ 3 เว็บบาสเตอร์

เว็บมาสเตอร์มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 49 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของเว็บมาสเตอร์ (1)

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	
การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์	การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน
1.เพิ่มระยะเวลาการเก็บตามที่กฎหมายกำหนด (90วัน)	1.ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ - ต้องเพิ่มกลไกที่ยังยากมากขึ้นในการจัดทำระบบและคอยดูไม่ให้ระบบมีปัญหา - ต้องมีการจัดระบบเพื่อเก็บ Log File ในส่วนนี้เพิ่มเติม
2.เก็บมากกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด	2.ผลกระทบต่อผู้ใช้ ผู้ใช้ไม่อยากเข้ามาใช้บริการ เพราะรู้สึกว่าต้องทำอะไรที่ยังยากขึ้น
3.ไม่สามารถเก็บได้ตามระยะเวลาที่กำหนด	
4.เก็บข้อมูลการใช้บริการใน Log File เพิ่มขึ้น	

ตารางที่ 50 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของเว็บมาสเตอร์ (2)

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของเว็บมาสเตอร์ โดยใช้กฎ กติกา มารยาทและการกลั่นกรองเนื้อหา			
1.เว็บทำ - ใช้ระบบกรองคำหยาบคาย - ให้ฝ่ายกฎหมายของเว็บไซต์ตรวจสอบหลังจากเผยแพร่เนื้อหา - มีกลไกแจ้งลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม - มีพนักงานของเว็บไซต์คอยลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม	2.เว็บธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) - ให้ผู้ใช้แจ้งเข้ามาทางเว็บไซต์หากพบเห็นข้อความที่ไม่เหมาะสม - มีอุปกรณ์ที่ช่วยตรวจสอบเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย	3.เว็บหนังสือพิมพ์ออนไลน์ - ให้คนที่อ่านหรือสมาชิกแจ้งลบข้อความหรือกระทู้ที่ไม่เหมาะสมได้ - มีกองบรรณาธิการคอยดูแลรับผิดชอบเนื้อหา - พิจารณาความเสี่ยงของข่าวแต่ละชิ้นว่าสมควรเปิดให้แสดงความเห็นหรือไม่	4.เว็บไม่หวังกำไร - ตั้งกฎ กติกาโดยการเอา พ.ร.บ.ขั้นที่หน้าแรกของเว็บไซต์ - ส่งอีเมลไปตักเตือนผู้ที่ใช้งานไม่เหมาะสม - ให้สมาชิกแจ้งมาถ้าพบข้อความที่ไม่เหมาะสม

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของเว็บมาสเตอร์ โดยใช้กฎ กติกา มารยาทและการกลั่นกรองเนื้อหา			
5.เว็บหน่วยงาน ราชการ, องค์กร - ใช้ระบบ ถามตอบขอข้อมูลผ่าน ระบบอีเมลเท่านั้น - มีระบบการ แจ้งเนื้อหาที่ไม่ เหมาะสม - เผยแพร่ เนื้อหา พ.ร.บ.ขึ้นไว้บน เว็บไซต์	6.เว็บบอร์ด - มี Moderator คอย ลบรูปภาพและเนื้อหาที่ ไม่เหมาะสม - ใช้ระบบกรอง คำหยาบคาย - เก็บรหัสบัตร ประชาชนของผู้ใช้ที่ ลงทะเบียน - ใช้กลไกให้ สมาชิกช่วยดูแลกันเอง - เว็บมาสเตอร์ เท่านั้นที่โพสต์หัวข้อ กระทู้ได้	7.เว็บบล็อก (Blog) - ใช้ระบบกรอง คำหยาบคาย - มีเจ้าหน้าที่คอย ตรวจสอบผู้ใช้ที่ทำผิดกฎ กติกา มารยาท - ปรึกษาฝ่าย กฎหมายหากมีข้อสงสัย - เตือนผู้ใช้ให้ ระมัดระวังในการใช้งาน	8.เว็บรวบรวมความรู้ - มี Editor คอย กลั่นกรองเนื้อหา - ให้ผู้ใช้ช่วยกัน ตรวจสอบเนื้อหา

จากภาพรวมพบว่า ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์พบ
ปัญหาหรืออุปสรรคภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ ดังสรุปไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 51 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ได้รับภายหลัง
การบังคับใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
1.การขาดความรู้ ความเข้าใจใน การตีความกฎหมาย	1.ภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการ ร้านอินเทอร์เน็ต - ความยุ่งยากจากการเก็บ ข้อมูลเพื่อระบุตัวบุคคล - ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น	1.การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน
2. ภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากการ เก็บ Log File	2.บทลงโทษหนักเกินไป	2.ขั้นตอนการทำงานและความ รับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น

ปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้รับภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.		
ผู้ให้บริการ ISP	ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต	เว็บมาสเตอร์
3.การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่		3.ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น
		4.พนักงานเจ้าหน้าที่ทำงานไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดี

อย่างไรก็ดี ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้มีความคิดเห็นว่าการที่รัฐผลักภาระหน้าที่ให้ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ แต่รัฐไม่มีมาตรการรองรับ ถือว่าเป็นข้อผิดพลาดมาก เพราะรัฐบาลต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อเมริกา นั้น การที่จะผลักภาระนี้ รัฐจะให้สิทธิพิเศษหรือสิทธิประโยชน์ เช่น การลดหย่อนภาษี การลดค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับการบังคับใช้หรือปฏิบัติตาม พ.ร.บ.แก่ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในช่วงที่กฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้ แต่ของไทยไม่มี ดังนั้น รัฐควรจะต้องมีมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต มาตรการในการจัดเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์จึงจะมีประสิทธิภาพและทำให้ทุกอย่างเป็นไปได้ด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

การกำกับดูแลจากภาครัฐกับการกำกับดูแลตนเองภายใต้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตที่ทำการศึกษามีการใช้กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายใต้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 52 กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต และเว็บมาสเตอร์ภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ประเภทของ ผู้ประกอบการ อินเทอร์เน็ต	กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต					
	กฎหมาย มาตรการ และบทลงโทษ	การปิดกั้น	การกลั่นกรอง เนื้อหา	กฎ กติกา มารยาท	สายด่วน	การรู้เท่าทัน สื่อ
ผู้ให้บริการ ISP	☆☆	☆☆	-	-	-	-
ผู้ประกอบการร้าน อินเทอร์เน็ต	☆☆	-	☆☆	☆	-	-
เว็บมาสเตอร์	☆☆	-	☆☆	☆	-	-

หมายเหตุ - หมายถึง ไม่มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยกลไกดังกล่าว

☆ หมายถึง มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยกลไกดังกล่าวน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ให้บริการที่ทำการศึกษา

☆☆ หมายถึง มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยกลไกดังกล่าวมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ให้บริการที่ทำการศึกษา

เมื่อพิจารณาหลักที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ภายใต้การบังคับใช้ พ.ร.บ.พบว่าผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตใช้กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตตามที่ พิจารณารามสูตร ธรรมนูญ และนิธิมา คณานินันท์ (2547) นำเสนอไว้ อันประกอบด้วย กฎหมาย มาตรการ และบทลงโทษ (legal sanction) การปิดกั้นและกลั่นกรองเนื้อหา (blocking and filtering system) กฎ กติกา มารยาท (code of conduct) สายด่วน (hot line) และการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy)

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบของกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตพบว่า ภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ทำให้มีการกำกับดูแลที่เห็นชัดเจนที่สุด คือ การใช้กลไกของกฎหมาย มาตรการและบทลงโทษและการปิดกั้น ซึ่งถือเป็นการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการจากภาครัฐ

ในส่วนของการใช้กลไกของกฎหมาย มาตรการและบทลงโทษนั้น ก่อนหน้านี้ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยตรงออกมาบังคับใช้ จึงต้องอาศัย

กฎหมายที่มีอยู่เดิมปรับใช้เป็นกรณีๆไป แต่พอมีกฎหมายออกมาโดยตรงก็มีการใช้มาตรการควบคุมและมีบทลงโทษตามมา เช่น ในด้านของผู้ให้บริการ ISP ได้ใช้กลไกของกฎหมายในการปิดกั้นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อนหน้านี้ หากผู้ให้บริการ ISP ไปปิดกั้นข้อมูลข่าวสารต่างๆถือว่าทำผิดกฎหมายแต่ตอนนี้มีกฎหมายมารองรับชัดเจน จึงทำให้การปิดกั้นเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตถูกกฎหมาย เพราะ พ.ร.บ.ฉบับนี้ให้อำนาจผู้ให้บริการ ISP ในการระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตได้ หากได้รับคำสั่งศาลตามมาตรา 20

ส่วนผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ได้ใช้กลไกของกฎหมาย มาตรการ และบทลงโทษ ในการห้ามหรือตัดเตือน รวมทั้งคอยสอดส่องดูแลไม่ให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการคอมพิวเตอร์ในร้านใช้อินเทอร์เน็ตไปเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมตามเว็บไซต์ต่างๆซึ่งก่อนหน้านี้ หากผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเข้าไปตัดเตือนผู้ใช้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสม ผู้ใช้ก็จะไม่พอใจเจ้าของร้าน แต่พอมีกฎหมายออกมา ผู้ใช้ก็จะเข้าใจว่าเจ้าของร้านมาตัดเตือนเพราะทำตามกฎหมายกำหนดไว้

ขณะที่เว็บมาสเตอร์ ได้ใช้กลไกของกฎหมาย มาตรการและบทลงโทษ ในการตัดเตือนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในเว็บไซต์ของตน และหากพบข้อความที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมก็ต้องคอยลบเนื้อหานั้นออกไป ซึ่งก่อนหน้านี้ หากเว็บมาสเตอร์เข้าไปตัดเตือนผู้ใช้ที่เผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ผู้ใช้ก็อาจจะไม่พอใจ แต่พอมี พ.ร.บ.ออกมาเว็บมาสเตอร์ก็สามารถนำจุดนี้มาใช้ประโยชน์ในการตัดเตือนและแจ้งลบโดยการอ้างอิงว่ามีการทำผิด พ.ร.บ.

ในส่วนของการปิดกั้น ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในระดับ ISP มีการใช้กลไกการปิดกั้นโดยเป็นผลจากการบังคับใช้ พ.ร.บ. ในมาตรา 20 ที่ให้อำนาจแก่ผู้ให้บริการ ISP ในการระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตได้ หากได้รับคำสั่งศาล ซึ่งผู้ให้บริการ ISP ใช้วิธีการปิดกั้นแบบ Notice and take-down กล่าวคือ ได้รับแจ้ง แล้วจึงทำการปิดกั้น อันเป็นผลจากการบังคับใช้นโยบายหรือมาตรการจากภาครัฐ ทำให้ผู้ให้บริการ ISP ในประเทศไทยมีกระบวนการดำเนินการในการปิดกั้นเว็บไซต์ใน 2 ลักษณะ คือ

1.กระทรวงไอซีทีที่ส่งจดหมายมาให้ระงับการเผยแพร่โดยมีคำสั่งศาล ในกรณีนี้ผู้ให้บริการ ISP จะต้องทำการปิดกั้นในทันทีที่ได้รับคำสั่งศาล

2.กระทรวงไอซีที หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆขอความร่วมมือให้ปิดกั้นเว็บไซต์ โดยไม่มีคำสั่งศาล ในกรณีนี้ผู้ให้บริการ ISP จะพิจารณาเหตุผลที่ขอให้ปิดกั้น ถ้าเป็นความผิดที่ชัดเจน มากๆตามที่ระบุในมาตรา 14 ก็จะปิดกั้นให้ตามที่เห็นสมควร

นอกจากนั้น จากการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ มีการใช้กลไกการกลั่นกรองเนื้อหา แม้ว่าจะไม่ใช่ผลจากการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการจากภาครัฐ เพราะเป็นการกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ แต่ก็ยังเป็นผลสืบเนื่องจากการบังคับใช้ พ.ร.บ. เพราะในมาตรา 15 กำหนดให้ผู้บริการต้องร่วมรับผิดชอบหากมีการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่อยู่ในความดูแลของตน ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ ซึ่งเป็นตัวกลางในการให้บริการด้านเนื้อหาต้องมีการตั้งโปรแกรมกลั่นกรองเนื้อหาที่อยู่ในความดูแลของตนเข้มงวดขึ้น เช่น มีการบังคับใช้ระบบลงทะเบียนในเว็บไซต์ และมีการเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการในร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการสร้างมาตรการในการกำกับดูแลขึ้นมา แม้รัฐไม่ได้สั่งให้ทำโดยตรง แต่เป็นผลจากกฎหมาย เพราะผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์กลัวว่าจะทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีบทลงโทษที่รุนแรง

ในด้านผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ได้ใช้กลไกการกลั่นกรองเนื้อหาในระดับผู้ให้บริการ โดยใช้วิธีการกลั่นกรอง ใน 2 ลักษณะ คือ

1. มีการคัดเตือนหากผู้ใช้บริการใช้งานในทางไม่เหมาะสม เช่น การดาวน์โหลดเว็บโป๊หรือเปิดเพลงอนาจาร หากเตือนแล้วลูกค้าไม่ปฏิบัติตามก็จะสั่งปิดเครื่องผ่านทางระบบเน็ตเวิร์ก
2. ถ้าผู้ใช้บริการเข้าเว็บโป๊ จะส่งข้อความเข้าไป 1 รอบให้ปิดทันที ถ้าไม่ปิดจะไม่ให้ใช้บริการ

ส่วนผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ได้ใช้กลไกการกลั่นกรองในระดับผู้ใช้บริการ โดยใช้ซอฟต์แวร์กลั่นกรอง (Filtering Software) ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การใช้โปรแกรมเพื่อปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม โดยใช้ตัวกรองบางอย่างซึ่งกรองตัวเว็บไซต์ ถ้าเป็นชื่อเว็บไซต์ที่มีคำที่ประกอบไปด้วย Sex Nude ฯลฯ มันจะแจ้งเตือนทันที ซึ่งทางเจ้าของร้านก็จะปิดกั้นเว็บไซต์เหล่านั้นจากตัว Server เครื่องหลัก ทำให้ผู้ใช้บริการเข้าไม่ได้
2. การใช้โปรแกรม Recovery ไม่ให้ลูกค้าดาวน์โหลดข้อมูลไว้ในเครื่อง คือ ถ้าลูกค้ามาดาวน์โหลดอะไรไว้ พอปิดเครื่องข้อมูลก็จะหายไปหมด เป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิด

ขณะที่ เว็บมาสเตอร์ ได้ใช้กลไกการกลั่นกรองด้วยการเซ็นเซอร์ (Censorship) ใน 3 ลักษณะ คือ

1.เว็บมาสเตอร์ใช้กลไกการกลั่นกรองในระดับผู้ใช้บริการโดยใช้ซอฟต์แวร์กลั่นกรอง (Filtering Software) คือ ใช้ระบบกรองคำหยาบคาย ก่อนที่เนื้อหาจะถูกโพสต์ขึ้นไปบนหน้าเว็บไซต์

2.เว็บมาสเตอร์ใช้กลไกการกลั่นกรองในระดับผู้ให้บริการ โดยใช้กลไกการแจ้งลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม (Moderator) หรือมีเจ้าหน้าที่คอยลบความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม ในบางกรณีหากการใช้ระบบกรองคำหยาบคายไม่สามารถกรองได้ เช่น อาจจะไม่ใช้คำหยาบ แต่เป็นคำที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรือคำกล่าวหาจับจ้อง เป็นต้น เว็บมาสเตอร์ก็ต้องลบข้อความนั้นออกไป

3.เว็บมาสเตอร์วางและบังคับใช้กฎ ระเบียบในการโพสต์ข้อมูลในเว็บบอร์ด ซึ่งนำไปสู่การเซ็นเซอร์ตัวเองของผู้ใช้เว็บบอร์ด (self-censorship)

จากการใช้กลไกในการกำกับดูแลจากภาครัฐที่เพิ่มขึ้นดังที่ได้กล่าวในข้างต้น ส่งผลให้การใช้กลไกการกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรมลดลงไปอย่างชัดเจน อันได้แก่ การใช้กลไกของกฎ กติกา มารยาท สายด่วนและการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้คนมีความรับผิดชอบและเป็น การสร้างอำนาจให้กับผู้ใช้หรือภาคอุตสาหกรรมที่ให้บริการเนื้อหา อย่างในยุโรป การกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรม (self-regulation) ทำได้โดยผ่านการพัฒนาและบังคับใช้จรรยาบรรณ ที่มักเรียกรวมๆว่า Code ในการใช้อินเทอร์เน็ต สมาคมอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตได้ร่วมกันร่าง Code ขึ้นมา และทางรัฐบาลก็มีการสนับสนุน (Endorse) Code ดังกล่าว ให้มีผลบังคับใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหา (พิรงรอง งามสุด วัฒนันท์และนิธิตา คณานินันท์, 2547)

ขณะที่ ในประเทศไทย ก่อนหน้านี้มีแนวโน้มว่าทางภาคอุตสาหกรรมใช้กลไกดังกล่าวอยู่บ้าง แต่พอมีกฎหมายนี้ขึ้นมา ผู้ให้บริการภาคอุตสาหกรรมจึงละเลยที่จะทำเพราะถือว่ามีกฎหมายออกมาแล้ว จึงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐดูแล

ในส่วนของการใช้กลไกของกฎ กติกา มารยาท ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตที่มีการใช้กลไกของกฎ กติกา มารยาท ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์

ในด้านของผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตที่มีการใช้กลไกของกฎ กติกา มารยาทพบว่ามีน้อยมากจากจำนวนร้านอินเทอร์เน็ตที่ศึกษาทั้งหมด คือ มีเพียง 1 ร้านเท่านั้น โดยมีการทำพื้นหลังหน้าจอของแต่ละเครื่องเป็นกฎ กติกา มารยาทว่าห้ามดาวน์โหลดภาพอนาจาร หากผู้ให้บริการฝ่าฝืนก็จะยกเลิกการให้บริการทันที

ส่วนเว็บมาสเตอร์มีการใช้กลไกของกฎ กติกา มารยาทโดยมีการตั้งกฎ กติกา มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยการเอา พ.ร.บ. มาขึ้นไว้ที่หน้าแรกของเว็บไซต์เพื่อเตือนผู้ใช้งานให้ระมัดระวังไม่ให้เผยแพร่ข้อมูลที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ และบางเว็บไซต์ได้นำ พ.ร.บ. แบบที่เป็นการ์ตูนมาลงไว้ในหน้าแรกของเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ช้อยากอ่านและทำให้เข้าใจ พ.ร.บ. ได้ง่ายขึ้น และในหลายเว็บไซต์ สมาชิกในชุมชนจะมีการดูแลกันเอง คือ หากใครพบเห็นข้อความที่ไม่เหมาะสมก็จะแจ้งให้ทางเว็บมาสเตอร์ทราบเพื่อให้ลบข้อความดังกล่าวออกไป หรือเตือนผู้ใช้งานด้วยกันไม่ให้เขียนข้อความที่เหมาะสม จึงกลายเป็นกฎ กติกา มารยาทที่ออกโดยผู้ใช้งานเอง โดยที่สังคมนั้นๆ เป็นตัวกำหนดขึ้นมาเองโดยปริยาย นอกจากนั้น บางเว็บไซต์ได้ให้คนที่อ่านหรือคนที่ เป็นสมาชิก สามารถที่จะแจ้งลบข้อความหรือกระทู้ที่เห็นว่าไม่เหมาะสมได้เพราะต้องการเน้นให้ทุกคนมีส่วนในการเป็นเจ้าของหรือมีรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน

ในส่วนของกลไกสายด่วน พบว่า ในประเทศไทยมีผู้ให้บริการ ISP เพียงรายเดียว คือ บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ที่มีสายด่วนเป็นของตนเอง โดยมีมาก่อนหน้าที่จะมีการบังคับใช้ พ.ร.บ. แล้ว ซึ่งสายด่วนดังกล่าว ได้แก่ www.thaihotline.org ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของมูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาไทยกับทางภาครัฐจัดตั้งขึ้น ซึ่ง ISP รายอื่นๆ ได้ทำลิงค์ของสายด่วนดังกล่าวไว้ที่หน้าเว็บไซต์ของตน ซึ่งถือเป็นการโอนอำนาจและเป็นการรวมศูนย์อำนาจกลับไปให้ภาครัฐ คือ เป็นการรวมศูนย์ของการแจ้งเหตุแทนที่จะเป็นการกระจายความรับผิดชอบให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม เพราะการแจ้งเหตุเป็นกลไกหนึ่งในการกำกับดูแลเนื้อหาแบบกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) ขณะที่ในต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2542 ผู้ให้บริการสายด่วนจำนวนหนึ่งในยุโรปได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมผู้ให้บริการสายด่วนในยุโรป (Associate of Internet Providers in Europe หรือ INHOPE) โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยอำนวยความสะดวกให้สายด่วนในยุโรปในการรับเรื่องและดำเนินการกับเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเรื่องระดับสากล การมีเพียงสายด่วนในระดับชาติจึงสามารถสร้างประสิทธิผลได้เท่ากับกลุ่มเครือข่ายของสายด่วนที่มีวัตถุประสงค์

สอดคล้องกัน INHOPE จึงทำหน้าที่เป็นกลไกกลางให้สายด่วนระดับชาติสามารถทำงานร่วมกันตลอดจนสื่อสารแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบรรยากาศทางการกำกับดูแลและทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ (พิรงรอง งามสุด วัฒนันท์และนิธิมา คณานินันท์, 2547)

ในส่วนการใช้กลไกการรู้เท่าทันสื่อ พบว่าผู้ให้บริการ ISP และเว็บมาสเตอร์มีการใช้กลไกการรู้เท่าทันสื่อ โดยสมาคมผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไทยร่วมกับสมาคมเว็บมาสเตอร์จัดอบรม Young Webmaster Thai รับสมัครนักศึกษาทั่วประเทศที่อยากจะเป็นเว็บมาสเตอร์มาเข้าค่ายปีละ 80 คน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งจะสอนตั้งแต่วิธีการทำ เทคนิค การตลาด จริยธรรม โดยมีตัวแทนจากเว็บไซต์ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เช่น www.tarad.com www.kapook.com มาเป็นวิทยากรและเป็นที่เลี้ยงให้ โดยหวังว่าเมื่อเด็กเหล่านี้ไปประกอบอาชีพนี้จริงๆ ก็จะมีมาตรฐานของคนทำเว็บว่าอันไหนควรทำหรือไม่ควรทำ

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตจากภาครัฐหลายประการ ดังนี้

การทำให้การปิดกั้นอินเทอร์เน็ตถูกกฎหมาย

ก่อนหน้านี้การปิดกั้นอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ไม่ถูกกฎหมาย เพราะไม่มีกฎหมายรองรับ แต่เมื่อมี พ.ร.บ. เกิดขึ้น ทำให้การปิดกั้นอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ทางภาครัฐถ่ายโอนอำนาจในการควบคุมแก่ผู้ให้บริการ ซึ่งเมื่อก่อน ผู้ให้บริการ ISP จะรู้สึกลำบากใจที่จะต้องปิดกั้นเพราะไม่ถูกกฎหมาย แต่ว่าตอนนี้ไม่มีทางเลือกแล้ว

การทำให้เกิดบทลงโทษที่ค่อนข้างรุนแรง

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ. มีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตเพราะในมาตรา 15 กำหนดให้ผู้บริการต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้กระทำผิดหากมีการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่อยู่ในความดูแลของตน คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์เกิดความกลัวและกังวลกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงต้องสร้างมาตรการกำกับดูแลโดยการกลั่นกรอง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลของผู้ใช้บริการ การบังคับใช้ระบบลงทะเบียนและการใช้ระบบกรองคำหยาบคาย เป็นต้น

การให้อำนาจอย่างเต็มที่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและควบคุมการสื่อสารในอินเทอร์เน็ต

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ. ในมาตรา 18 กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจในการเรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่รัฐมีขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในเว็บไซต์ไม่ชัดเจน หรือวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐไม่สอดคล้องกับกฎหมาย คือ ในการปิดกั้นเว็บไซต์ความจริงต้องมีคำสั่งศาลแต่เจ้าหน้าที่รัฐจะใช้วิธีขอความร่วมมือให้ผู้ให้บริการ ISP ปิดกั้นเว็บไซต์โดยไม่มีคำสั่งศาล นอกจากนี้ พ.ร.บ. ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐมากเกินไปในการเข้ามายึด ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ทำให้เกิดช่องโหว่ให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจในทางที่ผิด เช่น มีการรีดไถ ข่มขู่ เป็นต้น

สิทธิการสื่อสารของประชาชนภายใต้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) ซึ่งในต่างประเทศ เรียกว่า เสรีภาพในการแสดงออกนั้น เป็นคำที่กว้างมาก เพราะเสรีภาพนี้ครอบคลุมถึงการครอบคลุมถึงการถ่ายทอดความคิดเห็นทุกรูปแบบหรือทุกวิธีการที่มนุษย์จะคิดค้นได้ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างน่าสนใจ เดิม เสรีภาพนี้กินความถึงเสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) แต่อย่างเดียว ต่อมาก็ขยายถึงเสรีภาพในการเขียน (Freedom of Writing) และเมื่อมนุษย์รู้จักพิมพ์ ทำหนังสือพิมพ์ แพร่หลาย ก็ได้ขยายไปถึงเสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Press) ด้วย (วิชญ์ เครืองาม, 2524)

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้รับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนไว้ในข้อ 19 ความว่า บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหารับ ตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นโดยผ่านสื่อใดๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน

สิทธิส่วนบุคคล (The right of privacy) คือ การควบคุมข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามธรรมดาทั่วไป

สิทธิส่วนบุคคล นับเป็นสิทธิที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะแม้จะมีข้อมูลข่าวสารที่เพียบพร้อม แต่หากความเคลื่อนไหวต่างๆ ต้องตกอยู่ในสายตาผู้อื่นตลอด ไม่มีเวลาส่วนตัว สถานที่ส่วนตัวเพื่อพัฒนาความคิดและสติปัญญา บุคคลจะไม่สามารถจัดการกับข้อมูลข่าวสารหรือตัดสินใจกระทำเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลมีภาวะส่วนตัวย่อมหมายถึงการมีเสรีภาพมากขึ้นในการเลือกทางพฤติกรรม สามารถควบคุมกิจกรรมของตนเองได้ (Proshansky et al, 1970 : อ้างถึงใน วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2526)

สิทธิในการรับรู้ หมายถึง “สิทธิที่ประชาชนจะรู้เกี่ยวกับรัฐบาลเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอะไรของใครก็จะมีสิทธิ” (สุธรรม อยู่ในธรรม, 2537 : อ้างถึงใน กมลา สุวรรณธรรมา, 2537) อย่างไรก็ตาม การแสวงหาข่าวสารจากปัจเจกชน ก็ได้รับสิทธิพิเศษให้กระทำได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยตั้งอยู่บนสิทธิที่จะรู้ (Right to know) ของประชาชน และสาเหตุที่ประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ เพราะพลเมืองแห่งรัฐจะต้องรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ เพื่อนำไปสู่การถกเถียงหาคำตอบที่ดีที่สุดในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง ดังนั้น เมื่อประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ สื่อมวลชนจึงมีสิทธิที่จะพูด (Right to expression) เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารตอบสนองต่อประชาชน

ปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นปัญหาที่ทั่วโลกเผชิญ แต่ละประเทศจึงจัดทำกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ขึ้นมาโดยเฉพาะ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อิตาลี ฮังการี สิงคโปร์ สวีเดน อังกฤษ อเมริกา ฯลฯ แม้แต่สภาแห่งยุโรปก็ได้ออกอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศภาคีอนุสัญญาดำเนินการขึ้นบังคับใช้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime Convention) ของสภาแห่งยุโรปนั้นถือเป็นต้นแบบของกฎหมายที่ใช้ในระดับพหุภาคีในยุโรป และมีสาระเหมือนกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของไทย ทั้งนี้ เนื้อหาในอนุสัญญาฯ ได้ตีความการกระทำความผิดต่อคอมพิวเตอร์เป็น 2 ส่วน คือ การกระทำความผิดต่อข้อมูลในคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์และการกระทำความผิดโดยมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการทำความผิด

สุภิญญา กลางณรงค์ ผู้ประสานงานเครือข่ายพลเมืองเน็ต กล่าวว่า¹⁶ “ความต่างข้อหนึ่งของ อนุสัญญาฯ ของสภาแห่งยุโรปกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของไทย คือ อนุสัญญาฯ มีเป้าหมายป้องกันการเกิดอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ส่วนเรื่องเนื้อหาไม่ได้มีการกำกับ จะมีการกำกับดูแลเนื้อหาอยู่แค่เรื่องเดียว คือ การแพร่ภาพอนาจารเด็ก (child pornography) ซึ่งต่างจากมาตรา 14 ของไทยซึ่งควบคุมกำกับดูแลเนื้อหาอย่างกว้างขวาง ซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่สำคัญ คือ ในกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป มีธรรมนูญสูงสุด คือ มาตรา 10 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของยุโรป กำหนดให้มีศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป โดยหากถูกตัดสินในศาลในประเทศ โดยไม่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ เมื่อถูกนำมาสู่สิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป ก็จะถูกตัดสินบนหลักของสิทธิมนุษยชน แต่ในเอเชียเป็นภูมิภาคเดียวในโลกที่ไม่มีกลไกศาลยุติธรรมระดับภูมิภาค เพราะฉะนั้นหากประเทศไทย มีการตัดสินอะไรในระดับประเทศที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เราจะไม่มีความมั่นใจที่จะไปอุทธรณ์หรือจะไปร้องเรียนในระดับภูมิภาคได้ ดังนั้น จะเห็นว่า ในยุโรปมีกลไกที่สอดคล้องกัน คือเรื่องสิทธิเสรีภาพก็ถูกปกป้องด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพ ส่วนเรื่องอนุสัญญาฯ ก็ไม่ได้ล่วงล้ำไปจำกัดเนื้อหา ยกเว้นเรื่องภาพโป๊เปลือยเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของไทย ยังคลุมเครือระหว่างเรื่องอาชญากรรมและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและรับข้อมูลข่าวสารอย่างชัดเจน เพราะมาตรา 14 ให้ความกว้างๆว่า อะไรก็ตามที่เข้าข่ายกระทบต่อความมั่นคงและก่อให้เกิดความตื่นตระหนกต่อประชาชนก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจตีความได้ด้วยตัวเอง และดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยได้ ซึ่งมองว่าไม่รัดกุมและอาจก่อให้เกิดการใช้ที่ไม่เป็นธรรมได้

การโอนบทบาทในการเซ็นเซอร์ไปสู่ผู้ให้บริการ

เมื่อย้อนกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยพบว่า ประชาชนและสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ค่อนข้างจำกัด เมื่อพิจารณาถึงวิธีการควบคุมสื่อของรัฐบาลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า มีบางวิธีการที่ใช้มาตั้งแต่สมัยที่ประเทศไทยยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน บางวิธีการเกิดขึ้นเฉพาะในสมัยที่เป็นรัฐบาลเผด็จการ และบางวิธีการก็ถูกนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมแบบทุนนิยมประชาธิปไตย (บัณฑิต จารุญวงศ์กุล, 2550)

¹⁶ การสัมภาษณ์เรื่อง “พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ปกป้องหรือคุกคาม” โดยสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยร่วมกับสถาบันอิศรา จัดราชดำเนินเสวนาครั้งที่ 17 /2551 เมื่อวันที่ศุกร์ที่ 27 มีนาคม 2552 เวลา 10.00-12.00 น. ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

การจำกัดเสรีภาพสื่อมวลชน เช่น ยุคปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2519 เป็นยุคมีคของหนังสือพิมพ์ เนื่องจากการออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 (ปร.42) ออกมาควบคุมการดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ โดยตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อตรวจข่าวในหนังสือพิมพ์ทุกวัน ข่าวที่หนังสือพิมพ์จะลงต้องเป็นข่าวแจกที่รัฐบาลแจกให้เท่านั้น และในวันแรกที่มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน รัฐบาลคณะปฏิรูปฯ ได้มีคำสั่งห้ามการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ทุกชนิดทุกฉบับเป็นเวลา 5 วัน แล้วให้เจ้าของหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการไปขออนุญาตประกอบการจากเจ้าพนักงานการพิมพ์

ภายใต้บริบทสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมสีแดง ซึ่งเริ่มในช่วงตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2553 เป็นต้นมา ล่าสุดเมื่อ 8 เมษายน 2553 องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนประกอบด้วย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยและสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย ออกแถลงการณ์ร่วมตำหนิรัฐบาลหลังจากสั่งปิดสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม PTV และเว็บไซต์ประชาไท ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 45 ที่บัญญัติว่า “การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้” ทั้งนี้ รัฐบาลสามารถใช้กฎหมายพิเศษเพื่อจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนได้ ก็เพียงการห้ามเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วนเท่านั้น

การที่รัฐบาลกล่าวอ้างว่า การดำเนินการปิดกั้นสัญญาณและการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์ดังกล่าว เพื่อป้องกันการบิดเบือนข่าวสาร ทำให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ขณะที่รัฐบาลเองยังใช้สถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐในการเสนอรายการที่มีลักษณะนำเสนอข้อมูลด้านเดียว อีกทั้งยังปล่อยให้สถานีวิทยุและโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอื่นๆ นำเสนอเนื้อหาในลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมมากขึ้นนั้น ย่อมเป็นการกระทำที่รัฐบาลอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น “สองมาตรฐาน” และสร้างความชอบธรรมแก่ผู้ชุมนุมสีแดงมากขึ้น

การปิดกั้นสื่อในลักษณะนี้ย่อมเป็นการปิดกั้นสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชน จึงอาจทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการปิดกั้นสื่อดังกล่าว ออกมาเข้าร่วมกับกลุ่มผู้ชุมนุมมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้สถานการณ์มีความซับซ้อนและอาจนำไปสู่ความรุนแรงได้

จากการที่ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ประกาศใช้ในช่วงรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตย คือ รัฐบาลที่แต่งตั้งโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติภายหลังการยึดอำนาจ ทำให้ถูกมองว่าเป็นความพยายามอันไม่เป็นประชาธิปไตย (เผด็จการ) ที่จะควบคุม/

เซ็นเซอร์การสื่อสารของประชาชนจากภาครัฐ เพราะในการบังคับใช้กฎหมายกลับใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการควบคุมและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน แทนที่จะใช้ควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นหลักตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริง โดยเฉพาะในมาตรา 14 ที่ระบุฐานความผิดซ้ำซ้อนกับกฎหมายอาญา

และจากเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ปรากฏว่ามีการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อและประชาชนหลายประการ เช่น การระงับการแพร่สัญญาณวิทยุชุมชน การยกเลิกการส่งข้อความจากโทรศัพท์มือถือ (SMS) เพื่อแสดงความคิดเห็นในรายการโทรทัศน์ ตลอดจนการปิดเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองจำนวนมาก โดยอ้างเหตุผลด้านความมั่นคง (บันทึก จำรูญวงศ์กุล, 2550)

ช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อกระบวนการเซ็นเซอร์ได้แพร่ขยายเข้ามาถึงสื่อโลกาภิวัตน์อย่างอินเทอร์เน็ต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตนั้นถูกจับตามองเป็นพิเศษ เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเพียงประเภทเดียวที่คณะรัฐประหารไม่สามารถควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จได้เหมือนสื่ออื่นๆ ในประเทศ อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเดียว ที่เจ้าของอำนาจเก่าตอนรัฐประหาร คือ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตรสามารถเข้าถึงได้ การออก พ.ร.บ.จึงถูกมองว่าเป็นการจัดการทางยุทธศาสตร์ด้วยกฎหมาย นอกจากนั้น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ยังเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ออกภายใต้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)¹⁷

¹⁷ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2549 เป็นสภาที่ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ตามมาตรา 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ที่บัญญัติว่า

"ให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินสองร้อยห้าสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทย โดยกำเนิด และมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ในการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้คำนึงถึงบุคคลจากกลุ่มต่างๆ ในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และภาควิชาการ จากภูมิภาคต่างๆ อย่างเหมาะสม

ในกรณีที่กฎหมายห้ามมิให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับแก่การได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

อย่างไรก็ตาม สนช.ชุดนี้ได้รับการคัดสรรโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ให้เข้ามาทำหน้าที่นิติบัญญัติ สมาชิกส่วนใหญ่มาจากสายทหารและข้าราชการประจำและอดีตข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทำให้สนช.ชุดนี้มีกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้กับ คมช.และเพิ่มอำนาจทหารมากขึ้น ผ่านการพิจารณาหลายฉบับ โดยเฉพาะร่างพ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยไม่สนใจเสียงคัดค้านอย่างหนักจากองค์กรภาคสังคม และอนุมัติกฎหมาย 70 ฉบับภายในเวลาเพียง 3 วัน

ขณะที่ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายฉบับนี้มีความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ.ฉบับนี้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนว่า สิ่งที่จะออกมาพร้อมกระแสที่ออกกฎหมายฉบับนี้ คือ ผลกระทบโดยตรงจาก youtube.com เป็นการส่งคลิปหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ตอนนั้นไม่มีกฎหมายที่มามีปิดกั้นเว็บไซต์ได้¹⁸ ในชั้นกรรมาธิการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐให้ออกกฎหมายตัวนี้ เพราะต้องมาพิทักษ์สิทธิเสรีภาพขององค์พระประมุขไทย ซึ่งเป็นกระแสที่ค่อนข้างรุนแรงพอสมควรในช่วงนั้น คือ ประมาณเดือน พ.ค.-เม.ย.2550 จึงมีการผลักดันกฎหมายฉบับนี้ออกมา ซึ่งถ้าเป็นช่วงเวลาปกติ ควรจะมีการถกเถียงมากกว่านี้

จากผลการวิจัยพบว่า พ.ร.บ.มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตหลายประการ ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ด้วยเหตุที่อินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่สาธารณะทางการสื่อสาร สำหรับประเทศไทยการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมอย่างมาก คือ การค้นหาข้อมูลแบบ World Wide Web โดยเฉพาะการโฆษณาสินค้าและการบริการ มีการบริการเว็บไซต์สาธารณะเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการหรือติดต่อพบปะพูดคุยได้ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดมณฑลสาธารณะขึ้นใหม่ในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

อย่างไรก็ดี การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ เป็นสื่อสมัยใหม่สื่อหนึ่งที่ทำหน้าที่สานสัมพันธ์กับระบบต่างๆทางสังคม ลักษณะเด่นของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์คือการสื่อสารสองทาง ผู้รับและผู้ส่งสารสามารถปรับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ การควบคุมข่าวสารมีลักษณะ

¹⁸ นายสิทธิชัย โกโกลุค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที กล่าวว่า ตั้งแต่ช่วงเย็นวันที่ 4 เม.ย.2550 กระทรวงไอซีทีได้สั่งการให้ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ กสท เอกชนผู้ให้บริการเคเบิลต่างประเทศรายอื่นๆ และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต หรือ ไอเอสพี ในประเทศไทยทั้งหมดปิดกั้นเว็บไซต์ยูทิวบ์โดยไม่มีกำหนดหลังจากปรากฏคลิปวิดีโอในลักษณะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพอย่างร้ายแรง และนั่งเฉยที่จะถอนคลิปดังกล่าว หลังจากตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา กระทรวงไอซีทีได้ประสานงานไปแล้ว ซึ่งกระทรวงไอซีทีอาศัยอำนาจตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ คปค. ฉบับที่ 15 ที่ให้อำนาจกระทรวงไอซีทีปิดกั้นเว็บไซต์ยูทิวบ์โดยไม่มีกำหนดจนกว่าจะมีการถอนคลิปวิดีโอในลักษณะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพครั้งนี้ ขณะเดียวกันยังจะประสานงานไปยังกระทรวงการต่างประเทศให้เจรจากับผู้ดูแลเว็บไซต์ยูทิวบ์อีกครั้ง และประสานงานไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อหาวิธีการเอาผิดกับผู้สร้างและเผยแพร่คลิปวิดีโอดังกล่าว

กระจายอำนาจ ผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมข้อมูลข่าวสาร คือ ผู้ใช้งาน ด้วยลักษณะการสื่อสารจากที่ที่เป็นส่วนตัว (Private Space) สู่ที่เป็นสาธารณะ (Public Space) ลักษณะต่างๆเหล่านี้จึงทำให้การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ แตกต่างไปจากสื่ออื่น (รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์, 2542) เพราะธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ต่างจากสื่ออื่น คือ ความเป็นนิรนาม (anonymous) ของผู้ใช้ ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของสื่อใหม่ เทคโนโลยีและวัฒนธรรมเสรี ในอินเทอร์เน็ตทั่วไปในโลก โดยที่เราแทบจะไม่ว่าใครเป็นใคร ไม่สามารถทราบตัวตนของแต่ละคนได้ ทำให้การสื่อสารในอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้กว้างขวาง ไม่มีลำดับชั้นของการสื่อสาร ทุกคนเท่าเทียมกันหมด

เมื่อก่อนนี้ในสื่อเดิม เช่น หนังสือพิมพ์หรือวิทยุโทรทัศน์ รัฐบาลสามารถที่จะควบคุม และเซ็นเซอร์ แต่พอเข้าสู่ยุคของสังคมสารสนเทศซึ่งอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รัฐบาลไม่สามารถเซ็นเซอร์ได้เพราะตัวเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยและสามารถแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวาง รัฐจึงโอนถ่ายอำนาจหรือบทบาทในการเซ็นเซอร์ไปให้ผู้ให้บริการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเซ็นเซอร์โดยตัวกลาง คือให้ผู้ให้บริการเป็นคนเซ็นเซอร์ เพราะในปัจจุบันผู้ให้บริการ เช่น เว็บไซต์เตอร์ เว็บไซต์ต่างๆ มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งวิธีการในการเซ็นเซอร์ก็คือการกั้นกรองโดยใช้คำสำคัญเพื่อกรองคำหยาบคาย หรือการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน เป็นต้น แต่ถ้าเป็นผู้ใช้เซ็นเซอร์ก็คือเซ็นเซอร์ตัวเอง

ดังนั้น จากการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทำให้ธรรมชาติของสื่อใหม่เช่นอินเทอร์เน็ตที่มีความเป็นนิรนามในประเทศไทยหายไป เพราะให้อำนาจรัฐในการขอข้อมูลจากผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยให้ผู้ประกอบการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการเป็นระยะเวลา 90 วัน ทำให้ผู้ประกอบการต้องดำเนินการในการจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ โดยให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจดบันทึกชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน หมายเลขเครื่อง (IP Address) และเวลาที่เข้าใช้ของผู้ใช้บริการ ส่วนทางเว็บไซต์เตอร์ มีการบังคับใช้ระบบลงทะเบียน ซึ่งต้องให้ผู้ให้บริการกรอกข้อมูลส่วนตัว เลขบัตรประชาชน 13 หลัก ชื่อ นามสกุล อีเมล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายด้วยวิธีการดังกล่าว ส่งผลต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน ดังนี้

สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทำให้เกิดการเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ในการเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ให้บริการ สืบเนื่องมาจากมาตรา 15 ที่ให้ผู้ให้บริการต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทำให้ผู้ให้บริการเกิดความกลัวและกังวล ดังนั้น หากมีเนื้อหาที่มีความเสี่ยงเพียงนิดเดียวหรือแม้จะยังไม่ชัดเจน ผู้ให้บริการก็อาจจะตัดสินใจไม่นำเสนอเนื้อหานั้นๆ เพราะกลัวว่าจะทำผิดกฎหมาย

ส่วนการเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ใช้บริการ คือทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง เช่น การเมืองหรือเรื่องที่ไม่สามารถพูดในที่อื่นได้ แต่สามารถพูดทางอินเทอร์เน็ตได้

สิทธิส่วนบุคคล

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการ เพราะมีการรุกล้ำสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน ดังนี้

การให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เก็บข้อมูลของผู้ใช้บริการ โดยการเก็บเลขบัตรประชาชน ให้จดชื่อ นามสกุล และเก็บ IP Address ซึ่งผู้ใช้รู้สึกไม่ส่วนตัวที่จะต้องให้ดูบัตรประชาชน

การบังคับใช้ระบบลงทะเบียนของเว็บมาสเตอร์ ซึ่งมีการให้กรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขบัตรประชาชน ชื่อ นามสกุล อีเมล ที่อยู่ เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้ไม่สะดวกในการใช้งาน นอกจากนั้น หากผู้ให้บริการที่มีหน้าที่เก็บข้อมูลจากระบบก็จะเกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ

สิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

จากการบังคับใช้ พ.ร.บ.ทำให้มีการจำกัดสิทธิในการรับรู้ของประชาชนบางส่วน เพราะมีการให้ผู้ให้บริการ ISP ปิดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม ในมาตรา 20 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนโดยทั่วไป

นอกจากนั้น การบังคับให้ผู้ให้บริการต้องลงทะเบียน หากเข้าใช้งานในแต่ละเว็บไซต์ ทำให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ยากและวุ่นวายมาก

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่การสามารถติดตามและระบุตัวตนของผู้ใช้ ซึ่งทำให้ผู้ใช้รู้สึกไม่ส่วนตัวและไม่มีความปลอดภัยในการจะแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ดังนั้น ในแง่ผลกระทบของพ.ร.บ.ที่มีต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชน นำไปสู่บรรยากาศแห่งความกลัว (climate of fear) คือ ทำให้คนกลัว ไม่กล้าพูด สังคมก็ถูกปิดกั้นทางความคิด เพราะคนรู้ว่าถูกระบุตัวตนได้ ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนที่เป็นนิรนาม ทำให้สังคมออนไลน์เดิมเป็นพื้นที่ที่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกสูง เพราะว่าจะระบุตัวตนและติดตามไม่ได้ แต่ตอนนี้ไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว คนจะคิดจะแสดงความคิดเห็นอะไรก็ต้องระมัดระวัง ไม่กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นการสอบถามเกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งไม่ได้เป็นประเด็นที่คนทั่วไปจะพูดคุยกันมากนัก เพราะเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความสนิทสนมและความไว้วางใจในการพูดคุย ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

- ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.โดยมีภาระหน้าที่ในการเก็บ Log File รวมถึงต้องคอยตรวจสอบตราสอดส่องภายในร้านและคอยตรวจสอบเนื้อหาภายในเว็บไซต์ ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้อินเทอร์เน็ตไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะผู้ประกอบการต้องคอยระวังไม่ให้มีการกระทำผิด ดังนั้น ภาครัฐควรให้ความสนับสนุนในจัดหาอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลให้แก่ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต เช่น เครื่อง Server ในการเก็บ Log File หรือ โปรแกรมที่ช่วยป้องกันเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- ผลการวิจัยพบว่า พ.ร.บ.มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนหลายประการ คือ มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ภาครัฐควรปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 14 ที่มีปัญหาเพราะมีการกำกับดูแลทางด้านเนื้อหาอินเทอร์เน็ตอีกครั้งเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนให้น้อยที่สุด

- ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตได้รับผลกระทบจากการเก็บ Log File ของผู้ให้บริการมากที่สุดและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายน้อยที่สุดเพราะในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ นอกจากนั้น ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตมีความรู้ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 น้อยที่สุดถ้าเทียบกับอีก 2 กลุ่ม ซึ่งผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงผู้ประกอบการราย

ย่อย จึงไม่มีภาครัฐคอยชี้แนะหรือมีนักกฎหมายคอยดูแลเหมือนกับผู้ให้บริการ ISP และเว็บมาสเตอร์ซึ่งอยู่ในบริษัทใหญ่ ซึ่งร้านอินเทอร์เน็ตยังเป็นสถานที่ที่ใกล้ชิดกับผู้ใช้และเป็นช่องทางให้คนเข้าถึงข้อมูลได้ ดังนั้น รัฐควรให้ความสนใจกับผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตโดยการเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. และช่วยสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์ในการเก็บ Log File เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตสามารถปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้

ข้อเสนอแนะต่อผู้ให้บริการ ISP

ผู้ให้บริการ ISP ควรให้ความร่วมมือแก่เว็บมาสเตอร์ในการตั้งเวลากลางให้สอดคล้องประสานกัน เพราะถ้ามีการกระทำผิดจะได้หาตัวผู้กระทำความผิดได้

ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในด้านการเก็บ Log File เพื่อจะได้หาวิธีในการเก็บข้อมูลของลูกค้านำมาสามารถระบุตัวตนได้ เพราะถ้ามีการกระทำผิดขึ้นจะได้ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากร้านอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเข้ามากระทำผิดมากที่สุด

นอกจากนั้น ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ในด้านการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตาม พ.ร.บ. ว่าเจ้าหน้าที่รัฐสามารถทำอะไรได้บ้าง เพราะถ้าเจ้าหน้าที่รัฐใช้ช่องโหว่จากกฎหมายเพื่อหาผลประโยชน์จากผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจะได้ป้องกันตนเองได้

ข้อเสนอแนะต่อเว็บมาสเตอร์

เว็บมาสเตอร์ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในด้านการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตาม พ.ร.บ. ว่าเจ้าหน้าที่รัฐสามารถทำอะไรได้บ้าง เพราะถ้าเจ้าหน้าที่รัฐใช้ช่องโหว่จากกฎหมายใช้อำนาจเรียกดูข้อมูลเกินขอบเขตหรือไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด เว็บมาสเตอร์จะได้ป้องกันตนเองได้ เพราะเว็บมาสเตอร์ถือว่ามีความใกล้ชิดกับผู้ใช้มากที่สุดในการเนื้อหา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ เน้นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นหลัก แต่ในส่วนของแบบสอบถามเพื่อทราบความรู้ ความคิดเห็นและพฤติกรรมในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เป็นการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเล็กเพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นประกอบการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ จึงทำให้ไม่ครอบคลุมมากนัก ดังนั้น ในอนาคตควรมีการศึกษาในเรื่องนี้โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มใหญ่ เพื่อให้มีความครอบคลุมมากขึ้น
2. งานวิจัยนี้ทำในระยะเริ่มต้นของการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ซึ่งเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ในอีก 10 ปีข้างหน้า ควรมีการวิจัยในเรื่องนี้อีกครั้งว่าผู้ให้บริการ ISP ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตและเว็บมาสเตอร์มีความรู้ ความคิดเห็นและพฤติกรรมในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร
3. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระทบจาก พ.ร.บ.ที่มีต่อผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตตามบทบัญญัติจาก พ.ร.บ. ต่อไปจึงควรศึกษาผลกระทบจาก พ.ร.บ.ที่มีต่อองค์กร เพราะจากการที่ช่องทางในการสื่อสารปิดไปในหลายช่องทาง น่าจะส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในของแต่ละองค์กร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลลา สุวรรณธรรมา. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้และสิทธิส่วนบุคคล และอิทธิพลของ
ภาพลักษณ์ต่อการประเมินเหตุการณ์ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

จิตติญาดา เจริญภูมิ. ความคิดเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่
เหมาะสมและการกลั่นกรองเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

จินตนา วาณิชประภา. แนวโน้มมาตรการการตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทางเว็บไซต์ในมุมมอง
ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลตาม
หลักสูตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารภาครัฐและเอกชน คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

จุนวรรษ นิตยธรรมวิสูตร. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์: ศึกษาเฉพาะกรณีการเผยแพร่ภาพและสื่อ
ลามกผ่านทาง อินเทอร์เน็ตที่มีคนไทยเป็นผู้เสียหาย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ดามินทร์ กิจนิชี. การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหาร
สองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
นิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.

บรรเจิด สิงคนดี. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

บัณฑิต จำรูญวงศ์กุล. การกำกับดูแลและแทรกแซงเว็บบอร์ดทางการเมืองหลังเหตุการณ์
รัฐประหาร 19 กันยายน 2549. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาวารสารสนเทศ
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และนิธิมา คณานิชินันท์. การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต.
รายงานการวิจัยในโครงการ การปฏิรูปสื่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

รัชฎาวรรณ ชัชวาล. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์. มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษา
www.pantip.com และ www.sanook.com. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

รุจิรา คงรุ่งโรจน์. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของบุคลากรในองค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสาร
โทรคมนาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชา
วิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

เลอสรณ์ ชนสุกาญจน์, จิตตภัทร เครือวรรณ และสุธรรม อยู่ในธรรม. กฎหมายสำหรับบริการ
อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

วรพจน์ วิสสุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.

วัลลิกา อุ่นศรี. ปัญหาการรวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในคดีอาญา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการ ออกแบบ และวางแผน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

วิษณุ เครื่องาม. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น. วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 (2524) : 570.

ศัญฉนิลท์ ศักดิ์คุลยธรรม. ความรู้ การประเมินผลกระทบและแนวโน้มพฤติกรรมของผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2551.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

ภาษาอังกฤษ

Rogers, E. and Shoemaker, F.F. Communication of innovation: A cross-cultural approach. New
York : The free press, 1971.

Rogers, E. Diffusion of innovation. New York : The free press, 1983.

Zimbardo, P. and Leippe, M. The psychology of attitude change and social influence. New York
: Mcgraw-Hill, 1991.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

สำหรับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP)

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550”

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของนิติปรัชญาโท คณะนิติศาสตร์ ภาควิชาวารสาร
สนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญต่องานวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง
ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ให้ตรงกับตัวท่านและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.ลักษณะการประกอบกิจการ

() ได้รับใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
(กทช.)

() ได้รับสัมปทานให้บริการอินเทอร์เน็ตจาก บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน)

2.ระยะเวลาดำเนินกิจการ ปี

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของ
การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่ถูกต้อง

1. ผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่ากี่วัน

() 60 วัน

() 80 วัน

() 90 วัน

() 120 วัน

2. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์

() สามารถระบุรายละเอียดผู้ให้บริการเป็นรายบุคคลได้จริง

() มีการบันทึกข้อมูลขณะที่ผู้ใช้เข้าใช้บริการ

() ที่เก็บข้อมูล(ตัวLog) ต้องกำหนดชั้นความลับ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล

() ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ได้เท่าที่จำเป็น

3. เมื่อมีการกระทำความผิดขึ้น ในการสืบสวนสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำสิ่งใดได้โดยไม่ต้องขออำนาจศาล

- () ยึดและอายัดระบบคอมพิวเตอร์ของผู้กระทำความผิด
- () เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการ
- () ตรวจสอบ หรือ เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- () สั่งให้บุคคลที่ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้

4. หากท่านให้การสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสมในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของท่าน จะได้รับบทลงโทษอย่างไร

- () จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

5. ข้อใดไม่ใช่สิ่งที่ท่านสามารถทำได้ในการช่วยป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับเกมออนไลน์

- () หลีกเลี่ยงที่จะให้บริการ host เกมออนไลน์ที่มีความรุนแรงและเป็นภัยต่อสังคม
- () ปิดกั้นเว็บไซต์เกมออนไลน์ที่มีความรุนแรงและลามกอนาจารทันทีที่พบ
- () ให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้เสียหาย โดยช่วยประสานงานกับเว็บไซต์และตำรวจเพื่อหาตัวคนร้ายเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
- () วางกรอบในการดำเนินการโดยการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้

6. ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 พนักงานเจ้าหน้าที่หมายถึงใคร

- () พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรม
- () พนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กทช.)
- () พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- () พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากขึ้น					
3. พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น					
4. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง					
5. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด					
6. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง					

ตอนที่ 4 พฤติกรรมในส่วนของกำกับการดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านจะทำมากที่สุด

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
1.	บริษัทของท่านพบเว็บไซต์ที่มีการลบหลู่ศาสนาอิสลาม ท่านไม่ได้ดำเนินการอะไรเพราะเห็นว่าไม่ใช่ศาสนาประจำชาติ		
2.	มีเว็บไซต์หนึ่งทำหน้าเว็บไซต์ปลอมเป็นธนาคารเพื่อจะเข้าไปในบัญชีธนาคารของผู้อื่น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลังแจ้งให้บริษัทของท่านปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าว ท่านรีบทำตามทันที		

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
3.	ท่านอ่านเว็บบอร์ดของเว็บไซต์แห่งหนึ่ง มีคนเขียนกระทู้ว่าจะเกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ในสัปดาห์หน้า ให้รีบอพยพด่วนที่สุด ท่านจึงแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ท่านปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าวต่อไป		
4.	พนักงานเจ้าหน้าที่จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งให้บริษัทของท่านทราบโดยมีคำสั่งศาลว่ามีเว็บไซต์ที่ชักชวนให้เข้าร่วมในขบวนการแบ่งแยกดินแดน ท่านจึงปิดกั้นเว็บไซต์นี้ทันที		
5.	ท่านไปเจอเว็บไซต์ที่น่าเสนอเหตุการณ์ร้ายวันเกี่ยวกับการก่อการร้าย ท่านจึงแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ และขอให้ศาลมีคำสั่งให้ท่านปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าว		
6.	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กทช.) โทรศัพท์มาแจ้งให้ท่านปิดเว็บไซต์ที่ให้บริการเว็บบอร์ดซึ่งโจมตี กทช. ท่านตัดสินใจไม่ทำตาม		

ตอนที่ 5 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) สามารถจะกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 นี้

หากท่านประสบปัญหาหรืออุปสรรคใดๆหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา กรุณาระบุให้ทราบด้วย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

มนฤทัย ลิขิตธรรมนิตย์

ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ผู้วิจัย)

แบบสอบถาม

สำหรับผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ต

**การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550”**

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของนิสิตปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญต่องานวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ให้ตรงกับตัวท่านและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. การศึกษาสูงสุด () ต่ำกว่ามัธยมศึกษา () มัธยมศึกษา
() ปวช/ปวส/อนุปริญญา () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. ระยะเวลาดำเนินกิจการ ปี

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่ถูกต้อง

1. ผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่ากี่วัน
() 60 วัน
() 80 วัน
() 90 วัน
() 120 วัน
2. ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 พนักงานเจ้าหน้าที่หมายถึงใคร
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรม
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กทช.)
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
() พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ

3. เมื่อมีการกระทำความผิดขึ้น ในการสืบสวนสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการใดได้โดยไม่ต้องขออำนาจศาล

- () ยึดและอายัดระบบคอมพิวเตอร์ของผู้กระทำความผิด
- () เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการ
- () ตรวจสอบ หรือ เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- () สั่งให้บุคคลที่ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้

4. หากท่านให้การสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสมในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของท่าน จะได้รับบทลงโทษอย่างไร

- () จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

5. นายกอล์ฟนำภาพดารามาตัดต่อเป็นรูปโป๊เปลือย แล้วนำมาโพสต์ลงในเว็บไซต์หนึ่งในขณะที่เข้าใช้บริการที่ร้านของท่าน ท่านจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่

- () ผิด เพราะในฐานะผู้ให้บริการ ถือเป็นการรับผิดชอบโดยตรง
- () ไม่ผิด เพราะท่านไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด จึงไม่ต้องรับผิด
- () ไม่ผิด เพราะท่านไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด จึงไม่ต้องรับผิด
- () ไม่มีข้อใดถูก

6. การกระทำในข้อใดที่ถือเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

- () นายบีเข้าเว็บไซต์ที่มีรูปโป๊เปลือยเด็กในร้านของท่าน
- () นายบีอบนั่งเล่นเกมที่มีความรุนแรงในร้านของท่าน
- () นายบอลตอบกระทู้วิจารณ์การเมืองในร้านของท่าน
- () นายบอยดาวน์โหลดรูปภาพการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในร้านของท่าน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากเกินไป					
3. พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น					
4. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง					
5. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด					
6. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง					

ตอนที่ 4 พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย

การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านจะทำมากที่สุด

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
1.	ท่านกำลังเฝ้าร้านและพบว่าลูกค้ากำลัง upload ภาพโป๊เปลือยอยู่ ท่านเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว จึงปล่อยให้ลูกค้า upload ภาพต่อไป		
2.	ลูกค้ากลุ่มหนึ่งขอร้องให้เจ้าหน้าที่การเมืองเสียดังและนั่งตอบกระทู้ตามเว็บไซต์การเมืองต่างๆ ท่านจึงเข้าไปตักเตือนลูกค้ากลุ่มนี้ไม่ให้ทำพฤติกรรมเหล่านี้ในร้านอีก		

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
3.	เจ้าหน้าที่จากกระทรวงวัฒนธรรมมาตรวจร้านของท่าน และบอกให้ท่านติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองเนื้อหาของ กระทรวงฯ ในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่อง โดยอ้างว่าเพื่อบังคับใช้ พ.ร.บ.นี้ ท่านไม่ได้ทำตามเพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ทำเกินหน้าที่		
4.	ขณะที่ท่านเฝ้าร้าน นักเรียนกลุ่มหนึ่งกำลังเล่นเกมแกรนด์เธฟต์ออโต หรือ GTA ที่เป็นเกมต้องห้ามหลังตกเป็นข่าวคดีสะเทือนขวัญนักเรียน ม.6 ว่าไอเฟอร์แท็กซึ่งเสียชีวิต ท่านปล่อยให้เด็กเล่นต่อไปเพราะคิดว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล		
5.	ลูกค้าของท่านมีพฤติกรรมลับๆ ล่อๆ น่าสงสัย เมื่อท่านเดินผ่านมักรีบปิดหน้าต่างเว็บไซต์ทันที หลังจากลูกค้าคนนี้ออกไป ท่านจึงรีบเข้าไปตรวจสอบทันทีว่าเข้าเว็บไซต์ใดบ้าง แล้วเก็บข้อมูลไว้ รวมทั้งจดรูปร่างลักษณะของลูกค้าไว้ หากมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ท่านจะได้ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ		
6.	ท่านเห็นลูกค้านั่งติดต่อภาพโป๊เปลือยของดาราสาวคนหนึ่งบนคอมพิวเตอร์ในร้านของท่านโดยไม่ได้ออนไลน์ ท่านไม่ได้ดำเนินการใดๆ		

ตอนที่ 5 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่ผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตสามารถจะกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 นี้

หากท่านประสบปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ หลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา กรุณาระบุให้ทราบด้วย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

มนฤทัย ลิขิตธรรมนิตย์

ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ผู้วิจัย)

แบบสอบถาม

สำหรับเว็บมาสเตอร์

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550”

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ของนิสิตปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสาร
สนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญต่องานวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง
ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ให้ตรงกับตัวท่านและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. การศึกษาสูงสุด () ต่ำกว่ามัธยมศึกษา () มัธยมศึกษา
() ปวช/ปวส/อนุปริญญา () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. ประสบการณ์ทำงานตำแหน่งเว็บมาสเตอร์ ปี

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในส่วนของ
การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่ถูกต้อง

1. ผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่ากี่วัน
() 60 วัน
() 80 วัน
() 90 วัน
() 120 วัน
2. ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 พนักงานเจ้าหน้าที่หมายถึงใคร
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรม
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กทช.)
() พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
() พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ

3. เมื่อมีการกระทำความผิดขึ้น ในการสืบสวนสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำได้โดยไม่ต้องขออำนาจศาล

- () ยึดและอายัดระบบคอมพิวเตอร์ของผู้กระทำความผิด
- () เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการ
- () ตรวจสอบ หรือ เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- () สั่งให้บุคคลที่ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้

4. หากท่านให้การสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสมในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของท่าน จะได้รับบทลงโทษอย่างไร

- () จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท
- () จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

5. นายกอล์ฟนำภาพดารามาตัดต่อเป็นรูปโป๊เปลือย แล้วนำมาโพสต์ลงในเว็บไซต์ของท่าน ท่านจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่

- () ผิด เพราะในฐานะผู้ให้บริการ ถือเป็นการรับผิดชอบโดยตรง
- () ไม่ผิด เพราะท่านไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด จึงไม่ต้องรับผิด
- () ไม่ผิด เพราะท่านไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด จึงไม่ต้องรับผิด
- () ไม่มีข้อใดถูก

6. การโพสต์เนื้อหาลงในเว็บไซต์ลักษณะใดที่ไม่ถือเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

- () นายเก่งโพสต์ข้อความปลอมโดยทำหน้าเว็บปลอมเป็นธนาคารแห่งหนึ่งแล้วเก็บข้อมูลคนที่เข้ามาใช้
- () นายกล้าโพสต์ข้อความที่จั่วจะเกิดภัยธรรมชาติอันร้ายแรง ให้รีบอพยพโดยด่วนลงในเว็บไซต์
- () นายกล้วยโพสต์ข้อความที่มีเนื้อหาลามกอนาจารลงในเว็บไซต์
- () นายกันโพสต์ข้อความวิจารณ์การเมืองลงในเว็บไซต์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตมากขึ้น					
3. พ.ร.บ.ฉบับนี้ช่วยให้จับตัวมิจฉาชีพบนอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น					
4. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ผู้ใช้มีสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตลดลง					
5. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยเหมือนกับเป็นรัฐตำรวจเพราะรัฐสามารถตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด					
6. พ.ร.บ.ฉบับนี้ทำให้อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยลดลง					

ตอนที่ 4 พฤติกรรมในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย

การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านจะทำมากที่สุด

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
1.	มีคนมาแพร่กระจายข่าวลือในเว็บไซต์ของท่านว่าจะเกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ในสัปดาห์หน้าให้รีบอพยพด่วนที่สุด ท่านไม่ได้ดำเนินการใดๆ		
2.	นายใหญ่เขียนข้อความและลงรูปภาพลามกอนาจารในเว็บไซต์ของท่าน ซึ่งมีผู้สนใจเข้าชมเป็นจำนวนมาก ท่านได้แจ้งเตือนนายใหญ่และลบกระตุ้ดังกล่าวออกไป		

ข้อ	สถานการณ์	ใช่	ไม่ใช่
3.	มีคนนำคำทำนายของหมอดูหนุ่มที่ชี้ดวงชะตาของนางสาว ล.(นามแฝงของนักร้องหญิงผู้หนึ่ง)ว่าจะตั้งครรภ์มาโพสต์ในเว็บบอร์ดในเว็บไซต์ของท่าน ท่านรีบลบข้อความดังกล่าวทันที		
4.	นายสัญญาเขียนข้อความเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดนลงในเว็บไซต์ของท่าน ท่านตัดสินใจลบข้อความออกไป		
5.	ท่านเป็นเจ้าของเว็บไซต์ประเภทวิดีโอแชร์ เพื่อนสนิทของท่านเป็นดาราที่มีชื่อเสียงและอยากช่วยให้เว็บของท่านดังข้ามคืน จึงอัพโหลดคลิปเสียวที่มีฉากคนร่วมเพศกับผู้หญิงขึ้นบนหน้าเว็บ ท่านปล่อยให้เพื่อนทำตามใจ เพราะท่านไม่ได้มีส่วนในการผลิตหรืออัพโหลดคลิปด้วย		
6.	มีบล็อกเกอร์คนหนึ่ง เป็นคนจังหวัดนครราชสีมา เข้ามาโพสต์เล่าเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัด ในเว็บไซต์ของท่าน ท่านเห็นว่าเป็นเสรีภาพในการแสดงออก จึงปล่อยให้ไว้ ไม่ได้ดำเนินการใดๆ		

ตอนที่ 5 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่เว็บมาสเตอร์สามารถจะกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 นี้

หากท่านประสบปัญหาหรืออุปสรรคใดๆหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา กรุณาระบุให้ทราบด้วย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

มนฤทัย ลิขิตธรรมนิตย์

ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ข

เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๒๗ ก หน้า ๔
ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

มาตรา ๗ ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐

(๑) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นในทันทีหรือในภายหลังและไม่ว่าจะเกิดขึ้นพร้อมกันหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

(๒) เป็นการกระทำโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือการบริการสาธารณะ หรือเป็นการกระทำความผิดต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตาม (๒) เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๓ ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือ มาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๖ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยสุจริต ผู้กระทำไม่มีความผิด ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือ บุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักรและ

(๑) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(๒) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร

หมวด ๒ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(๒) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๓) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๖ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมีได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๖) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(๑) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(๒) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง ทั้งนี้ คำร้องต้องระบุเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดกระทำหรือกำลังจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เหตุที่ต้องใช้อำนาจ ลักษณะของการกระทำความผิด รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด เท่าที่สามารถจะระบุได้ ประกอบคำร้องด้วยในการพิจารณาคำร้องให้ศาลพิจารณาคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก่อนดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาบันทึกเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) มอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนาบันทึกนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ส่งสำเนาบันทึกรายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการให้ศาลที่มีเขตอำนาจภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาลงมือดำเนินการ เพื่อเป็นหลักฐาน

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา ๑๔ (๔) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็น

การยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๔ (๘) นอกจากจะต้องส่งมอบสำเนาหนังสือแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐานแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งยึดหรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้นานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอขยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรือถอนการอายัดโดยพลัน

หนังสือแสดงการยึดหรืออายัดตามวรรคห้าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาคสอง ลักษณะ ๑ หรือลักษณะ ๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้อง พร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการระงับการทำให้แพร่หลายนั้นเอง หรือสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นก็ได้

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดมีชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์รวมอยู่ด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้มีคำสั่งห้ามจำหน่ายหรือเผยแพร่ หรือสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นระงับการใช้ ทำลาย หรือแก้ไขข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ มีไว้ในครอบครอง หรือเผยแพร่ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ดังกล่าวก็ได้

ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ตามวรรคหนึ่งหมายถึงชุดคำสั่งที่มีผลทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือชุดคำสั่งอื่นเกิดความเสียหาย ถูกทำลาย ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ขัดข้อง หรือปฏิบัติงานไม่ตรงตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือโดยประการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นชุดคำสั่งที่มุ่งหมายในการป้องกันหรือแก้ไขชุดคำสั่งดังกล่าวข้างต้น ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ ให้แก่บุคคลใด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งหรือที่ได้รับอนุญาตจากศาล

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕ ข้อมูล ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อ้างและรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยานได้ แต่ต้องเป็นชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

มาตรา ๒๖ ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการ ผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งปีเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย และเฉพาะคราวก็ได้

ผู้ให้บริการจะต้องเก็บรักษาข้อมูลของผู้ใช้บริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ให้บริการ นับตั้งแต่เริ่มใช้บริการและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับตั้งแต่การให้บริการสิ้นสุดลง

ความในวรรคหนึ่งจะใช้กับผู้ให้บริการประเภทใด อย่างไร และเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ให้บริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๒๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท และปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๒๘ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ และความชำนาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจรับคำร้องทุกข์ หรือรับคำกล่าวโทษ และมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเฉพาะความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

หน้า ๑๒

เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๒๗ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

ในการจับ ควบคุม คั่น การทำสำนวนสอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ บรรดาที่เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้กำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐมนตรีมีอำนาจร่วมกัน กำหนดระเบียบเกี่ยวกับแนวทางและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการตามวรรคสอง

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคล
ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

บัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัชมุนตรี

หน้า ๑๓

เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๒๗ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดประการใด ๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร ข่มขู่ก่อให้เกิดความเสียหาย กระบอบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ก

หน้า ๕

เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐

ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ

พ.ศ. ๒๕๕๐

ด้วยในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เริ่มเข้าไปมีบทบาทและทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับต่อระบบเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีแนวโน้มขยายวงกว้าง และทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์นับเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการดำเนินคดีอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสืบสวน สอบสวน เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จึงสมควรกำหนดให้ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรักษาการตามประกาศนี้

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า

(๑) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(๒) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

หน้า ๖

เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนด คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการของผู้ให้บริการไม่ว่าต้องเสียค่าบริการหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๕ ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเภทของผู้ให้บริการซึ่งมีหน้าที่ต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทาง คอมพิวเตอร์แบ่งได้ ดังนี้

(๑) ผู้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกัน โดยประการอื่น ทั้งนี้ โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น สามารถจำแนกได้ ๔ ประเภท ดังนี้

ก. ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมและการกระจายภาพและเสียง (Telecommunication and Broadcast Carrier) ประกอบด้วยผู้ให้บริการดังปรากฏตามภาคผนวก ก. แนบท้ายประกาศนี้

ข. ผู้ให้บริการการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Access Service Provider) ประกอบด้วยผู้ให้บริการดังปรากฏตามภาคผนวก ก. แนบท้ายประกาศนี้

ค. ผู้ให้บริการเช่าระบบคอมพิวเตอร์ หรือให้เช่าบริการโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ (Host Service Provider) ประกอบด้วยผู้ให้บริการดังปรากฏตามภาคผนวก ก. แนบท้ายประกาศนี้

ง. ผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต ดังปรากฏตามภาคผนวก ก. แนบท้ายประกาศนี้

(๒) ผู้ให้บริการในการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลตาม (๑) (Content Service Provider) เช่น ผู้ให้บริการข้อมูลคอมพิวเตอร์ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ (Application Service Provider) ประกอบด้วยผู้ให้บริการดังภาคผนวก ก. แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๖ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษา ปรากฏดังภาคผนวก ข. แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๗ ผู้ให้บริการมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ดังนี้

(๑) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ก. มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๑

(๒) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ข. มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๒

ตามประเภท ชนิดและหน้าที่การให้บริการ

หน้า ๓

เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐

(๓) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ก. มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๒ ตามประเภท ชนิดและหน้าที่การให้บริการ

(๔) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ง. มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๓

(๕) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๒) มีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๔

ทั้งนี้ ในการเก็บรักษาข้อมูลจราจรตามภาคผนวกต่าง ๆ ที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ให้ผู้ให้บริการเก็บเพียงเฉพาะในส่วนที่เป็นข้อมูลจราจรที่เกิดจากส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการของตนเท่านั้น

ข้อ ๘ การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ผู้ให้บริการต้องใช้วิธีการที่มั่นคงปลอดภัย ดังต่อไปนี้

(๑) เก็บในสื่อ (Media) ที่สามารถรักษาความครบถ้วนถูกต้องแท้จริง (Integrity) และระบุตัวตน (Identification) ที่เข้าถึงสื่อดังกล่าวได้

(๒) มีระบบการเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่จัดเก็บ และกำหนดชั้นความลับในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ เช่น การเก็บไว้ใน Centralized Log Server หรือการทำ Data Archiving หรือทำ Data Hashing เป็นต้น เว้นแต่ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องที่เจ้าของหรือผู้บริหารองค์กร กำหนดให้สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ เช่น ผู้ตรวจสอบระบบสารสนเทศขององค์กร (IT Auditor) หรือบุคคลที่องค์กรมอบหมาย เป็นต้น รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) จัดให้มีผู้มีหน้าที่ประสานงานและให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้การส่งมอบข้อมูลนั้น เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

(๔) ในการเก็บข้อมูลจราจรนั้น ต้องสามารถระบุรายละเอียดผู้ให้บริการเป็นรายบุคคลได้ (Identification and Authentication) เช่น ลักษณะการให้บริการ Proxy Server, Network Address Translation (NAT) หรือ Proxy Cache หรือ Cache Engine หรือบริการ Free Internet หรือ บริการ 1222 หรือ Wi-Fi Hotspot ต้องสามารถระบุตัวตนของผู้ให้บริการเป็นรายบุคคลได้จริง

(๕) ในกรณีที่ผู้ให้บริการประเภทหนึ่งประเภทใด ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ ข้างต้น ได้ให้บริการในนามตนเอง แต่บริการดังกล่าวเป็นบริการที่ใช้ระบบของผู้ให้บริการซึ่งเป็นบุคคลที่สาม เป็นเหตุให้ผู้ให้บริการในข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ ไม่สามารถรู้ได้ว่า ผู้ให้บริการที่เข้ามาในระบบนั้นเป็นใคร ผู้ให้บริการ

หน้า ๘

เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐

เช่นว่านั้นต้องดำเนินการให้มีวิธีการระบุและยืนยันตัวตน (Identification and Authentication) ของผู้ให้บริการผ่านบริการของตนเองด้วย

ข้อ ๘ เพื่อให้ข้อมูลจราจรมีความถูกต้องและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงผู้ให้บริการต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากล (Stratum 0) โดยผิดพลาดไม่เกิน ๑๐ มิลลิวินาที

ข้อ ๑๐ ผู้ให้บริการซึ่งมีหน้าที่เก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามข้อ ๗ เริ่มเก็บข้อมูลดังกล่าวตามลำดับ ดังนี้

(๑) ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ก. เริ่มเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เมื่อพ้นสามสิบวันนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) ให้ผู้ให้บริการตามข้อ ๕ (๑) ข. เฉพาะผู้ให้บริการเครือข่ายสาธารณะหรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) เริ่มเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ให้บริการอื่นนอกจากที่กล่าวมาในข้อ ๑๐ (๑) และข้อ ๑๐ (๒) ข้างต้น ให้เริ่มเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เมื่อพ้นหนึ่งปีนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สิทธิชัย โภไคยอุดม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ภาคผนวก ก
 แบบทำยประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 เรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ
 พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. ผู้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเองหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น ตามข้อ ๕ (๑) จำแนกได้ ๔ ประเภท ดังนี้

ประเภท	ตัวอย่างของผู้ให้บริการ
ก.ผู้ประกอบการ โทรคมนาคมและกิจการ กระจายภาพและเสียง (Telecommunication and Broadcast Carrier)	๑) ผู้ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน (Fixed Line Service Provider) ๒) ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Service Provider) ๓) ผู้ให้บริการวงจรเช่า (Leased Circuit Service Provider) เช่น ผู้ให้บริการ Leased Line, ผู้ให้บริการสายเช่า Fiber Optic, ผู้ให้บริการ ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line), ผู้ให้บริการ Frame Relay, ผู้ให้บริการ ATM (Asynchronous Transfer Mode), ผู้ให้บริการ MPLS (Multi Protocol Label Switching) เป็นต้น เว้นแต่ผู้ให้บริการนั้นให้บริการแต่เพียง Physical Media หรือสายสัญญาณอย่างเดียว (Cabling) เท่านั้น (เช่น ผู้ให้บริการ Dark Fiber, ผู้ให้บริการสายใยแก้วนำแสง ซึ่งอาจไม่มีสัญญาณ Internet หรือไม่มี IP Traffic) ๔) ผู้ให้บริการดาวเทียม (Satellite Service Provider)

ประเภท	ตัวอย่างของผู้ให้บริการ
ข.ผู้ให้บริการการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Access Service Provider)	๑) ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider) ทั้งมีสายและไร้สาย ๒) ผู้ประกอบการซึ่งให้บริการในการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในห้องพัก ห้องเช่า โรงแรม หรือร้านอาหารและเครื่องดื่ม ในแต่ละกลุ่มอย่างหนึ่งอย่างใด ๓) ผู้ให้บริการการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับองค์กร เช่น หน่วยงานราชการ บริษัทหรือ สถาบันการศึกษา
ค.ผู้ให้บริการเช่าระบบคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ (Hosting Service Provider)	๑) ผู้ให้บริการเช่าระบบคอมพิวเตอร์ (Web Hosting), การให้บริการเช่า Web Server ๒) ผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนแฟ้มข้อมูล (File Server หรือ File Sharing) ๓) ผู้ให้บริการการเข้าถึงจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Mail Server Service Provider) ๔) ผู้ให้บริการศูนย์รับฝากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (Internet Data Center)
ง.ผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต	๑.ผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต (Internet Café) ๒.ผู้ให้บริการร้านเกมออนไลน์ (Game Online)

๒. ผู้ให้บริการในการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลตาม ข้อ ๕
(๒) ประกอบด้วยผู้ให้บริการดังภาคผนวก ก แนบท้ายประกาศนี้

ประเภท	ตัวอย่างของผู้ให้บริการ
ผู้ให้บริการ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ (Content and Application Service Provider)	๑) ผู้ให้บริการเว็บบอร์ด (Web board) หรือ ผู้ให้บริการบล็อก (Blog) ๒) ผู้ให้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินทางอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) และผู้ให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Payment Service Provider) ๓) ผู้ให้บริการเว็บเซอร์วิส (Web Services) ๔) ผู้ให้บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) หรือ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transactions)

๔.

ภาคผนวก ข

แนบท้ายประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ
พ.ศ. ๒๕๕๐

.....

๑.ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ซึ่งผู้ให้บริการตามประกาศข้อ ๕ (๑) ก. มีหน้าที่ต้องเก็บรักษามีดังต่อไปนี้

ประเภท	รายการ
ก.ข้อมูลที่สามารถระบุและติดตามถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง และทางสายที่ผ่านของการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์	-ข้อมูลระบบชุมสายโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์วิทยุมือถือ และระบบตู้โทรศัพท์สาขา (Fixed Network Telephony and Mobile Telephony)
	-หมายเลขโทรศัพท์ หรือ เลขหมายวงจร รวมทั้งบริการเสริมอื่นๆ เช่น บริการโอนสาย และหมายเลขโทรศัพท์ที่ได้โอนสาย รวมทั้งหมายเลขโทรศัพท์ซึ่งถูกเรียกจากโทรศัพท์ที่มีการโอน
	-ชื่อ ที่อยู่ของผู้ใช้บริการหรือผู้ใช้งานที่ลงทะเบียน (Name and Address of Subscriber or Registered User)
	- ข้อมูลเกี่ยวกับวันที่, เวลา และที่ตั้งของ Cell ID ซึ่งมีการใช้บริการ (Date and Time of the Initial Activation of the Service and the Location Label (Cell ID))
ข.ข้อมูลที่สามารถระบุวันที่ เวลา และระยะเวลาของการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์	วันที่ รวมทั้งเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการใช้งาน (Fixed Network Telephony and Mobile Telephony, the Date and Time of the Start and End of the Communication)
ค.ข้อมูลซึ่งสามารถระบุที่ตั้งในการใช้โทรศัพท์มือถือ หรือ อุปกรณ์ติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย (Mobile Communication Equipment)	๑) ที่ตั้ง label ในการเชื่อมต่อ (Cell ID) ณ สถานที่เริ่มติดต่อสื่อสาร
	๒) ข้อมูลซึ่งระบุที่ตั้งทางกายภาพของโทรศัพท์มือถือ อันเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ตั้งของ Cell ID ขณะที่มีการติดต่อสื่อสาร
	๓) จัดให้มีระบบบริการตรวจสอบบุคคลผู้ให้บริการ

๕

๒. ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ซึ่งผู้ให้บริการตามประกาศข้อ ๕ (๑) ข. ถึง ค. มีหน้าที่ต้องเก็บรักษา มีดังต่อไปนี้

ประเภท	รายการ
ก. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่เกิดจากการเข้าถึงระบบเครือข่าย	๑) ข้อมูล Log ที่มีการบันทึกไว้เมื่อมีการเข้าถึงระบบเครือข่าย ซึ่งระบุถึงตัวตนและสิทธิในการเข้าถึงเครือข่าย (Access Logs Specific to Authentication and Authorization Servers เช่น TACACS (Terminal Access Controller Access-Control System) or RADIUS (Remote Authentication Dial-In User Service) or DIAMETER (Used to Control Access to IP Routers or Network Access Servers))
	๒) ข้อมูลเกี่ยวกับวัน และเวลาการติดต่อของเครื่องที่เข้ามาใช้บริการและเครื่องให้บริการ (Date and Time of Connection of Client to Server)
	๓) ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อที่ระบุตัวตนผู้ใช้ (User ID)
	๔) ข้อมูลหมายเลขชุดอินเทอร์เน็ตที่ถูกกำหนดให้โดยระบบผู้ให้บริการ (Assigned IP Address)
	๕) ข้อมูลที่บอกถึงหมายเลขสายที่เรียกเข้ามา (Calling Line Identification)
ข. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตบนเครื่องผู้ให้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail servers)	๑) ข้อมูล Log ที่บันทึกไว้เมื่อเข้าถึงเครื่องให้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Simple Mail Transfer Protocol : SMTP Log) ซึ่งได้แก่ - ข้อมูลหมายเลขของข้อความที่ระบุในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Message ID) - ข้อมูลชื่อที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ส่ง (Sender E-mail Address) - ข้อมูลชื่อที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์ของผู้รับ (Receiver E-mail Address) - ข้อมูลที่บอกถึงสถานะในการตรวจสอบ (Status Indicator) ซึ่งได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งสำเร็จ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งคืน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการส่งล่าช้า เป็นต้น
	๒) ข้อมูลหมายเลขชุดอินเทอร์เน็ตของเครื่องคอมพิวเตอร์ผู้ให้บริการที่เชื่อมต่ออยู่ขณะเข้ามาใช้บริการ (IP Address of

๖

ประเภท	รายการ
	Client Connected to Server)
	๓) ข้อมูลวัน และเวลาการติดต่อของเครื่องที่เข้ามาใช้บริการ และเครื่องให้บริการ (Date and time of connection of Client Connected to server)
	๔) ข้อมูลหมายเลขชุดอินเทอร์เนตของเครื่องบริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ที่ถูกเชื่อมต่ออยู่ในขณะนั้น (IP Address of Sending Computer)
	๕) ชื่อผู้ใช้งาน (User ID) (ถ้ามี)
	๖) ข้อมูลที่บันทึกการเข้าถึงข้อมูลจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านโปรแกรมจัดการจากเครื่องของสมาชิก หรือการเข้าถึงเพื่อเรียกข้อมูลจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังเครื่องสมาชิก โดยยังคงจัดเก็บข้อมูลที่บันทึกการเข้าถึงข้อมูลจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ดึงไปนั้น ไว้ที่เครื่องให้บริการ (POP3 (Post Office Protocol version 3) Log or IMAP4 (Internet Message Access Protocol Version 4) Log)
ค. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตจากการโอนแฟ้มข้อมูลบนเครื่องให้บริการโอนแฟ้มข้อมูล	๑) ข้อมูล Log ที่บันทึกเมื่อมีการเข้าถึงเครื่องให้บริการโอนแฟ้มข้อมูล
	๒) ข้อมูลวัน และเวลาการติดต่อของเครื่องที่เข้ามาใช้บริการ และเครื่องให้บริการ (Date and Time of Connection of Client to Server)
	๓) ข้อมูลหมายเลขชุดอินเทอร์เนตของเครื่องคอมพิวเตอร์ผู้เข้าใช้ที่เชื่อมต่ออยู่ในขณะนั้น (IP Source Address)
	๔) ข้อมูลชื่อผู้ใช้งาน (User ID) (ถ้ามี)
	๕) ข้อมูลตำแหน่ง (Path) และ ชื่อไฟล์ที่อยู่บนเครื่องให้บริการโอนถ่ายข้อมูลที่มีการ ส่งขึ้นมายังบันทึก หรือให้ดึงข้อมูลออกไป (Path and Filename of Data Object Uploaded or Downloaded)
ง. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตบนเครื่องผู้ให้บริการเว็บ	๑) ข้อมูล Log ที่บันทึกเมื่อมีการเข้าถึงเครื่องผู้ให้บริการเว็บ
	๒) ข้อมูลวัน และเวลาการติดต่อของเครื่องที่เข้ามาใช้บริการ และเครื่องให้บริการ
	๓) ข้อมูลหมายเลขชุดอินเทอร์เนตของเครื่องคอมพิวเตอร์ผู้เข้าใช้ที่เชื่อมต่ออยู่ในขณะนั้น
	๔) ข้อมูลคำสั่งการใช้งานระบบ

ประเภท	รายการ
	๕) ข้อมูลที่บ่งบอกถึงเส้นทางในการเรียกดูข้อมูล (URI: Uniform Resource Identifier) เช่น ตำแหน่งของเว็บเพจ
จ. ชนิดของข้อมูลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ (Usenet)	๑) ข้อมูล Log ที่บันทึกเมื่อมีการเข้าถึงเครือข่าย (NNTP (Network News Transfer Protocol) Log)
	๒) ข้อมูลวัน และเวลาการติดต่อของเครื่องที่เข้ามาใช้บริการ และเครื่องให้บริการ (Date and Time of Connection of Client to Server)
	๓) ข้อมูลหมายเลข Port ในการใช้งาน (Protocol Process ID)
	๔) ข้อมูลชื่อเครื่องให้บริการ (Host Name)
	๕) ข้อมูลหมายเลขลำดับข้อความที่ได้ถูกส่งไปแล้ว (Posted Message ID)
ฉ. ข้อมูลที่เกิดจากการโต้ตอบกันบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Internet Relay Chat (IRC) หรือ Instance Messaging (IM) เป็นต้น	ข้อมูล Log เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับวัน เวลาการติดต่อของผู้ใช้บริการ (Date and Time of Connection of Client to Server) และ ข้อมูลชื่อเครื่องบนเครือข่าย และ หมายเลขเครื่องของผู้ให้บริการที่เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออยู่ในขณะนั้น (Hostname and IP Address) เป็นต้น

๓. ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ซึ่งผู้ให้บริการตามประกาศข้อ ๕ (๑) ง. มีหน้าที่ต้องเก็บรักษา มีดังต่อไปนี้

ประเภท	รายการ
ก. ผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต	๑) ข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคล ๒) เวลาของการเข้าใช้ และเลิกใช้บริการ ๓) หมายเลขเครื่องที่ใช้ IP Address (Internet Protocol address)

๔. ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ซึ่งผู้ให้บริการตามประกาศข้อ ๕ (๒) มีหน้าที่ต้องเก็บรักษา มีดังต่อไปนี้

ประเภท	รายการ
ก. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตบน เครื่องผู้ให้บริการเก็บรักษา ข้อมูลคอมพิวเตอร์ (Content Service Provider)	๑) ข้อมูลรหัสประจำตัวผู้ใช้หรือข้อมูลที่สามารถระบุตัว ผู้ใช้บริการได้ หรือ เลขประจำตัว (User ID) ของผู้ขายสินค้า หรือบริการ หรือ เลขประจำตัวผู้ใช้บริการ (User ID) และ ที่ อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ
	๒) บันทึกข้อมูลการเข้าใช้บริการ
	๓) กรณีผู้ให้บริการเว็บบอร์ด (Web board) หรือ ผู้ให้บริการบล็อก (Blog) ให้เก็บข้อมูลของผู้ประกาศ (Post) ข้อมูล

ภาคผนวก ง

จดหมายเปิดผนึกจาก คปส. และ FACT ถึง พลเมืองไทย ว่าด้วยการบังคับใช้ พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ 19 กรกฎาคม เป็นต้น

วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2550 คือวันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ซึ่ง พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นกฎหมายฉบับแรก ที่ถูกผลักดันเข้าสู่การพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติ (สนช.) ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549

ทั้งนี้ หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีผลบังคับใช้จริงภายใน 30 ดังนั้นในวันพรุ่งนี้คือวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นวันที่กฎหมายดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ต่อพลเมืองไทยทุกคน โดยเฉพาะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ความเกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ในทุกมิติ อีกทั้งกระทรวงไอซีทีที่กำลังดำเนินการผลักดันกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายประกอบ พ.ร.บ. ความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำนวน 3 ฉบับ คือ

- หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ
- หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.
- กฎกระทรวงว่าด้วยการยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) และเครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย (FACT) เห็นความสำคัญในการมีกติกาสำหรับการป้องกันการก่อกวนอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณชน แต่เราไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการใช้พระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการควบคุมสิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร (Communication Rights) ของพลเมือง

ทั้งนี้เรามีข้อสังเกตว่า

1. การออกพ.ร.บ.การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฯ เป็นการออกกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมากในการตรวจสอบข้อมูลทั้งโดยผ่านศาลและอำนาจโดยตรงของ เจ้าหน้าที่ ซึ่งกฎหมายยังกำหนดด้วยว่าผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers-ISP) จะต้องเก็บข้อมูลย้อนหลังไว้นานถึง 90 วัน ไว้ให้เจ้าหน้าที่รัฐตรวจสอบ โดยที่เราไม่จำเป็นต้องรับรู้ ดังนั้นหากเปรียบก็เหมือนเราจะถูกค้นบ้านได้โดยไม่ต้องมีหมายศาลและไม่ต้องแจ้งเรา นอกจากจะถูกค้นได้ภายในวันนั้นแล้ว ยังสามารถถูกย้อนหลังตรวจได้อีก 90 วัน ซึ่งนอกจากจะถูกสิทธิการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลในการสื่อสารแล้ว ขณะนี้ยังมีประเด็นที่เป็นข้อกังวลถึงความพร้อมในการบังคับใช้กฎหมายด้วยว่าเมื่อมีกฎหมายมาแล้ว แต่ในกฎหมายกลับยังไม่มีการระบุคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนั้นว่าจะได้มาอย่างไร ใครจะเป็นผู้แต่งตั้งมา ดังนั้นจึงต้องติดตามต่อไปว่าจะมีการระบุกติกาที่มาของเจ้าหน้าที่อย่างไร
2. การออกกฎหมายการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นการออกกฎหมายตามที่เคยต้องการให้มีกฎหมายควบคุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เดิมออกแบบกฎหมายไว้ 6 เรื่องซึ่งจะมีทั้งการป้องกันปราบปราม และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล แต่ปรากฏว่าในการออกกฎหมายครั้งนี้ รัฐบาลตั้งใจเลือกจะออกแต่เฉพาะกฎหมายที่เป็นการปราบปราม ซึ่งกระทบและละเมิดสิทธิประชาชนผู้สื่อสาร โดยรัฐบาลไม่คิดที่จะยกเว้นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาใช้บังคับร่วมกันเลย ซึ่งหากจะออกกฎหมายที่มีผลตรวจสอบข้อมูลการสื่อสารของบุคคลย้อนหลังได้ถึง 90 วัน รัฐก็ควรผลักดันให้ออกร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

เราเกรงว่า นับตั้งแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไป รัฐจะใช้กฎหมายดังกล่าวในการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ของประชาชนหนักขึ้นด้วยการใช้กฎหมายโดยมีเหตุผลซ่อนเร้นทางการเมืองมากกว่าการป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในสถานการณ์การเมืองปัจจุบันที่สังคมไทยขาดความเป็นประชาธิปไตย และแนวโน้มในอนาคตที่รัฐอำนาจนิยมจะครอบงำสิทธิเสรีภาพพลเมืองไทยมากขึ้น เช่นการผลักดันกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงภายใน

ราชอาณาจักร พ.ศ... หรือทิศทางการสืบทอดอำนาจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช) เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นที่สังคมไทยจะต้องตื่นตัวเฝ้าระวังการใช้อำนาจรัฐคุกคามสิทธิของประชาชนอย่างจริงจังมากขึ้น

เราเห็นด้วยกับหลักการในการคุ้มครองเด็ก หรือ บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ได้รับความเสียหายจากการใช้ คอมพิวเตอร์ แต่เราไม่เห็นด้วยที่รัฐจะมีอำนาจมากเกินไปในการควบคุม เช่น เซอร์ เนื้อหาสาระใน สื่อคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ต จนกระทั่งทำให้เส้นแบ่งระหว่างการที่รัฐจะปกป้องผู้ที่ถูกกระทำจาก คอมพิวเตอร์ กับการละเมิดสิทธิของพลเมืองโดยรัฐเองนั้นคลุมเครือยิ่ง

การเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเข้า ค้น ยึด อาศัย สื่อคอมพิวเตอร์ได้นั้น ย่อมไม่ต่างจากแนวคิดรัฐอำนาจนิยม ในอดีตที่ออกกฎหมายให้มีการยึดแท่นพิมพ์ หรือจับกุมเครื่องส่งกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ ถ้ารัฐเห็นว่า การกระทำใดขัดต่อกฎหมาย หรือความมั่นคงของรัฐ ทั้งที่กระบวนการร่างกฎหมาย ดังกล่าวนี้นี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วม ของประชาชน ที่สำคัญกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มาจากสภานิติบัญญัติซึ่งเป็นตัวแทนโดยตรงของประชาชนเลย แต่ผล ก็คือเราทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างยอมจำนน

วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2550 เป็นวันที่กฎหมายดังกล่าวเริ่มมีผลบังคับใช้

คปส. และ เครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย ขอเรียกร้องให้สื่อมวลชน ชุมชนสื่อออนไลน์ ช่วย เผยแพร่ ข่าวสาร ความคิดเห็น หรือส่งเสียงประท้วงคัดค้าน ในกรณีที่มาตราการตามกฎหมายดังกล่าวนี้จะส่งผล กระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการแสวงหาข้อมูล เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่าน สื่อคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเสรีภาพของประชาชนที่มีจุดยืน ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกทาง การเมืองแตกต่างจากอำนาจรัฐ

ถึงเวลาแล้วที่พลเมือง ผู้ไม่ยอมรับการคุกคามสิทธิเสรีภาพผ่านสื่อออนไลน์ (Cyber dissidents) จักต้อง รวมพลัง กันติดตาม ตรวจสอบ คัดค้าน หรือประท้วงการใช้อำนาจของรัฐในทางมิชอบ ก่อนที่เราจะตกเป็นฝ่ายที่ถูกรัฐจัดการ ตรวจสอบและดำเนินคดีกับเราคนใดคนหนึ่งโดยไม่ทันรู้ตัว

เราต้องไม่ยอมให้รัฐรุกร้า คุกคาม สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะ เมื่อสิทธิเสรีภาพถูกยึดกุมไปได้แล้ว ยากที่เราจะเรียกร้องให้คืนกลับมา

ที่สำคัญ ความผิดทางอาชญากรรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นคนละเรื่อง กับเสรีภาพการนำเสนอข้อมูล และแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่ อาชญากรรม อีกทั้งเว็บไซต์การเมืองไม่ใช่เว็บโป๊เปลือย การอ้างเรื่องการควบคุมเว็บไซต์ลามกอนาจาร พ่วงแถมด้วยการควบคุมเว็บไซต์ทางการเมืองด้วยนั้น เท่ากับรัฐกำลังทำให้การเมืองเป็นเรื่องอนาจารที่ ประชาชน ไม่ควรดู ไม่ควรอ่าน ไม่ควรคิด ไม่ควรพูด หรือแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกใดๆ ในพื้นที่ สาธารณะ

เสรีภาพในการแสดงออกผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ไม่ต่างจากเสรีภาพสื่ออื่น เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสื่อสารมวลชนใดในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารเชื่อมถึงกันหมด (Convergence) ดังนั้นจึงต้องได้รับการ ปกป้องคุ้มครอง เพราะสิทธิเสรีภาพสื่อเหล่านี้ มันคือสิ่งมีชีวิตสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ ที่สุดของระบอบประชาธิปไตย

คณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส)

เครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย (FACT)

18 กรกฎาคม พ.ศ. 2550